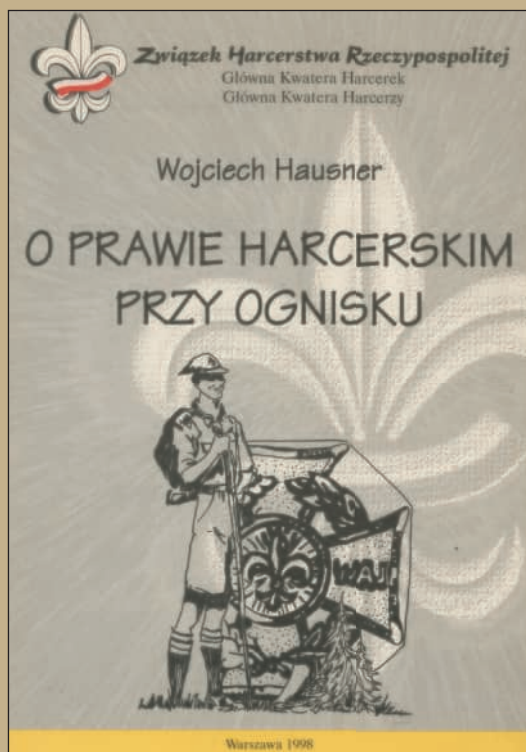

Wybór i opracowanie
Katarzyna Marszałek

Tom III
Statuty, komentarze i inne dokumenty
dotyczące Przyrzeczenia
i Prawa Harcerskiego
(1989–2016)

WYBÓR ŹRÓDEŁ DO DZIEJÓW ZWIĄZKU HARCERSTWA RZECZYPOSPOLITEJ

Wybór źródeł
do dziejów
Związku Harcerstwa
Rzeczypospolitej

Wybór i opracowanie
Katarzyna Marszałek

Wybór źródeł do dziejów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Tom III

Statuty, komentarze i inne dokumenty
dotyczące Przyrzeczenia
i Prawa Harcerskiego
(1989–2016)

impuls

Kraków 2017

© Copyright by Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2017
© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2017

Recenzent:

prof. dr hab. Bogusław Śliwerski

Redakcja wydawnicza:

Danuta Porębska

Projekt okładki:

Andrzej Augustyński, Wojciech Śliwerski

Skład i opracowanie typograficzne:

Anna Bugaj-Janczarska

Katarzyna Kerschner

Danuta Porębska

ISBN 978-83-8095-176-1

ISBN 978-83-7850-775-8

ISBN 978-83-8018-112-0

Oficyna Wydawnicza „Impuls”

30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5

tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220

www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl

Wydanie I, Kraków 2017

Spis treści

Wprowadzenie	9
--------------------	---

Statuty Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

1. Statut ZHR uchwalony przez I Walny Zjazd ZHR, 1989 r.	25
2. Informacja z zebrania Rady Naczelnej ZHR, 22 kwietnia 1989 r.	32
3. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez II Zjazd ZHR, 1990 r.	32
4. Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej ZHP (r. z. 1918) z dnia 1 maja 1992 r. w sprawie uzgodnień ideowo-organizacyjnych dokonanych przez zespoły ZHR i ZHP (r. z. 1918) w dniach 10 marca i 6 lipca 1991 r.	41
5. Poprawki do Statutu ZHR zatwierdzone na Nadzwyczajnym Zjeździe ZHR w Warszawie, 3 października 1992 r.	42
6. Projekty poprawek do Statutu ZHR zgłoszone przez środowiska instruktorskie i pojedynczych instruktorów – w wersji proponowanej do głosowania, 1993 r.	43
7. Uchwała IV Walnego Zjazdu ZHR w sprawie Statutu ZHR, 1995 r.	55
8. Uchwała w sprawie Statutu i akcesu do Komitetu Założycielskiego Federacji Harcerstwa Polskiego, 1995 r.	55
9. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IV Zjazd ZHR, 1995 r.	56
10. Uchwała V Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania projektu poprawek do Statutu ZHR, 1997 r.	68
11. Uchwała VI Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania zmian w Statucie ZHR, 1999 r.	69
12. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez VI Zjazd ZHR, 1999 r.	69
13. Uchwała w sprawie zobowiązania Rady Naczelnej do przedstawienia na kolejnym Zjeździe nowego brzmienia Statutu ZHR, 1999 r.	84
14. Uchwały VII Zjazdu ZHR, 2001 r.	84
14.1. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2001 r.	84
14.2. Uchwała w sprawie przekazania propozycji poprawek do Statutu ZHR do opracowania Radzie Naczelnej, 2001 r.	85
14.3. Uchwała w sprawie wykładni Statutu ZHR, 2001 r.	85
15. Uchwała VIII Walnego Zjazdu ZHR w sprawie dokonania zmian w Statucie ZHR, 2004 r.	86
16. Uchwały w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego	87
16.1. Uchwała nr 8 VIII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego, 2004 r.	87
16.2. Uchwała nr 77/1 Rady Naczelnej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, 26 listopada 2005 r.	87
17. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2006 r.	88
18. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IX Zjazd ZHR, 2006 r.	90

19. Podstawy ideowe wychowania harcerskiego w ZHR, 2006 r.	107
20. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 190/6 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 22 kwietnia 2007 r.	109
21. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 191/4 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 31 maja 2007 r.	110
22. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 206/1 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 18 marca 2008 r.	110
23. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez X Zjazd ZHR, 2008 r.	111
24. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XI Zjazd ZHR, 2010 r.	128
25. Uchwały XII Zjazdu ZHR, 2012 r.	147
25.1. Uchwała nr 4 XII Zjazdu ZHR w sprawie materiałów szkoleniowych dotyczących Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.	147
25.2. Uchwała nr 5 XII Zjazdu ZHR w sprawie pogłębionego komentarza do Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.	147
25.3. Uchwała nr 7 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.	148
25.4. Uchwała nr 8 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.	149
26. Uchwała nr 2 Nadzwyczajnego Zjazdu w sprawie zmian w Statucie ZHR, 8 września 2012 r.	150
27. Uchwała Rady Naczelnej ZHR nr 115/5 w sprawie interpretacji Statutu ZHR, 29 czerwca 2013 r.	151
28. Uchwały XIV Zjazdu ZHR, 2014 r.	153
28.1. Uchwała nr 5 XIV Zjazdu ZHR w obliczu zauważalnego w społeczeństwie relatywizmu wartości, 5 kwietnia 2014 r.	153
28.2. Uchwała nr 6 XIV Zjazdu ZHR w sprawie upoważnienia Przewodniczącego ZHR do stworzenia ujednoliconego tekstu Statutu ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	154
28.3. Uchwała nr 7 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	154
28.4. Uchwała nr 8 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	155
28.5. Uchwała nr 9 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	155
28.6. Uchwała nr 10 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	156
28.7. Uchwała nr 11 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	156
28.8. Uchwała nr 12 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	157
28.9. Uchwała nr 13 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	158
28.10. Uchwała nr 14 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	159
28.11. Uchwała nr 15 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	159
28.12. Uchwała nr 16 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	160
28.13. Uchwała nr 17 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	160
28.14. Uchwała nr 18 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	161

28.15. Uchwała nr 19 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	162
28.16. Uchwała nr 20 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	162
28.17. Uchwała nr 21 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	163
28.18. Uchwała nr 22 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	163
28.19. Uchwała nr 23 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	164
28.20. Uchwała nr 24 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	164
28.21. Uchwała nr 25 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	165
28.22. Uchwała nr 26 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	165
28.23. Uchwała nr 27 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	166
28.24. Uchwała nr 28 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.	166
29. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XIV Zjazd ZHR, 2014 r.	167
30. Uchwały XV Zjazdu ZHR, 2016 r.	191
30.1. Uchwała nr VII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	191
30.2. Uchwała nr VIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	193
30.3. Uchwała nr IX XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	193
30.4. Uchwała nr X XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	194
30.5. Uchwała nr XI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	194
30.6. Uchwała nr XII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	195
30.7. Uchwała nr XIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	195
30.8. Uchwała nr XIV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	196
30.9. Uchwała nr XV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	196
30.10. Uchwała nr XVI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	197
30.11. Uchwała nr XVII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.	197
30.12. Uchwała nr XVIII XV Zjazdu ZHR w sprawie określenia początku i końca dwuletniej kadencji władz naczelnych, władz okręgów, 2 kwietnia 2016 r.	198
30.13. Uchwała nr XIX XV Zjazdu ZHR w sprawie organizowania małych obozów harcerskich o charakterze puszcząnskimi, 2 kwietnia 2016 r.	199

Komentarze i inne dokumenty dotyczące Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego

1. Komentarz Oli Rybak, „Kawki”, do Prawa Harcerskiego, marzec–kwiecień 1990 r.	201
2. Wielka Modlitwa Harcerska, przygotowanie do spotkania młodzieży świata z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, 1991 r.	203
3. Komentarz do Prawa Harcerskiego dla instruktorów, 1993 r.	212
4. Komentarz Piotra Łysonia do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 1993 r.	218
5. Komentarz Kardynała Józefa Glempa do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 5 sierpnia 1995 r.	220
6. Idee zawarte w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim, 1998 r.	222
7. Harcerski dekalog – krótki komentarz, 2004 r.	227
8. Komentarz do Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego dla harcerek i harcerzy ZHR, 2005 r.	230
9. Stanowisko Rady Naczelnej w sprawie przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego (wychowanie do czystości i abstynencji), 2012 r.	242
10. Komentarz do Przyrzeczenia Harcerskiego oraz komentarz do Prawa Harcerskiego, 2012 r.	244
11. Relacja ze Zjazdu ZHR: „Ideały wychowawcze zawarte w Przyrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie”, 2014 r.	247
Załączniki	
Załącznik 1	
Chronologiczny wykaz zjazdów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej	249
Załącznik 2	
Skrót problematyki zjazdów	250
Załącznik 3	
Wykaz chronologiczny uchwał i zmian Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej	253
Załącznik 4	
Struktura organizacyjna Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej	254
Załącznik 5	
Spis źródeł	255

Wprowadzenie

Działalność i historia organizacji harcerskich są tematem licznych opracowań, do których należą:

- wspomnienia, biografie dawnych i współczesnych harcerek, harcerzy, instruktorów, działaczy;
- monografie środowisk: drużyn, kręgów, hufców, chorągwi, oddziałów, a także obszarów (np. harcerstwo ziemi kieleckiej, Podlasia);
- syntetyczne opracowania poszczególnych okresów dziejów organizacji;
- wybory źródeł dziejów ZHR, ZHP obejmujące fragment ich działalności.

Na rynku księgarskim dostępne są także wznowienia książek harcerskich z dawnych lat, wśród których wyróżnia się seria Oficyny Wydawniczej „Impuls” nazwana „Przywrócić Pamięć”.

Brakowało – w moim odczuciu – opracowania, które zawierałoby zbiór źródeł dotyczących dziejów organizacji harcerskich od chwili powstania stowarzyszeń do czasów współczesnych. Dlatego też w 2014 roku przygotowałam trzytomowy *Wybór źródeł do dziejów ZHP*. W 2016 roku ukazała się próba interpretacji zawartych w nim dokumentów – *Dziedzictwo, którego nie można odrzucić. Próba interpretacji wybranych źródeł z lat 1918–2015 do dziejów Związku Harcerstwa Polskiego*. W 2017 roku został wydany *Wybór źródeł do dziejów ruchu harcerskiego w Polsce. Ruch harcerski w latach 1980–1989*. Wymienione publikacje zostały wydane nakładem Oficyny Wydawniczej „Impuls”.

Niniejszy *Wybór źródeł do dziejów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej* do 2016 roku jest kontynuacją tej serii wydawniczej.

Opublikowanie tych źródeł ma na celu udostępnienie szerszemu gronu czytelników materiałów dostępnych jak dotąd nielicznym. Chcę w ten sposób ułatwić zainteresowanym studia nad dziejami ruchu harcerskiego przez samodzielną lekturę i własną interpretację zgromadzonych dokumentów.

Umieściłam tu źródła odnalezione podczas kwerend przeprowadzonych w latach 2014–2016 w zasobach Archiwum Akt Nowych w Warszawie (AAN), Archiwum ZHR w Warszawie przy ulicy Litewskiej, na stronach internetowych ZHR, we wcześniejszych publikacjach zawierających źródła¹ oraz zasobach kolekcjonerów².

¹ M.M. Drozdowski (red.), *Harcerska antologia papieska*, „Adam”, Warszawa 1999; J. Chrabąszcz, *Harcerze gorszego Boga. Związek Harcerstwa Polskiego w okresie transformacji ustrojowej państwa lat 1989–1990*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2005.

² Pominęłam w swych badaniach zbiory Niezależnego Wydawnictwa Harcerskiego, które 18 sierpnia 2016 r. zapowiadało: „Rusza z kopyta wielka akcja digitalizacji zbiorów Archiwum NWH. Utrwalone i publicznie udostępnione zostaną materiały dotyczące działalności niezależnego harcerstwa w czasach PRL, w tym archiwum Rady Porozumienia KIHAM, materiały Niezależnego Ruchu Harcerskiego i licznych środowisk w kraju,

Na serię *Wybór źródeł do dziejów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej* składają się trzy tomy:

- tom I, *Utworzenie i rozwój Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (1989–1999)*;
- tom II, *Rozwój Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (2001–2016)*³;
- tom III, *Statuty, komentarze i inne dokumenty dotyczące Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego (1989–2016)*.

Ze względu na obszerność i dużą liczbę materiałów do dziejów ZHR zrezygnowałam z zamieszczenia ich wszystkich i skoncentrowałam się tylko na wybranych, dlatego każdy tom zawiera dokumenty sklasyfikowane według następujących kategorii:

- w tomie pierwszym i drugim zamieszczono **dokumentację Zjazdów ZHR**, pozjazdowe decyzje władz ZHR (ze względu na ogrom materiałów źródłowych zamieściłam tu tylko źródła odnoszące się do ideologii ZHR, współpracy z innymi organizacjami, stosunków z instytucjami państwowymi; pominęłam np. zagadnienia finansów stowarzyszenia, odznak, wydawnictw, tzw. działalności dotyczącej „Wschodu”; uchwały, wnioski i stanowiska dotyczące Statutu, Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego umieściłam w tomie ich dotyczącym) oraz inne dokumenty, takie jak listy, informacje, komunikaty, uchwały, apele;
- do tomu trzeciego weszły statuty ZHR, komentarze i inne dokumenty dotyczące Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.

Zamieszczone źródła mają różne nazwy. Celem ich ujednolicenia w spisie treści nie podaję oryginalnych tytułów dokumentów, tylko uogólnione nazwy według następującego klucza:

- **rodzaj dokumentu** (informacja, wnioski, zaproszenie, uchwały, ustalenie, list, artykuł, komentarz, rozkaz, rota i inne);
- **twórca** (imię i nazwisko lub nazwa, np. Zjazd Walny ZHR, Rada Naczelna); pomijam tytuły i stopnie naukowe oraz stopnie instruktorskie;
- **informacja** na temat treści danego dokumentu.

Oryginalne nazwy źródeł zostały umieszczone na początku każdego prezentowanego dokumentu oraz w „Spisie źródeł” zawartym w załączniku. Podaję również miejsce dostępu do źródła/źródeł⁴.

Ze względu na zły stan fizyczny niektórych źródeł, czy też złą jakość druku, większość dokumentów została przepisana z zachowaniem oryginalnej pisowni, stylistyki źródła. W przypadku stwierdzenia ubytków w dokumencie lub niemożliwości odczytania go w przepisany tekst wstawiono znak <...>, a w przypisie

a także wiele unikalnych zasobów archiwalnych z dawniejszych dziejów harcerstwa. Możliwości rozszerzenia i zdynamizowania działania naszego archiwum powstały dzięki współpracy ze Związkiem Harcerstwa Rzeczypospolitej i wsparciu Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Docelowo, po zdigitalizowaniu i udostępnieniu materiałów w serwisie internetowym, archiwalia trafią do państwowego Archiwum Akt Nowych”, <https://www.facebook.com/NiezalezneWydawnictwoHarcerskie/?fref=ts>, dostęp: 12.10.2016.

³ Podział materiału na tomy I i II jest uwarunkowany koniecznością proporcjonalnego rozłożenia materiałów w druku i nie ma uzasadnienia merytorycznego. W przypadku innego podziału objętość poszczególnych tomów byłaby nieproporcjonalna, co wiązałoby się z trudnościami natury technicznej.

⁴ Część dokumentów była dostępna w różnych zbiorach. Podaję wszystkie miejsca dostępności, do których dotarłam. Niektóre odnalezione źródła różniły się w stylistyce, a niekiedy w treści. Do niniejszej serii wybrałam tylko jedną wersję dokumentu i nie wykazałam różnic. Dokonując wyboru dokumentu, stosowałam kryterium starszeństwa danego dokumentu, zdaję sobie jednak sprawę, że nie zawsze było ono możliwe do rzetelnego zweryfikowania.

podano orientacyjną liczbę brakujących/nieczytelnych wyrazów. W kilku przypadkach, gdy stan dokumentu na to pozwolił, zamieszczono jego skany.

Gdy rozpoczynałam swoje poszukiwania badawcze, nie spodziewałam się, że zbiory dotyczące ZHR są tak rozproszone i nieuporządkowane. Po ukończeniu kwerend zdaję sobie sprawę z wybiórczości opracowania, gdyż nie dotarłam do wszystkich dokumentów⁵. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w 1989 roku, a dopiero w 2004 roku na VIII Zjeździe organizacji uchwalono uchwałę w sprawie budowania polityki informacyjnej, w 2012 zaś – w sprawie komunikacji społecznej w Związku.

W 2004 roku w uchwale zobowiązano Naczelnictwo do stworzenia systemu polityki informacyjnej Związku m.in. poprzez:

1. Opracowanie informacji o misji i ofercie wychowawczej ZHR na potrzeby komunikacji zewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem roli instruktora jako wychowawcy.
2. Stworzenie standardów polityki informacyjnej zawierających:
 - a) powołanie zespołu do spraw komunikacji zewnętrznej, w tym rzecznika prasowego związku;
 - b) monitoring społeczny i zajmowanie stanowisk w najważniejszych kwestiach;
 - c) stworzenie systemu komunikacji zewnętrznej i usprawnienia komunikacji wewnętrznej;
 - d) lobbing;
 - e) inne narzędzia komunikacji zewnętrznej i kształtowania wizerunku Związku.
3. Pozyskanie nowych partnerów spośród instytucji, organizacji pozarządowych, biznesowych oraz osób prywatnych⁶.

W 2012 roku XII Zjazd ZHR zobowiązał Władze Naczelne Związku do:

- Wypracowania i wdrożenia standardów współpracy jednostek organizacyjnych ZHR wszystkich szczebli z instytucjami życia publicznego,
- Wypracowania i wdrożenia standardów komunikacji wewnętrznej w organizacji,
- Przygotowania corocznego sprawozdania merytorycznego i finansowego organizacji, opracowanego w atrakcyjnej formie, z myślą i o promocji ideałów harcerskich i współpracy z partnerami organizacji,
- Przygotowania i wdrożenia nowego wyglądu strony internetowej Związku⁷.

W uzasadnieniu do uchwały stwierdzono:

[...] w kwestiach związanych z komunikacją społeczną w organizacji nic się nie zmieniło. Mamy takie same problemy jak dwa lata temu i jako organizacja nie wykorzystujemy naszego potencjału i nie potrafimy dobrze wypromować naszych ideałów na zewnątrz. Dodatkowo – mamy problemy z komunikacją wewnątrz organizacji. [...] Jako organizacja nie posiadamy żadnego materiału, który może nam służyć do promocji naszych działań, pozyskiwania przyjaciół, partnerów, donatorów⁸.

⁵ Stąd luka w latach 2000 i 2002, jak również mała liczba materiałów w innych latach.

⁶ Uchwała nr 5 VIII Zjazdu w sprawie budowania polityki informacyjnej Związku, Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.

⁷ Uchwała nr 2 XII Zjazdu w sprawie komunikacji społecznej w Związku, Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, skan udostępniony e-mailem przez ZHR.

⁸ Tamże.

Dodatkowym wyzwaniem dla badaczy jest elektroniczny system obiegu dokumentów organizacji harcerskich: tworzone są strony internetowe, np. zjazdów na portalach społecznościowych, czy uruchamiane strony z okazji zjazdu przez jednostki odpowiedzialne za jego organizację. Bywa, że strony te po pewnym czasie przestają istnieć, a nie zawsze treści na nich umieszczane (dokumenty, filmy i wpisy na forach) są archiwizowane – a nawet jeżeli są archiwizowane, to tylko w wersji elektronicznej.

Przyczyną braku źródeł bywają też awarie systemów informatycznych. Dnia 17 maja 2013 roku nastąpiła taka awaria w systemach stowarzyszenia: „dwa z czterech dysków twardych połączonych macierzy RAID 1+0 zgłosiły uszkodzenia. Kontroler wyrzucił je z macierzy”. Wykonywane były „tygodniowe i miesięczne backupy bazy danych. Niestety były one trzymane w tej samej macierzy a więc i one uległy uszkodzeniu”⁹. Niestety nie udało się odzyskać wszystkich danych:

[...] odzyskamy ich tyle ile tylko nam się uda. Po otrzymaniu nowych dysków zamierzamy sklonować uszkodzone dyski i użyć dostępnych nam narzędzi analizy spójności danych w celu wyciągnięcia wszystkiego, co możemy uratować. Niestety mieliśmy garnek, a zrobiło się z niego sitko. Część danych będzie bezpowrotnie utracona¹⁰.

Archiwum ZHR powstało dopiero w 25. rocznicę zalegalizowania stowarzyszenia,

[...] w którym uporządkowana została dokumentacja wytworzona przez najwyższe władze i struktury organizacji w ćwierćwiecza działalności¹¹.

Na szczęście pierwszy przewodniczący ZHR Tomasz Strzembosz, kolekcjonerzy oraz jednostki organizacyjne stowarzyszenia przez lata swej działalności gromadzili materiały dotyczące działalności ZHR, dlatego możliwe było zebranie źródeł zawartych w tym opracowaniu.

W zbiorach **Archiwum Akt Nowych** w Warszawie znajdują się następujące zespoły zawierające materiały dotyczące ZHR:

- zespół 2302 **Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej**, lata 1920–2003, ogółem jednostek archiwalnych 293;
- zespół 2189 **Akta Tomasza Strzembosza**, lata 1956–2002, ogółem jednostek archiwalnych 683.

Na potrzeby niniejszej publikacji przeprowadziłam kwerendy w obu zespołach.

Zespół 2302 Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej jest w trakcie opracowania, dlatego na razie nie jest dostępny jego katalog. Kwerendę przeprowadziłam we wszystkich teczkach o numerach roboczych przed skatalogowaniem i takie numery podaję w niniejszej publikacji. Zespół obejmuje 293 te czki, w których znajdują się materiały dotyczące:

- **działalności ZHP w latach 1911–1939, zwłaszcza Organizacji Harcererek** (m.in. sprawozdania, fotografie, życiorysy, kroniki, książki pracy, pamiętniki, wycinki z gazet, dyplomy, rozkazy);
- **drugiej wojny światowej** (m.in. sprawozdania, fotografie, listy, życiorysy, relacje, wycinki z gazet);

⁹ *Awaria dysków twardych*, 2013, <https://www.zhr.pl/awaria-dyskow-twardych/>, dostęp: 23.06.2016.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Załącznik nr 1 do uchwały Naczelnictwa ZHR nr 272/1 z 22 października 2013 r., w sprawie wprowadzenia Instrukcji Archiwalnej ZHR, s. 1, <https://www.zhr.pl/dokumenty/komunikaty/>, dostęp: 23.06.2016.

- działalności organizacji harcerskich w latach 1945–2003 (m.in. sprawozdania, fotografie, życiorysy, listy, relacje, materiały wydawnicze, kopie odczytów, wiersze, dokumenty osobiste);
 - działalności harcerek i instruktoerek „Wędrowniczek ku zachodzącemu słońcu” (m.in. fotografie, życiorysy, listy, relacje, materiały wydawnicze, kopie odczytów, wiersze, dokumenty osobiste, nekrologi, mowy pożegnalne).
- Zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza**, lata 1956–2002 zawiera ogółem jedenostek archiwalnych 683. Kwerendzie poddano:
- 203, referaty Tomasza Strzembosza, m.in. o harcerstwie, lata 2000–2002;
 - 207, korespondencję Tomasza Strzembosza z Marianem Krzaklewskim w sprawie nawiązania współpracy z Fundacją Instytutu Solidarni, „Biuletyn Informacyjny ZHR”, nr 3/96, referat Tomasza Strzembosza pt. *Organizacje konspiracyjne młodzieży w okupowanej Polsce wobec etyki chrześcijańskiej 1939–1945*, notatki, Sprawozdanie z prac Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, lata 1995–1999;
 - 382, korespondencję wychodzącą i przychodzącą dotyczącą spraw Harcerstwa Polskiego, lata 1990–1991;
 - 557, korespondencję przychodzącą i wychodzącą dotyczącą spraw Harcerstwa, lata 1973–1988;
 - 563, korespondencję dotyczącą spraw harcerstwa z lat 2000–2001, lata 2000–2001;
 - 570, referaty Tomasza Strzembosza: *Etos Szarych Szeregów, Wychowanie harcerskie w epoce nienawiści, Getto Warszawskie. Siedem smutnych refleksji, Dwa pokolenia, Kilka refleksji o Armii Krajowej*;
 - 665, materiały dotyczące Harcerstwa-ZHP (ankiety, relacje, wspomnienia, korespondencja); opracowania: H. Gąszewski – *Ziemie Odzyskane*; J. Bauer, *Związek Harcerstwa Polskiego na Ziemi Łódzkiej w latach 1945–1949*; W. Handke, *Polegaj jak na Zawiszy... Dzieje Organizacji AK „Zawisza” w Krobi w latach 1947–1950*, Leszno 1997; S. Grzelak, *Historia Harcerstwa Krobskiego 1913–1993*; Dotyczące 85. *Rocznicy Utworzenia II Drużyny Skautów – 2 Poznańskiej Drużyny Harcerskiej im. Kazimierza Wielkiego*; lata 1987–2000;
 - 666, materiały dotyczące Harcerstwa-ZHP (ankiety, relacje, wspomnienia, korespondencja); opracowania: M. Żychowska, *10 Tarnowska Drużyna Harcerek im. ks. St. Konarskiego* (11 fotografii); *Wspomnienia Pomarańczowa Dwójka to my... Historia 2 Warszawskiej Żeńskiej Drużyny Harcerskiej im. T. Kościuszki przy gimnazjum i liceum im. Klementyny z Tańskich Hoffmanowej*; Z. z Radziwiłłów Skórzyńska, *Świadek czasu minionego. Wspomnienia z dzieciństwa i fragmenty wojennych losów rodziny Radziwiłłów z Sichowa*, Warszawa 1994; lata 1999–2000;
 - 667, materiały dotyczące Harcerstwa-ZHP (ankiety, relacje, wspomnienia, korespondencja); opracowanie: S.M. Chmielewski, *Obraz Błonicki Koronowany*; lata 1972, 1989–2003;
 - 668, materiały dotyczące Harcerstwa-ZHP (ankiety, relacje, wspomnienia, korespondencja); opracowania: J. Umiński, *Konspiracyjna działalność harcerstwa po 1944*; T. Łaskiewicz (oprac.), *Na drogach życia*, Wrocław 2001; *Pierwsza Lwowska 1911–1996*; *KGB kontra ZHP*; T. Gaweł, *Choć biedy dwie*, Kraków 1985; T. Gaweł, *Od drużynowego do hufcowego: 1956–1967*, Kraków 1987; lata 1975–2002;
 - 678, materiały na temat Wileńskiej Drużyny Harcerskiej „Czarna Trzynastka”; materiały dotyczące represji wobec harcerzy; artykuł T. Strzembosza, *Niezależny ruch harcerski na przełomie 1980 i 1981 roku*; lata 1999–2002;

- 679, materiały dotyczące Harcerskiej Organizacji Podziemnej „ISKRA”; lata 2000;
- 680, materiały warsztatowe dotyczące Harcerstwa (korespondencja, wycinki prasowe); artykuł: K. Persak, *Harcerstwo w oczach UB*; J. Umiński (oprac.), *Stawialiśmy opór... Dwanaście lat (1940–1951) zbrojnej harcerskiej konspiracji niepodległościowej Drużyny Sz. Sz. im. Jeremiego Wiśniowieckiego*, Mielec 1997; W. Handke, *Polegaj jak na Zawiszy... Dzieje organizacji AK „Zawisza” w Krobi w latach 1947–1950*, Leszno 1997; fotografie przedstawiające ZHP „Orleń” (4 sztuki); Relacja na temat ruchu harcerskiego w Krobi powiat Gostyński w Wielkopolsce w latach 1945–1950 (3 fotografie); R. Jakubowski, *Lista Harcererek i Harcerzy straconych w więzieniach Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego oraz przy próbie aresztowania w latach 1944–1956*; T. Łaskiewicz (oprac.), *Na drogach życia*, Wrocław 2001; lata 1997–2003;
- 739, Harcerstwo. Prasa: „HP. Biuletyn Stowarzyszenia Harcerstwa Polskiego Hufców Polskich” 1998, nr 5; 2000, nr 11, 12; 2001, nr 15, 16, 17; 2002, nr 18; „Harcerstwo. Materiały do chronologii historii i tradycji ZHP” – II/83, 1, 2, 3, 5–10/83; „Biuletyn Informacyjny” 2000, nr 6, 9, 12; „Spojrzenia. Gazeta Zjazdowa” nr 1, 2; „Obserwator” 1997, nr 1; „Kierunkowskazy. Pismo instruktorów i instruktorów ZHR” 1994, nr 4; „HaSz. Harcerskie Szczyty” 1993, nr 6; „Czuwamy. Biuletyn Informacyjny” 1988, nr 4; „Harcerska Kuźnia” 1981, nr 5/28; „Rzodkiewka” (dodatek do „Drogowskazów”) 1993, nr 5; „Drogowskazy” 1993, nr 12; „Nazukos. Wiadomości supraskie” 1999, nr 21; „Gniazdo” 1995, nr 1; „Instruktor Mokotowa” 1994, nr 29, 1 sierpnia; lata 1981–2002;
- 740, Harcerstwo. Prasa: „Orzeł Biały” 2002, nr 9, 10; „Harcerskie Luzaki”, nr 3; „Ognisko Harcerskie” 1980, nr 4; „Harcerstwo” 1967, nr 23; „Na Przełaj” 1981, nr 31; „Biuletyn Informacyjny Naczelnictwa” 1996, nr 5/96; „Warszawskie Szare Szeregi” 1996, nr 1/96–4/96; „Kwartalnik Historyczny ZHR” 1999, nr 7; lata 1967–2002;
- 741, Harcerstwo. Opracowania: Mazowsze 63; J. Krężel, W. Gazda (red. oprac.), *Wzrastanie Ojczyzną*, Mielec – Kraków 1979; B. Leonhard, *Wybór i tożsamość. Organizacje harcerskie i światowe związki skautingu w ostatnim dziesięcioleciu*, Kraków 2002; J. Pawłowski (oprac.), *Nasze dwudziestolecie. Kronika jubileuszowa 18 Gdańskiej Drużyny Harcerzy im. Załogi ORP „Orzeł”*, Gdańsk 1977; O. Małkowska, *...daj w niebo rwać się skrzydłami orlemi...*, cz. 1, *Poezje (wiersze i pieśni)*, Łódź 1988; W. Szczygieł, *Jak prowadzić zastęp harcerski*, Warszawa 1995; M. Haykowski, *ZHP w pierwszych latach Polski Ludowej*, Gdańsk 1986; Z. Śniegowski (red.), *Informator harcerski. Na rok 1947*, Kraków 1947; S. Rudnicki, *Coś wam powiem*; J. Krukowski (red.), *Na Tropie. W XLV rocznicę ruchu harcerskiego*, Starachowice 1960; J. Sosnowski, *Służba harcerska*, Warszawa 1946; S. Gawkowski, *Szkice polowe harcerza*, Warszawa 1947; lata 1946–2002;
- 742, Harcerstwo. Opracowania: A. Glass, *Klucz do serc młodzieży. (Harcerski drogowskaz życia)*, Kraków 1982; ks. W. Jacewicz, *Naczelne hasła moralne skautingu*, Kraków 1992; B. Leonhard (red.), *Szczep Dąbie w dwudziestolecu 1957–1977*, Kraków 1977; T. Jaros, *Wojenna służba harcerstwa pruszkowskiego w latach 1939–1945*, Pruszków 1988; B. Piechowiak, *5 Harcerska Drużyna Żeglarska im. Króla Władysława IV w Wągrowcu*, Warszawa 1983; W. Hausner, *O prawie harcerskim przy ognisku*, Kraków 1993; M. Sklepik, *Operacja 1001 – Flombork. Wspomnienia honorowego obywatela miasta Mikołaja Kopernika, uczestnika operacji w latach 1967–1973*, Poznań 1977; J. Osiecki, *Koło starszoharcerskie im. Krzysztofa Żegockiego w Kościanie*, Poznań 1977; M. Żychowska, *Harcerstwo mościckie 1934–1939*, Tarnów 1990; M. Żychowska, *Harcerstwo tuchowskie 1913–1939*, Tarnów 1990; W. Błażejowski, *Postaci z dziejów. 35 bio-*

- gramów działaczy i instruktorów harcerskich*, Warszawa 1984; *Historia harcerstwa*, t. 1, *Lata 1910–1921*, Londyn 1975; lata 1975–1993;
- 744, Harcerstwo. *Dzienniczek uczestnika zlotu harcerstwa polskiego*, Wrocław 1997; Jubileuszowy zlot harcerstwa w Spale w 1935 r.; Materiały zjazdu. Zjazd programowy, Poznań 2003 r.; Informatory o wystawach: Harcerstwo Kielecczyny 1912–1982; Materiały do dziejów harcerstwa polskiego w zbiorach czasopism i dokumentów życia społecznego WBP w Kielcach 1985; Wystawa ekslibrisów harcerskich z okazji siedemdziesięciolecia Harcerstwa Tarnów 1980 r.; ZHR – Program – Rozwój z 2003 r.; Pogram – Próby na stopnie harcerskie; Zarys programu wychowawczego Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej; Projekt Deklaracji ideowo-programowej ZHR; Materiały z Jubileuszowego zlotu ZHR – Lednica 1999 r.; lata 1935, 1980–2003;
 - 746, Harcerstwo. Opracowanie A.F. Baran, *Harcerska alternatywa. ZHR w latach 1989–1990*, Warszawa 2000; rok 1999;
 - 758, Harcerstwo. Prasa: „Kwartalnik Historyczny ZHR” 1995, nr 1; 1996, nr 3/4; 1997, nr 5; 1998, nr 6; 1999, nr 7; 2000, nr 7; lata 1995–2000;
 - 759, Harcerstwo. Opracowania: A. Zagórski, *Materiały do bibliografii zrzeszenia WiN*, Wrocław 1994; W. Hausner, *Związek Harcerstwa Polskiego poza granicami kraju a ruch harcerski w Polsce w latach 1980–1994*; A. Borkiewicz-Celińska, *Archiwum Baonu Zośka*; *Pro memoria* – Aleksander Kamiński, Konrad Olchowicz; A. Winiarz, *Szkolne obchody setnej i dwusetnej rocznicy odsieczy wiedeńskiej*; A.F. Baran, R. Wiraszka, *O ZHR w prasie. (1989–1996)*, Warszawa 1998; *Regulamin Główny Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju*, Londyn 1989; Broszura na temat III Narodowego Zlotu Harcerzy, Warszawa 2004; Varia: wycinki prasowe, ulotki, fragmenty opracowań; lata 1981–2004.
 - 764, korespondencja dotycząca bieżących spraw ZHR; materiały dotyczące spraw ZHR (protest przeciwko prawu aborcyjnemu, pielgrzymka do Rzymu, wycinki prasowe); materiały organizacyjne ZHR (m.in. Statut ZHR, Spis ZHR na rok 1991, Statut Fundacji Archiwum i Muzeum AK im. gen. Stefana Roweckiego Grota, projekt utworzenia Muzeum Harcerstwa w Warszawie, korespondencja); lata 1981–1998;
 - 765, Harcerstwo. Prasa.
A. Kamiński, *O Harcerstwie* (teksty zapomniane 1956–1978); „Informator Archiwalny” 1999, nr 2, 3; „Mały Gość Niedzielny” 1983, nr 6; „Drużyna” 1990, nr 11/99; Opracowania: Tomasz Strzembosz, *Parasol*; Adam Winiarz, *Działalność Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Harbinie*, Lublin 1985; Olgierd Fietkiewicz, *Kilka elementów tła*; Michał Haykowski, Zofia Zakrzewska, *Harcerstwo w latach 1944–1950*; Andrzej Glass, *Służyć Bogu i Bliżnim*; Bolesław Leonhard, *Rapsod o Rudym i Rafale*, Kraków 1994; Grzegorz Nowik, *Okręg Szarych Szeregów Warszawa-Praga (konspekt monografii)*; Jarosław Rudniański, *O działaniu antropotechnicznym. Z zagadnień społeczeństwa irracjonalnego*; Tomasz Strzembosz, *Harcerstwo Polskie w latach 1944–1989*; *Splątane dzieje Związku Harcerstwa Polskiego*; referat Zbigniewa Zahorskiego, *Pogotowie Harcerek i Harcerzy i ich udział w wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku*; lata 1983–2003;
 - 766, Harcerstwo. Projekt, *Bibliografia harcerska opracowana na podstawie wydawnictw książkowych lub czasopism miesięcznych i kwartalnych*; Projekt – Zarys programu wychowawczego ZHR; korespondencja T. Strzembosza; „Orlim lotem” 1998, nr 30; Śpiewnik; Jednodniówka z I Zjazdu Seniorów ZHP z okazji 75-lecia harcerstwa; katalog z wystawy filatelistycznej „Harcercz służy Bogu

- i Polsce” oraz katalog z wystawy „Polesie. Historia, kultura, sztuka, folklor, harcerstwo, 1918–1939”; varia; lata 1986–2003;
- 906, materiały dotyczące ZHR nadesłane z Londynu; wycinek prasowy na temat zbrodni na Ukrainie w Powłokomie; lata 1991, 1998;
 - 920, materiały dotyczące idei harcerstwo – państwo; lata 1999–2000;
 - 922, korespondencja przychodząca i wychodząca Tomasza Strzembosza dotycząca spraw harcerskich; lata 1991–1997;
 - 923, materiały dotyczące II Walnego Zjazdu ZHR w dniach 30 listopad – 2 grudnia 1990 r.; lata 1990–1993;
 - 924, materiały dotyczące Rady Naczelnej ZHR, lata 1991–1992;
 - 925, materiały programowe ZHR; lata 1976–1994;
 - 926, materiały warsztatowe o ZHR (korespondencja, sprawozdania, druki, protokoły); lata 1990–2002;
 - 927, korespondencja Tomasza Strzembosza z przedstawicielami ZHP; lata 1991–1992;
 - 936, materiały na temat Rady Przyjaciół ZHR; rok 1990;
 - 937, materiały na temat Rady Programowej ZHR; rok 1990;
 - 938, materiały na temat Rady Naczelnej ZHR; rok 1990;
 - 939, materiały dotyczące kontaktów ZHP z różnymi organizacjami w kraju; lata 1989–1990.

Archiwum ZHR przy ulicy Litewskiej

Materiały w Archiwum

(...) zostały posegregowane według określonego schematu – tematycznie i chronologicznie. (...) Archiwalia ułożone są w odpowiednio opisanych fascykułach, teczkach i pudłach archiwalnych. Kategorie mają nadane numery, różnią się także kolorystyką opisów¹².

W Archiwum wyróżniono następujące kategorie:

1. Zjazdy; 2. Władze Naczelne; 3. Główna Kwatera Harcerzy; 4. Główna Kwatera Harcerzy; 5. Okręgi; 6. Spisy; 7. Akcje letnie i zimowe; 8. Wydawnictwa; 9. Ruch; 10. Inne; 11. Archiwum Dokumentacji Mechanicznej¹³.

W poszczególnych kategoriach umieszczono następującą dokumentację:

1. Zjazdy.

- I Zjazd Walny ZHR, 1–2 kwietnia 1989 r., Sopot;
- II Zjazd ZHR, 30 listopada – 2 grudnia 1990 r., Wrocław;
- Nadzwyczajny Zjazd ZHR Zjednoczeniowy, 3 października 1992 r., Warszawa;
- III Zjazd ZHR, 26–28 lutego 1993 r., Warszawa;
- IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r., Warszawa;
- V Zjazd ZHR, 1997 r., Otwock;
- VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r., Warszawa;
- VII Zjazd ZHR, 23–25 listopada 2001 r., Warszawa;
- Zjazd Programowy ZHR, 2003 r., Poznań;

¹² Załącznik nr 1 do uchwały Naczelnictwa ZHR nr 272/1 z 22 października 2013 r., w sprawie wprowadzenia Instrukcji Archiwalnej ZHR, s. 1, Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, skan udostępniony e-mailem przez ZHR.

¹³ Załącznik nr 1 do uchwały Naczelnictwa ZHR nr 272/1 z 22 października 2013 r., w sprawie wprowadzenia Instrukcji Archiwalnej ZHR, s. 1–14, Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, skan udostępniony e-mailem przez ZHR.

- VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r., Gdynia;
- IX Zjazd ZHR, 21–23 kwietnia 2006 r., Warszawa;
- X Zjazd ZHR, 11–13 kwietnia 2008 r., Warszawa;
- XI Zjazd ZHR, 23–25 kwietnia 2010 r., Warszawa;
- XII Zjazd ZHR, 20–22 kwietnia 2012 r., Warszawa;
- XIII Zjazd ZHR (Nadzwyczajny), 8 września 2012 r., Częstochowa.

2. Władze Naczelne.

2.1. Naczelnictwo.

2.1.1. Protokoły ustaleń

- nr 0–57, 1990–1995;
- nr 58–96, 1996–1999;
- nr 97–110, 1999–2000;
- nr 111–125, 2000–2001;
- nr 126–140, 2002–2003;
- nr 141–152, 2003–2004;
- nr 153–176, 2004–2006;
- nr 177–189, 2006–2007;
- nr 190–200, 2007;
- nr 201–212, 2008;
- nr 213–220, 2008–2009;
- nr 221–225, 2009;
- nr 226–238, 2009–2010;
- nr 239–255, 2010–2012;
- uchwały 1992–1998;
- uchwały 1998–2002;

2.1.2. Przewodniczący (rozkazy, listy do instruktorów).

2.1.3. Biuro (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).

2.1.4. Finanse.

2.1.4.1. Bilans.

2.1.4.2. Dokumentacja finansowa i dotacje.

2.1.4.3. Teczki personalne i zatrudnienie (podatek PIT, urząd skarbowy, składki ZUS, umowy zlecenie).

2.1.5. Pełnomocnicy i zespoły.

2.1.5.1. Wydział Zagraniczny.

2.1.5.1.1. Zachód (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).

2.1.5.1.2. Wschód (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).

2.1.5.2. Wydział duszpasterski.

2.1.5.3. Historyczne.

2.1.5.4. Harcerskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (HOPR).

2.1.5.4.1. Biuro (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).

2.1.5.4.2. Ewidencja członków.

2.1.5.4.3. Szpital polowy – karty chorych.

2.1.5.5. Harcerstwo starsze (rejestracja i dokumentacja kręgów, inne dokumenty).

2.1.5.6. Ruchy programowo-metodyczne.

2.1.5.7. Zespół Planowania Strategicznego.

2.1.5.8. Harcerski Ruch Ochrony Środowiska (HROŚ).

2.1.5.9. Rzecznik ZHR.

- 2.1.6. Działalność programowa.
 - 2.1.6.1. Kapituła Harcmistrzowska.
 - 2.1.6.2. Złoty.
 - Złot w Olsztynie k. Częstochowy, 1991 r.;
 - Reprezentacja ZHR na złot w Anglii, 1994 r.;
 - Złot ZHP pgK, Cumber Park, 1994 r.;
 - Złot skautów, Gdańsk, 1997 r.;
 - Złot 50-lecia harcerstwa w USA, sierpień 1998 r.;
 - Złot X-lecia, Lednica, 1999 r.;
 - VI Złot ZHPpgK, Canada, 2000 r.;
 - Złot 90-lecia, Cisówka 2001 r.;
 - Złot XX-lecia, Koronowo, 2009 r.;
 - Złot stulecia harcerstwa „Całym życiem – przygoda ZZI”, Kraków, 2011 r.;
 - inne.
 - 2.1.6.3. Służba.
 - Biała Służba 1991;
 - Biała Służba 1996, „Semper fidelis”, pielgrzymka Warszawa–Jasna Góra–Rzym;
 - Biała Służba 1997;
 - Służba Powódź 1997;
 - Biała Służba 1998;
 - Biała Służba 1999;
 - Służba Powódź 2000;
 - Biała Służba 2001;
 - Biała Służba 2002;
 - Biała Służba 2006;
 - inne.
 - 2.1.6.4. Inne.
 - 20-lecie KIHAM-u, Warszawa, 2000 r.;
 - Konkurs „Do wolnej Polski”.
- 2.1.7. Biuletyn Naczelnictwa.
- 2.1.8. Kontrole zewnętrzne (kontrole NIK i inne).
- 2.1.9. Regulaminy.
- 2.1.10. Relacje z innymi organizacjami harcerskimi.
 - 2.1.10.1. Związek Harcerstwa Polskiego ('56).
 - 2.1.10.2. Stowarzyszenie Harcerskie.
 - 2.1.10.3. Niezależny Krąg Instruktorów Harcerskich „Leśna Szkołka”.
 - 2.1.10.4. Stowarzyszenie Harcerstwa Polskiego Hufców Polskich.
 - 2.1.10.5. Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza”/FSE Skauci Europy.
 - 2.1.10.6. ZHP PGK.
 - różne.
- 2.1.11. Dokumenty Sądowe (KRS itd.).
- 2.1.12. Wykaz lilijek i krzyży harcerskich.
- 2.2. Rada Naczelna.
 - 2.2.1. Protokoły ustaleń.
 - nr 0–34, 1989–1996;
 - nr 35–60, 1997–2002;
 - nr 61–74, 2002–2005;
 - nr 75–87, 2005–2007;
 - nr 88–94, 2007–2009;
 - nr 95–110, 2009–2012.

- 2.2.2. Uchwały.
- 2.2.3. Biuro (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).
- 2.2.4. Komisje Rady Naczelnej.
- 2.2.5. Inne.
- 2.3. Komisja Rewizyjna.
 - 2.3.1. Posiedzenia.
 - 2.3.2. Wizytacje obozów i okręgów.
 - 2.3.3. Biuro.
 - 2.3.4. Inne (sprawozdania z OKR).
- 2.4. Sąd Harcerski.
 - 2.4.1. Spotkania/protokoły.
 - 2.4.2. Biuro.
 - 2.4.3. Prowadzone sprawy.
 - 2.4.4. Inne.
- 3. Główna Kwatera Harcererek.**
 - 3.1. Odprawy Głównej Kwatery z komendantkami chorągwi (protokoły, listy, obecności, materiały).
 - 3.2. Naczelniczka.
 - 3.2.1. Rozkazy naczelniczki.
 - 3.2.2. Spotkania Głównej Kwatery.
 - 3.2.3. Różne.
 - 3.3. Biuro (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).
 - 3.4. Zespoły/Wydziały.
 - 3.4.1. Do spraw zuchów.
 - 3.4.2. Do spraw harcererek.
 - 3.4.3. Do spraw wędrowniczek.
 - 3.4.4. Do spraw harcererek starszych.
 - 3.4.5. Do spraw archiwum i historii ruchu żeńskiego.
 - 3.4.6. Do spraw działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Pełnia”.
 - 3.4.7. Do spraw działań w sytuacjach kryzysowych.
 - 3.4.8. Do spraw Europy i spraw zagranicznych.
 - 3.4.9. Do spraw kształcenia.
 - 3.4.9.1. Kursy harcmistrzyń.
 - 3.4.10. Organizacyjny.
 - 3.4.11. Prewencyjno-pomocowy.
 - 3.4.12. Program „Nieborak”.
 - 3.4.13. Do spraw regulaminów.
 - 3.4.14. Do spraw Skrzatów.
 - 3.4.15. Do spraw stopni harcererek.
 - 3.4.16. Do spraw wychowania gospodarczego.
 - 3.4.17. Do spraw wychowania patriotycznego i dziedzictwa narodowego.
 - 3.4.18. Do spraw wychowania przyrodniczego „Huczek”.
 - 3.4.19. Do spraw wychowania religijnego.
 - 3.4.20. Do spraw wychowania wodnego.
 - 3.5. Komisja harcmistrzowska.
 - 3.6. Chorągwie i namiestnictwa.
 - 3.6.1. Dolnośląska Chorągiew Harcererek.
 - 3.6.2. Górnośląska Chorągiew Harcererek.
 - 3.6.3. Kujawsko-Pomorska Chorągiew Harcererek.
 - 3.6.4. Lubelska Chorągiew Harcererek.
 - 3.6.5. Łódzka Chorągiew Harcererek.
 - 3.6.6. Małopolska Chorągiew Harcererek.

- 3.6.7. Mazowiecka Chorągiew Harcerek.
- 3.6.8. Podkarpacka Chorągiew Harcerek.
- 3.6.9. Pomorska Chorągiew Harcerek.
- 3.6.10. Wielkopolska Chorągiew Harcerek.
- 3.6.11. Zachodniopomorska Chorągiew Harcerek.
- 3.6.12. Namiestnictwo Północno-Wschodnie.
- 3.7. Działalność programowa.
 - Konferencja w Wesołej, 27–29 marca 1992 r., Wesoła;
 - Spotkanie kapituły Harcerek Rzeczypospolitej, 2000 r., Warszawa;
 - Złot „Bądź Gotów”, 29 lipca – 2 sierpnia 2004 r., Warszawa;
 - Złot Złotych Koniczynek, 11–14 listopada 2004 r., Lublin;
 - Obóz starszyny Organizacji Harcerek „Ku Orleji Perci”, 18–25 sierpnia 2007 r.;
 - różne.
- 3.8. Komunikaty organizacyjne.
- 3.9. Finanse.
- 3.10. Inne.
- 3.11. Wizytacje (raporty wizytacyjne, wizytacje jednostek, akcji letnich i akcji zimowych).
- 4. Główna Kwatera Harcerzy.**
 - 4.1. Odprawy Głównej Kwatery z komendantami chorągwi (protokoły, listy obecności, materiały).
 - 4.2. Naczelnik.
 - 4.2.1. Rozkazy naczelnika.
 - 4.2.2. Spotkania Głównej Kwatery.
 - 4.2.3. Różne.
 - 4.3. Biuro (pisma wychodzące, przychodzące, zaproszenia itd.).
 - 4.4. Zespoły/Wydziały.
 - 4.4.1. Do spraw zuchów.
 - 4.4.2. Do spraw Harcerzy.
 - 4.4.3. Do spraw wędrowników.
 - 4.4.4. Do spraw harcerzy starszych.
 - 4.4.5. „Rozwój”.
 - 4.4.6. Do spraw Starszyny.
 - 4.4.7. Centralna Szkoła Instruktorska (CSI).
 - 4.5. Komisja harcmistrzowska (próby, protokoły, wnioski).
 - 4.6. Chorągwie i namiestnictwa.
 - 4.6.1. Dolnośląska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.2. Górnośląska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.3. Kujawsko-Pomorska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.4. Lubelska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.5. Łódzka Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.6. Małopolska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.7. Mazowiecka Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.8. Chorągiew Ziemi Opolskiej Harcerzy.
 - 4.6.9. Pomorska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.10. Podkarpacka Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.11. Północno-Zachodnia Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.12. Wielkopolska Chorągiew Harcerzy.
 - 4.6.13. Północno-Wschodnia Chorągiew Harcerzy.
 - 4.7. Działalność programowa.
 - III Narodowy Złot Harcerzy w 60. rocznicę Powstania Warszawskiego, 28 lipca – 2 sierpnia 2004, Warszawa;
 - różne.

- 4.8. Komunikaty organizacyjne.
- 4.9. Finanse.
- 4.10. Inne.
- 4.11. Wizytacje (raporty wizytacyjne, wizytacje jednostek, akcji letnich i akcji zimowych).

5. Okręgi.

- 5.1. Dokumentacja okręgu;
 - Okręg Mazowiecki;
 - Okręg Górnośląski;
 - Okręg Środkowopolski;
 - Okręg Południowo-Wschodni;
 - Okręg Północno-Wschodni;
 - Okręg Wielkopolski;
 - Okręg Pomorski;
 - Okręg Zachodniopomorski;
 - Okręg Środkowo-Wschodni;
 - Okręg Warmińsko-Pomorski;
 - Okręg Zachodniopomorski;
 - Okręg Północno-Wschodni.

6. Spisy.

- 6.1. Organizacja Harcererek.
 - 6.1.1. Instruktorzy.
 - 6.1.2. Jednostki.
- 6.2. Organizacja Harcerzy.
 - 6.2.1. Instruktorzy.
 - 6.2.2. Jednostki.
- 6.3. Okręgi.

7. Akcje letnie i zimowe.

- 7.1. Akcja Letnia.
- 7.2. Akcja Zimowa.

8. Wydawnictwa.

- 8.1. Wydawnictwo ZHR.
 - 8.1.1. Plany wydawnicze.
 - 8.1.2. Umowy.
 - 8.1.3. Biuro.
- 8.2. Książki wydane w ZHR.
- 8.3. Prasa harcerska.
 - 8.3.1. Wydawnictwa ZHR.
 - 8.3.2. Prasa lokalna.
 - 8.3.3. Wydawnictwa innych organizacji.
 - 8.3.3.1. ZHP PGK.
 - 8.3.3.2. ZHP.
 - 8.3.3.3. Inne.
- 8.4. Książki i broszury różne.

9. Ruch.

- 9.1. Geneza ZHR.
 - 9.1.1. KIHAM.
 - 9.1.2. Środowiska.
- 9.2. ZHP r.z. 1918 (rozkazy naczelnika, rozkazy kom. Chorągwi małopolskiej, Wiadomości Urzędowe).
- 9.3. Polska Organizacja Harcerska (POH).

10. Inne.

10.1. Polska Rada Młodzieży.

10.1.1. Biuro.

10.2. Federacja Harcerstwa Polskiego.

10.2.1. Biuro.

10.3. Wędrowniczki po Zachodnim Stoku (materiały historyczne przekazane przez drużynę Hannę Szolc, biogramy, wycinki prasowe, opracowania).

10.4. Fundacja ZHR (różne: merytoryczne, finansowe, pracownicze ZUS, US).

10.6. Wycinki prasowe na temat harcerstwa.

10.05.¹⁴ Materiały historyczne Stowarzyszenia Szarych Szeregów.**11. Archiwum Dokumentacji Mechanicznej (różne fotografie)¹⁵.**

Dokonałam kwerendy całości dokumentów dotyczących 1. Zjazdu, 2. Władze Naczelne; 9. Ruch, 10. Inne; czyli:

1. Zjazdy: I Zjazd Walny ZHR, 1–2 kwietnia 1989 r., Sopot; II Zjazd ZHR, 30 listopada – 2 grudnia 1990 r., Wrocław; Nadzwyczajny Zjazd ZHR Zjednoczeniowy, 3 października 1992 r., Warszawa; III Zjazd ZHR, 26–28 lutego 1993 r., Warszawa; IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r., Warszawa; V Zjazd ZHR, 1997 r., Otwock; VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r., Warszawa; VII Zjazd ZHR, 23–25 listopada 2001 r., Warszawa; Zjazd Programowy ZHR, 2003 r., Poznań; VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r., Gdynia; IX Zjazd ZHR, 21–23 kwietnia 2006 r., Warszawa; X Zjazd ZHR, 11–13 kwietnia 2008 r., Warszawa; XI Zjazd ZHR, 23–25 kwietnia 2010 r., Warszawa; XII Zjazd ZHR 20–22 kwietnia 2012 r., Warszawa; XIII Zjazd ZHR (Nadzwyczajny), 8 września 2012 r., Częstochowa.

2. Władze Naczelne:

2.1.7. Biuletyny Naczelnictwa.

W zbiorze znajdują się następujące numery z lat: 1989 – 1, 2, 3¹⁶; 1990 – 4, 5, 6, 7, 8, 9, specjalny, 10, 11, 12, 13; 1991 – 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25; 1992 – 27, 39, 30, 1 grudnia; 1993 – brak numerów; 1994 – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12¹⁷; 1995 – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9¹⁸; 1996 – 1, 2, 3, 4, 5, 6–7–8, 9, 10, 11¹⁹; 1997 – 1, 2–3, 4, 5–6, 7–8, 9–10, 11–12²⁰; 1998 – 1–2, 3–4, 5–6, 7–8, 9–10, 11–12; 1999 – 9, 11, 12; 2000 – 1, 10; 2003 – 1, 2, 3, 4.

9. Ruch: 9.1. Geneza ZHR; 9.1.1. KIHAM; 9.1.2. Środowiska; 9.2. ZHP r.z. 1918 (rozkazy naczelnika, rozkazy kom. Chorągwi małopolskiej, Wiadomości Urzędowe); 9.3. Polska Organizacja Harcerska (POH).

10. Inne: 10.2. Federacja Harcerstwa Polskiego.**Strony internetowe Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej**

Kwerendzie zostały poddane zakładki:

– **biuletyn**, numery od 97 do 321²¹; w latach 2013–2015 numery od 299 do 321 biuletynu były zatytułowane „Biuletyn Informacyjny Naczelnictwa”,

¹⁴ Taka kolejność była w przekazanym przez ZHR materiale.

¹⁵ Załącznik nr 1 do uchwały Naczelnictwa ZHR nr 272/1 z 22 października 2013 r., w sprawie wprowadzenia Instrukcji Archiwalnej ZHR, s. 1–14, Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, skan udostępniony e-mailem przez ZHR.

¹⁶ W uwagach umieszczono jeszcze informację „Listy do instruktorów: 2, 3, 4”.

¹⁷ W uwagach umieszczono jeszcze informację „komplet”.

¹⁸ Jak wyżej.

¹⁹ Jak wyżej.

²⁰ Jak wyżej.

²¹ Na stronie nie umieszczono numerów 309–310, 237 oraz nie można było otworzyć załączników do biuletynów 287, 259, 127, 108, 105.

w latach 2006–2013 numery od 97 do 321 zatytułowano „Komunikat Biura Naczelnictwa”;

- **dokumenty** pod zakładki: Statut; Komentarz do Przyrzeczenia i Prawa; Regulaminy i Instrukcje; Rozkazy Przewodniczącej; Uchwały Naczelnictwa; Uchwały Rady Naczelnej.

Na zakończenie pragnę zaznaczyć, że seria wyborów źródeł do dziejów: ZHP, ruchu harcerskiego i ZHR powstała, gdyż na szczęście na ścieżce harcerskiej przygody wydawniczej spotkaliśmy się z dh. hm. Wojciechem Śliwerskim. Bez tego spotkania, naszych dyskusji, wspólnych poszukiwań, lektur, wymiany myśli nie byłoby możliwe powstanie tych publikacji. Serdecznie dziękuję dh. hm. Wojciechowi Śliwerskiemu za lata intensywnej korespondencji.

Wyrazy uznania i podziękowania składam również Redaktorze Pani Danucie Porębskiej, która potrafiła się odnaleźć w tych naszych dyskusjach. Redagowała cztery ostatnie tomy serii.

Dziękuję również całemu Zespołowi Oficyny Wydawniczej „Impuls”, zwłaszcza Paniom Annie Janczarskiej, Katarzynie Kerschner i Alicji Kuźmie, które podjęły się trudu przepisania i opracowania typograficznego tekstów.

Statuty Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

1. Statut ZHR uchwalony przez I Walny Zjazd ZHR, 1989 r.

źródło:

zespół 2302, Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, teczką 21

Statut
Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

ZHR
Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

Rozdział

I

Nazwa, teren działania, siedziba

- § 1 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.
- § 2 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej prowadzi działalność na obszarze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Siedzibą naczelnych władz ZHR jest miasto Warszawa.
- § 3 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej może tworzyć oddziały terenowe.

Rozdział

II

Charakter, cele i środki działania

- § 4 1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i instruktorów harcerskich. Ideały wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnicę i Prawo Zuchowe stanowiące załączniki do niniejszego Statutu.
- 2. Związek wychowuje młodzież w oparciu o zasady etyki chrześcijańskiej. Jest organizacją otwartą światopoglądowo dla wszelkich głębokich i autentycznych

przekonań inspirujących zgodną z Przysiężeniem i Prawem Harcerskim postawę osobistą.

3. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i harcerstwa i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.

4. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.

5. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.

§ 5 Celami Związku są:

1. wychowanie metodami harcerskimi dzielnych, prawych, aktywnych i zdolnych do poświęceń ludzi w myśl Przysiężenia i Prawa Harcerskiego;

2. wychowanie młodzieży do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, własnego narodu i Państwa Polskiego, w umiłowaniu wolności, demokracji oraz poszanowaniu dla poglądów innych, w poczuciu wartości i godności osoby ludzkiej;

3. upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich własną działalnością.

§ 6 Zadania swoje Związek realizuje przez:

1. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach przewidzianych w Statucie;

2. prowadzenie metodami harcerskimi pracy wychowawczej wśród swoich członków;

3. szkolenie instruktorów i funkcyjnych;

4. organizowanie akcji społecznych, zakładanie placówek wychowawczych i szkoleniowych pozwalających na realizację i popularyzację zadań Związku;

5. prowadzenie działalności propagandowej i wydawniczej;

6. publiczne wypowiadanie opinii w żywotnych sprawach społecznych, szczególnie wychowawczych;

7. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności ze środowiskami i organizacjami harcerskimi i skautowymi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju;

8. prowadzenie działalności gospodarczej przez jednostki organizacyjne Związku;

9. podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III

Członkowie

§ 7 Członkowie Związku dzielą się na:

a) członków czynnych;

b) uczestników.

§ 8 1. Członkami czynnymi Związku są instruktorzy spełniający warunki regulaminu uchwalonego przez radę Naczelną.

2. Członków czynnych przyjmuje, zwalnia i karze Komendant Chorągwi lub Naczelnik zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego.

§ 9 1. Uczestnikami są osoby zorganizowane w gromady zuchowe, drużyny i kręgi starszoharcerskie.

2. Do gromady, drużyny lub kręgu przyjmuje drużynowy.

3. W przypadku młodzieży niepełnosprawnej przy przyjęciu wymagana jest zgoda rodziców lub prawnych opiekunów kandydata.
4. Przyjmowanie, zwalnianie, karanie i usuwanie z drużyn i kręgów uczestników odbywa się zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego uchwalonego przez Radę Naczelną.

§ 10 Prawa członków

1. Wszyscy członkowie Związku mają prawo korzystania z urządzeń, placówek Związku, udziału w życiu organizacji z zachowaniem Statutu i regulaminów wewnętrznych Związku.
2. Członkowie czynni posiadają bierne i czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.

§ 11. Obowiązki członków

1. Członkowie czynni mają obowiązek:
 - a) przestrzegania w życiu osobistym Prawa Harcerskiego;
 - b) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku;
 - c) brania czynnego udziału w pracy wychowawczej prowadzonej przez Związek – posiadania ściśle określonego przydziału służbowego i wywiązywania się z obowiązków wynikających z pełnionej funkcji.
2. Uczestnicy mają obowiązek:
 - a) przestrzegania w życiu osobistym Prawa Harcerskiego (Prawa Zucha);
 - b) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku;
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku

§ 12 1. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą usuwać ze Związku członków, którzy:

- a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 11;
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez okres ponad 1 roku.
2. Od decyzji o usunięciu z ZHR przysługuje prawo odwołania się w ciągu 1 miesiąca do Sądu Harcerskiego.

§ 13 Członek ZHR nie może należeć do innych harcerskich organizacji ideowo-wychowawczych.

Rozdział IV Władze naczelne

§ 14 Władzami naczelnymi ZHR są:

- a) Zjazd Walny
- b) Rada Naczelna
- c) Przewodniczący
- d) Naczelnictwo
- e) Naczelnik
- f) Komisja Rewizyjna
- g) Sąd Harcerski

§ 15 1. Zjazd Walny jest najwyższą władzą Związku.

2. Do kompetencji Zjazdu Walnego należy:

- a) decydowanie o podstawowych sprawach ideowo-wychowawczych, programowych i organizacyjnych Związku;
- b) wybór Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelnika, Komisji Rewizyjnej i Sądu Harcerskiego;
- c) zatwierdzanie regulaminów Rady Naczelnej, Komisji Rewizyjnej i Sądu Harcerskiego;
- d) przyjmowanie sprawozdań Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej i Sądu Harcerskiego;
- e) udzielanie absolutorium ustępującym władzom;
- f) uchwalanie zmian Statutu;
- g) podejmowanie decyzji o rozwiązaniu lub podziale Związku;
- h) podejmowanie decyzji ołączeniu się z innymi organizacjami.

§ 161. Zwyczajny Zjazd Walny zwoływany jest raz na dwa lata przez Radę Naczelną.

2. Nadzwyczajny Zjazd Walny Zwoływany jest przez Radę Naczelną na wniosek Rady Naczelnej, Komisji Rewizyjnej lub na pisemne żądanie 20% członków czynnych, w terminie nie późniejszym niż 1 miesiąc od momentu wpłynięcia wniosku.

3. W Zjeździe biorą udział:

- a) delegaci członków czynnych wybrani zgodnie z regulaminem uchwalonym przez Radę Naczelną;
- b) z urzędu członkowie Rady Naczelnej, Komisji Rewizyjnej i Sądu Harcerskiego.

§ 17 Zjazd Walny jest prawomocny przy obecności powyżej połowy delegatów pochodzących z wyboru.

§ 18 1. W okresie między Zjazdami najwyższą władzą Związku jest Rada Naczelna.

2. Rada Naczelna składa się z 22 członków oraz Przewodniczącego i Naczelnika. Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd Walny na dwuletnią kadencję. W przypadku ustąpienia członka Rady uzupełnienie jej składu dokonuje się przez kooptację spośród delegatów na ostatni Zjazd Walny Związku. Liczba osób dokooptowanych nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.

3. Do kompetencji Rady Naczelnej należy:

- a) powołanie na drodze wyboru ze swego grona dwóch wiceprzewodniczących;
- b) powołanie na wniosek Naczelnika spośród członków czynnych Związku członków Naczelnictwa (dwóch zastępców Naczelnika, Sekretarza, Skarbnika, dwóch członków);
- c) interpretacja Statutu i Uchwał Walnego Zjazdu;
- d) uchwalanie regulaminów wewnętrznych Związku;
- e) nadzorowanie prac Naczelnictwa i uchwalanie regulaminu Naczelnictwa;
- f) nadzór nad majątkiem Związku;
- g) ustalanie wysokości składek organizacyjnych.

4. Zwyczajne zebrania Rady Naczelnej odbywają się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zwołuje je Przewodniczący lub jeden z wiceprzewodniczących Związku.

§ 19 Przewodniczący kieruje pracami Rady Naczelnej oraz reprezentuje Związek na zewnątrz.

§ 20 Naczelnik i Naczelnictwo.

1. W skład Naczelnictwa wchodzi:

- a) Naczelnik;

- b) Zastępczyni Naczelnika;
 - c) Zastępca Naczelnika;
 - d) Sekretarz Generalny;
 - e) Skarbnik;
 - f) dwóch członków.
2. Naczelnik kieruje przy pomocy Naczelnictwa bieżącą pracą Związku oraz sporządza sprawozdanie z działalności Związku dla Zjazdu Walnego.
3. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Naczelnik.
- § 21 Komisja Rewizyjna.
- 1. Komisja Rewizyjna sprawuje kontrolę nad gospodarką finansową oraz zgodnością działalności władz i jednostek organizacyjnych ze Statutem oraz regulaminami obowiązującymi w Związku.
 - 2. Na Zejeździe Walnym Komisja przedstawia sprawozdanie z wnioskiem o absolutorium dla Naczelnictwa i Rady Naczelnej.
 - 3. Komisja składa się z siedmiu członków wybieranych przez Zjazd Walny na okres dwóch lat.
 - 4. W przypadku ustąpienia członka Komisji uzupełnienia jej składu dokonuje się przez kooptację spośród delegatów na ostatni Zjazd Walny.
- § 22 Sąd Harcerski jest najwyższą władzą sądową Związku.
- 1. Do kompetencji Sądu Harcerskiego należy:
 - a) rozpatrywanie apelacji członków usuniętych ze Związku lub ukaranych w inny sposób przez władze dyscyplinarne;
 - b) rozstrzygania wszelkich sporów między członkami Związku oraz między członkami a władzami Związku.
 - 2. Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd Walny spośród członków czynnych Związku.
 - 3. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się poprzez kooptację spośród delegatów na ostatni Zjazd Walny.
- § 23 1. Wszelkie czynności prawne w imieniu Związku podejmuje Naczelnik oraz inny członek Naczelnictwa lub dwóch członków Naczelnictwa upoważnionych przez Radę Naczelną.
2. Rada Naczelna może upoważnić inne osoby do podejmowania czynności prawnych w imieniu Związku.
- § 24 1. Władze Związku pochodzą z wyboru i pełnią swe funkcje społecznie.
2. Wszystkie wybory władz Związku odbywają się tajnie przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. Nie można łączyć pełnienia funkcji komendanta chorągwi, komendanta hufca oraz udziału w Naczelnictwie i Radzie Naczelnej Związku z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych.
4. Kadencja wszystkich władz Związku trwa dwa lata.
5. Nie można pełnić tej samej funkcji w Naczelnictwie Związku oraz komendach chorągwi i hufców dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
- § 25 Decyzje we wszystkich kwestiach nie zastrzeżonych w Statucie oraz regulaminach wewnętrznych do kompetencji konkretnych organów władz Związku, drużynowi podejmują we własnym zakresie.

Rozdział V

Struktura organizacyjna

- § 26 Związek opiera swoją działalność na pracy gromad zuchowych drużyn harcererek i harcerzy oraz okręgów starszoharcerskich.
- § 27 1. Gromady, drużyny, kręgi tworzą hufce, hufce tworzą chorągwie.
2. Szczegółowe zasady tworzenia rozwiązywania i działania gromad, drużyn, kręgów, hufców i chorągwi określa Rada Naczelna w regulaminach wewnętrznych.
- § 28 1. Pracą gromady, drużyny, kręgu kieruje drużynowy, pracą hufca – hufcowy, chorągwi – komendant chorągwi. Zasady wyboru i mianowania kierowników jednostek organizacyjnych Związku określa regulamin wewnętrzny.

Rozdział VI

Związki drużyn, ruchy programowo-metodyczne

- § 29 1. Członkowie czynni Związku korzystają z wolności inicjatyw wychowawczych.
2. W ramach Związku mogą działać dobrowolne związki drużyn oraz ruchy programowo-metodyczne skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.
3. Związki drużyn oraz ruchy programowo-metodyczne mogą mieć charakter środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy.
- § 30 1. Związki drużyn oraz ruchy programowo-metodyczne nie naruszając zasad zawartych w Statucie Związku i innych dokumentach Związku stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania oryginalnych inicjatyw metodycznych i programowych, są naturalnym terenem współdziałania drużyn specjalistycznych, pozwalają na kontynuowanie tradycji środowisk, w skład których wchodzi drużyny należące do różnych jednostek organizacyjnych Związku itp.
2. Cele, zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych i związków drużyn określają ich wewnętrzne regulaminy podlegające zatwierdzeniu przez Radę Naczelną.

Rozdział VII

Koła Przyjaciół Harcerstwa

- § 31 1. Rodzice i sympatycy ruchu harcerskiego współpracują ze Związkiem w formie Kół Przyjaciół Harcerstwa działających przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku.
2. Regulamin ogólny Kół Przyjaciół Harcerstwa uchwała Rada Naczelna.

Rozdział VIII

Fundusze i gospodarka

- § 32 1. Majątek Związku stanowią nieruchomości, ruchomości i fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
a) wpływów ze składek członkowskich;

- b) dochodów z działalności statutowej;
- c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej;
- d) dochodów z majątku;
- e) prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Rozdział IX

Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

- § 33 1. Uchwały w sprawie zmiany Statutu, rozwiązania i podziału Związku oraz łączenia się z innymi organizacjami zapadają na Zejeździe Walnym Związku kwalifikowaną większością 2/3 głosów w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. Zjazd Walny podejmujący decyzję o rozwiązaniu lub podziale Związku decyduje o przekazaniu majątku Związku.

Załącznik nr 1

1. Przyrzeczenie Harcerskie
Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Harcerze niewierzący mogą na własne życzenie składać Przyrzeczenie w brzmieniu:

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Dobru Najwyższemu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu

2. Prawo Harcerskie
- 1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
 - 2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
 - 3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
 - 4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza.
 - 5. Harcerz postępuje po rycersku.
 - 6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
 - 7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
 - 8. Harcerz jest zawsze pogodny.
 - 9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
 - 10. Harcerz jest czysty w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Dla harcerzy niewierzących: Harcerz służy Dobru Najwyższemu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.

3. Obietnica Zuchowa
Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.
4. Prawo Zucha
- 1. Zuch kocha Polskę.
 - 2. Zuch jest dzielny.
 - 3. Zuch mówi prawdę.
 - 4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

2. Informacja z zebrania Rady Naczelnej ZHR, 22 kwietnia 1989 r.

źródło:

„Biuletyn Informacyjny ZHR” 1992, nr 2, 26 kwietnia, s. 1 [w:] Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 2. Władze Naczelne: 2.1.7. Biuletyny Naczelnictwa, rok 1992

W dniu 22 kwietnia w Warszawie odbyło się kolejne zebranie Rady Naczelnej ZHR. W związku z rezygnacją z funkcji Sekretarza Generalnego i ustąpieniem z Rady dh. Tomasza Maracewicza Rada Naczelna dokooptowała do swego składu dh. Jacka Chodorskiego (Wrocław). Ponadto w trakcie spotkania omówiono zasady tworzenia jednostek organizacyjnych Związku, zapoznano się z wynikami pracy komisji, która przygotowała projekt zasad weryfikacji stopni instruktorskich (prace nad tym postanowiono kontynuować), omówiono aktualną sytuację Związku i kontakty z innymi środowiskami. Powołano także zastępców Naczelnika, skarbnika i członków Naczelnictwa. Wybór zastępców Przewodniczącego Związku postanowiono odłożyć do następnego posiedzenia Rady.

Na spotkanie zaproszono także prawnika, który wniósł szereg uwag do Statutu ZHR. Zgodnie z upoważnieniem Zjazdu Rada wyłoniła zespół redakcyjny, który nanieś zgłoszone przez prawnika poprawki i po ponownej konsultacji przedstawi je Radzie Naczelnej na następnym posiedzeniu. Rada podjęła także przygotowania do złożenia wniosku o rejestrację ZHR.

Następne posiedzenie Rady Naczelnej odbędzie się w dniu 4 maja.

3. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez II Zjazd ZHR, 1990 r.

źródło:

zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 926; Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r.

ZWIĄZEK HARCERSTWA
RZECZYPOSPOLITEJ

STATUT

Rozdział I

Nazwa, teren działania, siedziba

§ 01 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 02 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Siedzibą naczelnych władz ZHR jest miasto Warszawa.

§ 03 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych statutem.

Rozdział II

Charakter, cele i środki działania

§ 04 1.a) Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i instruktorów harcerskich oraz przyjaciół harcerstwa. Ideały wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnicę i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumienie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumienie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerka w każdym widzi bliźniego a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerka jest czysta w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.
 - b) w uzasadnionych wypadkach Rada Naczelna ustali w regulaminie wewnętrznym inne sformułowania Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.
2. Związek wychowuje młodzież w oparciu o zasady etyki chrześcijańskiej. Jest organizacją otwartą światopoglądowo dla wszelkich głębokich i autentycznych przekonań inspirujących zgodną z Przyrzeczeniem i Prawem Harcerskim postawę osobistą.

3. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i harcerstwa i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
4. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.
5. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.

§ 05 Celami Związku są:

1. wychowanie metodami harcerskimi dzielnych, prawych, aktywnych i zdolnych do poświęceń ludzi w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego;
2. wychowanie młodzieży do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, własnego narodu i Państwa Polskiego, w umiławaniu wolności, demokracji oraz poszanowaniu dla poglądów innych, w poczuciu wartości i godności osoby ludzkiej;
3. upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich własną działalnością.

§ 06 Zadania swoje Związek realizuje przez:

1. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach przewidzianych w Statucie;
2. prowadzenie metodami harcerskimi pracy wychowawczej wśród swoich członków;
3. szkolenie instruktorów i funkcyjnych;
4. organizowanie akcji społecznych, zakładanie placówek wychowawczych i szkoleniowych pozwalających na realizację i popularyzację zadań Związku;
5. prowadzenie działalności propagandowej i wydawniczej;
6. publiczne wypowiadanie opinii w żywotnych sprawach społecznych, szczególnie wychowawczych;
7. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności ze środowiskami i organizacjami harcerskimi i skautowymi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju;
8. prowadzenie działalności gospodarczej przez jednostki organizacyjne Związku;
9. podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 07 Członkowie Związku dzielą się na:

- a) instruktorów
- b) uczestników;
- c) członków współdziałających.

§ 08 Instruktorzy

1. Instruktorami Związku są pełnoletni harcerze lub harcerki posiadający przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej i spełniające warunki regulaminów wewnętrznych.

2. Instruktorów przyjmuje, zwalnia i karze Komendantka Chorągwi Harcererek lub Komendant Chorągwi Harcerzy oraz Naczelniczka Harcererek lub Naczelnik Harcerzy zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego.

§ 09 Uczestnicy

1. Uczestnikami są osoby zorganizowane w gromady zuchowe, drużyny harcerskie i kręgi starszoharcerskie.
2. Do gromady, drużyny lub kręgu przyjmuje drużynowy.
3. W przypadku młodzieży niepełnosprawnej przy przyjęciu wymagana jest zgoda rodziców lub prawnych opiekunów kandydata.
4. Przyjmowanie, zwalnianie, karanie i usuwanie z drużyn i kręgów uczestników odbywa się zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego uchwalonego przez Radę Naczelną.

§ 10 Członkowie współdziałający

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku. Członkowie współdziałający skupieni są w Kołach Przyjaciół Harcerstwa (KPH) lub zarejestrowani przez władzę jednostki z którą współdziałają.
2. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia Zarząd Koła Przyjaciół lub władze jednostki, przy której są zarejestrowani.

§ 11 Prawa członków

1. Wszyscy członkowie Związku mają prawo korzystania z urządzeń, placówek Związku, udziału w życiu organizacji z zachowaniem Statutu i regulaminów wewnętrznych Związku.
2. a) Wszyscy instruktorzy posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z ograniczeniem funkcji Przewodniczącego, Naczelniczki Harcererek i Naczelnika Harcerzy oraz Komendantki Chorągwi Harcererek i Komendanta Chorągwi Harcerzy, które mogą pełnić instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza nadanym zgodnie z regulaminami wewnętrznymi.
b) Instruktorzy posiadają ściśle określony przydział służbowy – mianowani lub wybrani decyzją ciał kolegialnych na określoną funkcję wychowawczą w Związku posiadają ponadto czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.

§ 12. Obowiązki członków

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku;
 - b) opłacania składek członkowskich.
2. Instruktorzy mają ponadto obowiązek:
 - a) przestrzegania Prawa Harcerskiego (Prawa Zucha)
 - b) brania czynnego udziału w pracy wychowawczej prowadzonej przez Związek.
3. Uczestnicy mają ponadto obowiązek:
 - a) przestrzegania Prawa Harcerskiego (Prawa Zucha);
 - b) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku;
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.

- § 13 1. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą usuwać ze Związku członków, którzy:
- a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 12;
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez okres ponad 1 roku.
2. Od decyzji o usunięciu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7a, c, prawo odwołania się w ciągu 1 miesiąca do Sądu Harcerskiego.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji (jeśli takowe piastują).
- § 14 Członek ZHR nie może należeć do innych harcerskich organizacji ideowo-wychowawczych.

Rozdział IV

Władze naczelne

- § 15 Władzami naczelnymi ZHR są:
- a) Zjazd Walny
 - b) Rada Naczelna
 - c) Naczelnictwo (Zarząd)
 - d) Przewodniczący
 - e) Naczelniczka Harcerek
 - f) Naczelnik Harcerzy
 - g) Komisja Rewizyjna
 - h) Sąd Harcerski
- § 16 Zjazd Związku
1. Zjazd Walny jest najwyższą władzą Związku.
 2. Do kompetencji Zjazdu Walnego należy:
 - a) decydowanie o podstawowych sprawach ideowo-wychowawczych, programowych i organizacyjnych Związku;
 - b) wybór Rady Naczelnej, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej i Sądu Harcerskiego;
 - c) przyjmowanie sprawozdań Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego;
 - d) udzielanie absolutorium ustępującym władzom;
 - e) uchwalanie zmian Statutu;
 - f) podejmowanie decyzji o rozwiązaniu lub podziale Związku;
 - g) podejmowanie decyzji ołączeni się z innymi organizacjami.
 3. W Zeździe Walnym biorą udział:
 - a) delegaci instruktorów pełniących funkcję w Związku wybrani zgodnie z regulaminem uchwalonym przez Radę Naczelną;
 - b) z urzędu członkowie Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
 4. Zjazd Walny jest prawomocny przy obecności powyżej połowy delegatów pochodzących z wyboru.
 5. Zwyczajny Zjazd Walny zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
 6. Nadzwyczajny Zjazd Walny zwoływany jest przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady Naczelnej, Komisji Rewizyjnej lub na pisemne żądanie 50% delegatów na ostatni Zjazd zwyczajny, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu wpłynięcia wniosku w tej sprawie.

§ 17 Rada Naczelna

1. W okresie między Zjazdami najwyższą władzą Związku jest Rada Naczelna.
2. Do kompetencji Rady Naczelnej należy:
 - a) powołanie na drodze wyboru spośród instruktorów Związku dwóch wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, czterech członków Naczelnictwa;
 - b) interpretacja Statutu i Uchwał Walnego Zjazdu;
 - c) uchwalanie regulaminów Rady Naczelnej, Naczelnictwa, regulaminu ogólnego Kół Przyjaciół Harcerstwa i członków współdziałających oraz wytycznych pozostałych regulaminów wewnętrznych Związku;
 - d) nadzorowanie prac Naczelnictwa, przyjmowanie jego rocznych sprawozdań;
 - e) nadzór nad majątkiem Związku;
 - f) uchwalanie budżetu i ustalanie wysokości składek organizacyjnych;
 - g) wybór Naczelniczki Harcerki oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku zaistnienia vacatu na tych funkcjach w okresie pomiędzy Zjazdami.
3. Rada Naczelna składa się z 22 członków, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy wybieranych przez Zjazd oraz Przewodniczących Zarządów Okręgów.
4. Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd na dwuletnią kadencję spośród instruktorów. W przypadku ustąpienia członka Rady uzupełnienie jej składu dokonuje się przez kooptację spośród instruktorów Związku. Liczba osób dokooptowanych nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zwołuje je Przewodniczący lub jeden z wiceprzewodniczących Związku. Na żądanie co najmniej 1/3 członków Rady Naczelnej. Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący zobowiązani są zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej w terminie do 2 tygodni od daty wpłynięcia wniosku w tej sprawie.

§ 18 Naczelnictwo

1. Do kompetencji Naczelnictwa należy:
 - a) kierowanie bieżącą pracą Związku;
 - b) uchylanie lub zawieszanie decyzji niezgodnych ze Statutem, uchwałami Zjazdów lub regulaminami Związku, wydanych przez podległe władze organizacyjne; od rozstrzygnięć tych przysługuje odwołanie do Komisji Rewizyjnej Związku na zasadach określonych w jej regulaminie;
 - c) wydawanie regulaminów, przepisów i zarządzeń z zastrzeżeniem postanowień §17 2c, §21 5, §22 5;
 - d) przygotowywanie projektów budżetu Związku;
 - e) sporządzanie sprawozdań z działalności Związku: rocznego dla Rady Naczelnej oraz dwuletniego dla Zjazdu;
2. W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerki, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, 4 członków Naczelnictwa.
3. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Są one prawomocne przy udziale pięciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 19 Przewodniczący

Przewodniczący kieruje pracami Związku – w szczególności:

- a) przewodzi posiedzeniom Rady Naczelnej i Naczelnictwa;
- b) reprezentuje Związek na zewnątrz,
- c) jest przełożonym Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy.

§ 20 Naczelniczka Harcerzek kieruje pracą Organizacji Harcerzek, Naczelnik Harcerzy – pracą Organizacji Harcerzy.

§ 21 Komisja Rewizyjna Związku.

1. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje kontrolę nad gospodarką finansową oraz zgodnością działalności władz i jednostek organizacyjnych ze Statutem oraz regulaminami obowiązującymi w Związku.
2. Na Zjeździe Walnym Komisja przedstawia sprawozdanie z wnioskiem dotyczącym absolutorium dla Naczelnictwa i Rady Naczelnej.
3. a) Komisja składa się z siedmiu członków wybieranych przez Zjazd Walny na okres dwóch lat.
b) Członkowie Komisji wybierają spośród siebie przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i sekretarza.
4. W przypadku ustąpienia członka Komisji uzupełnienia jej składu dokonuje się przez kooptację spośród instruktorów Związku.
5. Komisja pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

§ 22 Sąd Harcerski

1. Sąd Harcerski jest najwyższą władzą sądową Związku.
2. Do kompetencji Sądu Harcerskiego należy:
 - a) rozpatrywanie apelacji członków Związku, o których mowa w § 7ac, usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze;
 - b) rozstrzyganie wszelkich sporów między członkami Związku, o których mowa w § 7ac, oraz między członkami a władzami Związku.
3. a) Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd spośród instruktorów Związku.
b) Członkowie Sądu wybierają spośród siebie prezesa, zastępcę prezesa i sekretarza.
4. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się poprzez kooptację spośród instruktorów Związku.
5. Sąd pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

§ 23 1. Wszelkie czynności prawne w imieniu Związku podejmuje Przewodniczący wraz z innym członkiem Naczelnictwa lub dwóch członków Naczelnictwa upoważnionych przez Naczelnictwo.

2. Naczelnictwo może upoważnić inne osoby do podejmowania czynności prawnych w imieniu Związku.

§ 24 1. Władze Związku pochodzą z wyboru i pełnią swe funkcje społecznie.

2. Wszystkie wybory władz Związku odbywają się tajnie przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. Nie można łączyć pełnienia funkcji komendanta chorągwi harcerzy, komendantki chorągwi harcerzek, hufcowego, hufcowej oraz udziału w Naczelnictwie i Radzie Naczelnej Związku z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych.
4. Kadencja wszystkich władz Związku trwa dwa lata.
5. Nie można pełnić tej samej funkcji w Naczelnictwie Związku oraz komendach chorągwi i hufców dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
6. Wszelkie uchwały władz Związku, o ile statut nie stanowi inaczej, podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności powyżej połowy uprawnionych do głosowania.

- § 25 Decyzje we wszystkich kwestiach nie zastrzeżonych w Statucie oraz regulaminach wewnętrznych do kompetencji konkretnych organów władz Związku, drużynowi podejmują we własnym zakresie.

Rozdział V

Terenowe jednostki organizacyjne

- § 26 1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi posiadającymi osobowość prawną. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna ZHR. W skład okręgu wchodzi chorągwie oraz Koła Przyjaciół Harcerstwa działające na obszarze okręgu.
2. Władzami okręgu są Zarząd Okręgu oraz Komisja rewizyjna Okręgu, których tryb powoływania oraz kompetencje określają regulaminy wewnętrzne.

Rozdział VI

Struktura organizacyjna

- § 27 ZHR składa się z Organizacji Harcerzek, Organizacji Harcerzy oraz Kół Przyjaciół Harcerstwa.
- § 28 1. Na czele Organizacji Harcerzek stoi Naczelniczka Harcerzek, na czele Organizacji Harcerzy – Naczelnik Harcerzy
2. Organem pracy Naczelniczki Harcerzek jest Główna Kwatera Harcerzek, Naczelnika Harcerzy – Główna Kwatera Harcerzy.
- § 29 Organizacja Harcerzek i Organizacja Harcerzy dzieli się na chorągwie, chorągwie na hufce. Hufce składają się z gromad zuchowych, drużyn harcerzek lub drużyn harcerzy, kręgów starszoharcerskich i instruktorskich.
- § 30 1. Pracą gromady, drużyny, kręgu starszoharcerskiego kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca harcerzek kieruje hufcowa, hufca harcerzy – hufcowy przy pomocy komendy hufca.
3. Pracą chorągwi harcerzek kieruje komendantka chorągwi, chorągwi harcerzy – komendant chorągwi przy pomocy komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania gromad, drużyn, kręgów, hufców i chorągwi oraz mianowania drużynowych, hufcowych oraz komendantek i komendantów chorągwi, a także wyboru przewodniczących kręgów instruktorskich określają regulaminy wewnętrzne uchwalone przez Naczelnictwo.
- § 31 1. Koła Przyjaciół Harcerstwa działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przewodniczącym ZHR.
2. KPH musi się składać co najmniej z 10 członków współdziałających. Hufcowy ma prawo w wyjątkowych wypadkach obniżyć minimalną ilość członków KPH przy drużynie do 5 osób.
3. Regulamin ogólny dotyczący członków współdziałających oraz Kół Przyjaciół Harcerstwa uchwała Rada Naczelna.

- § 32 Jednostki organizacyjne Związku mogą powołać kapłanów do funkcji kapłańskich w porozumieniu z właściwą władzą kościelną. Tryb powoływania i kompetencje określa regulamin wewnętrzny Związku.

Rozdział VII

Związki drużyn, ruchy programowo-metodyczne

- § 33 1. Instruktorzy Związku korzystają z wolności inicjatyw wychowawczych.
2. W ramach Związku mogą działać dobrowolne związki drużyn oraz ruchy programowo-metodyczne skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.
- § 34 1. Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć charakter środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Stanowią one płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania oryginalnych inicjatyw metodycznych i programowych, są naturalnym terenem współdziałania drużyn specjalistycznych.
2. Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy podlegające zatwierdzeniu przez właściwą władzę Związku. Zatwierdzenie i ogłoszenie regulaminu jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na działalność ruchu programowo-metodycznego.
3. Władzą właściwą w rozumieniu ust. 1 jest:
a) dla ruchów o zasięgu ogólnozwiązkowym – Rada Naczelna;
b) dla ruchów o zasięgu regionalnym (teren chorągwi) oraz środowiskowym (teren hufca) – Naczelnictwo.
4. Decyzja odmowna wymaga uzasadnienia, przysługuje od niej odwołanie do Komisji Rewizyjnej Związku na zasadach określonych w jej regulaminie.
- § 35 1. Związki drużyn mogą powstawać – zgodnie z regulaminami wewnętrznymi ZHR – w celu zachowania jedności organizacyjnej drużyn (szczep itp.) lub w środowiskach, które w danym momencie nie mogą stworzyć hufca.
2. Związki drużyn w ramach Organizacji Harcerzek zatwierdza Naczelniczka Harcerzek, Organizacji Harcerzy – Naczelnik Harcerzy, związki międzyorganizacyjne – Naczelnictwo.

Rozdział VIII

Fundusze i gospodarka

- § 36 1. Majątek Związku stanowią nieruchomości, ruchomości i fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
a) wpływów ze składek członkowskich;
b) dochodów z działalności statutowej;
c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej;
d) dochodów z majątku;
e) prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
3. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy wewnętrzne uchwalane przez Naczelnictwo.

Rozdział IX**Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku**

- § 37 1. Uchwały w sprawie zmiany Statutu, rozwiązania i podziału Związku oraz łączenia się z innymi organizacjami zapadają na Zjeździe Związku kwalifikowaną większością 2/3 głosów w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. Zjazd Walny podejmujący decyzję o rozwiązaniu lub podziale Związku decyduje o przekazaniu majątku Związku.

Rozdział X**Przepisy przejściowe**

- § 38 1. W okresie do 31.12.1991 dopuszcza się możliwość działania hufców skupiających drużyny harcerek i drużyny harcerzy.
2. Decyzję o podległości organizacyjnej jednostek, o których mowa w ust. 1 podejmuje Naczelnictwo ZHR.
3. Przekształcenie dotychczasowych chorągwi w okręgi następuje decyzją rady Naczelnej w terminie do 1.03.1991.
4. Do momentu powołania chorągwi harcerek pracą harcerek na terenie okręgu kieruje Namiestniczka Naczelniczki Harcerek powołana jej rozkazem. Kompetencje Namiestniczek Naczelniczki określi Naczelnictwo w regulaminie wewnętrznym.

(statut uchwalony na II Walnym Zjeździe ZHR 30 XI-2 XII 1990)

**4. Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej ZHP (r. z. 1918)
z dnia 1 maja 1992 r. w sprawie uzgodnień
ideowo-organizacyjnych dokonanych
przez zespoły ZHR i ZHP (r. z. 1918)
w dniach 10 marca i 6 lipca 1991 r.**

źródło:

zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 926

Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej ZHP (r.z. 1918), z dnia 1 V 1992 w sprawie uzgodnień ideowo-organizacyjnych dokonanych przez zespoły ZHR i ZHP (r.z. 1918), w dn. 10 III 91 i 6 VII 91 r.

NRH postanawia przyjąć uzgodnienia ideowo-organizacyjne dokonane przez zespoły ZHR i ZHP (r.z. 1918) w dn. 10 III 91 r. i 6 VII 91 r. z następującymi poprawkami:

- usunąć punkt 1.8 dotyczący stwierdzenia iż Statut z r. 1936 nie jest statutem wyjściowym w kwestiach merytorycznych,
- punkt 1.10 dotyczący księży nie będących instruktorami zastąpić następującym sformułowaniem:

„Kapelani i duszpasterze biorą udział we współkształtowaniu modelu wychowawczego Związku uczestnicząc w życiu organizacji i spełniając posługi duszpasterskie. Kapelanem harcerskim może zostać ksiądz, który złożył Przysiężenie Harcerskie. Duszpasterzem harcerskim jest ksiądz czynnie zaangażowany w duszpasterstwie harcerskim, który nie złożył Przysiężenia Harcerskiego”.

5. Poprawki do Statutu ZHR zatwierdzone na Nadzwyczajnym Zjeździe ZHR w Warszawie, 3 października 1992 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazd, III Zjazd ZHR, 26–28 lutego 1993 r.

POPRAWKI DO STATUTU ZHR zatwierdzone na Nadzwyczajnym Zjeździe ZHR w Warszawie 3 października 1992 r.

Rozdział VI – Struktura organizacyjna

par. 32. Jednostki organizacyjne Związku mogą powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi. Pracę duszpasterzy koordynuje Rada Duszpasterska Związku, której pracami kieruje Przewodniczący Rady. Tryb powoływania kapelanów i Rady określają regulaminy wewnętrzne.

Rozdział X – Przepisy przejściowe

par. 39. Celem przeprowadzenia zjednoczenia z ZHP (r.z. 1918) Nadzwyczajny Zjazd ZHR postanawia:

- 1) przyjąć do ZHR instruktorki i instruktorów, działaczy i działaczki, członków współdziałających i popierających, harcerki i harcerzy starszych, uczestników oraz drużyny, kręgi starszego harcerstwa (jako drużyny), szczepy, hufce i obwody (jako delegatury okręgów), z poszanowaniem ich dorobku i kształtu organizacyjnego.
- 2) przyjąć majątek i środki finansowe ZHP (r.z. 1918) z zachowaniem przydziału do poszczególnych środowisk i jednostek organizacyjnych,
- 3) uznać uczestników dotychczasowego Walnego Zjazdu ZHP (r.z. 1918) za uczestników Nadzwyczajnego Zjazdu ZHR według załączonych list, z wszelkimi wynikającymi z tego prawami.

par. 40 1) Nadzwyczajny Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną do obradowania w okresie do III Zjazdu w składzie dotychczasowych członków Rad Naczelnych ZHR i ZHP (r.z. 1918).

2) Nadzwyczajny Zjazd ZHR zobowiązuje Naczelnictwo do pracy w okresie do III Zjazdu w następującym składzie:

Przewodniczący	- urzędują obydwaj dotychczasowi Przewodniczący ZHR i ZHP (r.z. 1918),
Wiceprzewodniczący	- czterech dotychczasowych wiceprzewodniczących ZHR i ZHP (r.z. 1918),
Sekretarz Generalny	- dotychczasowy Sekretarz Generalny ZHR
Naczelnik harcerzy	- urzędują obydwaj dotychczasowi Naczelnicy ZHR i ZHP (r.z. 1918); pracą Głównej Kwatery Harcerzy kieruje dotychczasowy Naczelnik harcerzy ZHR,
Naczelniczka Harcerek	- urzędują obydwie dotychczasowe Naczelniczki ZHR i ZHP (r.z. 1918); pracą Głównej Kwatery Harcerek kieruje dotychczasowa Naczelniczka Harcerek ZHR,
Skarbnik	- dotychczasowy Skarbnik ZHR,
Członkowie	- wszyscy dotychczasowi członkowie dotychczasowych Naczelnictw ZHR i ZHP (r.z. 1918), w tym Naczelny Kapelan ZHP (r.z. 1918) i Skarbnik Generalny ZHP (r.z. 1918)

6. Projekty poprawek do Statutu ZHR zgłoszone przez środowiska instruktorskie i pojedynczych instruktorów – w wersji proponowanej do głosowania, 1993 r.

źródło:

zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 923

Komisja Zjazdowa III Walnego Zjazdu ZHR
Zespół Statutowy

Projekty poprawek do Statutu ZHR

- zgłoszone przez środowiska instruktorskie i pojedynczych instruktorów – w wersji proponowanej do głosowania

Zespół Statutowy Komisji Zjazdowej III Walnego Zjazdu ZHR przedstawia niniejszym materiał zawierający projekty poprawek do Statutu ZHR – zgłoszone przez środowiska instruktorskie i pojedynczych instruktorów – w wersji proponowanej do głosowania.

Ze względu na ograniczoną objętość w materiale tym nie zostały ujęte obszernie umotywowane przedstawiane przez autorów projektów poprawek. Zespół Statutowy stoi na stanowisku, że podczas III Walnego Zjazdu ZHR autorzy winni mieć zapewnioną możliwość publicznego umotywowania projektów poprawek przez siebie zgłoszonych.

Pragniemy zwrócić uwagę, że pełne i dokładne przeanalizowanie projektów poprawek wymaga ciągłego odnoszenia się do aktualnych zapisów Statutu ZHR – w innym przypadku projekty poprawek mogą wydawać się niejasne lub można przeoczyć istotny sens projektu poprawki.

Zespół Statutowy przeprasza jednocześnie delegatów na III Walny Zjazd ZHR za wszystkie błędy i niedoskonałości niniejszego materiału, wynikające z bardzo szybkiego tempa jego składania.

I. Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha

POPRAWKA I.1

10 punkt Prawa Harcerskiego otrzymuje brzmienie:

Wariant A:

10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, wolny od wszelkich uzależnień.

Wariant B:

10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, wolny od nałogów pętających ducha i ciało.

POPRAWKA I.2

Pierwszy punkt Prawa Zucha otrzymuje brzmienie:

1. Zuch kocha Boga i Polskę.

II. Sprawy ideowe

POPRAWKA II.1

Wprowadza się nowy § 2A w brzmieniu:

§ 2A Patronem ideowym Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej jest Marszałek Józef Piłsudski.

POPRAWKA II.2

§ 04 ust. 1 pkt. a) zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

Wariant A:

a) Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież, instruktorów harcerskich oraz przyjaciół harcerstwa, prowadzącą pracę metodą skautową opracowaną przez gen. Roberta Baden-Powella.

Wariant B:

a) Związek jest organizacją ideowo wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież, instruktorów harcerskich oraz przyjaciół harcerstwa, pracuje metodą skautową sformułowaną przez Założyciela Ruchu Skautów i Przewodniczek lorda Roberta Baden-Powella i zdefiniowaną w Konstytucjach: Światowego Stowarzyszenia Dziewcząt Skautek i Dziewcząt Przewodniczek (WAGGGS) i Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM).

POPRAWKA II.3

§ 04 ust. 1 pkt. a) zdanie drugie oraz § 04 ust. 1 pkt. b) otrzymują brzmienie:

Wariant A:

Idealy wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnicę i Prawo Zucha:

Przyrzeczenie Harcerskie (tekst według uchwały)

Prawo Harcerskie (tekst według uchwały)

Obietnica Zucha (tekst według uchwały)

Prawo Zucha (tekst według uchwały)

b) W uzasadnionych wypadkach Rada Naczelna ustali w regulaminie wewnętrznym inne sformułowania Przyrzeczenia, Prawa Harcerskiego oraz Obietnicy i Prawa Zucha.

Wariant B:

Idealy wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie:

Przyrzeczenie Harcerskie (tekst według uchwały)

Prawo Harcerskie (tekst według uchwały).

b) W uzasadnionych wypadkach Rada Naczelna ustali w regulaminie wewnętrznym inne sformułowania Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.

Wariant C:

Idealy wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnicę i Prawo Zucha:

Przyrzeczenie Harcerskie (tekst według uchwały)

Prawo Harcerskie (tekst według uchwały)

Obietnica Zucha (tekst według uchwały)

Prawo Zucha (tekst według uchwały)

b) (skreślony)

Wariant D:

Idealy wychowawcze organizacji są określone przez Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie:

Przyrzeczenie Harcerskie (tekst według uchwały)

Prawo Harcerskie (tekst według uchwały)

b) (skreślony)

POPRAWKA II.4

(Uwaga! Głosowanie tej poprawki jest bezzasadne jeżeli zostanie przyjęte wykreślenie punktu b) – poprawka II.3 wariant C lub D)

W § 04 ust. 1 punkt b) dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

Sprawozdania te zostaną przedstawione do akceptacji komitetom Konstytucyjnym Światowego Stowarzyszenia Dziewcząt Skautek i Dziewcząt Przewodniczek (WAGGGS) i Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM).

POPRAWKA II.5

§ 04 ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

2. Związek wychowuje młodzież w oparciu o wartości chrześcijańskie.

POPRAWKA II.6

§ 04 ust. 2 zdanie drugie skreśla się.

POPRAWKA II.7

W § 04 wprowadzić nowy ust. 2A w brzmieniu:

2A. Związek jest organizacją otwartą – skupia członków bez względu na różnice przynależności rasowej, płci, koloru skóry, języka, religii, narodowości, pochodzenia społecznego, cenzusu majątkowego bądź urodzenia.

POPRAWKA II.8

W § 04 wprowadzić nowy ust 2B w brzmieniu:

2B. Związek jest organizacją abstynencką.

POPRAWKA II.9

§ 04 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i przedwojennego ZHP i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.

POPRAWKA II.10

§ 04 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i harcerstwa i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak, symboliki harcerskiej oraz skautowej – lilijki i koniczyny (dla harcerek i instruktorów).

Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki II.9:

3. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i przedwojennego ZHP i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak, symboliki harcerskiej oraz skautowej – lilijki i koniczyny (dla harcerek i instruktorów).

POPRAWKA II.11

W § 04 wprowadzić nowy ust. 3A w brzmieniu:

3A. Będąc organizacją członkowską Światowego Stowarzyszenia Dziewcząt Skautek i Dziewcząt Przewodniczek (WAGGGS) i Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM) Związek kieruje się Zasadami Fundamentalnymi wyrażonymi w Konstytucjach WAGGGS i WOSM i jest gotów spełniać obowiązki organizacji członkowskiej, określone w Konstytucjach i uchwałach Światowych Konferencji WAGGGS i WOSM.

POPRAWKA II.12

§ 05 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

Wariant A:

2. *wychowanie młodzieży do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, własnego narodu i Państwa Polskiego, w umiłowaniu wolności oraz poszanowaniu dla poglądów innych, w poczuciu wartości i godności osoby ludzkiej;*

Wariant B:

2. *wychowanie młodzieży do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, własnego narodu i Państwa Polskiego, w umiłowaniu wolności, w poczuciu wartości i godności osoby ludzkiej;*

POPRAWKA II.13

W § 05 wprowadzić nowy ust. 2A w brzmieniu:

- 2A. *czynna i ofiarna służba dla Narodu i Państwa Polskiego, oparta na bezinteresowności, karności obywatelskiej i honorze.*

Poprawka II.14

§ 06 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

2. *prowadzenie pracy wychowawczej wśród swoich członków, przy pomocy metody harcerskiej (skautowej), na którą składa się:*
 - a) *zobowiązanie (poprzez Prawo i Przyrzeczenie)*
 - b) *samosdoskonalenie,*
 - c) *nauka przez działanie (wychowanie pośrednie),*
 - d) *system zastępowy jako przejaw pracy w zespołach oraz kształcenie,*
 - e) *czynna współpraca pomiędzy dorosłymi a młodzieżą,*
 - f) *służba,*
 - g) *zajęcia polowe,*
 - h) *symbolika.*

III. Członkowie

POPRAWKA III.1

§ 08 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

§ 08 Instruktorzy

1. *Instruktorami Związku są harcerze lub harcerki, którzy ukończyli 17 rok życia, posiadający przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej i spełniający warunki regulaminów wewnętrznych.*

POPRAWKA III.2

§ 14 otrzymuje brzmienie:

14. *Członek ZHR nie może należeć do innych organizacji ideowo-wychowawczych wykorzystujących w swojej działalności w jakikolwiek sposób etos, tradycje, ideę, metodykę oraz nazewnictwo skautowe lub harcerskie.*

IV. Rada Duszpasterska i kapelani

POPRAWKA IV.1

W § 17 ust. 2 dopisać po punkcie a) nowy punkt a') w brzmieniu:

a') wybór kandydata na Kapelana Naczelnego Związku,

§ 18 ust. 2 nadać brzmienie:

2. *W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcererek, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, 4 członków Naczelnictwa, Kapelan Naczelny Związku.*

§ 32 nadać brzmienie:

Rada Duszpasterska Związku. Kapelan Naczelny Związku.

1. *Jednostki organizacyjne Związku mogą wnioskować do właściwych władz kościelnych o powołanie kapelanów do funkcji duszpasterskich. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów harcerskich określa regulamin wewnętrzny.*
2. *Rada Duszpasterska Związku wytycza główne kierunki pracy duszpasterskiej w Związku. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin wewnętrzny.*
3. *Kapelan Naczelny Związku kieruje pracami Rady Duszpasterskiej Związku. Kapelana Naczelnego Związku zatwierdza na wniosek Rady Naczelnej i odwołuje na wniosek Rady Naczelnej lub z własnej inicjatywy Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski bądź delegat Konferencji Episkopatu Polski w osobie Krajowego Duszpasterza Harcererek i Harcerzy.*

V. Kapituła Harcmistrzowska

POPRAWKA V.1

Wprowadzić nowy § 32A w brzmieniu:

§ 32a. Kapituła Harcmistrzowska

1. *Kapituła Harcmistrzowska jest organem centralnym Związku, integrującym środowisko harcmistrzowskie, zajmującym stanowisko w sprawach istotnych dla działalności Związku.*
2. *Tryb powoływania i zasady pracy Kapituły Harcmistrzowskiej określa regulamin wewnętrzny zatwierdzony przez Naczelnictwo.*

VI. Władze naczelne

POPRAWKA VI.1

W § 16 ust. 6 dopisać drugie w brzmieniu:

Programu obrad Nadzwyczajnego Zjazdu nie można rozszerzać poza kwestie, dla rozpatrzenia których został zwołany.

POPRAWKA VI.2

Wariant A:

§ 16 ust. 2 punkt b) otrzymuje brzmienie:

- b) *wybór Rady Naczelnej, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy (z zastrzeżeniem ust. 2a), Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.*

W § 16 wprowadza się nowy ust. 2a w brzmieniu:

- 2A. *Naczelniczka Harcerek wybierana jest przez instruktorki-delegatki na Zjazd, Naczelnik Harcerzy – przez instruktorów-delegatów.*

Wariant B:

§ 16 ust. 2 punkt b) otrzymuje brzmienie:

- b) *wybór Rady Naczelnej, Przewodniczącego, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.*

§ 17 ust. 2 punkt a) otrzymuje brzmienie:

- a) *powoływanie w drodze wyboru spośród instruktorów Związku dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, czterech członków Naczelnictwa.*

POPRAWKA VI.3

(Uwaga! Rozpatrywanie tej poprawki jest bezzasadne jeżeli zostanie przyjęta poprawka VI.2)

§ 15 e f otrzymuje brzmienie:

- e) *Główna Kwatera Harcerek,*
f) *Główna Kwatera Harcerzy,*

§ 16 ust. 2 punkt b) otrzymuje brzmienie

- b) *wybór Rady Naczelnej, Przewodniczącego, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.*

W § 17 ust. 2 dodaje się nowy punkt a') w brzmieniu:

- a) *Uwaga! W tym miejscu trzeba sprecyzować sposób wyboru GK (ile osób, spośród kogo wybieranych)*

§ 20 Główna Kwatera Harcerek kieruje pracą Organizacji Harcerek, Główna Kwatera Harcerzy – Organizacją Harcerzy.

POPRAWKA VI.4

(Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki VI.6 poprawka niniejsza głosowana jest bez słów „Komisarz Zagraniczny”).

§ 17 ust. 2 punkt a) otrzymuje brzmienie:

- a) *powołanie w drodze wyboru spośród członków rady Naczelnej I. Wiceprzewodniczącego i II. Wiceprzewodniczącego, a spośród instruktorów Związku Sekretarza Generalnego, Skarbnika Generalnego, Komisarza Zagranicznego, czterech członków Naczelnictwa.*

(Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki VI.2 wariant B):

§ 17 ust. 2 punkt a) otrzymuje brzmienie:

- a) *powoływanie w drodze wyboru spośród członków rady Naczelnej I. Wiceprzewodniczącego i II. Wiceprzewodniczącego, a spośród instruktorów Związku Na-*

czelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Sekretarza Generalnego, Skarbnika Generalnego, Komisarza Zagranicznego, czterech członków Naczelnictwa.

POPRAWKA VI.5

§ 17 ust. 5 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

Na żądanie Komisji Rewizyjnej Związku lub co najmniej 1/3 składu Rady Naczelnej, nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej musi być zwołane w terminie do 2 tygodni od daty wpłynięcia wniosku w tej sprawie.

POPRAWKA VI.6

Dodaje się nowy § 20 A w brzmieniu:

20.1. Za kontakty ze światowymi organizacjami skautowymi odpowiedzialni są Komisarz Zagraniczna wchodząca w skład Głównej Kwatery Harcerek i Komisarz Zagraniczny wchodzący w skład Głównej Kwatery Harcerzy.

2. Prace Komisarzy Zagranicznych koordynuje Członek Naczelnictwa w randze Sekretarza Zagranicznego.

POPRAWKA VI.7

(Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki VI.6 poprawka niniejsza głosowana jest bez słów „Komisarz Zagraniczny”).

§ 17 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. W skład Rady Naczelnej wchodzi: Przewodniczący, Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy oraz wybrani przez Zjazd 22 członkowie, a także z urzędu przewodniczący zarządów okręgów.

§ 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

2. W skład Naczelnictwa wchodzi: Sekretarz Generalny (prezes zarządu), Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy, Skarbnik Generalny, Komisarz Zagraniczny, 4 członków Naczelnictwa.

(Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki IV.1:

2. W skład Naczelnictwa wchodzi Sekretarz Generalny (prezes zarządu) Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy, Skarbnik Generalny, Komisarz Zagraniczny, 4 członków Naczelnictwa, Kapelan Naczelny Związku)

§ 18 ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

3. Zebrania Naczelnictwa odbywają się nie rzadziej niż raz na 1,5 miesiąca. Zwołuje je Sekretarz Generalny lub upoważniony przez niego inny członek Naczelnictwa. Są one prawomocne przy udziale powyżej połowy członków Naczelnictwa, o ile w tej liczbie jest Sekretarz Generalny albo oboje Naczelników.

§ 19 pkt a) otrzymuje brzmienie:

a) przewodniczy posiedzeniom Rady Naczelnej;

§ 23 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

1. *Wszelkie czynności prawne w imieniu Związku podejmuje dwuosobowo Sekretarz Generalny i Skarbnik Generalny.*

POPRAWKA VI.8

(Uwaga! Głosowanie tej poprawki jest bezzasadne jeżeli zostanie przyjęta poprawka VI.7)

§ 18 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. *Zebrania Naczelnictwa odbywają się nie rzadziej niż raz na 1,5 miesiąca. Zwołuje je Przewodniczący lub upoważniony przez niego inny członek Naczelnictwa. Są one prawomocne przy udziale powyżej połowy członków Naczelnictwa.*

POPRAWKA VI.9

§ 21 ust. 3 punkt a) otrzymuje brzmienie:

- a) *Komisja składa się z dziwięciu członków wybieranych przez Zjazd Walny spośród instruktorów Związku.*

POPRAWKA VI.10

§ 22 ust. 3 punkt a) otrzymuje brzmienie:

- a) *Sąd składa się z dziwięciu członków wybieranych przez Zjazd Walny spośród instruktorów Związku.*

POPRAWKA VI.11

§ 24 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. *Nie można łączyć pełnienia funkcji komendanta (przewodniczącego) jakiejkolwiek jednostki organizacyjnej Związku, udziału we władzach naczelnych Związku, organach centralnych i władzach okręgów – z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli), bez względu na pełnione tam funkcje.*

POPRAWKA VI.12

§ 24 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

- 5.1 *Nie można pełnić tej samej funkcji (z wyjątkiem drużynowego) dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.*
- 5.2 *Nie można być członkiem tych samych władz naczelnych, organów centralnych, władz okręgów i komend chorągwi – dłużej niż przez trzy kolejne kadencje.*

POPRAWKA VI.13

W § 24 ust. 5 dodaje się nowy punkt 5.A w brzmieniu:

- 5.A. *Nie można łączyć funkcji przewodniczącego zarządu okręgu, komendanta chorągwi, komendantki chorągwi – z członkostwem w Naczelnictwie.*

POPRAWKA VI.14

§ 24 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

6. *Wszelkie decyzje władz Związku, o ile Statut nie stanowi inaczej, podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności powyżej połowy uprawnionych do głosowania.*

VII. Struktura terytorialna

POPRAWKA VII.1

Wariant A

§ 26 otrzymuje brzmienie:

- § 26.1 *Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi i obwody, będące terytorialnymi jednostkami organizacyjnymi.*
2. *Okręgi posiadają osobowość prawną. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna. W skład okręgu wchodzi chorągwie oraz Koła Przyjaciół Harcerstwa działające na obszarze okręgu.*
 3. *Władzami Okręgu są Zarząd Okręgu oraz Komisja Rewizyjna Okręgu, których tryb powoływania oraz kompetencje określają regulaminy wewnętrzne.*

Wprowadzić nowy § 26A w brzmieniu:

- § 26A.1 *Obwody powoływane są przez Radę Naczelną na wniosek właściwego zarządu okręgu.*
- 2 *W skład obwodu wchodzi hufce harcerek i harcerzy oraz Koła Przyjaciół Harcerstwa działające na terenie obwodu.*
 - 3 *Władze obwodu stanowi zarząd obwodu, którego tryb powoływania i kompetencje określają regulaminy wewnętrzne.*

Wariant B:

wprowadza się nowy § 26A w brzmieniu:

- § 26A *Gromady, drużyny, Kręgi, Związki Drużyn i Hufce działające na terenie jednostki administracyjnej państwa wybierają swojego przedstawiciela, którego jako Pełnomocnika powołuje Zarząd Okręgu.*

(Uwaga: w przypadku przyjęcia poprawki VII.6 § 26 A powinien brzmieć:

- § 26A *Gromady, drużyny, Kręgi, Związki Drużyn, Szczepy i Hufce działające na terenie jednostki administracyjnej państwa wybierają swojego przedstawiciela, którego jako Pełnomocnika powołuje Zarząd Okręgu.)*

POPRAWKA VII.2

(Uwaga! W przypadku przyjęcia poprawki VII.1 Wariant A poprawka niniejsza dotyczy § 26 ust. 2 zdanie trzecie)

§ 26 ust. 1 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

Wariant A:

W skład okręgu wchodzi: chorągiew harcerzy, chorągiew harcerek, koła przyjaciół harcerstwa, kręgi instruktorskie, kręgi starszoharcerskie oraz zarejestrowane w okręgu drużyny wędrownicze.

Wariant B:

W skład Okręgu wchodzi chorągwie oraz Koła Przyjaciół Harcerstwa i inne jednostki działające na obszarze Okręgu.

POPRAWKA VII.3

§ 26 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

Wariant A:

3. *Władzami Okręgu są Zjazd Okręgu, Zarząd Okręgu, Komisja Rewizyjna Okręgu oraz Sąd Harcerski Okręgu, których tryb powoływania oraz kompetencje określają regulaminy wewnętrzne.*

Wariant B:

3. *Władzami Okręgu są Zjazd Okręgu, Zarząd Okręgu i Komisja Rewizyjna Okręgu, których tryb powoływania oraz kompetencje określa regulamin wewnętrzny.*

POPRAWKA VII.4

(Uwaga, w przypadku przyjęcia poprawki VII.3 wariant A należy również przyjąć poprawkę VII.4)

w § 15 pkt. h oraz w całym Statucie zmienić nazwę *Sąd Harcerski* na Naczelny Sąd Harcerski

POPRAWKA VII.5

W § 29 wprowadza się ust. 2 w brzmieniu:

2. *Naczelniczka Harcerek i Naczelnik Harcerzy mogą, w uzasadnionych wypadkach, tworzyć jednostki działające poza strukturami hufców i chorągwi.*

POPRAWKA VII.6

§ 29 otrzymuje brzmienie:

- § 29.1. *Organizacja Harcerek dzieli się na chorągwie harcerek. Chorągwie harcerek dzielą się na hufce harcerek lub szczepy harcerek. Hufce i szczepy harcerek składają się z gromad zuchów-dziewcząt, drużyn harcerek i drużyn wędrowniczek. Dopuszcza się istnienie samodzielnych drużyn poza strukturami hufców i szczepów, działających w ramach chorągwi harcerek. Ponadto poza strukturami chorągwi mogą działać drużyny wędrowniczek zarejestrowane w okręgu, pracujące w ramach ruchów programowo-metodycznych.*
2. *Organizacja Harcerzy dzieli się na chorągwie harcerzy. Chorągwie harcerzy dzielą się na hufce harcerzy lub szczepy harcerzy. Hufce i szczepy harcerzy składają się z gromad zuchów-chłopców, drużyn harcerzy i drużyn wędrowników. Dopuszcza się istnienie samodzielnych drużyn poza strukturami hufców i szczepów, działających w ramach chorągwi harcerzy. Ponadto poza strukturami chorągwi mogą działać drużyny wędrowników zarejestrowane w okręgu, pracujące w ramach ruchów programowo-metodycznych.*

w § 30 dopisać ust. 1A w brzmieniu:

- 1A. *Pracą szczepu harcerek kieruje szczepowa, szczepu harcerzy – szczepowy przy pomocy komendy szczepu.*

w § 30 dopisać ust. 4 otrzymuje brzmienie:

4. *Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania gromad, drużyn, kręgów, szczepów, hufców i chorągwi oraz mianowania drużynowych, szczepowych, hufcowych oraz komendantek i komendantów chorągwi, a także wyboru*

przewodniczących kręgów instruktorskich określają regulaminy wewnętrzne uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 35 otrzymuje brzmienie:

Wariant A

§ 35 *Związki drużyn mogą powstawać – zgodnie z regulaminami wewnętrznymi – w celu zachowania jedności organizacyjnej drużyn (np. wspólny rodowód, barwa, numer).*

Wariant B

§ 35 skreśla się

POPRAWKA VII.7

w § 31 wprowadza się nowy ust. 2A w brzmieniu:

2A *W przypadku działania na terenie Okręgu co najmniej pięciu Kół Przyjaciół Harcerstwa członkowie współdziałający wybierają na okres kadencji władz Okręgowego Kierownika KPH, który jest członkiem Zarządu Okręgu.*

VIII. Inne poprawki

POPRAWKA VIII.1

W § 9 ust. 1 oraz w całym Statucie zmienić nazwę „krąg starszoharcerski” na „*Krąg Starszego Harcerstwa*”.

POPRAWKA VIII.2

Wariant A:

§ 34 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. *Władzę właściwą w rozumieniu ust. 2 jest:*

- a) *dla ruchów o zasięgu ogólnozwiązkowym – Naczelnictwo,*
- b) *dla ruchów z zasięgu regionalnym (teren okręgu) – zarząd okręgu.*

Wariant B:

§ 34 ust. 3 skreśla się

POPRAWKA VIII.3

§ 34 ust. 4 skreśla się

POPRAWKA VIII.4

§ 17 ust. 2 pkt. c otrzymuje brzmienie:

c) *uchwalanie regulaminów Rady Naczelnej i Naczelnictwa oraz wytycznych pozostałych regulaminów Związku.*

§ 31 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. *Regulamin ogólny dotyczący członków współdziałających i kół przyjaciół harcerstwa uchwała Naczelnictwo.*

POPRAWKA VIII.5

Rozdział X „Przepisy przejściowe” skreślić w całości.

POPRAWKA VIII.6

Wprowadzić § 37 A w brzmieniu:

- § 37A. *Harmonogram wprowadzania poprawek do Statutu dotyczących jednostek organizacyjnych i struktury Związku uchwała Rada Naczelna nie później niż jeden miesiąc od zakończenia Zjazdu.*

7. Uchwała IV Walnego Zjazdu ZHR w sprawie Statutu ZHR, 1995 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r.

Uchwała IV Walnego Zjazdu ZHR

IV Walny Zjazd ZHR zobowiązuje Naczelnictwo do opublikowania w terminie nie później niż trzy miesiące od dnia zakończenia Zjazdu nowego Statutu Związku oraz tekstów podjętych na Zjeździe uchwał.

IV Walny Zjazd ZGR

Warszawa, dnia 26.02.1995 r.

8. Uchwała w sprawie Statutu i akcesu do Komitetu Założycielskiego Federacji Harcerstwa Polskiego, 1995 r.

źródło:

„Biuletyn Informacyjny ZHR” 1995, nr 2, luty, s. 11 [w:] Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 2. Władze Naczelne: 2.1.7. Biuletyny Naczelnictwa, rok 1995

Uchwała IV Walnego Zjazdu ZHR

IV Walny Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej akceptując przedstawiony Statut zgłasza akces Związku do Federacji Harcerstwa Polskiego. Jako przedstawicieli ZHR do Komitetu Założycielskiego Federacji Zjazd desygnuje Przewodniczącego Związku oraz osobę wyznaczoną przez radę Naczelną.

IV Walny Zjazd ZHR

Warszawa, dnia 26.02.1995 r.

9. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IV Zjazd ZHR, 1995 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.

STATUT ZHR

**uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1–2 kwietnia 1989 r.,**

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada–1 grudnia 1990 r.,*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.,*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24–26 lutego 1995 r.*

*zarejestrowany w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie
pod nr RST 707*

Rozdział I

Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Siedzibą naczelnych władz Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II

Charakter, cele i środki działania

§ 4

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegać jak na Zawiszy.	2. Na słowie harcerki polegać jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.	3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza.	4. Harcerka w każdym widzi bliźniego a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerz postępuje po rycersku.	5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.	8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.	9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerz jest czysty w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	10. Harcerka jest czysta w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
 2. Zuch jest dzielny.
 3. Zuch mówi prawdę.
 4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
 6. Zuch stara się być coraz lepszy.
-
4. Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim.
 5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
 6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.
 7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
 8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,

- do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
- 2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przysiężenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) współdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach przewidzianych w Statucie,
3. kształcenie członków Związku,
4. organizowanie działań społecznych pozwalających na realizację i popularyzację zadań Związku,
5. publiczne wypowiadanie opinii w żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania,
6. prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej,
7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
9. pomoc harcerstwu polskiemu poza granicami kraju,
10. podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorzy i instruktorki,
 - b) uczestniczki i uczestnicy;
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 8

1. Instruktorkami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:

- a) harcmistrzyni albo podharcmistrzyni lub przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcmistrza albo podharcmistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
 3. Instruktorki przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
 4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej uchwalany przez Naczelnictwo.
 5. Instruktorki i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9

1. Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia. Ponadto harcerką starszą, harcerzem starszym może zostać każda osoba pełnoletnia po złożeniu Przyrzeczenia Harcerskiego.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia przewodnicząca albo przewodniczący kręgu harcerstwa starszego.
4. Zasady powoływania, działania i rozwijania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 10

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. Do gromady, drużyny przyjmuje drużynowa lub drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalanych przez Naczelnictwo.

§ 11

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających uchwalony przez Naczelnictwo.

§ 12

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy zarejestrowani, mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający ściśle określony przydział służbowy posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. Zarejestrowane instruktorki i instruktorzy posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorki i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza.
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerki i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorki w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z włączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają ponadto obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha)
3. Instruktorzy i instruktorzy mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14

1. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą usuwać ze Związku członków, którzy:
 - a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 13 Statutu;
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez sześć miesięcy.
2. Od decyzji o usunięciu ze Związku przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w ciągu 1 miesiąca.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji (o ile takie piastują).

§ 15

Członek Związku nie może należeć do innej harcerskich organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV Władze naczelne

§ 16

Władzami naczelnymi Związku są:

- a) Walny Zjazd
- b) Rada Naczelna
- c) Naczelnictwo
- d) Przewodniczący
- e) Naczelniczka Harcerzek
- f) Naczelnik Harcerzy
- g) Komisja Rewizyjna Związku
- h) Sąd Harcerski

§ 17

1. Walny Zjazd jest najwyższą władzą Związku.
2. W Walnym Zejeździe biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną.
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. Walny Zjazd:
 - a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerzek, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerzek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu,
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku;
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje ołączeniu się z innymi organizacjami.
4. Walny Zjazd jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. Walny Zjazd zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. Nadzwyczajny Walny Zjazd jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Walny Zjazd, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.

7. W nadzwyczajnym Walnym Zjeździe biorą udział członkowie władz naczelnych Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Walny Zjazd.
8. Program obrad nadzwyczajnego Walnego Zjazdu nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.

§ 18

1. Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami.
2. Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Walny Zjazd, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) powołuje spośród instruktorów Związku dwóch wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, czterech członków Naczelnictwa,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - c) wybiera Naczelniczkę Harcerek oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Walnymi Zjazdami,
 - d) wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Walnymi Zjazdami,
 - e) interpretuje Statut i uchwały Walnego Zjazdu,
 - f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Walny Zjazd i regulamin okręgu,
 - g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokość składek organizacyjnych,
 - l) zatwierdza bilans Związku.
4. Członkowie Rady wybierani są przez Walny Zjazd na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków.
5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku.
6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.

§ 19

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy oraz Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, dwóch Członków Naczelnictwa.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) uchyla lub zawiesza decyzje niezgodne ze Statutem, uchwałami Walnych Zjazdów lub regulaminami Związku, przy czym od rozstrzygnięć przysługuje

- odwołanie do Komisji Rewizyjnej Związku zgodnie z zasadami określonymi w jej regulaminie,
- c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) przygotowuje projekty budżetu Związku,
 - e) sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Walnego Zjazdu,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów.
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. Przewodniczącego wybiera Walny Zjazd.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) reprezentuje Związek na zewnątrz,
 - c) jest przełożonym Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy,
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21

1. Naczelniczka Harcerek kieruje pracą Organizacji Harcerek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. Naczelniczkę Harcerek wybierają instruktorki biorące udział w Walnym Zjedzie.
4. Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Walnym Zjeździe.
5. Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek.
6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22

1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
2. W szczególności Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje gospodarkę finansową Związku,
 - b) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod kątem przestrzegania przez nie Statutu i regulaminów Związku oraz przepisów prawa państwowego,
 - c) rozstrzyga odwołania zarządu okręgu od decyzji Naczelnictwa,
 - d) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia, polecenia i wnioski wynikające z kontroli,
 - e) przedstawia Walnemu Zjazdowi wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej i Naczelnictwa,

- f) ma prawo uczestniczenia w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater.
3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
 4. Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów – przez Walny Zjazd na dwuletnią kadencję.
 5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.
 6. W przypadku zaistnienia vacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
 7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
 8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
 9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23

1. Sąd Harcerski jest niezawisłą władzą sądowniczą Związku.
2. Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Walny Zjazd spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Członkowie Sądu wybierają spośród siebie Prezesa, Zastępcę Prezesa i Sekretarza.
4. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje członków Związku, wymienionych w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze,
 - b) rozstrzyga wszelkie spory między członkami Związku, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) oraz między tymi członkami a władzami Związku.
5. Sąd pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jego wniosek przez Radę Naczelną.
6. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się przez kooptację spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
7. Sąd Harcerski jest niezawisły w orzekaniu, a jego orzeczenia są ostateczne.

§ 24

1. Oświadczenie woli w imieniu Związku składają Przewodniczący wraz z innym członkiem Naczelnictwa lub dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych przez Naczelnictwo.
2. Naczelnictwo może upoważnić inne osoby do podejmowania czynności prawnych w imieniu Związku (pełnomocnictwo), przy czym udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 25

1. Wszystkie władze Związku pochodzą z wyboru i pełnią swe funkcje społecznie.
2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. Kadencja wszystkich władz Związku trwa dwa lata, przy czym początek i koniec kadencji określa Walny Zjazd.

4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. Nie można łączyć pełnienia funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiejkolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku i władzach okręgów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim i Komisji Rewizyjnej Związku z udziałem w innych władzach Związku.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.
8. Wszelkie uchwały i decyzje władz Związku podejmowane są, o ile Statut albo Regulaminy nie stanowią inaczej, zwykłą większością głosów przy obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania.

Rozdział V

Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi, posiadającymi osobowość prawną.
2. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27

1. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna ZHR.
2. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew harcerek,
 - b) chorągiew harcerzy,
 - c) koła przyjaciół harcerstwa działające na terenie okręgu,
 - d) kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie działające na terenie okręgu.
3. Najwyższą władzą w okręgu jest zjazd okręgu.
4. Zjazd okręgu wybiera zarząd okręgu i komisję rewizyjną okręgu.
5. Zarząd okręgu kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg.
6. Do zarządu wchodzi:
 - a) z urzędu:
 - komendantka chorągwi harcerek,
 - komendant chorągwi harcerzy,
 - okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel KPH na terenie okręgu,
 - b) członkowie wybrani przez zjazd okręgu – w liczbie od 2 do 5.
7. Przewodniczącego zarządu okręgu i skarbnika zarządu okręgu, których wybierają spośród siebie członkowie zarządu okręgu, zatwierdza Naczelnictwo Związku.
8. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, nadzorującym zgodność działania władz i jednostek Związku na terenie okręgu ze Statutem i innymi przepisami wewnętrznymi Związku.
9. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybieranych przez zjazd okręgu.

10. Szczegółowy tryb powoływania, odwoływania oraz kompetencje władz okręgu określa regulamin okręgu uchwalany przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej uchwalany przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu po akceptacji Naczelnicstwa. Powołanie następuje na wniosek zainteresowanych środowisk.
2. O ile nie można powołać obwodu, właściwy przewodniczący zarządu okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.
3. Strukturę oraz zasady działania obwodu i pełnomocnika określa regulamin okręgu uchwalany przez Radę Naczelną.

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29

ZHR składa się z Organizacji Harcerek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30

1. Organizacją Harcerek kieruje Naczelniczka Harcerek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy.
3. Organem pracy Naczelniczki Harcerek jest Główna Kwatera Harcerek.
4. Organem pracy Naczelnika Harcerzy jest Główna Kwatera Harcerzy.

§ 31

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
3. Chorągwie harcerek tworzą Organizację Harcerek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane przez Naczelnictwo na wniosek zainteresowanych.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32

1. Pracą gromady, drużyny, kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego i kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.

4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania kompetencje komendantek, komendantów hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów określa regulamin uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca – związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy uchwalane przez Naczelnictwo.

Rozdział VII

Ruchy programowo-metodyczne

§ 37

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38

Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym.

- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerki i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania.
- b) cele ruchów programowo-metodycznych powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII Fundusze i gospodarka

§ 40

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) dochodów z działalności statutowej,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej.

10. Uchwała V Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania projektu poprawek do Statutu ZHR, 1997 r.

źródło:

zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 925;

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, V Zjazd ZHR, 1–2 marca 1997 r.

Nr 1.4

W związku z decyzją o nie powoływaniu Grupy Problemowej rozważającej zmiany w Statucie, V Walny Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną do powołania Komisji, która przygotuje na podstawie projektów uchwał dotyczących zmian w statucie a zgłoszonych w trakcie tego Zjazdu, projekt poprawek do Statutu ZHR, które zostaną przedstawione na kolejnym Zjeździe Związku.

11. Uchwała VI Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania zmian w Statucie ZHR, 1999 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15-17 października 1999 r.

Uchwała nr 7 VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r.

VI Walny Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną do przygotowania zmian w Statucie ZHR, pozwalających na zatrudnienie, na etacie lub w innej dopuszczalnej prawem formie, Sekretarza Generalnego ZHR.

12. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez VI Zjazd ZHR, 1999 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15-17 października 1999 r.

Statut Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1-2 kwietnia 1989 r.

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada-1 grudnia 1990 r.,*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.,*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24-26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

Rozdział I Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1.

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2.

1. Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Siedzibą naczelnych władz Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3.

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II **Charakter, cele i środki działania**

§ 4.

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.	2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.	3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza.	4. Harcerka w każdym widzi bliźniego a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerz postępuje po rycersku.	5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.	8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.	9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerz jest czysty w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	10. Harcerka jest czysta w myśli mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Polskę.
2. Zuch jest dzielny.

3. Zuch mówi prawdę.
 4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
 6. Zuch stara się być coraz lepszy.
4. Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim.
 5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
 6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.
 7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
 8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5.

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską: – w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego, – do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6.

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) współdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach przewidzianych w Statucie,
3. kształcenie członków Związku,
4. organizowanie działań społecznych pozwalających na realizację i popularyzację zadań Związku,
5. publiczne wypowiadanie opinii w żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania,
6. prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
9. pomoc harcerstwu polskiemu poza granicami kraju,
10. podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7.

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorzy i instruktorki,
 - b) uczestniczki i uczestnicy;
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 7a.

1. Członkostwo ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. Członkostwo Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) śmierci członka
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 13 Statutu.
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej sześć miesięcy,
 - c) zostali prawomocnie skazani za przestępstwo popełnione z winy umyślnej.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8.

1. Instruktorkami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcmistrzyni albo podharcmistrzyni albo przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcmistrza albo podharcmistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorki przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorki i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9.

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. Do gromady, drużyny przyjmuje drużynowa lub drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10.

1. Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia przewodnicząca albo przewodniczący kręgu harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określani w regulaminie wewnętrznym.
4. Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwijania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 11.

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 12.

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy wpisani na listy instruktoerek i instruktorów – mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. Instruktorzy i instruktorzy posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorzy i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza.
 - b) na funkcję Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego, Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerki i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorzy w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza,

- c) ograniczenia wynikającego z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu i regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha).
3. Instruktorzy i instruktorzy mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14.

(skreślony)

§ 15.

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV Władze Związku

§ 16.

1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa.
2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcererek,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17.

1. Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
2. W Zjeździe ZHR biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną.
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. Zjazd ZHR:
 - a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerek, Naczelnikowi Harcerzy z zastrzeżeniem ust. 9.
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w § 16 ust. 1 lit. a i b,
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.
4. Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
7. W nadzwyczajnym Zjeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelnych Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
8. Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.
9. Naczelniczce Harcerek absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18.

1. Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa oraz odwołuje z tych funkcji,

- b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b1) ustala liczbę Członków Naczelnictwa,
 - c) wybiera Naczelniczkę Harcerek oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) interpretuje Statut i uchwały Zjazdu ZHR,
 - f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,
 - g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokość składek organizacyjnych,
 - l) zatwierdza bilans Związku oraz rozpatruje sprawozdania w wykonania budżetu,
 - ł) tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b)
4. Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków. Liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
 5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Rada Naczelna pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
 6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.

§ 19.

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) uchyla lub zawiesza decyzje niezgodne ze Statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami Związku, przy czym od rozstrzygnięć przysługuje odwołanie do Rady Naczelnej na zasadach określonych w jej regulaminie,
 - c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) przygotowuje projekty budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,

- e) sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów
 - g) zarządza majątkiem Związku,
 - h) wykonuje uchwały Rady Naczelnej.
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20.

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) jest przełożonym członków Naczelnictwa,
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21.

1. Naczelniczka Harcerzek kieruje pracą Organizacji Harcerzek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. Naczelniczkę Harcerzek wybierają instruktorki biorące udział w Zjedzie ZHR.
4. Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
5. Naczelniczka Harcerzek jest przełożoną instruktorek.
6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22.

1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
2. Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem przestrzegania przez nie Statutu i regulaminów Związku oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - b) kontroluje gospodarkę majątkową Związku,
 - c) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia, i wnioski wynikające z kontroli,
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerzek i Naczelnika Harcerzy,
 - e) może uczestniczyć w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater,
 - f) przynajmniej raz w roku przedstawia Radzie Naczelnej informacje na temat przeprowadzonych kontroli.

3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
4. Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów – przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję.
5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.
6. W przypadku zaistnienia wacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23.

1. Sąd Harcerski jest niezawisłą władzą sądowniczą Związku.
2. Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Członkowie Sądu wybierają spośród siebie Prezesa, Zastępcę Prezesa i Sekretarza.
4. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje członków Związku, wymienionych w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze,
 - b) rozstrzyga wszelkie spory między członkami Związku, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) oraz między tymi członkami a władzami Związku.
- 4¹. Sąd Harcerski jest stałym sądem polubownym do rozstrzygania sporów majątkowych pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem. Poddanie takiego sporu rozstrzygnięciu Sądu Harcerskiego jest obowiązkowe.
5. Sąd pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jego wniosek przez Radę Naczelną.
6. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się przez kooptację spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
7. Sąd Harcerski jest niezawisły w orzekaniu, a jego orzeczenia są ostateczne.

§ 24.

1. Oświadczenie woli w imieniu Związku składają Przewodniczący wraz z innym członkiem Naczelnictwa lub dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych przez Naczelnictwo.
2. Naczelnictwo może upoważnić inne osoby do podejmowania czynności prawnych w imieniu Związku (pełnomocnictwo), przy czym udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 25.

1. Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie.
- 1¹. Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru.

2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. Kadencja władz naczelnych i władz okręgu trwa dwa lata, przy czym początek i koniec kadencji określa Zjazd ZHR.
4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. Nie można łączyć pełnienia funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiejkolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku i władzach okręgów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim i Komisji Rewizyjnej Związku z udziałem w innych władzach Związku.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.
8. Wszelkie uchwały i decyzje władz Związku podejmowane są, o ile Statut albo regulaminy nie stanowią inaczej, zwykłą większością głosów przy obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania.

Rozdział V

Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26.

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.
2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.
3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.
4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.
5. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew lub chorągwie harcerek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne na terenie okręgu
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27.

1. Władzami okręgu są:
 - a) zjazd okręgu,
 - b) zarząd okręgu,
 - c) komendantka chorągwi harcerek,
 - d) komendant chorągwi harcerzy,
 - e) komisja rewizyjna okręgu.
2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należy:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu okręgu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,

- d) wybór komisji rewizyjnej okręgu,
- e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz udzielanie absolutorium zarządowi okręgu.
3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
4. W skład zarządu okręgu wchodzi:
 - a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcererek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu,
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu – w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu.
5. Zarząd okręgu:
 - a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego zarządu okręgu oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo.
6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
8. Oświadczenie woli za okręg składają:
 - a) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tej liczbie przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik zarządu okręgu,
 - b) pełnomocnicy zarządu okręgu – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają regulamin okręgu uchwalony przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28.

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu po akceptacji Naczelnictwa. Powołanie następuje na wniosek zainteresowanych środowisk.
2. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.
3. Strukturę oraz zasady działania obwodu i pełnomocnika określa regulamin okręgu, uchwalony przez Radę Naczelną.

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29.

ZHR składa się z Organizacji Harcerek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30.

1. Organizacją Harcerek kieruje Naczelniczka Harcerek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31.

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
3. Chorągwie harcerek tworzą Organizację Harcerek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane przez Naczelnictwo na wniosek zainteresowanych.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32.

1. Pracą gromady, drużyny, kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego i kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33.

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34.

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów określa regulamin uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35.

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36.

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca – związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

Rozdział VII

Ruchy programowo-metodyczne

§ 37.

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38.

Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym.
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerek i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39.

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania.
- b) cele ruchów programowo-metodycznych powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII Fundusze i gospodarka

§ 40.

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) dochodów z działalności statutowej,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41.

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42.

1. Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zejeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Statut niniejszy jest zgodny
z zarejestrowaniem w Sądzie
Okręgowym w Warszawie
VII Wydział Cywilny i Rejestrowy
dnia 22.11.2020 pod poz. RSI 701
Sędziarz Sądu

Za zgodność
z egzemplarzem uwierzytelnionym

Sekretarz Generalny ZHR

/-/ hm. Krzysztof Jacek Woś

13. Uchwała w sprawie zobowiązania Rady Naczelnej do przedstawienia na kolejnym Zjeździe nowego brzmienia Statutu ZHR, 1999 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r.

Uchwała nr 10 VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r.

VI Walny Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną do przedstawienia na następnym Zjeździe ZHR nowego brzmienia § 4 pkt. 4 Statutu ZHR:

„4. Związek jest organizacją chrześcijańską, otwartą na wszystkich, których postawa jest zgodna z Przysiężeniem i Prawem Harcerskim.”

14. Uchwały VII Zjazdu ZHR, 2001 r.

14.1. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2001 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.

VII Zjazd ZHR dokonał zmiany w Statucie ZHR podejmując uchwałę w brzmieniu:

Uchwała № 2 VII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR

§ 1.

W statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwalonym na I Walnym Zjeździe ZHR w dniu 2 kwietnia 1989 r., zmienionymi uchwałami: II Walnego Zjazdu ZHR w dniu 30 listopada i 1 grudnia 1990 r., Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu ZHR w dniu 3 października 1992 r., IV Walnego Zjazdu ZHR w dniu 24–26 lutego 1995 r. i VI Walnego Zjazdu ZHR w dniu 17 października 1999 r. wprowadza się następujące zmiany:

– W § 6 pkt 10 i 11 otrzymują brzmienie:

„10) służbę na rzecz bliźnich, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych,

11) podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.”

§ 2.

Zjazd ZHR zobowiązuje Naczelnictwo do sporządzenia jednolitego tekstu Statutu ZHR uwzględniającego zmiany wprowadzone na VII Zjeździe ZHR.

14.2. Uchwała w sprawie przekazania propozycji poprawek do Statutu ZHR do opracowania Radzie Naczelnej, 2001 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26-28 marca 2004 r.

Uchwała № 10 VII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 2001 r. w sprawie przekazania propozycji poprawek do Statutu do opracowania Radzie Naczelnej

VII Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną ZHR do:

- 1) przedstawienia na VIII Zjeździe ZHR poprawki do § 2 pkt 2 Statutu w następującym brzmieniu:
„Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa”
- 2) przygotowania na następny Zjazd zmian w Statucie ZHR z uwzględnieniem niżej wymienionych propozycji:
 - w § 18 ust. 2 po słowie „Harcerzy” kropka i następnie skreślić słowa oraz „Przewodniczących Zarządów Okręgów”
 - w § 18 ust. 5 słowo „kwartał” zamienić na „pół roku”

14.3. Uchwała w sprawie wykładni Statutu ZHR, 2001 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26-28 marca 2004 r.

Uchwała № 12 VII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 2001 r. w sprawie wykładni Statutu ZHR

VII Zjazd ZHR korzystając z prawa do dokonania wykładni Statutu ZHR, stanowi, że fakt nieudzielenia absolutorium ustępującym władzom kolegialnemu Związku nie skutkuje zakazem wynikającym z § 25 ust. 7 Statutu ZHR wobec członków tych władz zasiadających w nich z racji pełnionych funkcji, to jest „z urzędu”, którzy podlegają procedurze udzielenia odrębnego absolutorium.

15. Uchwała VIII Walnego Zjazdu ZHR w sprawie dokonania zmian w Statucie ZHR, 2004 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26-28 marca 2004 r.

Uchwała nr 3 VIII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej w sprawie dokonania zmian do Statutu Związku

VIII Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwała, co następuje:

§ 1

Wprowadza się następujące zmiany do Statutu ZHR:

1. W § 2 ust. 2 skreśla się wyrazy: „**naczelnych władz**”;
W § 4 ust. 4 w zdaniu drugim na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje wyrazy:

„**przy czym instruktorki i instruktorzy są chrześcijanami.**”;

W § 6 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„**2) organizowanie działań społecznych obejmujących w szczególności:**

- a) **podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,**
- b) **służbę na rzecz bliźnich, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie ratownictwa i ochrony ludności,**
- c) **zadania w zakresie nauki, edukacji i oświaty, w tym tworzenie i utrzymywanie placówek szkoleniowych i wychowawczych,**
- d) **krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży**
- e) **zadania w zakresie ochrony przyrody i ekologii,**”

W § 6 skreśla się pkt 8;

W § 18 w ust. 3 po lit. m) dodaje się lit. n) w brzmieniu:

„**n) zatwierdza oraz rozstrzyga ruchy programowo-metodyczne.**”;

W § 19 ust. 3 w lit. b) przed dotychczasową treścią dodaje się wyrazy:

„**nadzoruje działalność terenowych jednostek organizacyjnych Związku i ruchów programowo-metodycznych, w tym**”;

§ 24 otrzymuje brzmienie:

„§ 24.

1. Oświadczenia woli za Związek składają:

1) **dwaj członkowie Naczelnictwa, w tym Przewodniczący lub Skarbnik Związku,**

2) **pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.**

2. Oświadczenia woli za okręg posiadający osobowość prawną składają:

1) **dwaj członkowie zarządu okręgu, w tym przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik okręgu,**

2) **pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.**”

W § 27 skreśla się ust. 8

W § 38 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego oraz rozwiązuje.”;

§ 2

Zobowiązuje się Naczelnictwo ZHR do sporządzenia w terminie 3 miesięcy, tekstu jednolitego Statutu ZHR z uwzględnieniem zmian, o których mowa w § 1 niniejszej uchwały.

16. Uchwały w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego

16.1. Uchwała nr 8 VIII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego, 2004 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

Uchwała nr 8 VIII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego

VIII Zjazd ZHR zobowiązuje Radę Naczelną do przygotowania komentarza do § 4 Statutu, którego celem ma być określenie powinności instruktora wynikające z zapisów Prawa Harcerskiego.

16.2. Uchwała nr 77/1 Rady Naczelnej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, 26 listopada 2005 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

Uchwała nr 77/1 Rady Naczelnej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 26 listopada 2005 r.

w sprawie zatwierdzenia komentarza do Prawa Harcerskiego

Na podstawie § 18 ust. 3 lit. e) Statutu ZHR, w związku z uchwałą nr 8 VIII Zjazdu Rada Naczelna ZHR uchwala co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się komentarz do Prawa Harcerskiego zawartego w § 4 ust. 3 Statutu ZHR, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Rady Naczelnej ZHR

izabela Szulc-Obrębska
phm. Izabela Szulc-Obrębska

Przewodniczący ZHR

hm. Kazimierz Wiatr
hm. Kazimierz Wiatr

17. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2006 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

Załącznik nr 15

Uchwała nr V IX Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 23 kwietnia 2006 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR

§ 1

Na podstawie § 42 ust. 1 Statutu ZHR, IX Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej wprowadza następujące zmiany w Statucie ZHR:

1. W § 6 po ust. 9 dodaje się ust. 10 w brzmieniu:

„10. Podejmowanie także działań w zakresie:

- a) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; działalności charytatywnej;
- b) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, szczególnie ludzi młodych, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- c) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- d) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
- e) upowszechniania kultury fizycznej i sportu; ochrony i promocji zdrowia;
- f) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
- g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
- h) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- i) pomocy ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- j) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- k) promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe.”

2.

- a) w § 16 w ust. 1 po lit. d) wprowadza się lit. e) w brzmieniu: „e) zarządy obwodów”,
- b) w § 17 w ust. 3 w lit. f) wyrazy „o których mowa w § 16 ust. 1 lit. a) i b)” zastępuje się wyrazami: „o których mowa w § 16 ust. 1 lit. a), b) i e)”,
- c) w § 25 w ust. 3 wyrazy „władz naczelnych i władz okręgu” zastępuje się wyrazami „władz naczelnych, władz okręgów i zarządów obwodów”,
- d) w § 25 w ust. 5 wyrazy „we władzach naczelnych Związku i władzach okręgów” zastępuje się wyrazami „we władzach naczelnych Związku, władzach okręgów i w zarządach obwodów”,
- e) § 28 otrzymuje brzmienie:
 „§ 28
 1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu, na wniosek zainteresowanych środowisk, powiadamiając o tym fakcie Naczelnictwo.
 2. Strukturę, zasady działania, tryb powoływania i rozwiązywania obwodu określa regulamin obwodu, uchwalony przez Radę Naczelną.
 3. Teren działania obwodu określa właściwy zarząd okręgu w momencie powołania obwodu.
 4. W skład obwodu wchodzi:
 - a) hufiec lub hufce harcerki;
 - b) hufiec lub hufce harcerzy;
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie obwodu
 - 5) W skład zarządu obwodu wchodzi:
 - a) z urzędu: hufcowa lub hufcowe, hufcowy lub hufcowi, przedstawiciel kół przyjaźni harcerstwa z terenu obwodu,
 - b) wybrani przez zbórkę wyborczą obwodu członkowie zarządu, w liczbie ustalonej przez zbórkę wyborczą obwodu.
 6. Właściwy zarząd okręgu udziela pełnomocnictw dla przewodniczącego zarządu i skarbnika zarządu obwodu do zawierania zobowiązań formalno-prawnych i reprezentowania zarządu okręgu na terenie działania obwodu.
 7. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.”.
- 3. W § 18 w ust. 3 po lit. i) dodaje się lit. i') w brzmieniu:
 „i') ustala górną sumę zobowiązań, jakie może samodzielnie zaciągnąć Naczelnictwo.”.
- 4. W § 18 w ust. 3 w lit. l) wyraz „bilans” zastępuje się wyrazami „sprawozdanie finansowe”.
- 5.
 a) po § 24 dodaje się § 24a w brzmieniu:
 „§ 24a
 1. Dla ważności wszelkich uchwał i decyzji kolegialnych władz Związku wymagana jest, o ile Statut nie stanowi inaczej, zwykła większość głosów przy obecności więcej niż połowy osób uprawnionych do głosowania. Dla obliczenia zwykłej większości uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
 2. Rada Naczelna i Naczelnictwo oraz zarządy okręgów mogą, w sprawach nie cierpiących zwłoki, podejmować uchwały w trybie pisemnym lub za pomocą środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali powiadomieni o jej treści i wyrazili zgodę na proponowany tryb jej podjęcia. Podejmowanie uchwał w tej formie nie jest dopuszczalne w sprawach personalnych (wyboru, delegowania, zawieszenia, odwołania członka władz) oraz w sprawach uchylania uchwał i decyzji w ramach zwierzchnictwa służbowego.”

- b) w § 25 skreśla się ust. 8.
6. W § 25 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej Związku oraz komisji rewizyjnej okręgu z udziałem w innych władzach Związku, z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów”.
7. W § 27 po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:
„6a W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 6”.

Przewodniczący
Prezydium IX Zjazdu ZHR
hm Krzysztof Piaseczny HR

18. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IX Zjazd ZHR, 2006 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

STATUT ZHR

uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1–2 kwietnia 1989 r.

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada – 1 grudnia 1990 r.*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24–26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

*VII Zjazdu ZHR w dniu
24 listopada 2001 r.*

*VIII Zjazdu ZHR w dniu
27 marca 2004 r.*

*IX Zjazdu ZHR w dniu
23 kwietnia 2006 r.*

Rozdział I

Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
2. ³⁸ Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3 ¹

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II

Charakter, cele i środki działania

§ 4 ¹

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegać jak na Zawiszy.	2. Na słowie harcerki polegać jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.	3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.	4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerz postępuje po rycersku.	5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.	8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.	9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

4. ³⁹ Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, przy czym instruktorzy i instruktorzy są chrześcijanami.
5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiegokolwiek partii politycznej.
7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5 ¹

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
 - do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6 ¹

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) współdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach określonych w statucie,
3. kształcenie członków Związku.
4. ⁴⁰ organizowanie działań społecznych obejmujących w szczególności:
 - a) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
 - b) służbę na rzecz bliźnich, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie ratownictwa i ochrony ludności,

- c) zadania w zakresie nauki, edukacji i oświaty, w tym tworzenie i utrzymywanie placówek szkoleniowych i wychowawczych,
 - d) krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży,
 - e) zadania w zakresie ochrony przyrody i ekologii.
- 5. publiczne wypowiadanie opinii o żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania.
 - 6. ² prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
 - 7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
 - 8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
 - 9. pomoc harcerstwu polskiemu poza granicami kraju,
 - 10. ^{3, 41} *(skreślony)*
 - 10. Podejmowanie także działań w zakresie:
 - a) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; działalności charytatywnej;
 - b) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, szczególnie ludzi młodych, w tym rozwój przedsiębiorczości;
 - c) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
 - d) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
 - e) upowszechniania kultury fizycznej i sportu; ochrony i promocji zdrowia;
 - f) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
 - g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
 - h) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
 - i) pomocy ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
 - j) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
 - k) promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe.
 - 11.⁴ Podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7 ¹

- 1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
- 2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorki i instruktorzy,
 - b) uczestniczki i uczestnicy,
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 7a⁵

1. Członkostwo ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. Członkostwo Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) śmierci członka.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 13 Statutu,
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej 6 miesięcy,
 - c) zostali prawomocnie skazani za przestępstwo popełnione z winy umyślnej.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8¹

1. Instruktorami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcistrzyni albo podharcistrzyni albo przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcistrza albo podharcistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorzy przyjmują i zwalniają komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej, uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorzy i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9⁶

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. ⁷ Do gromady, drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa lub drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10⁶

1. ⁸ Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. ⁹ Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia przewodnicząca albo przewodniczący kręgu harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określani w regulaminie wewnętrznym.
4. ¹⁰ Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwiązywania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 11¹

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 12¹

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. ¹¹ Instruktorzy i instruktorki wpisani na listy instruktorów i instruktorek – mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy, posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. ¹² Instruktorzy i instruktorki posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorki i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharc mistrzyni lub podharc mistrza,
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerek i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorki w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza,
 - c) ograniczenia wynikające z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13¹

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu oraz regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,

- c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
- 2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha).
- 3. Instruktorzy i instruktorzy mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
- 4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14

(skreślony) ¹³

§ 15 ¹

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV ¹⁴ Władze Związku

§ 16 ¹⁵

- 1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa.
 - e) zarządy obwodów
- 2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcerki,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna Związku,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17 ¹

- 1. ¹⁶ Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
- 2. ¹⁶ W Zjeździe ZHR biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorzy oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną,
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
- 3. ¹⁶ Zjazd ZHR:

- a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) ¹⁷ udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerek, Naczelnikowi Harcerzy z zastrzeżeniem ust. 9.
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) ¹⁸ określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w § 16 ust. 1 lit. a), b) i e),
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.
4. ¹⁶ Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. ¹⁶ Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. ¹⁶ Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
7. ¹⁶ W nadzwyczajnym Zjeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelnych Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
8. ¹⁶ Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawę, dla rozpatrzenia której został zwołany.
9. ¹⁹ Naczelniczce Harcerek absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18 ¹

1. ¹⁶ Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. ¹⁶ Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) ²⁰ powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b) ²¹ ustala liczbę Członków Naczelnictwa,
 - c) ¹⁶ wybiera Naczelniczkę Harcerek oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) ¹⁶ wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) ¹⁶ interpretuje Statut Związku i uchwały Zjazdu ZHR,

- f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,
 - g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - i') ustala górną sumę zobowiązań, jakie może samodzielnie zaciągnąć Naczelnictwo,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokości składek organizacyjnych,
 - l) ²² zatwierdza sprawozdanie finansowe Związku oraz rozpatruje sprawozdania z wykonania budżetu,
 - l) ²³ tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) ²⁴ rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b),
 - n) ⁴⁰ zatwierdza oraz rozwiązuje ruchy programowo-metodyczne.
4. ¹⁶ Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków. Liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
 5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Rada Naczelna pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
 6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.

§ 19 ¹

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. ²⁵ W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerki, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) ^{26, 42} nadzoruje działalność terenowych jednostek organizacyjnych Związku i ruchów programowo-metodycznych, w tym uchyla lub zawiesza decyzje niezgodne ze statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami Związku, przy czym od takich rozstrzygnięć przysługuje odwołanie do Rady Naczelnej na zasadach określonych w jej regulaminie,
 - c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) ²⁷ przygotowuje projekt budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,
 - e) ¹⁶ sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów,
 - g) ²⁸ zarządza majątkiem Związku,
 - h) ²⁸ wykonuje uchwały Rady Naczelnej.

4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20¹

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. ¹⁶ Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) ²⁹ jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) ²⁹ jest przełożonym członków Naczelnictwa,
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21¹

1. Naczelniczka Harcererek kieruje pracą Organizacji Harcererek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. ¹⁶ Naczelniczkę Harcererek wybierają instruktorki biorące udział w Zjeździe ZHR.
4. ¹⁶ Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
5. Naczelniczka Harcererek jest przełożoną instruktorek.
6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22¹

1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
2. ³⁰ Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem przestrzegania przez nie Statutu, regulaminów Związku oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - b) kontroluje gospodarkę majątkową Związku,
 - c) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia, i wnioski wynikające z kontroli,
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcererek i Naczelnika Harcerzy,
 - e) może uczestniczyć w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater,
 - f) przynajmniej raz w roku przedstawia Radzie Naczelnej informacje na temat przeprowadzonych kontroli.
3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
4. ¹⁶ Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów – przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję.

5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.
6. W przypadku zaistnienia vacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23 ¹

1. Sąd Harcerski jest niezawisłą władzą sądowniczą Związku.
2. ¹⁶ Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Członkowie Sądu wybierają spośród siebie Prezesa, Zastępcę Prezesa i Sekretarza.
4. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje członków Związku, wymienionych w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze,
 - b) rozstrzyga wszelkie spory między członkami Związku, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) oraz między tymi członkami a władzami Związku.
- 4¹. ³¹ Sąd Harcerski jest stałym sądem polubownym do rozstrzygania sporów majątkowych pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem. Poddanie takiego sporu rozstrzygnięciu Sądu Harcerskiego jest obowiązkowe.
5. Sąd pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jego wniosek przez Radę Naczelną.
6. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się przez kooptację spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
7. Sąd Harcerski jest niezawisły w orzekaniu, a jego orzeczenia są ostateczne.

§ 24 ⁴⁰

1. Oświadczenia woli za Związek składają:
 - 1) dwaj członkowie Naczelnictwa, w tym Przewodniczący lub Skarbnik Związku,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
2. Oświadczenia woli za okręg posiadający osobowość prawną składają:
 - 1) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tym przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik okręgu,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 24a

1. Dla ważności wszelkich uchwał i decyzji kolegialnych władz Związku wymagana jest, o ile Statut nie stanowi inaczej, zwykła większość głosów przy obecności więcej niż połowy osób uprawnionych do głosowania. Dla obliczenia zwykłej większości uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
2. Rada Naczelna i Naczelnictwo oraz zarządy okręgów mogą, w sprawach niecierpiących zwłoki, podejmować uchwały w trybie pisemnym lub za pomocą

środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali powiadomieni o jej treści i wyrazili zgodę na proponowany tryb jej podjęcia. Podejmowanie uchwał w tej formie nie jest dopuszczalne w sprawach personalnych (wyboru, delegowania, zawieszenia, odwołania członka władz) oraz w sprawach uchylania uchwał i decyzji w ramach zwierzchnictwa służbowego.

§ 25 ¹

1. ³² Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie.
- 1¹. ³³ Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru.
2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. ³⁴ Kadencja władz naczelnych, władz okręgów i zarządów obwodów trwa dwa lata, przy czym początek i koniec tej kadencji określa Zjazd ZHR.
4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. Nie można łączyć funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku, władzach okręgów i w zarządach obwodów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczeblu) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej Związku oraz komisji rewizyjnej okręgu z udziałem w innych władzach Związku, z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.
8. (skreślony)

Rozdział V ³⁵

Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi, będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.
2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.
3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.
4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.
5. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew lub chorągwie harcerzek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie okręgu.
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27

1. Władzami okręgu są:
 - a) zjazd okręgu,
 - b) zarząd okręgu,

- c) komendantka chorągwi harcerek,
- d) komendant chorągwi harcerzy,
- e) komisja rewizyjna okręgu.
2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należy:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu okręgu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,
 - d) wybór komisji rewizyjnej okręgu,
 - e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz udzielanie absolutorium zarządowi okręgu.
3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
4. W skład zarządu okręgu wchodzi:
 - a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu,
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu – w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu.
5. Zarząd okręgu:
 - a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego zarządu okręgu oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo.
6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
- 6a. W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 6
7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
8. ⁴³ *(skreślony)*
9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają regulamin okręgu uchwalony przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu, na wniosek zainteresowanych środowisk, powiadamiając o tym fakcie Naczelnictwo.
2. Strukturę, zasady działania, tryb powoływania i rozwiązywania obwodu określa regulamin obwodu, uchwalony przez Radę Naczelną.
3. Teren działania obwodu określa właściwy zarząd okręgu w momencie powołania obwodu.
4. W skład obwodu wchodzi:
 - a) hufiec lub hufce harcerek;
 - b) hufiec lub hufce harcerzy;
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie obwodu
5. W skład zarządu obwodu wchodzi:

- a) z urzędu: hufcowa lub hufcowe, hufcowy lub hufcowi, przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu obwodu,
 - b) wybrani przez zbiorczą wyborczą obwodu członkowie zarządu, w liczbie ustalonej przez zbiorczą wyborczą obwodu.
6. Właściwy zarząd okręgu udziela pełnomocnictw dla przewodniczącego zarządu i skarbnika zarządu obwodu do zawierania zobowiązań formalno-prawnych i reprezentowania zarządu okręgu na terenie działania obwodu.
 7. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29 ¹

ZHR składa się z Organizacji Harcerzek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30 ³⁶

1. Organizacją Harcerzek kieruje Naczelniczka Harcerzek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31 ¹

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerzek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągwie harcerzek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągwie harcerzy.
3. Chorągwie harcerzek tworzą Organizację Harcerzek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane przez Naczelnictwo na wniosek zainteresowanych.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32

1. Pracą gromady, drużyny kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego i kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerzek kieruje komendantka chorągwi harcerzek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów, hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33¹

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34¹

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35¹

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36¹

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca – związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

Rozdział VII Ruchy programowo-metodyczne

§ 37¹

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38¹

⁴⁴ Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego oraz rozwiązuje:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym,
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerek i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39¹

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania.
- b) ruchy programowo-metodyczne powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII

Fundusze i gospodarka

§ 40¹

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) dochodów z działalności statutowej,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41³⁷

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX

Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42¹

1. ¹⁶ Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zjeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. ¹⁶ Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Przypisy.

- ¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę IV Walnego Zjazdu ZHR z dnia 26 lutego 1995 r., zarejestrowanym postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 19 czerwca 1995 r. sygn. akt VII Ns Rej St 416/95
- ² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r. w sprawie zmiany Statutu ZHR wpisaną do rejestru stowarzyszeń postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 marca 2000 r. sygn. akt VII Ns Rej St 1759/99.
- ³ Dodany przez § 1 uchwały VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 9 października 2002 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 13100/02/327
- ⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę, o której mowa w przypisie 3.
- ⁵ Dodany przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁶ Numeracja paragrafu zgodna z § 1 pkt 5 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁸ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁹ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁰ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. c uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹³ Przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁴ Tytuł Rozdziału IV w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 19 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁹ Dodany przez § 1 pkt 12 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²¹ Dodany przez § 1 pkt 13 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²³ Dodany przez § 1 pkt 13 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁴ Dodany przez § 1 pkt 13 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁸ Dodany przez § 1 pkt 14 lit. d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 15 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 16 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³¹ Dodany przez § 1 pkt 17 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³³ Dodany przez § 1 pkt 18 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁶ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 21 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 22 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ³⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę VIII Zjazdu ZHR z dnia 27 marca 2004 r., wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 11 października 2004 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 17861/4/651.
- ⁴¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 40.

19. Podstawy ideowe wychowania harcerskiego w ZHR, 2006 r.

źródło:

Podstawowe zasady wychowania harcerskiego w ZHR, <https://www.zhr.pl/>

Uchwała Rady Naczelnej ZHR nr 77/4 z dnia 26 listopada 2005 r., oraz zmiana wprowadzona uchwałą Rady Naczelnej ZHR 83/4 z 10 grudnia 2006, s. 3, 4

I. Podstawy ideowe wychowania harcerskiego w ZHR

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej powstał w 1989 roku. Na płaszczyźnie ideowej i programowej jest kontynuatorem tradycji i myśli wychowawczej wielu pokoleń harcerki i harcerzy. Kontynuacja ta opiera się nie tylko na przyjęciu tradycji i spuścizny intelektualnej, ale także na czynnym zaangażowaniu harcerki i harcerzy, z których najstarsi złożyli Przyrzeczenie Harcerskie jeszcze w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Harcerski ideał wychowawczy został przedstawiony w postaci Prawa Harcerskiego. Źródłem tworzących go wartości jest Dekalog, a treść dziesięciu punktów Prawa stanowi rozwinięcie Przykazań Bożych, w tym najważniejszego – przykazania Miłości. Tekst Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego stosowany w ZHR pochodzi z roku 1936. Jego treść przez całe dziesięciolecie była elementem stanowiącym o tożsamości polskiego harcerstwa i świadczącym zarazem o jego aktualności w różnych okresach najnowszej historii Polski. Rozumienie treści zawartych w Prawie Harcerskim kształtowało się poczynając od źródeł harcerstwa wypływających m.in. z działalności organizacji moralno-wychowawczych i niepodległościowych (takich jak „Eleusis”, „Sokół” i „Zarzewie”), przez zaangażowanie całego harcerstwa w wojnie polsko-bolszewickiej w roku 1920, najświetniejsze lata ruchu harcerskiego w dwudziestolecu międzywojennym, a także późniejsze okresy wielkich prób: okupacji hitlerowskiej (działalność Szarych Szeregów, Hufców Polskich czy Związku Koniczyn) oraz rządów systemu sowieckiego w Polsce, kiedy treści zawarte w Prawie Harcerskim pozwoliły przechować harcerskie ideały w sercach pełniących służbę Bogu i Polsce harcerki i harcerzy. Wielką rolę Prawo Harcerskie odegrało również w okresie odzyskiwania przez Polskę suwerenności, kiedy tekstem Prawa z 1936 roku posługiwali się harcerki i harcerze ze środowisk tworzących później ZHR: Kręgów Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego, Ruchu Harcerskiego, Niezależnego Ruchu Harcerskiego i innych niezależnych organizacji lat 80-tych. Ważną rolę w ponownym odczytaniu treści naszego Prawa miało nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II, który w trudnym czasie komunizmu i późniejszych przemian wskazał nam wspaniałą, choć niełatwą drogę prowadzącą do Prawdy, Dobra i Piękna, poprzez umiłowanie Boga, Polski i Bliźnich.

Prawo Harcerskie brzmi następująco:

1. Harcerka/Harcierz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerki/harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerka/Harcierz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerka/Harcierz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerka/Harcierz postępuje po rycersku.
6. Harcerka/Harcierz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerka/Harcierz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerka/Harcierz jest zawsze pogodny.

9. Harcerka/Harcerz jest oszczędny i ofiarny.

10. Harcerka/Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

W sposób szczególny harcerska idea i metoda wychowawcza znajdują odzwierciedlenie w Przyrzeczeniu Harcerskim. Rota Przyrzeczenia rozpoczynająca się od słów „Mam szczerą wolę...” wskazuje na personalistyczny charakter harcerstwa, podkreśla wolność, godność i rangę osoby jako Dziecka Bożego obdarzonego wolną wolą a nakaz pełnienia służby „całym życiem” warunkuje istnieniem płynącej z wnętrza człowieka szczerzej woli.

Przyrzeczenie Harcerskie brzmi:

*Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę
Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim,
być posłusznym Prawu Harcerskiemu.*

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej podjął w latach dziewięćdziesiątych i kontynuuje do dziś zadanie propagowania harcerskich ideałów: Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego w środowiskach polskich na Wschodzie, gdzie wspiera od początku odtwarzające się harcerstwo na Litwie, Łotwie, Ukrainie, Białorusi a także w Estonii, Mołdawii i Kazachstanie.

W gromadach zuchowych (najmłodszym poziomie wiekowym) rozpoczyna się pracę wychowawczą w oparciu o Prawo Zucha stanowiące dostosowaną do wieku odbiorców wykładnię tych samych prawd i ideałów, na których opiera się Prawo Harcerskie.

Prawo Zucha ujęte zostało w następujących słowach:

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

Rolę wartości chrześcijańskich w realizowanym w ZHR systemie wychowawczym, w sposób jednoznaczny opisuje jego Statut określający, iż **instruktorami Związku mogą być wyłącznie chrześcijanie**. Drogowskazem na drodze formowania chrześcijańskiego i ogólnoludzkiego jest Patron Harcerstwa bł. ks. podharczmistrz Stefan Wincenty Frelichowski. Wiele wskazań i zadań dla naszej pracy odnajdujemy w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II, szczególnie w Jego słowach kierowanych do młodych i do Harcerstwa.

Podstawy ideowe harcerskiego systemu wychowawczego opierają się na wyrażonej przez każdego członka Związku woli służby Bogu, Polsce i bliźnim. Tak rozumiana służba Bogu to identyfikowanie się z zasadami wyznawanej wiary i wypełnianie wynikających z niej obowiązków, służba Polsce oznaczająca powinności patriotyczne i obywatelskie, a także służba bliźnim oparta na poczuciu przynależności i współodpowiedzialności za wspólnoty, w których harcerka czy harcerz żyją – wspólnotę ogólnoludzką, narodową, lokalną i wreszcie najbliższą – rodzinę. Dzięki takiej postawie harcerze stają się użyteczni jako obywatele – czynni, odpowiedzialni, aktywni uczestnicy życia społecznego. Z nakazów służby bliźniemu wypływa również nakaz służby sobie rozumiany jako odpowiedzialność za własny, zgodny z ideałami harcerskimi rozwój.

Odwołując się do teorii pedagogicznych, podstawą wychowania harcerskiego jest personalizm chrześcijański, który bierze pod uwagę odrębność i jedyność osoby

ludzkiej. W wymiarze pedagogicznym personalizm porządkuje relację pomiędzy samodoskonaleniem, służbą oraz celami wychowania i wyjaśnia, iż człowiek jest istotą potencjalną, a zatem dynamiczną. Oznacza to, że zawsze jest on w stanie postąpić o krok dalej na drodze realizacji swojego powołania. Człowiek zmierza ku pełni w sposób najdoskonalszy, gdy ofiarowuje siebie w służbie. Jednak by móc służyć drugiemu, by móc nachylić swoją wolną wolę ku bliźniemu, człowiek musi w pełni sobą rozporządzać, w pełni odpowiadać za siebie i swoje wybory. Temu celowi służy samodoskonalenie we wszystkich wymiarach: duchowym, emocjonalnym, intelektualnym, fizycznym i społecznym. Zatem człowiek nie inwestuje w siebie oprócz służby bliźniemu, lecz po to, by móc służyć jak najbardziej umiejętnie, odpowiedzialnie, niezawodnie, uczciwie, bezinteresownie.

Cele ideowo-wychowawcze ZHR – stowarzyszenia posiadającego status organizacji pożytku publicznego – zapisane są w Statucie ZHR zaś zasady i metody ich realizacji określone są w regulaminach wewnętrznych określających ustrój i strukturę organizacji.

20. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 190/6 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 22 kwietnia 2007 r.

źródło:

Komunikat Biura Naczelnictwa, nr 127, kwiecień 2007 r., s. 7, <https://www.zhr.pl/>

Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 190/6 z dnia 22 kwietnia 2007 r. w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.) w związku z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1977 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 z późn. zm.), Naczelnictwo ZHR uchwała, co następuje:

§ 1.

Ustala się tekst jednolity Statutu ZHR w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały, uwzględniający zmiany wprowadzane przez IX Zjazd ZHR w dniu 23 kwietnia 2006 r. oraz wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla m. St. Warszawy z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt WA.XII NS-REJ.KRS/030646/06/335.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
W załączeniu: tekst jednolity Statutu ZHR

21. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 191/4 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 31 maja 2007 r.

źródło:

Załącznik do Komunikatu Biura Naczelnictwa, nr 132, czerwiec 2007 r., <https://www.zhr.pl/>

Anna Kuflikowska – Dyrektor Biura Naczelnictwa ZHR

**Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 191/4
z dnia 31 maja 2007 r.
w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR**

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.) w związku z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1977 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 z późn. zm.), Naczelnictwo ZHR uchwała, co następuje:

§ 1.

Ustala się nowy tekst jednolity Statutu ZHR w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały, uwzględniający zmiany wprowadzane przez IX Zjazd ZHR w dniu 23 kwietnia 2006 r. oraz wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie postanowienia Sądu rejonowego dla m. St. Warszawy z dnia 11 maja 2007 r., sygn. Akt WA.XII NS-REJ.KRS/030646/06/335.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

W załączeniu – tekst jednolity Statutu

22. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 206/1 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 18 marca 2008 r.

źródło:

Komunikat Biura Naczelnictwa, nr 172, marzec, 2008 r., s. 2, <https://www.zhr.pl/>

**Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 206/1
z dnia 18 marca 2008 r.
w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu
Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej**

W związku z art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Ustala się w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały, tekst jednolity Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwalonego przez I Walny Zjazd

w dniach 1 i 2 kwietnia 1989 r., zmienionego uchwałami: II Walnego Zjazdu z dnia 30 listopada i grudnia 1990 r., Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu z dnia 3 października 1992 r., IV Walnego Zjazdu z dnia 24–26 lutego 1995 r., VI Walnego Zjazdu z dnia 17 października 1999 r., VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r., VIII Zjazdu ZHR z dnia 27 marca 2004 r., uwzględniający zmiany dokonane uchwałą IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ-KRS/030646/06/335 oraz postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 25 października 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ-KRS/029012/07/797.

23. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez X Zjazd ZHR, 2008 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

STATUT ZHR

**uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1–2 kwietnia 1989 r.**

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada – 1 grudnia 1990 r.*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24–26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

*VII Zjazdu ZHR w dniu
24 listopada 2001 r.*

*VIII Zjazdu ZHR w dniu
27 marca 2004 r.*

*IX Zjazdu ZHR w dniu
23 kwietnia 2006 r.*

*X Zjazdu ZHR w dniu
12 kwietnia 2008 r.*

Rozdział I

Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. ⁵⁸ Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami Kraju, w zakresie zadań określonych w § 6 ust. 9, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.
2. ³⁸ Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3 ¹

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II

Charakter, cele i środki działania

§ 4 ¹

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. <i>Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.</i> 2. <i>Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.</i> 3. <i>Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.</i> 4. <i>Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.</i> 5. <i>Harcerz postępuje po rycersku.</i> 6. <i>Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.</i> 7. <i>Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.</i> 8. <i>Harcerz jest zawsze pogodny.</i> 9. <i>Harcerz jest oszczędny i ofiarny.</i>	1. <i>Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.</i> 2. <i>Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.</i> 3. <i>Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.</i> 4. <i>Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.</i> 5. <i>Harcerka postępuje po rycersku.</i> 6. <i>Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.</i> 7. <i>Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.</i> 8. <i>Harcerka jest zawsze pogodna.</i> 9. <i>Harcerka jest oszczędna i ofiarna.</i>

10. *Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.*

10. *Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.*

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. *Zuch kocha Boga i Polskę.*
2. *Zuch jest dzielny.*
3. *Zuch mówi prawdę.*
4. *Zuch pamięta o swoich obowiązkach.*
5. *Wszystkim z zuchem jest dobrze.*
6. *Zuch stara się być coraz lepszy.*

4. ³⁹ Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, przy czym instruktorzy i instruktorzy są chrześcijanami.
5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.
7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5 ¹

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
 - do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6 ¹

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) spółdzielaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach określonych w statucie,
3. kształcenie członków Związku.

4. ⁴⁰ organizowanie działań społecznych obejmujących w szczególności:
 - a) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
 - b) służbę na rzecz bliźnich, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie ratownictwa i ochrony ludności,
 - c) zadania w zakresie nauki, edukacji i oświaty, w tym tworzenie i utrzymywanie placówek szkoleniowych i wychowawczych,
 - d) krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży,
 - e) zadania w zakresie ochrony przyrody i ekologii.
5. publiczne wypowiadanie opinii o żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania.
6. ² prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
9. ⁵⁹ pomoc organizacjom harcerstwa polskiego działającym poza granicami Kraju, prowadzoną na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w kraju działania tych organizacji,
10. ^{3, 41, 46} podejmowanie także działań w zakresie:
 - a) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; działalności charytatywnej;
 - b) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, szczególnie ludzi młodych, w tym rozwój przedsiębiorczości;
 - c) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
 - d) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
 - e) upowszechniania kultury fizycznej i sportu; ochrony i promocji zdrowia;
 - f) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
 - g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
 - h) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
 - i) pomocy ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
 - j) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
 - k) promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe.
11. ⁴ Podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7 ¹

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.

2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorki i instruktorzy,
 - b) uczestniczki i uczestnicy,
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 7a⁵

1. Członkostwo ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. Członkostwo Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) śmierci członka.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 13 Statutu,
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej 6 miesięcy,
 - c) zostali prawomocnie skazani za przestępstwo popełnione z winy umyślnej.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8¹

1. Instruktorkami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcmistrzyni albo podharcmistrzyni albo przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcmistrza albo podharcmistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorki przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej, uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorki i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9⁶

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. ⁷ Do gromady, drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa lub drużynowy.

4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10⁶

1. ⁸ Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. ⁹ Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia przewodnicząca albo przewodniczący kręgu harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określani w regulaminie wewnętrznym.
4. ¹⁰ Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwiązywania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 11¹

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 12¹

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. ¹¹ Instruktorzy i instruktorzy wpisani na listy instruktoerek i instruktorów – mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy, posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. ¹² Instruktorzy i instruktorzy posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorzy i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza,
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerek i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorzy w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza,
 - c) ograniczenia wynikające z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13 ¹

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu oraz regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha).
3. Instruktorzy i instruktorzy mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14

(skreślony) ¹³

§ 15 ¹

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV ¹⁴ Władze Związku

§ 16 ¹⁵

1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa.
 - e) ⁴⁷ zarządy obwodów
2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcerzek,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna Związku,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17 ¹

1. ¹⁶ Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
2. ¹⁶ W Zjeździe ZHR biorą udział:

- a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną,
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. ¹⁶ Zjazd ZHR:
- a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerkę, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) ¹⁷ udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerki, Naczelnikowi Harcerzy z zastrzeżeniem ust. 9.
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) ^{18, 48} określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w o których mowa w §16 ust.1 lit. a), b) i e),
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.
4. ¹⁶ Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. ¹⁶ Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. ¹⁶ Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
7. ¹⁶ W nadzwyczajnym Zejeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelných Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
8. ¹⁶ Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.
9. ¹⁹ Naczelniczce Harcerki absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18 ¹

1. ¹⁶ Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. ¹⁶ Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) ²⁰ powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b) ²¹ ustala liczbę Członków Naczelnictwa,

- c) ¹⁶ wybiera Naczelniczkę Harcererek oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) ¹⁶ wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) ¹⁶ interpretuje Statut Związku i uchwały Zjazdu ZHR,
 - f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,
 - g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - i') ⁵² ustala górną sumę zobowiązań, jakie może samodzielnie zaciągnąć Naczelnictwo,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokości składek organizacyjnych,
 - l) ^{22, 53} zatwierdza sprawozdanie finansowe Związku oraz rozpatruje sprawozdania z wykonania budżetu,
 - ł) ²³ tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) ²⁴ rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b),
 - n) ⁴⁰ zatwierdza oraz rozwiązuje ruchy programowo-metodyczne.
4. ¹⁶ Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków. Liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
 5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Rada Naczelna pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
 6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.
 8. ⁶⁰ W posiedzeniach Rady Naczelnej w imieniu przewodniczącego zarządu okręgu, z prawem głosu, może wziąć udział inny członek zarządu okręgu – instruktor/instruktorka w stopniu co najmniej podharcmistrza/podharcmistrzyni – na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez właściwy zarząd okręgu

§ 19 ¹

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. ²⁵ W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcererek, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) ^{26, 42} nadzoruje działalność terenowych jednostek organizacyjnych Związku i ruchów programowo-metodycznych, w tym uchyla lub zawiesza decyzje niezgodne ze statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami Związku, przy czym od takich rozstrzygnięć przysługuje odwołanie do Rady Naczelnej na zasadach określonych w jej regulaminie,

- c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) ²⁷ przygotowuje projekt budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,
 - e) ¹⁶ sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów,
 - g) ²⁸ zarządza majątkiem Związku,
 - h) ²⁸ wykonuje uchwały Rady Naczelnej.
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20 ¹

- 1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
- 2. ¹⁶ Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
- 3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) ²⁹ jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) ²⁹ jest przełożonym członków Naczelnictwa,
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21 ¹

- 1. Naczelniczka Harcerek kieruje pracą Organizacji Harcerek.
- 2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
- 3. ¹⁶ Naczelniczkę Harcerek wybierają instruktorki biorące udział w Zjeździe ZHR.
- 4. ¹⁶ Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
- 5. Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek.
- 6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22 ¹

- 1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
- 2. ³⁰ Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem przestrzegania przez nie Statutu, regulaminów Związku oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - b) kontroluje gospodarkę majątkową Związku,
 - c) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia, i wnioski wynikające z kontroli,
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy,

- e) może uczestniczyć w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater,
 - f) przynajmniej raz w roku przedstawia Radzie Naczelnej informacje na temat przeprowadzonych kontroli.
3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
 4. ¹⁶ Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów – przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję.
 5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.
 6. W przypadku zaistnienia vacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
 7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
 8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
 9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23 ¹

1. Sąd Harcerski jest niezawisłą władzą sądowniczą Związku.
2. ¹⁶ Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Członkowie Sądu wybierają spośród siebie Prezesa, Zastępcę Prezesa i Sekretarza.
4. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje członków Związku, wymienionych w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze,
 - b) rozstrzyga wszelkie spory między członkami Związku, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) oraz między tymi członkami a władzami Związku.
- 4¹. ³¹ Sąd Harcerski jest stałym sądem polubownym do rozstrzygania sporów majątkowych pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem. Poddanie takiego sporu rozstrzygnięciu Sądu Harcerskiego jest obowiązkowe.
5. Sąd pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jego wniosek przez Radę Naczelną.
6. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się przez kooptację spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
7. Sąd Harcerski jest niezawisły w orzekaniu, a jego orzeczenia są ostateczne.

§ 24 ⁴⁰

1. Oświadczenia woli za Związek składają:
 - 1) dwaj członkowie Naczelnictwa, w tym Przewodniczący lub Skarbnik Związku,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
2. Oświadczenia woli za okręg posiadający osobowość prawną składają:
 - 1) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tym przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik okręgu,

- 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 24a⁵⁴

1. Dla ważności wszelkich uchwał i decyzji kolegialnych władz Związku wymagana jest, o ile Statut nie stanowi inaczej, zwykła większość głosów przy obecności więcej niż połowy osób uprawnionych do głosowania. Dla obliczenia zwykłej większości uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
2. Rada Naczelna i Naczelnictwo oraz zarządy okręgów mogą, w sprawach nie cierpiących zwłoki, podejmować uchwały w trybie pisemnym lub za pomocą środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali powiadomieni o jej treści i wyrazili zgodę na proponowany tryb jej podjęcia. Podejmowanie uchwał w tej formie nie jest dopuszczalne w sprawach personalnych (wyboru, delegowania, zawieszenia, odwołania członka władz) oraz w sprawach uchylania uchwał i decyzji w ramach zwierzchnictwa służbowego.

§ 25¹

1. ³² Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie.
- 1¹. ³³ Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru.
2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. ^{34, 49} Kadencja władz naczelnych, władz okręgów i zarządów obwodów trwa dwa lata, przy czym początek i koniec tej kadencji określa Zjazd ZHR.
4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. ⁵⁰ Nie można łączyć funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku, władzach okręgów i w zarządach obwodów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. ⁵⁶ Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej Związku oraz komisji rewizyjnej okręgu z udziałem w innych władzach Związku, z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.
8. ⁵⁵ (skreślony)

Rozdział V³⁵

Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi, będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.
2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.
3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.

4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.
5. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew lub chorągwie harcerek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie okręgu.
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27

1. Władzami okręgu są:
 - a) zjazd okręgu,
 - b) zarząd okręgu,
 - c) komendantka chorągwi harcerek,
 - d) komendant chorągwi harcerzy,
 - e) komisja rewizyjna okręgu.
2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należy:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu okręgu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,
 - d) wybór komisji rewizyjnej okręgu,
 - e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz udzielanie absolutorium zarządowi okręgu.
3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
4. W skład zarządu okręgu wchodzi:
 - a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu,
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu – w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu.
5. Zarząd okręgu:
 - a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego zarządu okręgu oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo.
6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
- 6a. ⁵⁷ W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 6.
7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
8. ⁴³ ~~(skreślony)~~
9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają regulamin okręgu uchwalony przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28⁵¹

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu, na wniosek zainteresowanych środowisk, powiadamiając o tym fakcie Naczelnictwo.
2. Strukturę, zasady działania, tryb powoływania i rozwiązywania obwodu określa regulamin obwodu, uchwalony przez Radę Naczelną.
3. Teren działania obwodu określa właściwy zarząd okręgu w momencie powołania obwodu.
4. W skład obwodu wchodzi:
 - a) hufiec lub hufce harcerek;
 - b) hufiec lub hufce harcerzy;
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie obwodu
5. W skład zarządu obwodu wchodzi:
 - a) z urzędu: hufcowa lub hufcowe, hufcowy lub hufcowi, przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu obwodu,
 - b) wybrani przez zbiorczą wyborczą obwodu członkowie zarządu, w liczbie ustalonej przez zbiorczą wyborczą obwodu.
6. Właściwy zarząd okręgu udziela pełnomocnictw dla przewodniczącego zarządu i skarbnika zarządu obwodu do zawierania zobowiązań formalno-prawnych i reprezentowania zarządu okręgu na terenie działania obwodu.
7. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.

Rozdział VI

Struktura organizacyjna

§ 29¹

ZHR składa się z Organizacji Harcerek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30³⁶

1. Organizacją Harcerek kieruje Naczelniczka Harcerek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31¹

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
3. Chorągwie harcerek tworzą Organizację Harcerek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. ⁶¹Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane na wniosek zainteresowanych. Kręgi instruktorskie powołuje Naczelnictwo”.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32

1. Pracą gromady, drużyny kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego i kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów, hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33¹

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34¹

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapłanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapłanów określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35¹

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36¹

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca – związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

Rozdział VII

Ruchy programowo-metodyczne

§ 37¹

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38¹

⁴⁴ Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego oraz rozwiązuje:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym,
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerek i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39¹

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania.
- b) ruchów programowo-metodycznych powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII

Fundusze i gospodarka

§ 40¹

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) dochodów z działalności statutowej,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41³⁷

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX

Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42¹

1. ¹⁶ Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zejeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. ¹⁶ Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Przypisy.

- ¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę IV Walnego Zjazdu ZHR z dnia 26 lutego 1995 r., zarejestrowanym postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 19 czerwca 1995 r. sygn. akt VII Ns Rej St 416/95
- ² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r. w sprawie zmiany Statutu ZHR wpisaną do rejestru stowarzyszeń postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 marca 2000 r. sygn. akt VII Ns Rej St 1759/99.
- ³ Dodany przez § 1 uchwały VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 9 października 2002 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 13100/02/327
- ⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę, o której mowa w przypisie 3.
- ⁵ Dodany przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁶ Numeracja paragrafu zgodna z § 1 pkt 5 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁸ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁹ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁰ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. c uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹³ Przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁴ Tytuł Rozdziału IV w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 19 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁹ Dodany przez § 1 pkt 12 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²¹ Dodany przez § 1 pkt 13 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²³ Dodany przez § 1 pkt 13 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁴ Dodany przez § 1 pkt 13 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁸ Dodany przez § 1 pkt 14 lit. d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 15 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 16 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³¹ Dodany przez § 1 pkt 17 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³³ Dodany przez § 1 pkt 18 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁶ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 21 uchwały, o której mowa w przypisie 2.

- ³⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 22 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
³⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
³⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
⁴⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę VIII Zjazdu ZHR z dnia 27 marca 2004 r., wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 11 października 2004 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 17861/4/651.
⁴¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
⁴² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
⁴³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
⁴⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
⁴⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ- KRS/030646/06/335.
⁴⁶ Dodany przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁴⁷ Dodany przez § 1 pkt 2 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁴⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁴⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵¹ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 2 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵² Dodany przez § 1 pkt 3 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁴ Dodany przez § 1 pkt 5 lit. a) uchwały nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 25 października 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ- KRS/029012/07/797.
⁵⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 5 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁶ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁷ Dodany przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr II X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁵⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr III X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁶⁰ Dodany przez uchwałę nr IV X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁶¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr V X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.

24. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XI Zjazd ZHR, 2010 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

STATUT ZHR

**uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1–2 kwietnia 1989 r.**

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada – 1 grudnia 1990 r.*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24–26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

*VII Zjazdu ZHR w dniu
24 listopada 2001 r.*

*VIII Zjazdu ZHR w dniu
27 marca 2004 r.*

*IX Zjazdu ZHR w dniu
23 kwietnia 2006 r.*

*X Zjazdu ZHR w dniu
12 kwietnia 2008 r.*

*XI Zjazdu ZHR w dniu
24 kwietnia 2010 r.*

Rozdział I **Nazwa, teren działania, siedziba**

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. ⁵⁸ Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami Kraju, w zakresie zadań określonych w § 6 ust. 9, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.
2. ³⁸ Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3 ¹

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II **Charakter, cele i środki działania**

§ 4 ¹

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

*Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną
pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.*

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.	2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.	3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.	4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerz postępuje po rycersku.	5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.	8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.	9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
 2. Zuch jest dzielny.
 3. Zuch mówi prawdę.
 4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
 6. Zuch stara się być coraz lepszy.
4. ³⁹ Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, przy czym instruktorzy i instruktorzy są chrześcijanami.
 5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
 6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiegokolwiek partii politycznej.
 7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
 8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 51

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
 - do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6¹

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) spółdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach określonych w statucie,
3. kształcenie członków Związku.
4. ⁴⁰ organizowanie działań społecznych obejmujących w szczególności:
 - a) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
 - b) służbę na rzecz bliźnich, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie ratownictwa i ochrony ludności,
 - c) zadania w zakresie nauki, edukacji i oświaty, w tym tworzenie i utrzymywanie placówek szkoleniowych i wychowawczych,
 - d) krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży,
 - e) zadania w zakresie ochrony przyrody i ekologii.
5. publiczne wypowiadanie opinii o żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania.
6. ² prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
9. ⁵⁹ pomoc organizacjom harcerstwa polskiego działającym poza granicami Kraju, prowadzoną na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w kraju działania tych organizacji,
10. ^{3, 41, 46} podejmowanie także działań w zakresie:
 - a) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; działalności charytatywnej;
 - b) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, szczególnie ludzi młodych, w tym rozwój przedsiębiorczości;
 - c) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
 - d) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
 - e) upowszechniania kultury fizycznej i sportu; ochrony i promocji zdrowia;
 - f) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
 - g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
 - h) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
 - i) pomocy ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;

- j) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
 - k) promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe.
11. ⁴ Podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7 ¹

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorki i instruktorzy,
 - b) uczestniczki i uczestnicy,
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 7a ⁵

1. Członkostwo ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. ⁶² Członkostwo Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) wykluczenia z ZHR, o którym mowa w § 14 ust. 2 lit. d),
 - d) śmierci członka.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. ⁶³ Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) przestali uczestniczyć w pracach Związku i nie utrzymują stałego kontaktu z własną jednostką organizacyjną,
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej 6 miesięcy.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8 ¹

1. Instruktorkami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcmistrzyni albo podharcmistrzyni albo przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcmistrza albo podharcmistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.

2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorki przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej, uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorki i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9 ⁶

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. ⁷ Do gromady, drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa lub drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10 ⁶

1. ⁸ Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. ^{9; 65} Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia prowadząca albo prowadzący krąg harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określani w regulaminie wewnętrznym.
4. ¹⁰ Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwiązywania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 11 ¹

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 12 ¹

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.

2. ¹¹ Instruktorzy i instruktorki wpisani na listy instruktorów i instruktorek – mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy, posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. ¹² Instruktorzy i instruktorki posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorzy i instruktorki w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza,
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerki i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorzy w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza,
 - c) ograniczenia wynikające z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13 ¹

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu oraz regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorki, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha).
3. Instruktorzy i instruktorki mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14 ^{13 64}

1. Władze upoważnione do przyjmowania członków, mogą wymierzać kary organizacyjne członkom, którzy uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków określonych w § 13 Statutu lub naruszają w inny sposób przepisy Statutu.
2. Karami organizacyjnymi są:
 - a) upomnienie,
 - b) nagana,
 - c) zakaz pełnienia określonych funkcji w Związku przez określony czas,
 - d) wykluczenie z ZHR.
3. Przed wymierzeniem kary powinno zostać przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, a w szczególności obwinionemu służy prawo do złożenia wyjaśnień.
4. Od momentu wszczęcia postępowania wyjaśniającego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia władza upoważniona do wymierzenia kary organizacyjnej może wobec obwinionego zastosować zawieszenie w prawach członka, co nie

- pozbawia jednak możliwości obrony, w tym złożenia wyjaśnień oraz apelacji, o której mowa w ust. 5.
5. Od decyzji o ukaraniu przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) apelacja do Sądu Harcerskiego.
 6. Kary, o których mowa w ust. 2 lit. a) i b) ulegają zatarciu po upływie roku od prawomocnego ukarania, a kara, o której mowa w ust. 2 lit. c) ulega zatarciu po upływie roku od dnia zakończenia okresu, na jaki wydano zakaz pełnienia funkcji.
 7. Wymierzone kary, o których mowa w ust. 2, uznaje się za niebyłe, jeśli apelacja do Sądu Harcerskiego zostanie rozstrzygnięta na korzyść ukaranego.
 8. Prawomocne ukaranie wykluczeniem z ZHR pociąga za sobą pozbawienie praw członkowskich oraz utratę stopni i odznak organizacyjnych.

§ 15 ¹

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV ¹⁴ Władze Związku

§ 16 ¹⁵

1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa.
 - e) ⁴⁷ zarządy obwodów
2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcerek,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna Związku,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17 ¹

1. ¹⁶ Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
2. ¹⁶ W Zjeździe ZHR biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną,
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. ¹⁶ Zjazd ZHR:
 - a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,

- b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerkę, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) ¹⁷ udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerki, Naczelnikowi Harcerzy z zastrzeżeniem ust. 9.
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) ^{18, 48} określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w o których mowa w § 16 ust.1 lit. a), b) i e),
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.
4. ¹⁶ Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatów i delegatów pochodzących z wyboru.
 5. ¹⁶ Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
 6. ¹⁶ Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
 7. ¹⁶ W nadzwyczajnym Zjeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelnych Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
 8. ¹⁶ Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.
 9. ¹⁹ Naczelniczce Harcerki absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18 ¹

1. ¹⁶ Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. ¹⁶ Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) ²⁰ powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b) ²¹ ustala liczbę Członków Naczelnictwa,
 - c) ¹⁶ wybiera Naczelniczkę Harcerki oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) ¹⁶ wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) ¹⁶ interpretuje Statut Związku i uchwały Zjazdu ZHR,
 - f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,

- g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - i') ⁵² ustala górną sumę zobowiązań, jakie może samodzielnie zaciągnąć Naczelnictwo,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokości składek organizacyjnych,
 - l) ^{22, 53} zatwierdza sprawozdanie finansowe Związku oraz rozpatruje sprawozdania z wykonania budżetu,
 - ł) ²³ tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) ²⁴ rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b),
 - n) ⁴⁰ zatwierdza oraz rozwiązuje ruchy programowo-metodyczne.
4. ¹⁶ Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków. Liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Rada Naczelna pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
- 5a. ⁶⁶ Zebrania Rady Naczelnej są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Rady wybranych przez Zjazd.
6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.
8. ⁶⁰ W posiedzeniach Rady Naczelnej w imieniu przewodniczącego zarządu okręgu, z prawem głosu, może wziąć udział inny członek zarządu okręgu – instruktor/ instruktorka w stopniu co najmniej podharcmistrza/podharcmistrzyni – na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez właściwy zarząd okręgu.

§ 19 ¹

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. ²⁵ W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) ^{26, 42 67} nadzoruje działalność terenowych jednostek organizacyjnych Związku i ruchów programowo-metodycznych, w tym stwierdza nieważność uchwał i decyzji władz Związku niezgodnych z prawem, Statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami wewnętrznymi – z wyłączeniem decyzji innych władz naczelnych; od rozstrzygnięcia Naczelnictwa przysługuje zainteresowanym odwołanie do Rady Naczelnej,
 - c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) ²⁷ przygotowuje projekt budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,

- e) ¹⁶ sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów,
 - g) ²⁸ zarządza majątkiem Związku,
 - h) ²⁸ wykonuje uchwały Rady Naczelnej.
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20 ¹

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. ¹⁶ Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) ²⁹ jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) ²⁹ jest przełożonym członków Naczelnictwa,
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21 ¹

1. Naczelniczka Harcerek kieruje pracą Organizacji Harcerek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. ¹⁶ Naczelniczkę Harcerek wybierają instruktorki biorące udział w Zjeździe ZHR.
4. ¹⁶ Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
5. Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek.
6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22 ¹

1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
2. ³⁰ Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem przestrzegania przez nie Statutu, regulaminów Związku oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - b) kontroluje gospodarkę majątkową Związku,
 - c) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia, i wnioski wynikające z kontroli,
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy,

- e) może uczestniczyć w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater,
 - f) przynajmniej raz w roku przedstawia Radzie Naczelnej informacje na temat przeprowadzonych kontroli.
3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
 4. ¹⁶ Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów – przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję.
 5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.
 6. W przypadku zaistnienia vacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
 7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
 8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
 9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23 ^{1 68}

1. Sąd Harcerski sprawuje władzę sadowniczą w Związku i jest stałym sądem polubownym w sprawach należących do jego właściwości dotyczących sporów ze stosunku stowarzyszenia.
2. ¹⁶ Sąd Harcerski liczy pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku (sędziowie). W przypadku zwolnienia funkcji sędziego, uzupełnienie składu Sądu Harcerskiego następuje w drodze kooptacji dokonanej przez pozostałych sędziów spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Sędziowie Sądu Harcerskiego są niezawisli w sprawowaniu swoich funkcji i podlegają tylko powszechnie obowiązującym przepisom prawa i Statutowi ZHR.
4. Sędziowie wybierają spośród siebie na okres kadencji Prezesa i zastępującego go Wiceprezesa oraz Sekretarza.
5. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje instruktorów i instruktorów, harcerzek starszych i harcerzy starszych oraz członków współdziałających wykluczonych ze Związku lub w inny sposób ukaranych przez władze ZHR,
 - b) rozstrzyga spory między członkami Związku wymienionymi w literze a) oraz spory między tymi członkami a Związkiem lub władzami Związku,
 - c) rozstrzyga spory majątkowe pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem,
 - d) nadzoruje wybory delegatów i delegatów na Zjazd ZHR poprzez rozpatrywanie odwołań i protestów, na zasadach określonych w regulaminie wyborczym ZHR.
6. Sąd Harcerski rozstrzyga sprawy w składzie trzech sędziów wyznaczonych przez Prezesa Sądu Harcerskiego. Postanowienia poza rozprawą oraz zarządzenia wydaje przewodniczący składu orzekającego.
7. Orzeczenia Sądu Harcerskiego są ostateczne.

8. Ustrój Sądu Harcerskiego i postępowanie przed nim, w tym zasady wyznaczania składu orzekającego określa regulamin uchwalony na jego wniosek przez Radę Naczelną.

§ 24 ⁴⁰

1. Oświadczenia woli za Związek składają:
 - 1) dwaj członkowie Naczelnictwa, w tym Przewodniczący lub Skarbnik Związku,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
2. Oświadczenia woli za okręg posiadający osobowość prawną składają:
 - 1) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tym przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik okręgu,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 24a ⁵⁴

1. Dla ważności wszelkich uchwał i decyzji kolegialnych władz Związku wymagana jest, o ile Statut nie stanowi inaczej, zwykła większość głosów przy obecności więcej niż połowy osób uprawnionych do głosowania. Dla obliczenia zwykłej większości uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
2. Rada Naczelna i Naczelnictwo oraz zarządy okręgów mogą, w sprawach nie cierpiących zwłoki, podejmować uchwały w trybie pisemnym lub za pomocą środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali powiadomieni o jej treści i wyrazili zgodę na proponowany tryb jej podjęcia. Podejmowanie uchwał w tej formie nie jest dopuszczalne w sprawach personalnych (wyboru, delegowania, zawieszenia, odwołania członka władz) oraz w sprawach uchylania uchwał i decyzji w ramach zwierzchnictwa służbowego.

§ 25 ¹

1. ³² Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie.
1. ³³ Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru.
2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. ^{34, 49} Kadencja władz naczelnych, władz okręgów i zarządów obwodów trwa dwa lata, przy czym początek i koniec tej kadencji określa Zjazd ZHR.
4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. ⁵⁰ Nie można łączyć funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku, władzach okręgów i w zarządach obwodów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. ⁵⁶ Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej Związku oraz komisji rewizyjnej okręgu z udziałem w innych władzach Związku, z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.

8. ^{55 69} Członkiem władz Związku nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne. Osoby kandydujące do władz Związku składają pisemne oświadczenie o niekaralności.
9. ⁶⁹ Członkostwo we władzach Związku wygasa z upływem kadencji, a także w jej trakcie na skutek:
 - a) ustania członkostwa w ZHR,
 - b) rezygnacji z funkcji,
 - c) odwołania,
 - d) prawomocnego orzeczenia przez Sąd Harcerski zakazu pełnienia funkcji we władzach ZHR,
 - e) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

Rozdział V ³⁵ Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi, będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.
2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.
3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.
4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.
5. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew lub chorągwie harcerek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie okręgu.
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27

1. Władzami okręgu są:
 - a) zjazd okręgu,
 - b) zarząd okręgu,
 - c) komendantka chorągwi harcerek,
 - d) komendant chorągwi harcerzy,
 - e) komisja rewizyjna okręgu.
2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należy:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu okręgu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,
 - d) wybór komisji rewizyjnej okręgu,
 - e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz udzielanie absolutorium zarządowi okręgu.
3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
4. W skład zarządu okręgu wchodzi:

- a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu,
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu – w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu.
5. Zarząd okręgu:
- a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego zarządu okręgu oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo.
6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
- 6a. ⁵⁷ W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 6.
7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
8. ⁴³ *(skreślony)*
9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają regulamin okręgu uchwalony przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28 ⁵¹

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu, na wniosek zainteresowanych środowisk, powiadamiając o tym fakcie Naczelnictwo.
2. Strukturę, zasady działania, tryb powoływania i rozwiązywania obwodu określa regulamin obwodu, uchwalony przez Radę Naczelną.
3. Teren działania obwodu określa właściwy zarząd okręgu w momencie powołania obwodu.
4. W skład obwodu wchodzi:
 - a) hufiec lub hufce harcerek;
 - b) hufiec lub hufce harcerzy;
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie obwodu.
5. W skład zarządu obwodu wchodzi:
 - a) z urzędu: hufcowa lub hufcowe, hufcowy lub hufcowi, przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu obwodu,
 - b) wybrani przez zbórkę wyborczą obwodu członkowie zarządu, w liczbie ustalonej przez zbórkę wyborczą obwodu.
6. Właściwy zarząd okręgu udziela pełnomocnictw dla przewodniczącego zarządu i skarbnika zarządu obwodu do zawierania zobowiązań formalno-prawnych i reprezentowania zarządu okręgu na terenie działania obwodu.
7. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29 ¹

ZHR składa się z Organizacji Harcerzek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30 ³⁶

1. Organizacją Harcerzek kieruje Naczelniczka Harcerzek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31 ¹

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerzek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
3. Chorągwie harcerzek tworzą Organizację Harcerzek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. ⁶¹ Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane na wniosek zainteresowanych. Kręgi instruktorskie powołuje Naczelnictwo.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32

1. ⁶⁵ Pracą gromady, drużyny kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego – prowadząca lub prowadzący krąg, a kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerzek kieruje komendantka chorągwi harcerzek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów, hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33 ¹

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34¹

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35¹

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo – na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36¹

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca – związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

Rozdział VII

Ruchy programowo-metodyczne

§ 37¹

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38¹

⁴⁴ Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego oraz rozwiązuje:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym,
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerek i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39¹

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania.
- b) ruchów programowo-metodycznych powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII Fundusze i gospodarka

§ 40 ¹

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) ⁷⁰ dochodów z działalności statutowej, z której tytułu Związek może pobierać opłaty,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41 ³⁷

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42 ¹

1. ¹⁶ Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zjeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. ¹⁶ Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Przypisy.

- ¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę IV Walnego Zjazdu ZHR z dnia 26 lutego 1995 r., zarejestrowanym postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 19 czerwca 1995 r. sygn. akt VII Ns Rej St 416/95; nowa treść w odniesieniu do § 23 wprowadzona zgodniesz przypisem nr 68.
- ² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r. w sprawie zmiany Statutu ZHR wpisaną do rejestru stowarzyszeń postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 marca 2000 r. sygn. akt VII Ns Rej St 1759/99.
- ³ Dodany przez § 1 uchwały VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 9 października 2002 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 13100/02/327.
- ⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę, o której mowa w przypisie 3.
- ⁵ Dodany przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁶ Numeracja paragrafu zgodna z § 1 pkt 5 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 2.

- ⁸ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁹ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b uchwały, o której mowa w przypisie 2, zmienionym zgodnie z przypisem nr 65.
- ¹⁰ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. c uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 2.; zmiana zgodnie z przypisem nr 68.
- ¹² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹³ Przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 2; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 64.
- ¹⁴ Tytuł Rozdziału IV w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 19 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁹ Dodany przez § 1 pkt 12 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²¹ Dodany przez § 1 pkt 13 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²³ Dodany przez § 1 pkt 13 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁴ Dodany przez § 1 pkt 13 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 2; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 67.
- ²⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁸ Dodany przez § 1 pkt 14 lit. d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 15 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 16 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³¹ Dodany przez § 1 pkt 17 uchwały, o której mowa w przypisie 2; zmiana zgodnie z przypisem nr 68.
- ³² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³³ Dodany przez § 1 pkt 18 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁶ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 21 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 22 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ³⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę VIII Zjazdu ZHR z dnia 27 marca 2004 r., wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 11 października 2004 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 17861/4/651.
- ⁴¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 40; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 67.
- ⁴³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ- KRS/030646/06/335.
- ⁴⁶ Dodany przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁷ Dodany przez § 1 pkt 2 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵¹ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 2 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵² Dodany przez § 1 pkt 3 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁴ Dodany przez § 1 pkt 5 lit. a) uchwały nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 25 października 2007 r., sygn. akt WA.XII NS REJ- KRS/029012/07/797.
- ⁵⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 5 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 45; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 69.

- ⁵⁶ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁷ Dodany przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
⁵⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr II X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁵⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr III X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁶⁰ Dodany przez uchwałę nr IV X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁶¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr V X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
⁶² W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XI XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XIII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XIV XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁶ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XVI XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XVII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XVIII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁶⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XV XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
⁷⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr XIX XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.

25. Uchwały XII Zjazdu ZHR, 2012 r.

25.1. Uchwała nr 4 XII Zjazdu ZHR w sprawie materiałów szkoleniowych dotyczących Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 4 XII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 21 kwietnia 2012 roku w sprawie materiałów szkoleniowych

Zjazd zobowiązuje Naczelniczkę i Naczelnika do opracowania materiałów pomocowych w szkoleniach instruktorskich, dotyczących pogłębionego spojrzenia na Prawo Harcerskie, ze szczególnym uwzględnieniem punktu 10.

25.2. Uchwała nr 5 XII Zjazdu ZHR w sprawie pogłębionego komentarza do Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 5 XII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 21 kwietnia 2012 roku w sprawie pogłębionego komentarza do Prawa Harcerskiego

Zjazd ZHR, doceniając wagę wychowania i życia zgodnego z Prawem Harcerskim, zobowiązuje Naczelniczkę i Naczelnika do opracowania ogólnodostępnego,

pogłębionego komentarza do Prawa Harcerskiego, odpowiadającego współczesnym potrzebom wychowawczym, ze szczególnym uwzględnieniem 10 punktu.

25.3. Uchwała nr 7 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 7 XII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 21 kwietnia 2012 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XII Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, uchwała co następuje:

§ 1.

W Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwalonym przez I Walny Zjazd w dniach 1–2 kwietnia 1989 r., zmienionym uchwałami: II Walnego Zjazdu w dniach 30 listopada–1 grudnia 1990 r., Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu 3 października 1992 r., IV Walnego Zjazdu w dniach 24–26 lutego 1995 r., VI Walnego Zjazdu w dniu 17 października 1999 r., VII Zjazdu ZHR w dniu 24 listopada 2001 r., VIII Zjazdu ZHR w dniu 27 marca 2004 r., IX Zjazdu w dniu 23 kwietnia 2006 r., X Zjazdu ZHR w dniu 12 kwietnia 2008 r. i XI Zjazdu ZHR w dniu 24 kwietnia 2010 r. wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 6 w pkt 4 lit. d otrzymuje brzmienie:
„d) turystykę, krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży;”;
- 2) w § 13 w ust. 1 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) opłacania składek członkowskich, a w razie uczestnictwa w działaniach programowych, z którymi związana jest konieczność opłacania składek programowych, także składek programowych, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu uchwalonego przez Naczelnictwo;”;
- 3) w § 27 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
„4a. W przypadku zaistnienia vacatu zarząd okręgu dokonuje kooptacji, jednakże liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać jednej trzeciej składu zarządu okręgu.”;
- 4) w § 40:
 - a) w ust. 2 lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) składek członkowskich oraz składek programowych,”;
 - b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Składka programowa, o której mowa w ust. 2 lit. a), przeznaczona jest na organizację wypoczynku dzieci i młodzieży, a do jej uiszczenia zobowiązani są członkowie Związku biorący udział w takim wypoczynku. Wysokość składki programowej określa się w ten sposób, że składka ta nie może przekraczać całości kosztów organizacji wypoczynku przypadających na członka Związku zobowiązanego do uiszczenia tej składki, określonych przez jednostkę organizującą Związek organizującą wypoczynek.”.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

25.4. Uchwała nr 8 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 8 XII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 21 kwietnia 2012 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XII Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, uchwała co następuje:

§ 1.

W Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwalonym przez I Walny Zjazd w dniach 1–2 kwietnia 1989 r., zmienionym uchwałami: II Walnego Zjazdu w dniach 30 listopada–1 grudnia 1990 r., Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu 3 października 1992 r., IV Walnego Zjazdu w dniach 24–26 lutego 1995 r., VI Walnego Zjazdu w dniu 17 października 1999 r., VII Zjazdu ZHR w dniu 24 listopada 2001 r., VIII Zjazdu ZHR w dniu 27 marca 2004 r., IX Zjazdu w dniu 23 kwietnia 2006 r., X Zjazdu ZHR w dniu 12 kwietnia 2008 r. i XI Zjazdu ZHR w dniu 24 kwietnia 2010 r. wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 18 ust. 4 lit. a) otrzymuje brzmienie:
„a) powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa oraz odwołuje z tych funkcji,”
- 2) w § 19 ust. 3 po lit. h) dodaje się lit. i) w brzmieniu:
„i) powołuje w drodze kooptacji spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku Sekretarza Generalnego oraz odwołuje z tej funkcji (Sekretarz generalny wyłączony jest z głosowania nad swoim odwołaniem),”
- 3) w § 25
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Członkowie wszystkich władz Związku pełnią swoje funkcje społecznie, z zastrzeżeniem ust. 10.”,
 - b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:
„11. Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru z zastrzeżeniem § 19 ust. 3 lit. i) oraz § 27 ust. 4 lit. c).
 - c) dodaje się ust. 10 w brzmieniu:
„10. Związek może zawrzeć z Sekretarzem Generalnym, odpłatną umowę, której przedmiotem są czynności związane z reprezentowaniem Związku, a okręg może zawrzeć z sekretarzem okręgu odpłatną umowę, której przedmiotem są czynności związane z reprezentowaniem okręgu. Zawarcie umowy z sekretarzem okręgu wymaga uprzedniej zgody, wyrażonej w formie uchwały podjętej przez naczelnictwo. Przy zawieraniu umowy Związek lub okręg nie może być reprezentowany przez członka władz, który jest drugą stroną tej umowy.”

- 4) w § 27
- a) w ust. 4 po lit. b) dodaje się lit. c) w brzmieniu:
„c) sekretarz okręgu powoływany w drodze kooptacji przez zarząd okręgu.”
 - b) w ust. 5 po lit. b) dodaje się lit. c) w brzmieniu:
„c) powołuje w drodze kooptacji sekretarza okręgu oraz odwołuje z tej funkcji (sekretarz okręgu wyłączony jest z głosowania nad swoim odwołaniem).”

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

26. Uchwała nr 2 Nadzwyczajnego Zjazdu w sprawie zmian w Statucie ZHR, 8 września 2012 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

UCHWAŁA NR 2

Nadzwyczajnego Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej
z dnia 8 września 2012 r.
w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Nadzwyczajny Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§1.

W Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwalonym przez I Walny Zjazd w dniach 1–2 kwietnia 1989 r., zmienionym uchwałami: II Walnego Zjazdu w dniach 30 listopada–1 grudnia 1990 r., Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu 3 października 1992 r., IV Walnego Zjazdu w dniach 24–26 lutego 1995 r., VI Walnego Zjazdu w dniu 17 października 1999 r., VII Zjazdu ZHR w dniu 24 listopada 2001 r., VIII Zjazdu ZHR w dniu 27 marca 2004 r., IX Zjazdu ZHR w dniu 23 kwietnia 2006 r., X Zjazdu ZHR w dniu 12 kwietnia 2008 r., XI Zjazdu ZHR w dniu 24 kwietnia 2010 r. i XII Zjazdu ZHR w dniu 21 kwietnia 2012r. wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 13 ust. 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) opłacania składek członkowskich, a w razie uczestnictwa w działaniach statutowych, z którymi związana jest konieczność opłacania składek programowych, także składek programowych, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu uchwalonego przez Naczelnictwo,”;

- 2) w § 40 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Składka programowa, o której mowa w ust. 2 lit. a), przeznaczona jest na finansowanie uczestnictwa członków Związku w działaniach statutowych Związku wymagających opłacenia składki programowej, a do jej uiszczenia zobowiązani są członkowie Związku biorący udział w realizacji takiego działania.. Wysokość składki programowej określa się w ten sposób, że składka ta nie może przekraczać całości

kosztów realizowanego działania przypadających na członka Związku zobowiązanego do uiszczenia tej składki, określonych przez jednostkę organizacyjną Związku realizującą działanie.

§2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

27. Uchwała Rady Naczelnej ZHR nr 115/5 w sprawie interpretacji Statutu ZHR, 29 czerwca 2013 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

Uchwała Rady Naczelnej ZHR nr 115/5 z dnia 29 czerwca 2013 roku w sprawie interpretacji Statutu ZHR

W związku ze skierowaną przez pfm. Andrzeja Smolińskiego do rady Naczelnej prośbą o interpretację § 18 ust. 1 Statutu w związku z § 20 ust. 1 Statutu w świetle § 7 pkt 6 Regulaminu Służby Instruktorskiej i odpowiedź na pytanie kto jest przełożonym:

- członka Rady Naczelnej Związku wybieranego na Zjeździe Związku,
- Przewodniczącej Związku,
- Naczelnika,
- Naczelniczki,
- członka Naczelnictwa,
- Przewodniczącego Zarządu Okręgu,
- członka Zarządu Okręgu

na podstawie § 18 ust. 3 lit. e) Statutu Rada Naczelna ZHR uchwała, co następuje:

§ 1

Statut ZHR w kwestiach dotyczących podległości organizacyjnej wskazuje zasadę, iż Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek (§ 21 ust. 5 Statutu Związku), zaś Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów (§ 21 ust. 6 Statutu Związku), przy czym od tej zasady Statut przewiduje jeden wyjątek – przepis szczególny w stosunku do przepisu § 21 – wynikający z przepisu § 20 ust. 3 litera c) Statutu Związku, zgodnie z którym Przewodniczący jest przełożonym członków Naczelnictwa (w tym Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy). Z tego wynika, iż jako jedyny instruktor/instruktorka Związku Przewodniczący ZHR nie posiada przełożonego, bowiem nie można być jednocześnie podwładnym i przełożonym tej samej osoby (Naczelniczki Harcerki lub Naczelnika Harcerzy). Naturalnie na podstawie odrębnych przepisów Statutu i regulaminów Przewodniczący ZHR odpowiada przez Zjazdem Związku.

Trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, iż Statut zawiera delegację dla Naczelnictwa Związku do wydania Regulaminu, który określa zasady służby instruktorskiej (§ 8 ust. 4 Statutu Związku). W ramach przyjętego od samego początku istnienia naszego stowarzyszenia rozumienia owych zasad, obejmują one również kwestie

dotyczące podległości organizacyjnej, przy czym zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa nie mogą być one sprzeczne z zapisami Statutu Związku w szczególności *podległość instruktorki lub instruktora w ramach Organizacji Harcerek lub Organizacji Harcerzy wynikająca z regulaminu nie może wpływać na wykonywanie przez nich funkcji w zarządkach obwodów, zarządkach i komisjach rewizyjnych okręgów oraz we władzach naczelnych Związku.*

Analizując zatem przepisy regulaminu Służby Instruktorskiej (dalej zwanym RSI), a także innych regulaminów Związku wydanych na podstawie delegacji statutowej (vide np. regulamin chorągwi) trzeba wskazać, że konstytuują one zasadę, że statutowe uprawnienia Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy do bycia przełożonym odpowiednio instruktorek i instruktorów wykonywane są za pośrednictwem przełożonych niższego szczebla tzn. komendantek/komendantów chorągwi, hufcowych czy też komendantów innych jednostek organizacyjnych. Nie odbiera to uprawnień Naczelniczce Harcerek i Naczelnikowi Harcerzy, a jedynie – biorąc pod uwagę hierarchiczną strukturę Związku – deleguje te uprawnienia w dół organizacji. Kluczowe dla kwestii niniejszej interpretacji są tu przepisy § 7 RSI. Bowiem zgodnie z ust. 2 tego paragrafu: „W zakresie obowiązków związanych z pełnieniem funkcji wychowawczych w konkretnej jednostce organizacyjnej, **z wyłączeniem odmiennych sytuacji opisanych niniejszym regulaminem lub innymi przepisami Związku**, instruktorka lub instruktor podlega komendantowi tej jednostki lub, jeśli sam jest komendantem jednostki – swojemu bezpośredniemu przełożonemu”. Zaś ust. 6 tego paragrafu wskazuje ową odmienną sytuację: „Instruktorka lub instruktor pełniący lub pełniący funkcje we władzach naczelnych Związku, Głównej Kwaterze Harcerek lub w Głównej Kwaterze harcerzy lub władzach Okręgu jest delegowana lub delegowany do pracy w tych organach i **podlega organizacyjnie przełożonemu zgodnie z właściwością organu do którego został delegowany**”.

Trzeba zatem określić kto jest przełożonym instruktorek i instruktorów będących członkami władz naczelnych, Głównych Kwater i władz okręgu.

Dokonując interpretacji zapisów Statutu i Regulaminów Związku Rada Naczelna stwierdza, iż:

1. Członkowie kolegiałnych władz czy Głównych Kwater (organów pomocniczych Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy) podlegają osobom, które zgodnie z zapisami statutu czy regulaminów kierują pracą tych władz kolegiałnych oraz organów pomocniczych. Czyli odpowiednio „przełożonym zgodnie z właściwością organu”:
 - a) dla wszystkich członków rady Naczelnej jest Przewodniczący ZHR [zgodnie z § 1 ust. 1 Regulaminu RN kieruje on pracą Rady],
 - b) dla członków Komisji rewizyjnej Związku jest Przewodniczący KRZ [zgodnie z § 2 ust. 2 Regulaminu KRZ kieruje on pracą Komisji],
 - c) dla członków Sądu Harcerskiego jest Przewodniczący Sądu Harcerskiego [zgodnie z § 6 ust. 1 Regulaminu SH kieruje on pracą Sądu],
 - d) dla członków Zarządu Okręgu pochodzących z wyboru jest Przewodniczący ZO [zgodnie z § 8 ust. 1 Regulaminu Okręgu kieruje on pracą Zarządu Okręgu], zgodnie z uprawnieniami i obowiązkami wynikającymi z odrębnych przepisów przełożoną komendantek chorągwi jest naczelniczka Harcerek, zaś przełożonym komendantów chorągwi jest Naczelnik Harcerzy,
 - e) dla członków Komisji Rewizyjnej Okręgu jest Przewodniczący KRO [zgodnie z § 2 ust. 2 Regulaminu KRO kieruje on pracą Komisji],
 - f) dla członkiń Głównej Kwatery Harcerek (organu pomocniczego Naczelniczki Harcerek) jest Naczelniczka Harcerek,

- g) dla członków Głównej Kwatery Harcerzy (organu pomocniczego Naczelnika Harcerzy) jest Naczelnik Harcerzy.
- Wynika to z wykładni celowościowej wskazanego wyżej przepisu § 7 ust. 6 RSI, zgodnie z którą jeśli przepisy nakazują oddelegowanie danej instruktorki czy instruktora do tego organu kolegiального i nakazują konkretnej osobie kierowanie tym organem kolegialnym to jednocześnie powinny przekazywać podległość służbową. Przeciwna interpretacja doprowadzić by mogła de facto do paraliżu działania organów, bowiem osoba kierująca danym organem nie mogłaby wydać polecenia członkom tego organu czy też ocenić pracy tej instruktorki czy instruktora.
- Stanowisko takie potwierdza także wykładnia językowa, bowiem zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego: „kierować to zarządzać kimś, czymś, stać na czele czegoś lub wskazywać komuś sposób postępowania”.
2. Przełożonym Przewodniczącego SH, Przewodniczącego KRZ oraz Przewodniczącego komisji Rewizyjnej Okręgu – z braku odmiennych przepisów szczególnych – zgodnie ze wspomnianą już zasadą ogólną wyrażoną w § 21 Statutu Związku jest odpowiednio Naczelniczka Harcerek lub Naczelnik Harcerzy w zależności od przynależności tych osób do Organizacji Harcerek lub Organizacji Harcerzy, przy czym podległość ta nie może mieć wpływu na niezależność tych organów oraz niezawisłość ich postępowania i wydawanych orzeczeń.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Rady

hm. Anna Wysocka

Przewodnicząca ZHR

hm. Ewa Borkowska-Pastwa

28. Uchwały XIV Zjazdu ZHR, 2014 r.

28.1. Uchwała nr 5 XIV Zjazdu ZHR w obliczu zauważalnego w społeczeństwie relatywizmu wartości, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 5 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 roku

W obliczu zauważalnego w społeczeństwie zjawiska relatywizacji wartości XIV Zjazd ZHR podkreśla, że ideały wychowawcze zawarte w Przyrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie. Ponadto wobec dyskusji o sensie abstynencji w organizacjach harcerskich XIV Zjazd ZHR zwraca uwagę na kluczowy związek między wychowaniem przez abstynencję i w czystości a wychowaniem do wolności i ochroną przed uzależnieniami.

28.2. Uchwała nr 6 XIV Zjazdu ZHR w sprawie upoważnienia Przewodniczącego ZHR do stworzenia ujednoliconego tekstu Statutu ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 6 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r.

XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej upoważnia Przewodniczącego ZHR do stworzenia ujednoliconego tekstu Statutu ZHR, zawierającego poprawki uchwalone na XIV Zjeździe ZHR oraz wprowadzenia w Statucie niezbędnych poprawek językowych, stylistycznych, w celu wyeliminowania istniejących niespójności i błędów formalnych, w tym ewentualnej zmiany numeracji jednostek redakcyjnych Statutu ZHR.

28.3 Uchwała nr 7 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 7 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia statut ZHR w ten sposób, że w § 4 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
„5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu harcerskiego oraz odznak i symboliki harcerskiej, w tym: Znaczka Zucha, Krzyża Harcerskiego oraz lilijki, których treść, melodię oraz wzory graficzne określają odpowiednio załączniki nr. 1, 2, 3, 4 do Statutu.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że dodaje się do statutu załączniki nr 1, 2, 3, 4 w brzmieniu stanowiącym załączniki odpowiednio A, B, C i D do niniejszej uchwały.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.4. Uchwała nr 8 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 8 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 14 otrzymuje brzmienie:

„§ 14

1. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą wyróżniać i nagradzać członków Związku. Szczegółowe zasady nagradzania i wyróżniania określają regulaminy wewnętrzne ZHR.

2. Szczególnie zasłużonym członkom Związku oraz osobom wspierającym działalność Związku niebędącym jego członkami Rada Naczelna lub Naczelnictwo albo organy wskazane przez Radę Naczelną lub Naczelnictwo mogą przyznać stopnie honorowe, odznaki honorowe lub tytuły określone w regulaminach wewnętrznych Związku.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że dotychczasowy § 14 otrzymuje numer § 14a:

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.5. Uchwała nr 9 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 9 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 18 dodaje się nowy ustęp 7 w brzmieniu:

„7. Nie można łączyć funkcji w Radzie Naczelnej z funkcją w Naczelnictwie ZHR za wyjątkiem Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy, a w razie wyboru członka Rady Naczelnej do Naczelnictwa jego mandat członka Rady Naczelnej wygasa.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.6. Uchwała nr 10 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 10 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 18 ust. 3 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) na wniosek Przewodniczącego ZHR powołuje spośród harcistrzyń i harcistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, a spośród harcistrzyń i harcistrzów lub podharcistrzyń i podharcistrzów – Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji.”.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.7. Uchwała nr 11 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 11 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 18 ustęp 6 na końcu dodaje zdanie: *„Posiedzenie to powinno się odbyć nie później niż w ciągu miesiąca od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.”*

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.8. Uchwała nr 12 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 12 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 22 otrzymuje brzmienie:

„§ 22

1. *Komisja Rewizyjna Związku, zwana dalej „Komisją”, jest organem kontroli wewnętrznej ZHR.*
2. *Komisja kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Kontrola ta nie obejmuje zakresu działania Sądu Harcerskiego.*
3. *Komisja podejmuje kontrole z własnej inicjatywy lub na zlecenie: Przewodniczącego ZHR, Rady Naczelnej, Naczelnictwa albo Zarządu Okręgu, w przypadku jeśli w danym okręgu nie powołano Komisji Rewizyjnej Okręgu.*
4. *Komisja w szczególności:*
 - a) *kontroluje wykonanie budżetu Związku oraz sporządzanie rocznego sprawozdania finansowego Związku i przeprowadzenie jego audytu,*
 - b) *kontroluje roczne sprawozdania z działalności Naczelnictwa,*
 - c) *przedstawia odpowiednio Radzie Naczelnej oraz Zjazdowi ZHR opinie w przedmiocie sprawozdań, o których mowa w lit. a) i b),*
 - d) *przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w przedmiocie absolutorium dla władz, o których mowa w § 16 ust. 2 litera b)–f) Statutu,*
 - e) *sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnej okręgów.*
5. *Komisja składa się z 7 członków wybranych przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów i podharcmistrzyń lub podharcmistrzów. W przypadku zaistnienia vacatu uzupełnienie składu Komisji następuje w drodze kooptacji spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów i podharcmistrzyń i podharcmistrzów.*
6. *W przypadku jeśli prowadzona kontrola mogłaby rodzić konflikt interesów, a w szczególności gdy członek Komisji pozostaje z osobami kontrolowanymi w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa albo podlega w jakikolwiek sposób osobom kontrolowanym albo władzom, w skład których wchodzi osoby kontrolowane, powinien wyłączyć się od udziału w prowadzonej kontroli.*
7. *Komisja wybiera ze swojego grona: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza Komisji. Przewodniczący komisji kieruje jej pracami i jest przełożonym członków Komisji. W zakresie spraw dotyczących służby instruktorskiej, kar, nagród oraz członkostwa w Związku przełożonym Przewodniczącego Komisji jest Przewodniczący ZHR, przy czym nie może to naruszać niezależności Komisji.*

8. *Upoważnieni przez Komisję w drodze uchwały członkowie Komisji mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym w posiedzeniach kolegialnych władz Związku, a także w naradach, odprawach, konferencjach i innych zebraniach organizowanych przez naczelniczkę Harcerek i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki i komendantów jednostek organizacyjnych Związku.*

9. *Komisja pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.*

10. *Komisja sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów i uchwała ich regulamin.*

11. *Komisja może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.*

12. *W uzasadnionym wypadku zadania Komisji mogą być powierzone niezależnemu audytorowi powołanemu w drodze uchwały przez radę Naczelną lub Naczelnictwo.*

13. *Uchwała Rady Naczelnej lub Naczelnictwa, o której mowa w ust. 12, określa szczegółowy zakres zadań niezależnego audytora i wymaga dla swojej ważności zgody Komisji wyrażonej w drodze uchwały."*

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.9. Uchwała nr 13 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 13

XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

z dnia 5 kwietnia 2014 r.

w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 27 ust. 1 lit. e) dodaje się na końcu słowa: „z zastrzeżeniem ust. 8”.

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 27 ust. 2 litery d) i e) otrzymują brzmienie:

„d) wybór komisji rewizyjnej okręgu, z zastrzeżeniem ust. 8,

e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz podejmowanie uchwał w przedmiocie absolutorium dla zarządu i komisji rewizyjnej okręgu.”

§ 3. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 27 dodaje się treść ustępu 8 w brzmieniu:

„8. Okręgi, które nie posiadają osobowości prawnej, mogą w drodze uchwały zjazdu okręgu zrezygnować z wyboru komisji rewizyjnej okręgu. W takim przypadku kompetencje, o których mowa w ust. 7 wykonuje na terenie tego okręgu Komisja Rewizyjna

Związku albo audytor powołany przez Radę Naczelną lub Naczelnictwo ZHR w trybie § 22 ust. 12.”

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.10. Uchwała nr 14 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 14 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:
§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 23 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sędziowie wybierają spośród siebie na okres kadencji Prezesa i zastępującego go Wiceprezesa oraz Sekretarza. W zakresie spraw dotyczących służby instruktorskiej, kar, nagród oraz członkostwa w Związku Prezes jest przełożonym sędziów, natomiast przełożonym Prezesa w tym zakresie jest Przewodniczący ZHR – przy czym nie może to naruszać niezawisłości sędziowskiej.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.11. Uchwała nr 15 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 15 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 21 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek, z zastrzeżeniem § 20 ust. 3 lit. c), § 22 ust. 7, § 23 ust. 4 Statutu. Naczelniczka Harcerek może upoważnić kendantki jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 31 Statutu, do wykonywania przysługujących jej uprawnień i obowiązków przełożonej instruktorek.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 21 ustęp 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów, z zastrzeżeniem § 20 ust. 3 lit. c), § 22 ust. 7, § 23 ust. 4 Statutu. Naczelnik Harcerzy może upoważnić kendantów jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 31 Statutu, do wykonania przysługujących mu uprawnień i obowiązków przełożonego instruktorów.”.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.12. Uchwała nr 16 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

Uchwała Nr 16 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 40 ust. 2 na końcu dodaje się lit. g) w brzmieniu:

„g) umów sponsorskich”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.13. Uchwała nr 17 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 17 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że dodaje się nowy § 31a w brzmieniu:

„§ 31 a

Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać:

- a) szczepy,
 - b) związki drużyn – w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca,
 - c) namiestnictwa – w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać chorągwi.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania namiestnictw, związków drużyn i szczepów określają regulaminy, uchwalane przez Naczelnictwo.
3. Ilekroć w Statucie jest mowa o hufcu należy przez to rozumieć także związek drużyn.
4. Ilekroć w Statucie jest mowa o chorągwi należy przez to rozumieć także namiestnictwo.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 32 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Pracą żeńskiego związku drużyn kieruje komendantka związku drużyn, pracą męskiego związku drużyn kieruje komendant związku drużyn.”

§ 3. Zmienia statut ZHR w ten sposób, że w § 32 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Pracą namiestnictwa harcerek kieruje komendantka namiestnictwa, pracą namiestnictwa harcerzy kieruje komendant namiestnictwa przy pomocy powołanej przez siebie komendy namiestnictwa.”

§ 4. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że skreśla się dotychczasowy § 36.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.14. Uchwała nr 18 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 18 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwała, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 11 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Szczegółowe zasady przyjmowania, zwalniania i działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.”.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.15. Uchwała nr 19 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 19 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:
§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 20 ust. 3 lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) powołuje i rozwiązuje wydziały oraz zespoły Naczelnictwa, a także mianuje i zwalnia ich kierowników,”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.16. Uchwała nr 20 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 20 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 27 ust. 6a otrzymuje brzmienie:

„6a. W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem liczby określonej w ust. 6.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.17. Uchwała nr 21 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 21 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 31 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Dopuszcza się możliwość funkcjonowania kilku chorągwi harcerek oraz kilku chorągwi harcerzy na terenie danego okręgu”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.18. Uchwała nr 22 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 22 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 4 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.19. Uchwała nr 23 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 23 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 9 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do gromady drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa albo drużynowy.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.20. Uchwała nr 24 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 24 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 12 ust. 3 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorki i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza i podharcmistrzyni lub podharcmistrza.”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 18 ust. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„4. Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza i podharcmistrzyni lub podharcmistrza.”

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.21. Uchwała nr 25 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 25 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 18 dotychczasowy ustęp 8 otrzymuje brzmienie:

„8. W posiedzeniach Rady Naczelnej w imieniu przewodniczącego zarządu okręgu, z prawem głosu, może wziąć udział inny członek zarządu okręgu – instruktorka albo instruktor w stopniu co najmniej podharc mistrzyni albo podharc mistrza – na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez właściwy zarząd okręgu.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.22. Uchwała nr 26 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 26 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 27 ust. 4 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa albo przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu,

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.23. Uchwała nr 27 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 27 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

- § 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 32 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, pracą hufca męskiego kieruje hufcowy.”
- § 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

28.24. Uchwała nr 28 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR 28 XIV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 5 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

- § 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 32 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy kieruje komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.”
- § 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

29. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XIV Zjazd ZHR, 2014 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

STATUT ZHR

uchwalony przez I Walny Zjazd w dniach 1–2 kwietnia 1989 r.

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada – 1 grudnia 1990 r.*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24–26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

*VII Zjazdu ZHR w dniu
24 listopada 2001 r.*

*VIII Zjazdu ZHR w dniu
27 marca 2004 r.*

*IX Zjazdu ZHR w dniu
23 kwietnia 2006 r.*

*X Zjazdu ZHR w dniu
12 kwietnia 2008 r.*

*XI Zjazdu ZHR w dniu
24 kwietnia 2010 r.*

*XII Zjazdu ZHR w dniu
21 kwietnia 2012 r.*

*Nadzwyczajnego Zjazdu w dniu
8 września 2012 r.*

*XIV Zjazdu ZHR w dniu
5 kwietnia 2014 r.*

Rozdział I

Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem, jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. ⁵⁸ Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami kraju, w zakresie zadań określonych w § 6 ust. 9, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.
2. ³⁸ Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3 ¹

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II

Charakter, cele i środki działania

§ 4 ¹

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. ¹⁰¹ Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha.

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki. 2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy. 3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim. 4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza. 5. Harcerz postępuje po rycersku. 6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać. 7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym. 8. Harcerz jest zawsze pogodny. 9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny. 10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki. 2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy. 3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim. 4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę. 5. Harcerka postępuje po rycersku. 6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać. 7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym. 8. Harcerka jest zawsze pogodna. 9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna. 10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuję być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

1. *Zuch kocha Boga i Polskę.*
2. *Zuch jest dzielny.*
3. *Zuch mówi prawdę.*
4. *Zuch pamięta o swoich obowiązkach.*
5. *Wszystkim z zuchem jest dobrze.*
6. *Zuch stara się być coraz lepszy.*

4. ³⁹ Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, przy czym instruktorki i instruktorzy są chrześcijanami.

5. ⁸³ Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu harcerskiego oraz odznak i symboliki harcerskiej, w tym: Znaczka Zucha, Krzyża Harcerskiego oraz lilijki, których treść, melodię oraz wzory graficzne określają odpowiednio załączniki nr 1, 2, 3 i 4 do Statutu.

6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiejkolwiek partii politycznej.

7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.

8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5 ¹

Celem Związku jest:

1. wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
 - do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego,
2. upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6 ¹

Związek realizuje swoje cele przez:

1. prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim – przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) współdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach (systemem zastępowym),
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
2. organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach określonych w Statucie,
3. kształcenie członków Związku,
4. ⁴⁰ organizowanie działań społecznych obejmujących w szczególności:

- a) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- b) służbę na rzecz bliźnich, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie ratownictwa i ochrony ludności,
- c) zadania w zakresie nauki, edukacji i oświaty, w tym tworzenie i utrzymywanie placówek szkoleniowych i wychowawczych,
- d) ⁷¹ turystykę, krajoznawstwo oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży,
- e) zadania w zakresie ochrony przyrody i ekologii,
- 5. publiczne wypowiadanie opinii o żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania,
- 6. ² prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
- 7. tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
- 8. rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
- 9. ⁵⁹ pomoc organizacjom harcerstwa polskiego działającym poza granicami kraju, prowadzoną na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w kraju działania tych organizacji,
- 10. ^{3, 41, 46} podejmowanie także działań w zakresie:
 - a) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, działalności charytatywnej,
 - b) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, szczególnie ludzi młodych, w tym rozwoju przedsiębiorczości,
 - c) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
 - d) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
 - e) upowszechniania kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia,
 - f) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,
 - g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa,
 - h) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
 - i) pomocy ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
 - j) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
 - k) promocji i organizacji wolontariatu, działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe,
- 11. ⁴ podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7 ¹

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorki i instruktorzy,
 - b) uczestniczki i uczestnicy,

- c) harcerki starsze i harcerze starsi,
- d) członkowie współdziałający.

§ 7a⁵

1. Członkostwo w ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. ⁶² Członkostwo w Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) wykluczenia z ZHR, o którym mowa w § 14 ust. 2 lit. d),
 - d) śmierci członka.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. ⁶³ Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) przestali uczestniczyć w pracach Związku i nie utrzymują stałego kontaktu z własną jednostką organizacyjną,
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej 6 miesięcy.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8¹

1. Instruktorami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami – pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcmistrzyni albo podharcmistrzyni albo przewodniczki – w przypadku harcerek,
 - b) harcmistrza albo podharcmistrza albo przewodnika – w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorce przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerki lub Naczelniczka Harcerki, instruktorów – komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorce i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9⁶

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerki lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.
3. ^{7 102} Do gromady albo drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa albo drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16. roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.

5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10⁶

1. ⁸ Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi – uczestnicy, po ukończeniu 18. roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. ⁹⁶⁵ Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia prowadząca albo prowadzący krąg harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określani w regulaminie wewnętrznym.
4. ¹⁰ Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwiązywania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 11¹

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. ⁹⁷ Szczegółowe zasady przyjmowania, zwalniania i działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 12¹

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. ¹¹ Instruktorzy i instruktorki wpisani na listy instruktorów i instruktorek – mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy, posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. ¹² Instruktorzy i instruktorki posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) ¹⁰³ do władz naczelných Związku mogą kandydować instruktorki i instruktorzy w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza i podharcmistrzyni lub podharcmistrza,
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerek i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorki w stopniu harcmistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcmistrza,
 - c) ograniczenia wynikającego z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13¹

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu oraz regulaminów Związku,

- b) ⁷² opłacania składek członkowskich, a w razie uczestnictwa w działaniach statutowych, z którymi związana jest konieczność opłacania składek programowych, także składek programowych, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy – Prawa Zucha).
 3. Instruktorzy i instruktorzy mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
 4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14 ⁸⁴

1. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą wyróżniać i nagradzać członków Związku. Szczegółowe zasady nagradzania i wyróżniania określają regulaminy wewnętrzne ZHR.
2. Szczególnie zasłużonym członkom Związku oraz osobom wspierającym działalność Związku niebędącym jego członkami Rada Naczelna lub Naczelnictwo albo organy wskazane przez Radę Naczelną lub Naczelnictwo mogą przyznać stopnie honorowe, odznaki honorowe lub tytuły określone w regulaminach wewnętrznych Związku.

§ 14a ^{13 64 85}

1. Władze upoważnione do przyjmowania członków, mogą wymierzać kary organizacyjne członkom, którzy uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków określonych w § 13 Statutu lub naruszają w inny sposób przepisy Statutu.
2. Karami organizacyjnymi są:
 - a) upomnienie,
 - b) nagana,
 - c) zakaz pełnienia określonych funkcji w Związku przez określony czas,
 - d) wykluczenie z ZHR.
3. Przed wymierzeniem kary powinno zostać przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, a w szczególności obwinionemu służy prawo do złożenia wyjaśnień.
4. Od momentu wszczęcia postępowania wyjaśniającego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia władza upoważniona do wymierzenia kary organizacyjnej może wobec obwinionego zastosować zawieszenie w prawach członka, co nie pozbawia jednak możliwości obrony, w tym złożenia wyjaśnień oraz apelacji, o której mowa w ust. 5.
5. Od decyzji o ukaraniu przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d), apelacja do Sądu Harcerskiego.
6. Kary, o których mowa w ust. 2 lit. a) i b), ulegają zatarciu po upływie roku od prawomocnego ukarania, a kara, o której mowa w ust. 2 lit. c), ulega zatarciu po upływie roku od dnia zakończenia okresu, na jaki wydano zakaz pełnienia funkcji.
7. Wymierzone kary, o których mowa w ust. 2, uznaje się za niebyłe, jeśli apelacja do Sądu Harcerskiego zostanie rozstrzygnięta na korzyść ukaranego.
8. Prawomocne ukaranie wykluczeniem z ZHR pociąga za sobą pozbawienie praw członkowskich oraz utratę stopni i odznak organizacyjnych.

§ 15 ¹

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo-wychowawczej, która wykorzystuje ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV ¹⁴ Władze Związku

§ 16 ¹⁵

1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa,
 - e) ⁴⁷ zarządy obwodów.
2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcerek,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna Związku,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17 ¹

1. ¹⁶ Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
2. ¹⁶ W Zejeździe ZHR biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną,
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. ¹⁶ Zjazd ZHR:
 - a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) ¹⁷ udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku – Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerek, Naczelnikowi Harcerzy, z zastrzeżeniem ust. 9,
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) ^{18, 48} określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w § 16 ust.1 lit. a), b) i e),
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.

4. ¹⁶ Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. ¹⁶ Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. ¹⁶ Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
7. ¹⁶ W nadzwyczajnym Zeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelnych Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
8. ¹⁶ Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.
9. ¹⁹ Naczelniczce Harcererek absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18 ¹

1. ¹⁶ Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. ¹⁶ Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcererek, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) ^{20 76 87} na wniosek Przewodniczącego ZHR powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, a spośród harcmistrzyń i harcmistrzów lub podharcmistrzyń i podharcmistrzów – Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b1) ²¹ ustala liczbę Członków Naczelnictwa,
 - c) ¹⁶ wybiera Naczelniczkę Harcererek oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) ¹⁶ wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) ¹⁶ interpretuje Statut Związku i uchwały Zjazdu ZHR,
 - f) uchwala regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,
 - g) uchwala na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwala na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - i') ⁵² ustala górną sumę zobowiązań, jakie może samodzielnie zaciągnąć Naczelnictwo,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwala budżet i ustala wysokości składek organizacyjnych,
 - l) ^{22, 53} zatwierdza sprawozdanie finansowe Związku oraz rozpatruje sprawozdania z wykonania budżetu,
 - l) ²³ tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) ²⁴ rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b),
 - n) ⁴⁰ zatwierdza oraz rozwiązuje ruchy programowo-metodyczne.

4. ^{16 104} Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktoerek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza i podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków. Liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 stanu Rady.
5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku. Rada Naczelna pracuje na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
- 5a. ⁶⁶ Zebrania Rady Naczelnej są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Rady wybranych przez Zjazd.
6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. ⁸⁸ Posiedzenie to powinno się odbyć nie później niż w ciągu miesiąca od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.
7. ⁸⁶ Nie można łączyć funkcji w Radzie Naczelnej z funkcją w Naczelnictwie ZHR za wyjątkiem Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy, a w razie wyboru członka Rady Naczelnej do Naczelnictwa jego mandat członka Rady Naczelnej wygasa.
8. ^{60 105} W posiedzeniach Rady Naczelnej w imieniu przewodniczącego zarządu okręgu, z prawem głosu, może wziąć udział inny członek zarządu okręgu – instruktor albo instruktor w stopniu co najmniej podharcmistrzyni albo podharcmistrza – na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez właściwy zarząd okręgu.

§ 19 ¹

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. ²⁵ W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:
 - a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) ^{26 42 67} nadzoruje działalność terenowych jednostek organizacyjnych Związku i ruchów programowo-metodycznych, w tym stwierdza nieważność uchwał i decyzji władz Związku niezgodnych z prawem, Statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami wewnętrznymi – z wyłączeniem decyzji innych władz naczelnych. Od rozstrzygnięcia Naczelnictwa przysługuje zainteresowanym odwołanie do Rady Naczelnej,
 - c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) ²⁷ przygotowuje projekt budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,
 - e) ¹⁶ sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów,
 - g) ²⁸ zarządza majątkiem Związku,
 - h) ²⁸ wykonuje uchwały Rady Naczelnej,
 - i) ⁷⁷ powołuje w drodze kooptacji spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku Sekretarza Generalnego oraz odwołuje z tej funkcji (Sekretarz Generalny wyłączony jest z głosowania nad swoim odwołaniem).
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy

obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20 ¹

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. ¹⁶ Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) ²⁹ jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) ²⁹ jest przełożonym członków Naczelnictwa,
 - d) ⁹⁸ powołuje i rozwiązuje wydziały oraz zespoły Naczelnictwa, a także mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21 ¹

1. Naczelniczka Harcerzek kieruje pracą Organizacji Harcerzek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. ¹⁶ Naczelniczkę Harcerzek wybierają instruktorki biorące udział w Zjeździe ZHR.
4. ¹⁶ Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
5. ⁹³ Naczelniczka Harcerzek jest przełożoną instruktorek, z zastrzeżeniem § 20 ust. 3 lit. c), § 22 ust. 7, § 23 ust. 4 Statutu. Naczelniczka Harcerzek może upoważnić komendantki jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 31 Statutu, do wykonywania przysługujących jej uprawnień i obowiązków przełożonej instruktorek.
6. ⁹³ Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów, z zastrzeżeniem § 20 ust. 3 lit. c), § 22 ust. 7, § 23 ust. 4 Statutu. Naczelnik Harcerzy może upoważnić komendantów jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 31 Statutu, do wykonywania przysługujących mu uprawnień i obowiązków przełożonego instruktorów.

§ 22 ^{30 89}

1. Komisja Rewizyjna Związku, zwana dalej „Komisją”, jest organem kontroli wewnętrznej ZHR.
2. Komisja kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Kontrola ta nie obejmuje zakresu działania Sądu Harcerskiego.
3. Komisja podejmuje kontrole z własnej inicjatywy lub na zlecenie: Przewodniczącego ZHR, Rady Naczelnej, Naczelnictwa albo Zarządu Okręgu, w przypadku jeśli w danym okręgu nie powołano Komisji Rewizyjnej Okręgu.
4. Komisja w szczególności:
 - a) kontroluje wykonanie budżetu Związku oraz sporządzanie rocznego sprawozdania finansowego Związku i przeprowadzanie jego audytu,
 - b) kontroluje roczne sprawozdania z działalności Naczelnictwa,
 - c) przedstawia odpowiednio Radzie Naczelnej oraz Zjazdowi ZHR opinie w przedmiocie sprawozdań, o których mowa w lit. a) i b),
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w przedmiocie absolutorium dla władz, o których mowa w § 16 ust. 2 litera b)–f) Statutu,
 - e) sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.
5. Komisja składa się z 7 członków wybranych przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję – spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów i podharcmistrzyń lub podharcmistrzów. W przypadku zaistnienia vacatu uzupełnienie składu Komisji następuje

w drodze kooptacji spośród harcistrzyń lub harcistrzów i podharcistrzyń lub podharcistrzów.

6. W przypadku jeśli prowadzona kontrola mogłaby rodzić konflikt interesów, a w szczególności gdy członek Komisji pozostaje z osobami kontrolowanymi w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa albo podlega w jakikolwiek sposób osobom kontrolowanym albo władzom, w skład których wchodzi osoby kontrolowane, powinien wyłączyć się od udziału w prowadzonej kontroli.

7. Komisja wybiera ze swojego grona: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza Komisji. Przewodniczący Komisji kieruje jej pracami i jest przełożonym członków Komisji. W zakresie spraw dotyczących służby instruktorskiej, kar, nagród oraz członkostwa w Związku przełożonym Przewodniczącego Komisji jest Przewodniczący ZHR, przy czym nie może to naruszać niezależności Komisji.

8. Upoważnieni przez Komisję w drodze uchwały członkowie Komisji mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym w posiedzeniach kolegialnych władz Związku, a także w naradach, odprawach, konferencjach i innych zebraniach organizowanych przez Naczelniczkę Harcerki i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki i komendantów jednostek organizacyjnych Związku.

9. Komisja pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.

10. Komisja sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów i uchwała ich regulamin.

11. Komisja może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.

12. W uzasadnionym wypadku zadania Komisji mogą być powierzone niezależnemu audytorowi powołanemu w drodze uchwały przez Radę Naczelną lub Naczelnicstwo.

13. Uchwała Rady Naczelnej lub Naczelnictwa, o której mowa w ust. 12, określa szczegółowy zakres zadań niezależnego audytora i wymaga dla swojej ważności zgody Komisji wyrażonej w drodze uchwały.

§ 23¹⁶⁸

1. Sąd Harcerski sprawuje władzę sądowniczą w Związku i jest stałym sądem polubownym w sprawach należących do jego właściwości dotyczących sporów ze stosunku stowarzyszenia.

2. ¹⁶ Sąd Harcerski liczy pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcistrzyń i harcistrzów Związku (sędziowie). W przypadku zwolnienia funkcji sędziego, uzupełnienie składu Sądu Harcerskiego następuje w drodze kooptacji dokonanej przez pozostałych sędziów spośród harcistrzyń i harcistrzów Związku.

3. Sędziowie Sądu Harcerskiego są niezawisli w sprawowaniu swoich funkcji i podlegają tylko powszechnie obowiązującym przepisom prawa i Statutowi ZHR.

4. ⁹² Sędziowie wybierają spośród siebie na okres kadencji Prezesa i zastępującego go Wiceprezesa oraz Sekretarza. W zakresie spraw dotyczących służby instruktorskiej, kar, nagród oraz członkostwa w Związku Prezes jest przełożonym sędziów, natomiast przełożonym Prezesa w tym zakresie jest Przewodniczący ZHR – przy czym nie może to naruszać niezawisłości sędziowskiej.

5. Sąd Harcerski:

a) rozpatruje apelacje instruktoerek i instruktorów, harcerek starszych i harcerzy starszych oraz członków współdziałających wykluczonych ze Związku lub w inny sposób ukaranych przez władze ZHR,

b) rozstrzyga spory między członkami Związku wymienionymi w literze a) oraz spory między tymi członkami a Związkiem lub władzami Związku,

- c) rozstrzyga spory majątkowe pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem,
- d) nadzoruje wybory delegatek i delegatów na Zjazd ZHR poprzez rozpatrywanie odwołań i protestów, na zasadach określonych w regulaminie wyborczym ZHR.
- 6. Sąd Harcerski rozstrzyga sprawy w składzie trzech sędziów wyznaczonych przez Prezesa Sądu Harcerskiego. Postanowienia poza rozprawą oraz zarządzenia wydaje przewodniczący składu orzekającego.
- 7. Orzeczenia Sądu Harcerskiego są ostateczne.
- 8. Ustrój Sądu Harcerskiego i postępowanie przed nim, w tym zasady wyznaczania składu orzekającego, określa regulamin uchwalony na jego wniosek przez Radę Naczelną.

§ 24⁴⁰

- 1. Oświadczenia woli za Związek składają:
 - 1) dwaj członkowie Naczelnictwa, w tym Przewodniczący lub Skarbnik Związku,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
- 2. Oświadczenia woli za okręg posiadający osobowość prawną składają:
 - 1) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tym przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik okręgu,
 - 2) pełnomocnicy – w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 24a⁵⁴

- 1. Dla ważności wszelkich uchwał i decyzji kolegialnych władz Związku wymagana jest, o ile Statut nie stanowi inaczej, zwykła większość głosów przy obecności więcej niż połowy osób uprawnionych do głosowania. Dla obliczenia zwykłej większości uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
- 2. Rada Naczelna i Naczelnictwo oraz zarządy okręgów mogą, w sprawach niecierpiących zwłoki, podejmować uchwały w trybie pisemnym lub za pomocą środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali powiadomieni o jej treści i wyrazili zgodę na proponowany tryb jej podjęcia. Podejmowanie uchwał w tej formie nie jest dopuszczalne w sprawach personalnych (wyboru, delegowania, zawieszenia, odwołania członka władz) oraz w sprawach uchylania uchwał i decyzji w ramach zwierzchnictwa służbowego.

§ 25¹

- 1. ^{32 78} Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie, z zastrzeżeniem ust. 10.
- 11. ^{33 79} Władze naczelne oraz zarządy i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru z zastrzeżeniem § 19 ust. 3 lit. i) oraz § 27 ust. 4 lit. c).
- 2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
- 3. ^{34, 49} Kadencja władz naczelnych, władz okręgów i zarządów obwodów trwa dwa lata, przy czym początek i koniec tej kadencji określa Zjazd ZHR.
- 4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
- 5. ⁵⁰ Nie można łączyć funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku, władzach okręgów i w zarządach

obwodów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.

6. ⁵⁶ Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej Związku oraz komisji rewizyjnej okręgu z udziałem w innych władzach Związku, z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów.

7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.

8. ^{55 69} Członkiem władz Związku nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne. Osoby kandydujące do władz Związku składają pisemne oświadczenie o niekaralności.

9. ⁶⁹ Członkostwo we władzach Związku wygasa z upływem kadencji, a także w jej trakcie na skutek:

- a) ustania członkostwa w ZHR,
- b) rezygnacji z funkcji,
- c) odwołania,
- d) prawomocnego orzeczenia przez Sąd Harcerski zakazu pełnienia funkcji we władzach ZHR,
- e) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

10. ⁸⁰ Związek może zawrzeć z Sekretarzem Generalnym odpłatną umowę, której przedmiotem są czynności związane z reprezentowaniem Związku, a okręg może zawrzeć z sekretarzem okręgu odpłatną umowę, której przedmiotem są czynności związane z reprezentowaniem okręgu. Zawarcie umowy z sekretarzem okręgu wymaga uprzedniej zgody, wyrażonej w formie uchwały podjętej przez Naczelnictwo. Przy zawieraniu umowy Związek lub okręg nie może być reprezentowany przez członka władz, który jest drugą stroną tej umowy.

Rozdział V ³⁵ Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi, będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.

2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.

3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.

4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.

5. W skład okręgu wchodzi:

- a) chorągiew lub chorągwie harcerek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie okręgu.
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27

1. Władzami okręgu są:

- a) zjazd okręgu,
- b) zarząd okręgu,
- c) komendantka chorągwi harcerek,
- d) komendant chorągwi harcerzy,

- e) ⁹⁰ komisja rewizyjna okręgu, z zastrzeżeniem ust. 8.
- 2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należą:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu okręgu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,
 - d) ⁹⁰ wybór komisji rewizyjnej okręgu, z zastrzeżeniem ust. 8,
 - e) ⁹⁰ rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz podejmowanie uchwał w przedmiocie absolutorium dla zarządu i komisji rewizyjnej okręgu.
- 3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
- 4. W skład zarządu okręgu wchodzi:
 - a) ¹⁰⁶ z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa albo przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu,
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu – w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu,
 - c) ⁸¹ sekretarz okręgu powoływany w drodze kooptacji przez zarząd okręgu.
- 4a. ⁷³ W przypadku zaistnienia vacatu zarząd okręgu dokonuje kooptacji, jednakże liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać jednej trzeciej składu zarządu okręgu.
- 5. Zarząd okręgu:
 - a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego zarządu okręgu oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo,
 - c) ⁸² powołuje w drodze kooptacji sekretarza okręgu oraz odwołuje z tej funkcji (sekretarz okręgu wyłączony jest z głosowania nad swoim odwołaniem).
- 6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
- 6a. ^{57 99} W przypadku zaistnienia vacatu komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem liczby określonej w ust. 6.
- 7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
- 8. ^{43 91} Okręgi, które nie posiadają osobowości prawnej, mogą w drodze uchwały zjazdu okręgu zrezygnować z wyboru komisji rewizyjnej okręgu. W takim przypadku kompetencje, o których mowa w ust. 7, wykonuje na terenie tego okręgu Komisja Rewizyjna Związku albo audytor powołany przez Radę Naczelną lub Naczelnictwo ZHR w trybie § 22 ust. 12.
- 9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają regulamin okręgu uchwalony przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28 ⁵¹

- 1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu, na wniosek zainteresowanych środowisk, powiadamiając o tym fakcie Naczelnictwo.

2. Strukturę, zasady działania, tryb powoływania i rozwiązywania obwodu określa regulamin obwodu, uchwalony przez Radę Naczelną.
3. Teren działania obwodu określa właściwy zarząd okręgu w momencie powołania obwodu.
4. W skład obwodu wchodzi:
 - a) hufiec lub hufce harcerek,
 - b) hufiec lub hufce harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie obwodu.
5. W skład zarządu obwodu wchodzi:
 - a) z urzędu: hufcowa lub hufcowe, hufcowy lub hufcowi, przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu obwodu,
 - b) wybrani przez zbiorówkę wyborczą obwodu członkowie zarządu, w liczbie ustalonej przez zbiorówkę wyborczą obwodu.
6. Właściwy zarząd okręgu udziela pełnomocnictw dla przewodniczącego zarządu i skarbnika zarządu obwodu do zawierania zobowiązań formalno-prawnych i reprezentowania zarządu okręgu na terenie działania obwodu.
7. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29 ¹

ZHR składa się z Organizacji Harcerek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30 ³⁶

1. Organizacją Harcerek kieruje Naczelniczka Harcerek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31 ¹

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
- 2a. ¹⁰⁰ Dopuszcza się możliwość funkcjonowania kilku chorągwi harcerek oraz kilku chorągwi harcerzy na terenie danego okręgu.
3. Chorągwie harcerek tworzą Organizację Harcerek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. ⁶¹ Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane na wniosek zainteresowanych. Kręgi instruktorskie powołuje Naczelnictwo.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 31a⁹⁵

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać:
 - a) szczepy,
 - b) związki drużyn – w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca,
 - c) namiestnictwa – w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać chorągwi.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania namiestnictw, związków drużyn i szczepów określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.
3. Ilekroć w Statucie jest mowa o hufcu należy przez to rozumieć także związek drużyn.
4. Ilekroć w Statucie jest mowa o chorągwi należy przez to rozumieć także namiestnictwo.

§ 32

1. ⁶⁵ Pracą gromady, drużyny kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego – prowadząca lub prowadzący krąg, a kręgu instruktorskiego – przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. ¹⁰⁷ Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, pracą hufca męskiego kieruje hufcowy.
- 2a. ⁹⁵ Pracą żeńskiego związku drużyn kieruje komendantka związku drużyn, pracą męskiego związku drużyn kieruje komendant związku drużyn.
3. ¹⁰⁸ Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy kieruje komendant chorągwi harcerzy – przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
- 3a. ⁹⁵ Pracą namiestnictwa harcerek kieruje komendantka namiestnictwa, pracą namiestnictwa harcerzy kieruje komendant namiestnictwa – przy pomocy powołanej przez siebie komendy namiestnictwa.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów, hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33¹

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. ⁹⁷ Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34¹

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapłanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapłanów określa regulamin uchwalany przez Naczelnictwo na wniosek Naczelnego Kapłana Związku.

§ 35 ¹

1. Naczelny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin uchwalany przez Naczelnictwo na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36

⁹⁶ (Skreślony)

Rozdział VII Ruchy programowo-metodyczne

§ 37 ¹

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38 ¹

⁴⁴ Ruchy programowo-metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego oraz rozwiązuje:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym,
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerki i właściwego komendanta chorągwi harcerzy – dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39 ¹

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo-metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania,
- b) ruchy programowo-metodyczne powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII Fundusze i gospodarka

§ 40 ¹

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:

- a) ⁷⁴ składek członkowskich oraz składek programowych,
 - b) ⁷⁰ dochodów z działalności statutowej, z której tytułu Związek może pobierać opłaty,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów,
 - g) ⁹⁴ umów sponsorskich.
- 2a. ⁷⁵ Składka programowa, o której mowa w ust. 2 lit. a), przeznaczona jest na finansowanie uczestnictwa członków Związku w działaniach statutowych Związku wymagających opłacenia składki programowej, a do jej uiszczenia zobowiązani są członkowie Związku biorący udział w realizacji takiego działania. Wysokość składki programowej określa się w ten sposób, że składka ta nie może przekraczać całości kosztów realizowanego działania przypadających na członka Związku zobowiązanego do uiszczenia tej składki, określonych przez jednostkę organizacyjną Związku realizującą działanie.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41 ³⁷

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX

Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42 ¹

1. ¹⁶ Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zjeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. ¹⁶ Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Załącznik nr 1 do Statutu ZHR

Wszystko co nasze

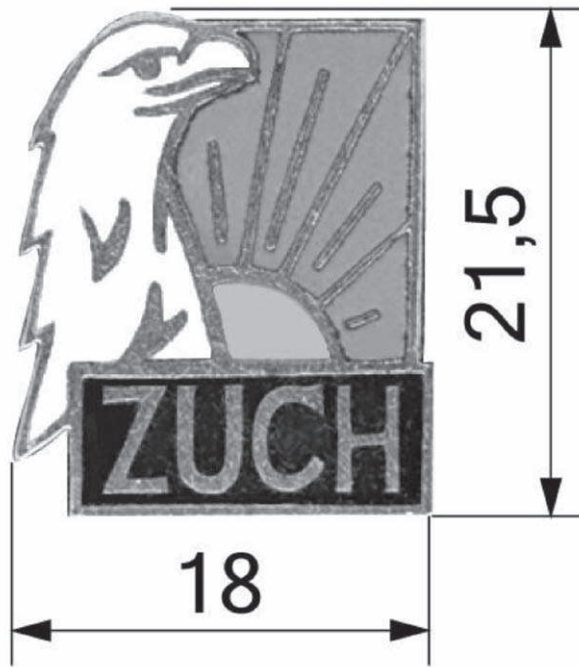
Tekst - I. Kozielewski, O. Drahonowska-Małkowska
 Muzyka - na melodię pieśni "Na barykadzie"

Marsz, twardo

Wszyst - ko, co na - sze Pol - sce od - da - my,
 w niej tyl - ko ży - cie więc i - dziem żyć.
 Świ - ty się bie - lą, o - twórz - my bra - my,
 roz - kaz wy - da - ny: Wstań! W słoń - ce idź!
 Ra - mię preż, sła - bość krusz, du - cha też, oj -
 czy - źnie mi - lej służ! Na jej zew, w bój, czy trud,
 pój - dzie rad har - ce - rzy pol - skich ród, har -
 ce - rzy pol - skich ród.

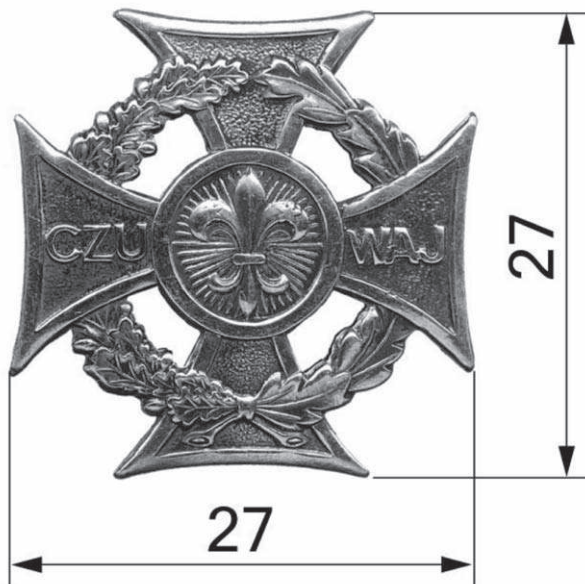
Załącznik nr 2 do Statutu ZHR

(wzór i wymiary w milimetrach odznaki Znaczek Zucha)

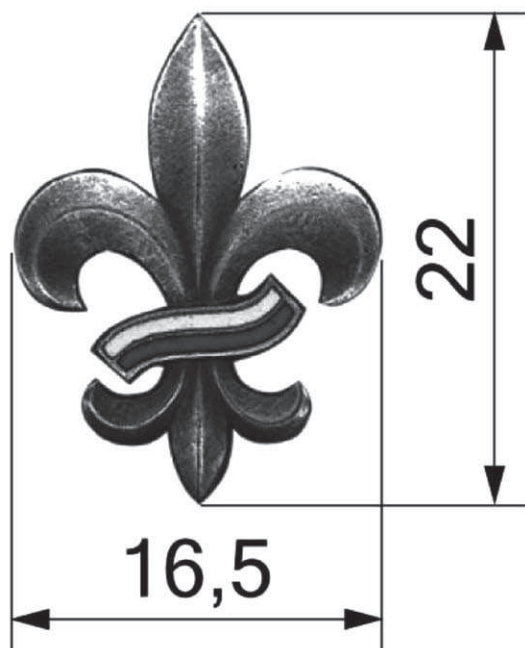
Załącznik nr 3 do Statutu ZHR

(wzór i wymiary w milimetrach odznaki Krzyż Harcerski)

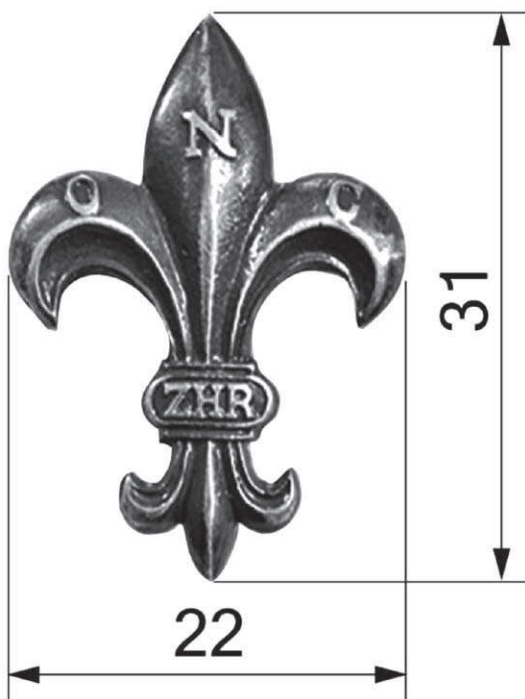

Załącznik nr 4 do Statutu ZHR

(wzór i wymiary w milimetrach odznaki instruktorskiej „Lilijka ZHR”)

(wzór i wymiary w milimetrach odznaki lilijki stosowanej na nakryciu głowy)

Przypisy.

- ¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę IV Walnego Zjazdu ZHR z dnia 26 lutego 1995 r., zarejestrowanym postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 19 czerwca 1995 r. sygn. akt VII Ns Rej St 416/95; nowa treść w odniesieniu do § 23 wprowadzona zgodnie z przypisem nr 68. Nowa treść § 22 w całości zmieniona uchwałą, o której mowa w przypisie 89.
- ² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r. w sprawie zmiany Statutu ZHR wpisaną do rejestru stowarzyszeń postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 marca 2000 r. sygn. akt VII Ns Rej St 1759/99.
- ³ Dodany przez § 1 uchwały VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 9 października 2002 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 13100/02/327.
- ⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę, o której mowa w przypisie 3.
- ⁵ Dodany przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁶ Numeracja paragrafu zgodna z § 1 pkt 5 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁷ Nieaktualny (nowa treść § 9 ust. 3 wprowadzona uchwałą, o której mowa w przypisie 102).
- ⁸ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ⁹ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b uchwały, o której mowa w przypisie 2, zmienionym zgodnie z przypisem nr 65.
- ¹⁰ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. c uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 2.; zmiana zgodnie z przypisem nr 68.
- ¹² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹³ Przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 2; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 64.
- ¹⁴ Tytuł Rozdziału IV w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 19 uchwały, o której mowa w przypisie 2. Nowa treść § 22 w całości zmieniona uchwałą, o której mowa w przypisie 89.
- ¹⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁹ Dodany przez § 1 pkt 12 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²¹ Dodany przez § 1 pkt 13 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²³ Dodany przez § 1 pkt 13 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁴ Dodany przez § 1 pkt 13 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁶ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 2; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 67.
- ²⁷ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁸ Dodany przez § 1 pkt 14 lit. d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 15 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁰ Nieaktualny (nowa treść § 22 wprowadzona uchwałą, o której mowa w przypisie 89).
- ³¹ Dodany przez § 1 pkt 17 uchwały, o której mowa w przypisie 2; zmiana zgodnie z przypisem nr 68.
- ³² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³³ Dodany przez § 1 pkt 18 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁵ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁶ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 21 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁷ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 22 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ³⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę VIII Zjazdu ZHR z dnia 27 marca 2004 r., wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 11 października 2004 r., sygn. akt Wa XXNsRejK RS 17861/4/651.
- ⁴¹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 40.

- ⁴² Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 40; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 67.
- ⁴³ Nieaktualny (w § 27 treść ust. 8 (uprzednio wykreślonego) dodano uchwałą, o której mowa w przypisie 90).
- ⁴⁴ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 40.
- ⁴⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt W A.XII NS REJ-KRS/030646/06/335.
- ⁴⁶ Dodany przez § 1 pkt 1 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁷ Dodany przez § 1 pkt 2 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁸ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁴⁹ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁰ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵¹ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 2 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵² Dodany przez § 1 pkt 3 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵³ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁴ Dodany przez § 1 pkt 5 lit. a) uchwały nr XI IX Zjazdu ZHR z dnia 23 kwietnia 2006 r., wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 25 października 2007 r., sygn. akt W A.XII NS REJ-KRS/029012/07/797.
- ⁵⁵ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 5 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 45; nowe brzmienie zgodnie z przypisem nr 69 .
- ⁵⁶ W brzmieniu wprowadzonym przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁷ Dodany przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 45.
- ⁵⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr II X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
- ⁵⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr III X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
- ⁶⁰ Nieaktualny (nowa treść ust. 8 w § 18 wprowadzona uchwałą, o której mowa w przypisie 105).
- ⁶¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr V X Zjazdu ZHR z dnia 12 kwietnia 2008 r.
- ⁶² W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XI XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XIII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XIV XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁶ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XVI XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XVII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XVIII XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁶⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XV XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁷⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr XIX XI Zjazdu ZHR z dnia 24 kwietnia 2010 r.
- ⁷¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 7 XII Zjazdu ZHR z dnia 21 kwietnia 2012 r.
- ⁷² W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 2 nadzwyczajnego zjazdu ZHR z dnia 8 września 2012 r.
- ⁷³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 71
- ⁷⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 71
- ⁷⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 2 nadzwyczajnego zjazdu ZHR z dnia 8 września 2012 r.
- ⁷⁶ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 8 XI Zjazdu ZHR z dnia 21 kwietnia 2012 r.
- ⁷⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76
- ⁷⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76
- ⁷⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76
- ⁸⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76
- ⁸¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76
- ⁸² W brzmieniu ustalonym przez uchwałą, o której mowa w przypisie 76.
- ⁸³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 7 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁴ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 8 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁵ Numeracja zgodnie z brzmieniem uchwały nr 8 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁶ Dodany uchwałą nr 9 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 10 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁸ Zdanie dodane uchwałą nr 11 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁸⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 12 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁹⁰ W brzmieniu ustalonym przez uchwałą nr 13 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
- ⁹¹ Dodany uchwałą nr 13 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.

- ⁹² W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 14 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 15 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁴ Dodany uchwałą nr 16 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁵ Dodany uchwałą nr 17 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁶ Skreślony uchwałą nr 17 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 18 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 19 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
⁹⁹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 20 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁰ Dodany uchwałą nr 21 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰¹ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 22 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰² W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 23 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰³ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 24 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁴ Zdanie pierwsze w brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 24 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁵ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 25 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁶ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 26 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁷ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 27 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.
¹⁰⁸ W brzmieniu ustalonym przez uchwałę nr 28 XIV Zjazdu ZHR z dnia 5 kwietnia 2014 r.

30. Uchwały XV Zjazdu ZHR, 2016 r.

30.1. Uchwała nr VII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR VII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. I Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ I. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 4 ust. 3 w części dotyczącej zuchów otrzymuje brzmienie:

„3. Ideały wychowawcze Związku określa Przysięga i Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zuchowe.

(...)

Obietnica Zuchowa

Obiecuje być dobrym zuchem/dobłą zuchenką i zawsze przestrzegać Prawa Zuchowego.

Prawo Zuchowe

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdy.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

1. Zuchenska kocha Boga i Polskę.
2. Zuchenska jest dzielna.
3. Zuchenska mówi prawdy.
4. Zuchenska pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim z zuchenką jest dobrze.
6. Zuchenska stara się być coraz lepsza."

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że:

1. § 4 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Związek kontynuuje i rozwija tradycje polskiego skautingu i harcerstwa – w związku z tym używa tradycyjnego hymnu harcerskiego oraz odznak i symboliki harcerskiej, w tym: Znaczka Zuchowego, Krzyża Harcerskiego oraz lilijki, których treść, melodię oraz wzory graficzne określają odpowiednio załączniki nr 1, 2, 3 i 4 do Statutu."

2. podtytuł załącznika nr 2 do Statutu otrzymuje brzmienie:

„(wzór i wymiary w milimetrach odznaki Znaczk Zuchowy)"

§ 3. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 6 ust. I lit. a) otrzymuje brzmienie:

„§ 6.2. a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicy Zuchową i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zuchowe i Prawo Harcerskie,"

§ 4. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 9 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 9.1. Uczestniczkami i uczestnikami Są zuchenki, zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchenek lub gromady zuchów, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.

§ 9.2. Za zuchenki, zuchów, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny."

§ 5. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 13.2. Instruktorzy i instruktorzy, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchenki i zuchy – Prawa Zuchowego)."

§ 6. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 31.1. Gromady zuchenek, gromady zuchów, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie."

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.2. Uchwała nr VIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR VIII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co Następuje:
§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 6 pkt. 10 lit. g) otrzymuje brzmienie: „§ 6. 10. g) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa, szczególnie takich jak: terenoznawstwo, survival, skoki spadochronowe, nurkowanie, łączność, szkolenia strzeleckie,”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.3. Uchwała nr IX XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR IX XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 6 pkt 10 lit. i) otrzymuje brzmienie: „§ 6. 10. i) pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, ofiarom wypadków komunikacyjnych i katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.4. Uchwała nr X XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR X XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 18. 2. Rada Naczelna składa się z 16 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.5. Uchwała nr XI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XI XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 18 ust. 3 lit. a) i b) otrzymuje brzmienie:

„§ 18. 3. a) na wniosek Przewodniczącego ZHR powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku – dwóch Wiceprzewodniczących, spośród harcmistrzyń i harcmistrzów lub podharcmistrzyń i podharcmistrzów – Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, a spośród harcmistrzów lub podharcmistrzów Kapelana Naczelnego oraz odwołuje z tych funkcji,

b) Powołanie Kapelana Naczelnego dokonywane jest w uzgodnieniu z właściwą władzą kościelną,”

§ 2. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 35 uchyla się ust. 3:

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.6. Uchwała nr XII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 19 ust. 3 dodaje się nową lit. j) w brzmieniu:

„§ 19. 3. j) zatwierdza decyzje zjazdów okręgów w przedmiocie osobowości prawnej okręgów,”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.7. Uchwała nr XIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XIII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 19 dodaje się nowy ust. 5 w brzmieniu:

„§ 19. 5. Naczelnictwo podejmuje decyzje kolegialnie, zwykłą większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.8. Uchwała nr XIV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

**UCHWAŁA NR XIV
XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej
z dnia 02 kwietnia 2016 r.
w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej**

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 22 ust. 5 zmienia się cyfrę 7 na cyfrę 9.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.9. Uchwała nr XV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

**UCHWAŁA NR XV
XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej
z dnia 02 kwietnia 2016 r.
w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej**

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że w § 22 ust. 8 zmienia się słowa: „Upoważnieni przez Komisję w drodze uchwały” na „Upoważnieni przez Przewodniczącego Komisji”.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.10. Uchwała nr XVI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XVI XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, że § 25 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 25. 4. Funkcji Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki i Naczelnika Harcerzy nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.11. Uchwała nr XVII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XVII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie zmian w Statucie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na podstawie § 17 ust. 3 lit. e) i § 42 ust. 1 Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się statut ZHR w ten sposób, i.e w § 27 ust. 5 dodaje się nową lit. d) w brzmieniu:

„§ 27. 5. d) Zarząd okręgu podejmuje decyzje kolegialnie, zwykłą większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.

30.12. Uchwała nr XVIII XV Zjazdu ZHR w sprawie określenia początku i końca dwuletniej kadencji władz naczelnych, władz okręgów, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XVIII XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie określenia początku i końca dwuletniej kadencji władz naczelnych, władz okręgów

XV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, na podstawie §17 ust. 3 lit. f Statutu Uchwałą, co Następuje:

§ 1.

1. Początek dwuletniej kadencji władz naczelnych przypada na dzień 3 kwietnia 2016 r.
2. Koniec kadencji, o której mowa w ust. 1 nastąpi na XVI Zjeździe ZHR, który odbędzie się nie później niż do 30 kwietnia 2018 r.

§ 2.

- Początek kadencji władz okręgu, z zastrzeżeniem ust. 3, przypada na dzień zjazdu właściwego okręgu, zwołanego w terminie przypadającym nie później niż dwa miesiące po XV Zjeździe ZHR.
- Koniec kadencji, o której mowa w ust. 1 nastąpi na zjeździe okręgu, który odbędzie się nie później niż dwa miesiące po XVI Zjeździe ZHR.
- W okręgu, w którym zwołano zjazd okręgu w terminie przypadającym przed XV Zjazdem ZHR, nie zwołuje się zjazdu okręgu, o którym mowa w ust. 1, a Początek kadencji władz okręgu rozpoczął swój bieg z dniem wyboru nowych władz okręgu.

§ 3.

1. Początek kadencji zarządu obwodu przypada na dzień zbiórki wyborczej właściwego obwodu, zwołanej w terminie przypadającym nie później niż jeden miesiąc po zjeździe okręgu, na terenie którego działa obwód.
2. Koniec kadencji, o której mowa w ust. 1 nastąpi na zbiórce wyborczej obwodu, która odbędzie się nie później niż jeden miesiąc po zjeździe okręgu, o którym mowa w § 2 ust. 2 niniejszej uchwały.

30.13. Uchwała nr XIX XV Zjazdu ZHR w sprawie organizowania małych obozów harcerskich o charakterze puszczańskim, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

UCHWAŁA NR XIX XV Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej z dnia 02 kwietnia 2016 r. w sprawie organizowania małych obozów harcerskich o charakterze puszczańskim

Jednym z filarów harcerstwa jest puszczaństwo. Pojęcie puszczaństwa nie jest precyzyjne, lecz jego genezy trzeba szukać w ruchu woodcrafterskim, którego twórcą był Ernest Seton. Leopold Ungeheuer w „Próbach wodzów” pisał:

„Puszczaństwem nazwiemy taki tryb bytowania, w którym siły nasze oko w oko spotykają się z siłami przyrody. Cechami charakteryzującymi bytowanie puszczańskie będą odosobnienie, walka, miłość. [...] Odosobnienie w warunkach, w których nikt ci z pomocą nie pospieszy, gdy tylko na własne siły liczyć możesz, łączy się ściśle z drugim charakterystycznym momentem, jakim jest walka. [...] Konieczność konstruktywnego bytowania, jakim jest niewątpliwie bytowanie puszczańskie, jest przecież jednym z najważniejszych haseł dzisiejszego Polaka. W życiu puszczańskim nauczysz się taktyki pokonywania, taktyki elementarnej, tak koniecznej w życiu codziennym, zdobędziesz siłę.”

W dobie powszechnej cyfryzacji istotnym problemem staje się brak kontaktu człowieka, szczególnie młodego, z naturą. Jedną z recept na naprawę tej sytuacji jest puszczaństwo. Obecnie trudno jest zorganizować obóz harcerski, z jednej strony zgodny z ideą puszczańską, a z drugiej spełniający wymogi dotyczące obozów stałych, w szczególności sanitarnych, ale także innych przepisów państwowych i wewnątrzorganizacyjnych regulaminów.

Zjazd chce zwrócić uwagę na wzmocnienie dialogu z ustawodawcą, przeanalizowanie obecnych trendów oraz wprowadzenie nowych rozwiązań związanych z podejściem do obozu. Obozy małe, puszczańskie, o charakterze spartańskim niosą za sobą wartość dodaną i praktyka pokazuje, że właśnie na nich najlepiej oddziałuje się wychowawczo na młodzież. To właśnie podczas takich obozów najlepiej poznać przyrodę, uczyć się pogody ducha, własnej inicjatywy i zaradności. Jako harcerze chcemy korzystać z dobrodziejstw jakie niesie za sobą odkrywanie Polski, często w jej najbardziej surowym kształcie.

Ważną sprawą jest to, że przy organizowaniu obozu bardzo łatwo ulec przekonaniu, a raczej pokusie, że wymogi prawne i bezpieczeństwo uczestników są wymówką do oddzielenia się od lasu lub do takiego obozowania, które po prostu nie przystoi harcerzowi. Warto podjąć refleksję i zastanowić się na ile, umotywowani szóstym punktem Prawa Harcerskiego, staramy się miłować i poznawać przyrodę.

§ 1

Zjazd ZHR rekomenduje Naczelniectwu ZHR kontynuowanie starań w celu ułatwienia organizowania małych obozów drużyn o charakterze puszczańskim.

§ 2

Następujący instruktorzy zobowiązali się do pracy przy realizacji niniejszej uchwały:

- phm. Krzysztof Bajerski;
- hm. Piotr Homa;
- phm. Agnieszka Garbiel;
- hm. Sebastian Adamus.

Komentarze i inne dokumenty dotyczące Prawa i Przrzeczenia Harcerskiego

1. Komentarz Oli Rybak, „Kawki”, do Prawa Harcerskiego, marzec–kwiecień 1990 r.

źródło:

„Watra” Biuletyn Komendy Chorągwi Małopolskiej ZHR, nr 2-3, marzec–kwiecień 1990, s. 14 i 20 (w:) Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 9. Ruch, 9.1.2. środowiska; zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 937

PRAWO HARACERSKIE

(Komentarz do Prawa Harcerskiego dh. Oli Rybak – „Watra” nr 2-3 Biuletynu Komendy Chorągwi Małopolskiej ZHR)

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
Celem mojego życia jest osiągnięcie jak najwyższej wartości duchowej, po to, aby być dobrym [jak każe mi Jezus Chrystus – dopisek ręczny] jak Bóg. Harcerstwo powinno mi w tym pomóc, gdyż ono kształtuje moją osobowość. Jako człowiek niepełnoletni nie mogę stale pracować, ale mogę i powinienam sumienie spełniać swoje obowiązki, aby dobrze przygotować się do przyszłej pracy, poprzez którą mogę pomóc mojej ojczyźnie.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
„Być wolnym to móc nie kłamać” powiedział jeden z poetów, a przecież żyję w wolnym kraju. Dostyć było kłamstwa przez 40 lat. Teraz powinno się mówić prawdę. Mamy służyć Bogu, a Bóg to prawda.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie chętną pomoc bliżnim.
Każdy człowiek po przyjsciu z pracy może sobie pomyśleć, że już się dość napracował, teraz wszyscy muszą mu dać spokój – on musi odpocząć. Harcerz musi wciąż być pożyteczny, musi starać się wciąż coś robić, aby nie zmarnować chwil życia [nie! – dopisek ręczny], które powinniśmy dobrze spożytkować.
Chrystus powiedział: „Kochaj bliźniego jak siebie samego”. Powinniśmy nieść innym pomoc ponieważ każdy człowiek jest taki sam jak my. Sami często potrze-

bujemy pomocy, przyjaźni i żądamy jej od bliźnich. Pomóżmy więc innym, aby w potrzebie oni pomogli nam.

4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza. Każdy człowiek jest taki sam jak ja, tak samo kocha go Bóg jak mnie. Widzę w każdym bliźniego, ponieważ Bóg tak przykazał. Każdego harcerza powinniśmy uważać za brata. Nie ważne czy jest w ZHP, czy w ZHR, czy też w niezależnej drużynie. Ważne, że jest naszym bratem. Czy jest dobry czy zły nie my go będziemy osądzać, lecz Bóg. A brata należy kochać.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
Być rycerskim to znaczy oddać całego siebie dla Spawy. Rycerz nie stara się pokonać ludzi, lecz zło. Nie stara się zwyciężać innych, lecz samego siebie i to co jest w nim złe. Rycerz nigdy nie walczy podstępnie, umie stanąć twarzą w twarz z wrogiem i powiedzieć mu „Bracie!” [ładne! – dopisek ręczny].
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
Harcerka jest z przyrodą bardzo związana, jakby do niej przynależała i dlatego powinna przyrodę miłować. Powinna ją poznawać i przeciwstawiać się jej niszczeniu. Dobrze wiemy, że bez przyrody nie możemy żyć, bo jesteśmy jej częścią [świat, który stworzył Bóg. Świat jest dobry, piękny! – dopisek ręczny].
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
Harcerka powinna być posłuszna rodzicom i przełożonym. Są to ludzie od nas starsi i z większym doświadczeniem, więcej „widzą” niż my i zawsze lepiej nam doradzą.
Harcerka potrafi poddać się dyscyplinie – to kształtuje jej osobowość.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
Uśmiech pomaga nam w życiu. Wszystko co złego nas spotyka na drodze życia zostanie nam wynagrodzone. Nie można się zamartwiać, że coś nam nie wychodzi, znowu było nie tak, jak chcieliśmy. Tak chciał Bóg, może po to byśmy zrobili coś jeszcze raz, a lepiej. Bądźmy więc pogodni, bo z uśmiechem łatwiej się żyje [człowiek dobry jest pogodny – dopisek ręczny].
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
Nasze społeczeństwo jest zbyt biedne na to, abyśmy mogli być rozrzutni. Wokół jest wielu głodnych, opuszczonych i biednych. Musimy się starać dużo posiadać po to, aby dawać potrzebującym [? – dopisek ręczny]. „Kubek wody podany spragnionemu, otwiera bramy niebios... i rodzi radość i szacunek.”
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.
W dzisiejszych czasach mało jest ludzi odważnych, którzy chcą przezwyciężyć brud, niewstrzeżliwość, niechlujstwo [ładne! – dopisek ręczny]. Musimy stać wśród tych, którzy chcą służyć odradzającej się ojczyźnie wolnością od nałogów. „Świat należy do trzeźwych i czystych”.

2. Wielka Modlitwa Harcerska, przygotowanie do spotkania młodzieży świata z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, 1991 r.

źródło:

zespół 2302, Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, teczka 21

„...Otrzymaliśmy ducha przybrania za synów”. (Rz. 8, 16)

WIELKA MODLITWA HARCERSKA

Przygotowanie do spotkania młodzieży świata
z Ojcem Świętym Janem Pawłem II
14–15 sierpnia 1991 r. na Jasnej Górze

1. Na program przygotowania do spotkania z Ojcem Świętym składa się: poznanie i pogłębienie treści przyrzeczenia i prawa harcerskiego. Uwieńczeniem przygotowania będzie uroczyste odnowienie przyrzeczenia harcerskiego na ręce Ojca Świętego Jana Pawła II (będziemy o to silnie zabiegać).
 2. Równoległe z refleksją powinna pójść modlitwa oraz *Jestem przy Ojcu Świętym*, w tym co mówi i o co prosi. *Modę się z Nim i za Niego*, szczególnie w sprawie spotkania z młodzieżą świata.
 3. Czyn harcerski, na każdy miesiąc specjalne zadanie.
 4. Jako mały codzienny punkt modlitwy – Apel Jasnogórski: „Maryjo, Królowo Polski, jestem przy Tobie, pamiętam, czuwać”.
- Przed przyjazdem Ojca Świętego młodzież etapami zdobywa sprawność APO-STOŁA.
- Polska będzie gospodarzem spotkania młodzieży świata z Ojcem Świętym. Nasz dom musi być uprzątnięty odnowiony, otwarty, fantastycznie przygotowany „Gość w domu – Bóg w domu”.

Druhny i Druhowie!

Czeka nas szalony wysiłek, ale nie wolno nam tej szansy przespać, bo to jest okazja, „która się nie wróci”.

Wiodącą gawędą powinny być słowa Ojca Świętego wypowiedziane do młodzieży na Jasnej Górze 18 czerwca 1983 r.

Oto fragment tego przemówienia:

„Co to znaczy ‘czuwać’? To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Że tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawiać, przewyżając je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszyć, zepchnąć na dalszy plan. Nie. Nie! Ona jest wszędzie i zawsze pierwszoplanowa. Jest zaś tym ważniejsza, im więcej okoliczności zdaje się sprzyjać temu, abyśmy tolerowali zło, abyśmy łatwo się z niego rozgrzeszali. Zwłaszcza, jeżeli tak postępują inni.

Moi Drodzy Przyjaciele!

Do Was, do Was należy położyć zdecydowaną zaporę demoralizacji – zaporę tym wadom społecznym, których ja tu nie będę nazywał po imieniu, ale o których

Wy sami doskonale wiecie. Musicie od siebie wymagać, nawet gdyby inni od Was nie wymagali. Doświadczenia historyczne mówią nam o tym, ile kosztowała cały naród okresowa demoralizacja. Dzisiaj, kiedy zmagamy się o przyszły kształt naszego życia społecznego, pamiętajcie, że ten kształt zależy od tego, jaki będzie człowiek. A więc, czuwajcie!

Chrystus powiedział podczas modlitwy w Ogrojcu apostołom 'czuwajcie i módlcie się, abyście nie ulegli pokusie' (Mt 26,41).

Czuwam – to znaczy dalej: dostrzegam drugiego. Nie zamykam się w sobie, w ciasnym podwórku własnych interesów czy też nawet własnych osądów. Czuwam – to znaczy... miłość bliźniego – to znaczy: podstawowa międzyludzka solidarność.

Czuwam – to znaczy także: czuję się odpowiedzialny za to wielkie, wspólne dziedzictwo, któremu na imię Polska. To imię nas wszystkich określa. To imię nas wszystkich zobowiązuje. To imię nas wszystkich kosztuje”.

Pismo święte

Podjmując hasło spotkania młodzieży świata i Polski z Ojcem Świętym: „...otrzymaliście ducha przybrania za synów” (Rz 8,16). W programie przygotowanie na naczelnym miejscu staje zaprzyjaźnienie się z Pismem Świętym. Jest to wyzwanie znamienne dla współczesnego pokolenia. Młodzież świata, która przybędzie na spotkanie z Ojcem Świętym, może być w tym punkcie bardzo pogłębiona i pełna entuzjazmu. Jest to wyraźne znamię „ducha przybrania za synów”.

Pismo święte jest w plecaku, w teczce, na stole.

Harcerz, harcerka żyje Pismem świętym.

Prawo harcerskie

Przy interpretacji prawa harcerskiego korzystać będziemy z komentarza Prymasa Tysiąclecia – księdza harcmistrza Stefana Wyszyńskiego. Jest to komentarz bardzo zwięzły, współczesny, mobilizujący do tego by wypłynąć „na głębie”, a jednocześnie otworzyć serce na potrzeby braci i Ojczyzny.

Październik

Harcerz(ka) służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swe obowiązki.

Pamiętam, że mam Ojca w Niebie, który jest Miłością i Prawdą. Z Ojca czerpie – przez Chrystusa, Syna Bożego i mojego Brata, prawdę o Ojcu i miłość do całej rodziny ludzkiej. Mój Ojciec Niebieski jest Ojcem ludów i narodów. Jest Ojcem mojego narodu, z którego woli naród żyje, działa, pracuje, tworzy dzieje, cierpi i zwycięża, daje mi wspólnotę ojczyzną, język, kulturę. Jestem wszczepiony w mój naród, do którego posłany jest przez Chrystusa – Kościół z prawdą i miłością.

Listopad

Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.

Słowo Boże oznacza prawdę, która wyzwala, i miłość, która jednoczy. Mam promieniować prawdą w miłości. Słowo moje niech ujawnia prawdę i niech będzie zawsze w miłości. Unikam słów popędliwych, gniewnych, złośliwych i obłudnych. Jestem wierny Słowu Bożemu i słowu, które promieniuje z warg i myśli moich.

Grudzień

Harcerz(ka) jest pożyteczny(a) i niesie pomoc bliźnim.

Harcerstwo oznacza gotowość służenia. Szukam wzoru – znajduję go w Bogarodzicy Służebnicy Pańskiej i w Chrystusie, który przyjął postać Sługi. Służby mej wymaga sprawiedliwość, gdyż wszyscy ludzie mi służą, jestem odbiorcą ich

wieloletniej posługi. Służby mej wymaga miłość, która jednoczy serca w wzajemnej pomocy, którzy jej potrzebują. Służyć będę w miłości, która tworzy życie społeczne.

Styczeń

Harcerz(ka) w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza(kę)

Dzieci jednego Ojca, który jest Miłością, jednoczyć będą dążeniem serca i dłoni – w braterstwie powszechnym, to jedyna droga do przezwyciężenia nienawiści i ducha wojen. Pamiętam, że każdemu należy się szacunek, uznanie jego prawa do istnienia, do życia, do prawdy, do sprawiedliwości, do miłości, do wolności. Staram się zacierać różnicę między ludźmi wielkimi i małymi, mądrymi i prostymi, białymi i kolorowymi.

Luty

Harcerz(ka) postępuje po rycersku

Postępować po rycersku, to znaczy być zdolnym do ofiary z siebie, do poświęcenia siebie aż do krwi za sprawy Boże i ludzkie. Rycerz nie godzi w ludzi, tylko w zło. Nie toczy walki, by zwyciężyć innych – tylko siebie i to, co w nas nie jest godne człowieka. Rycerz unika walki podstępnej, ale umie stanąć jasną twarzą wobec każdego, który się uważa za wroga, by Mu powiedzieć: Bacie!

Marzec

Harcerz(ka) miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Przypatrzcie się liljom polnym – przypatrzcie się ptakom niebieskim – to uśmiech Ojca, który ubiera i ozdabia, który karmi i żywi... Słońce Boże, światło i zieleni żyzna, barwne kwiaty, czyste powietrze – są dla wszystkich Dzieci Bożych, są głosem miłującego Ojca, którego poznajemy w pięknie stworzenia. Dziękuję Bogu-Stwórcy za każdy kwiat i kłos, za każdy owoc i kęs chleba. Dzielę się z braćmi darami Bożymi – z radością.

Kwiecień

Harcerz(ka) jest karny(a) i posłuszny(a) rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Idę, Ojcze, aby wypełnić nie moją, ale Twoją Wolę – bo tak Ci się podobało... i wykonało się... wszystko, – to głos z Krzyża... Niech przenikną do mego serca i niech uczą mnie poczucia obowiązku i odpowiedzialności w pracy i myśleniu, czci dla tych którym zawdzięczam życie i serce. Ład myśli i czynów, to ład współżycia z Rodzicami, z zwierchnikami i Podwładnymi.

Maj

Harcerz(ka) jest zawsze pogodny(a).

Uśmiechnij się do Ojca Niebieskiego. Uśmiechnij się do Brata Zbawcy Twojego – Chrystusa. Uśmiechnij się do utrudzonej matki twej w czterech ścianach domu rodzinnego. Uśmiechnij się do ojca, który wrócił znużony pracą. Uśmiechnij się do tych, co Ciebie otaczają. Uśmiechnij się do zagniewanych obrażonych, smutnych, cierpiących. Uśmiechnij się do tych, co Cię mają w nienawiści.

Czerwiec

Harcerz(ka) jest oszczędny(a) i ofiarny(a).

Jesteśmy zbyt biedni, byśmy mogli być rozrzutni, wystawni, nieobliczalni... jest wokół nas zbyt wielu głodnych i opuszczonych – byśmy zmarnotrawili dobra, które im się należą. Staraj się wiele posiadać, by móc wiele dawać potrzebującym.

Lepiej dawać, niż brać... Kubek wody podany spragnionemu, otwiera bramy niebios... i rodzi radość i szacunek. Kropla do kropli rodzi potok, który niesie radość...

Lipiec

Harcierz(ka) jest czysty(a) w myśli w mowie i uczynkach; nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Świat czystych, prawdomównych, wstrzemięźliwych, tworzy nowych ludzi plemię, jakich jeszcze nie widziano (E. Małatszewski), których pragną nowe czasy. Jeszcze brak jest odważnych, by przewycięzać brud, niechlujne moce, niewstrzemięźliwość.

Stanę w szeregu odważnych i wolnych sercem – by służyć odradzającej się Ojczyźnie wolnością od nałogów. Świat należy do trzeźwych i czystych.

Prowadź Matko, swoje Dzieci, w wiary nowe tysiąclecie – Parze w Twoje czyste oczy

Sierpień

Przyrzeczenie harcerskie

Harcerstwo oznacza gotowość służenia. Szukam wzoru – znajduję go w Bogarodzicy Służebnicy Pańskiej i w Chrystusie, który przyjął postać sługi. Służby mej wymaga sprawiedliwość, gdyż wszyscy ludzie mi służą, jestem odbiorcą ich wieloletniej posługi. Służby mej wymaga miłość, która jednoczy serca w wzajemnej pomocy, którzy jej potrzebują. Służyć będę w miłości, która tworzy życie społeczne. Z modlitwą i refleksją łączymy **czyn harcerski**. Na każdy miesiąc specjalne zadanie.

PROGRAM na WRZESIEŃ

Zapowiedź Wielkiej Modlitwy harcerskiej przed przyjazdem Ojca Świętego do Polski na spotkanie z młodzieżą świata.

1. Refleksja

a) Nowe spojrzenie na teść przyrzeczenia harcerskiego. Rozgrzanie serca – ***„Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźniemu i być posłusznym prawu harcerskiemu”***

b) ***Nowe spojrzenie na Krzyż Harcerski*** – co w nim widzę, co on oznacza, do czego zobowiązuje.

Nasza oznaka, wianek z dębu i wawrzynu oznacza cele do zdobycia: siłę i umiejętność, sprawność i wiedzę. Oplata on główny symbol skautowy: krzyż z hasłem. „Czuwaj”. Kształt tego krzyża jest dawny: takiego użyto do naszego orderu waleczności: „Virtuti militari”; uprzytamnia on szczególnie obowiązek dzielności. ma on w pośrodku kółko – symbol doskonałości a w nim gwiazdę promienną, jakby światło przewodnie: ad astra! A sam krzyż znaczy: per aspera, bo wskazuje drogę ciężką, cierniami walki z własnymi słabościami usłaną, a przytem oznacza też gotowość do tej walki i do wszelkich poświęceń aż do męczeństwa za wiarę, aż do śmierci za Ojczyznę: Bóg i Ojczyzna są treścią wewnętrzną tego znaku. Hasło „Czuwaj” na nim – to pobudka, ostrzeżenie; oznacza gotowość ducha do pracy nieustannej. (ks. Jan Zawada)

c) ***Jestem przy Ojcu Świętym***. W tym co mówi i o co prosi. Modłę się z Nim i za Niego, szczególnie w sprawie spotkania z młodzieżą świata.

2. Modlitwa

Codzienny apel Jasnogórski jako moje osobiste i społeczne przygotowanie do spotkania z Ojcem Świętym.

– Czym jest Apel Jasnogórski

Apel Jasnogórski jest modlitwą wieczorną za Kościół i Ojczyznę, skierowaną do Królowej Polski, odmawianą w zasadzie indywidualnie czy też w rodzinach

o godz. 21.00, może być odprawiany także publicznie, zwłaszcza w uroczystości i święta Matki Bożej. Wspólny Apel Jasnogórski może też stanowić końcową część różnych obchodów, zgromadzeń i spotkań o charakterze kościelnym, odmawianych nie tylko wieczorem, ale i w innej porze dnia.

Apelowi Jasnogórskiemu, odprawianemu we wspólnocie kościelnej, przewodniczy kapłan. Na nabożeństwo składa się:

trzykrotnie odśpiewany hejnał:

Maryjo Królowo Polski,

Jestem przy Tobie, pamiętam, czuwam;

antyfona „*Pod Twoją obronę...*”

trzykrotne wezwanie:

Królowo Polski, módl się za nami,

błogosławieństwo kapłańskie:

**Błogosławieństwo Boga wszechmogącego, Ojca i Syna, i Ducha Świętego
niechaj zstąpi na was i pozostanie na zawsze,**

pieśń maryjna

Jeśli Apel Jasnogórski odprawia się jako odrębne nabożeństwo, podany wyżej porządek rozbudować przez wprowadzenie na początku krótkiego rozważania na tle tajemnic życia Maryi i jej udziału w misterium Chrystusa i Kościoła. To rozważanie powinno się rozpocząć stawieniem się w duchu przed Maryją i nawiązaniem łączności duchowej z jasną Górą. Można też włączyć do nabożeństwa inne modlitwy do Najświętszej Maryi Panny, np. Litanię Loretańską czy tajemnice różańca, a nawet zmienić porządek modlitw, byleby tylko zachować wszystkie zasadnicze składniki Apelu i zakończyć nabożeństwo błogosławieństwem kapłańskim.

Kapłan przewodniczy nabożeństwu ubrany w komżę i białą stulę.

Jeśli Apel Jasnogórski następuje po obrzędach liturgicznych, np. po Mszy świętej, śpiewa się tylko trzykrotnie hejnał: „Maryjo, Królowo Polski...”.

Apel Jasnogórski może przeprowadzić zastępowy, drużynowy, wódz zuchów.

3. Czyn harcerski

Religia w szkole – uczestniczę, daję świadectwo, pomagam.

Słucham Ojca Świętego.

Za rok na Jasnej Górze

„Wy Droga Młodzieży, mojej ukochanej Polski, jesteście tym razem powołani, aby gościnnie przyjąć Waszych przyjaciół, którzy przybędą do Częstochowy ze wszystkich stron świata. Dla Was i dla Kościoła w Polsce, spotkanie w którym będę uczestniczył stanie się nadzwyczajnym darem duchowym w aktualnej sytuacji historycznej, którą przeżywacie pełni nadziei na przyszłość.

Udajemy się do sanktuarium, które dla narodu polskiego ma szczególne znaczenie. Jest to miejsce ewangelizacji i nawrócenia. Miejsce, do którego przybywają tysiące pielgrzymów, pochodzących ze wszystkich stron kraju i świata. W momentach najbardziej tragicznych w swej historii Naród Polski odnajdywał tam, w domu Matki moc wiary i nadziei, własną godność i dziedzictwo dzieci Bożych. Dla wszystkich: Młodzieży Wschodu i Zachodu, Północy i Południa pielgrzymka do Częstochowy będzie świadectwem wiary dla całego świata.

...Duch dzieci Bożych jest mocą inspirującą rozwój historii narodów. W każdej epoce inspiruje on nowych ludzi, którzy żyją świętością, prawdą i sprawiedliwością. W Santiago de Compostella powiedział ojciec Święty: „MŁODZI NIE LĘKAJCIE SIĘ ŚWIĘTOŚCI”.

Jan Paweł II: potrzeba nam wielkiej modlitwy.

9 sierpnia przemawiając do Polaków Jan Paweł II zwrócił uwagę na znaczenie daru modlitwy: „Eucharystia – znaczy dziękczynienie. Za wiele darów wypada nam dziękować. stałe za dar modlitwy. Mam tu na myśli nie tylko modlitwę osobistą, ale modlitwę całej naszej wspólnoty, wspólnotę narodu. Jak wiele zawdzięczamy tej modlitwie np. takiej modlitwie jaką była Wielka Nowenna przed Tysiącleciem Chrztu, np. takiej modlitwie jaką była „Peregrynacja Wizerunku Jasnogórskiego”, przez 25 lat prawie, w okresie przed i po Millenium.

Nieobliczalne są skutki, duchowe owoce tej modlitwy. Zawdzięczamy jej ogromnie wiele. Nie tylko w wymiarze osobistym, wymiarze rodziny, czy małych wspólnot, w wymiarze całego społeczeństwa. W pewnym sennie zawdzięczamy jej naszą tożsamość. Utrzymanie tej tożsamości, jej obrony, jej przeniesienie w nowy okres. Chciałem też powiedzieć, że to doświadczenie z przeszłości powinno być dla nas wskazaniem na dzisiaj. Wiele się słyszy o trudnościach nowego czasu – są to trudności wielorakiej natury, przede wszystkim ekonomiczne, także i społeczno-polityczne. Słyszy się o napięciach. Myślę, że potrzeba nam modlitwy wielkiej (...)

Potrzeba nam wielkiej modlitwy na dzisiaj, ponieważ jest rzeczą jasną, że nie przeszliśmy z sytuacji zagrożenia do sytuacji bezpiecznej. Całe nasze życie ziemskie z pielgrzymowaniem jest zmaganiem się z zagrożeniami i trzeba nam znowu modlitwy na dzisiaj – wielkiej, nie tylko osobistej nie tylko w obrębie poszczególnych wspólnot, ale wielkiej narodowej modlitwy. Na to żeby podjąć ten nowy okres, żeby się odnaleźć w tej przemianie. poniekąd wszyscy musimy się jej nauczyć na nowo, musimy się nauczyć na nowo naszego ludzkiego bytowania, działania, postępowania w różnych relacjach. Nie można stworzyć tej nowej Polski, tej nowej Rzeczypospolitej bez nowej modlitwy, odwiecznej, wypróbowanej przez tyle pokoleń, przez tyle etapów naszych dziejów trudnych a wciąż nowej. Tak więc dziękując za Eucharystię, którą dane nam było wspólnie sprawować, dziękując za uczestnictwo wszystkich, za modlitwę i za śpiew, za obecność równocześnie stawiam przed świadomością wszystkich obecnych i wszystkich do których dojdą te słowa ten postulat wielkiej narodowej modlitwy na nowe czasy.

STOLICA APOSTOLSKA

Orędzie Ojca Świętego Jana Pawła II
na VI Światowy Dzień Młodzieży

Droga Młodzieży!

1. Światowe Dni Młodzieży wyznaczają ważne etapy w życiu Kościoła, który u progu Roku Dwutysięcznego stara się coraz bardziej uwydatnić swoje zadanie ewangelizacji w świecie współczesnym. Pewne podstawowe prawdy nauczania ewangelicznego, które proponowane są wam każdego roku do medytacji, mają umocnić waszą wiarę i stać się nowym impulsem dla waszego apostołstwa.

Jako temat VI Światowego Dnia Młodzieży wybrałem słowa św. Pawła: „Otrzymaliście ducha przybrania za synów” (Rz 8, 15). Są to słowa, które wprowadzają w najgłębszą tajemnicę chrześcijańskiego powołania: według planu Bożego jesteśmy prawdziwie powołani, aby stać się dziećmi Bożymi w Chrystusie przez Ducha Świętego.

Czy można pozostać obojętnym wobec tak zawrotnej perspektywy? Człowiek – istota stworzona i ograniczona, więcej, grzesznik – przeznaczony jest, aby być dzieckiem Boga! Jakże nie wołać ze św. Janem: „Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi: i rzeczywiście nimi jesteśmy” (1 J 3, 1)! Czy można pozostać nieczułym na takie wezwanie ojcowskiej miłości Boga, który zaprasza do wspólnoty życia tak głębokiego i intymnego?

Światowy Dzień Młodzieży, który będziemy przeżywali w następnym roku, niech przyczyni się do tego, aby to nadzwyczajne zdziwienie przeniknęło was i wzbudziło w każdym z was przyłgnięcie coraz bardziej synowskie do Boga, naszego Ojca.

2. Otrzymaliście ducha przybrania za synów...

Duch Święty, prawdziwy sprawca naszego dziecięctwa Bożego, odrodził nas w wodzie Chrztu do nowego życia. Od tego momentu „sam Duch wspiera swym świadectwem naszego ducha, że jesteśmy dziećmi Bożymi” (Rz 8, 16).

Co wnosi zatem w życie chrześcijanina owo bycie dzieckiem Boga? Święty Paweł pisze: „Albowiem wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi! (Rz 8, 14). Być synami Bożymi oznacza zatem przyjąć Ducha Świętego, pozwolić prowadzić się przez Niego, być otwartym na Jego działanie w historii naszego życia osobistego i w historii świata.

Wam wszystkim, drodzy Młodzi, z okazji tego Światowego Dnia Młodzieży, mówię: Przyjmijcie Ducha Świętego i bądźcie mocni w wierze! „Albowiem nie dał nam Bóg ducha bojaźni, ale mocy i miłości, i trzeźwego myślenia” (2 Tym 1,7).

„Otrzymaliście ducha przybrania za synów...” Synowie Boży, to znaczy ludzie odrodzeni przez chrzest i umocnieni przez bierzmowanie, są w pierwszej linii budowniczymi nowej cywilizacji, cywilizacji prawdy i miłości: są światłem świata i solą ziemi (por. Mt 5, 13–16).

Myślę o głębokich przemianach, jakie dokonują się w świecie. Dla wielu narodów otwierają się drogi nadziei na życie bardziej godne i bardziej ludzkie. W związku z tym przypominam sobie słowa prawdziwie profetyczne Soboru Watykańskiego II: „Duch Boży który przedziwną opatrnością kieruje biegiem czasu i odnawia oblicze ziemi, pomaga tej ewolucji” (Gaudium et spes, 26).

Prawdziwie, Duch dzieci Bożych jest mocą inspirującą rozwój historii narodów. W każdej epoce wzbudza On nowych ludzi, którzy żyją świętością, prawdą i sprawiedliwością. Świat poszukuje z niepokojem u progu Drugiego Tysiąclecia dróg współżycia bardziej solidarnego, koniecznie potrzebuje oparcia się na osobach, które właśnie dzięki Duchowi Świętemu umieją żyć jako prawdziwi synowie Boży.

3. „Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojciec! A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 6–7). Święty Paweł mówi tu o dziedzictwie synów Bożych. Chodzi tu o dar życia wiecznego, a jednocześnie o zadanie do realizacji już dzisiaj, chodzi o program życia, mogący zafascynować szczególnie was, młodzi, którzy nosicie w głębi waszych serc tęsknotę za wielkimi ideałami.

Świętość jest podstawowym dziedzictwem synów Bożych. Chrystus mówi: „Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5, 48). Świętość ta będzie wyrażać się w pełnieniu woli Ojca w każdej okoliczności życia. Jest to najdoskonalsza droga, którą wskazał nam sam Jezus: „Nie każdy, który mi mówi: „Panie, Panie”, wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie” (Mt 7, 21).

Powtarzam wam dziś jeszcze raz to, co powiedziałem w Santiago de Compostela: „Młodzi, nie lękajcie się świętości!” Wzbijajcie się na wysokie szczyty, bądźcie pośród tych, którzy pragną osiągnąć cele godne synów Bożych. Uwielbiajcie Boga waszym życiem!

4. Dziedzictwo synów Bożych niesie z sobą braterską miłość na wzór Jezusa, pierworodnego między wielu braćmi (por. Rz 8, 29): „...abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiowałem” (J 15,12). Wzywając Boga jako „Ojca”, nie można nie rozpoznać w bliźnim – kimkolwiek by on był – brata, który ma prawo do naszej

miłości. Oto prawdziwie wielkie zadanie synów Bożych: pracować nad budowaniem braterskiego współżycia pośród wszystkich narodów.

Czyż nie tego właśnie potrzebuje dzisiejszy świat? Pośród wszystkich narodów dostrzega się zdecydowanie gorące pragnienie jedności, będącej w stanie zburzyć wszelkie bariery zubożenia i nienawiści; to wielkie zadanie odnosi się szczególnie do was, młodzi, abyście budowali społeczność bardziej sprawiedliwą i bardziej solidarną.

5. Przywilejem synów Bożych jest również wolność: także ona jest udziałem ich dziedzictwa. Dotykamy tu problemu, na który wy młodzi jesteście w sposób szczególny wyczerpani, gdyż chodzi tu o wielki dar złożony przez Stwórcę w nasze ręce. Jest to jednak dar, który należy wykorzystać dobrze. Zbyt wiele bowiem fałszywych form wolności prowadzi do zniewolenia!

W Encyklice „Redemptor Hominis” napisałem w związku z tym następujące słowa: „Jezus Chrystus wychodzi na spotkanie człowieka każdej epoki, również i naszej epoki, z tymi samymi słowami: „Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8, 32); uczyni was wolnymi. W słowach tych zawiera się podstawowe wymaganie i przestroga zarazem. Jest to wymaganie rzetelnego stosunku do prawdy jako warunek prawdziwej wolności. Jest to równocześnie przestroga przed jakąkolwiek pozorną wolnością, przed wolnością rozumianą powierzchownie, jednostronnie, bez wnikięcia w całą prawdę o człowieku i o świecie. Chrystus przeto również i dziś, po dwóch tysiącach lat, staje wśród nas jako Ten, który przynosi człowiekowi wolność opartą na prawdzie..” (nr 12).

„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus” (Ga 5, 1). To wyzwolenie dokonane przez Chrystusa jest wyzwoleniem od grzechu, będącego źródłem wszelkich zniewoleń ludzkich. Święty Paweł mówi: „Dzięki jednak niech będą Bogu za to, że gdy byliście niewolnikami grzechu, daliście z serca posłuch nakazom tej nauki, której was oddano, a uwolnieni od grzechu oddaliście się w niewolę sprawiedliwości” (Rz 6, 17–18). Wolność jest więc darem i jednocześnie podstawowym zobowiązaniem każdego chrześcijanina: „Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli...” (Rz 8, 15) – napomina św. Paweł.

Sprawą bardzo ważną i zasadniczą jest wolność zewnętrzna, zagwarantowana przez słuszne prawa cywilne. Słusznie więc cieszymy się, że powiększa się dziś coraz bardziej ilość krajów, w których respektowane są podstawowe prawa osoby ludzkiej, pomimo że często wymagało to wysokiej ceny ofiar i krwi. Wolność zewnętrzna jednak – choć tak drogocenna – sama w sobie nie może wystarczyć. U jej źródeł powinna być zawsze wolność wewnętrzna właściwa synom Bożym, którzy postępują według Ducha (por. Ga 5, 16) i którzy kierują się prawym sumieniem moralnym, zdolnym wybrać to, co jest dobre. „... gdzie jest Duch Pański – tam wolność” (2 Kor 3, 17). Jest to, droga młodzieży, jedyna droga do budowania ludzkości dojrzałej i godnej tego imienia.

Widzicie zatem, jak wielkie i zobowiązujące jest dziedzictwo synów Bożych, do którego jesteście powołani. Przyjmijcie je z wdzięcznością i odpowiedzialnością. Nie zmarnujcie go! Miejcie odwagę, aby w sposób konsekwentny żyć tym dziedzictwem każdego dnia i głosić je innym. W ten sposób świat będzie się stawał coraz bardziej wielką rodziną synów Bożych.

6. Punktem centralnym Światowego Dnia Młodzieży 1991 będzie ponowne spotkanie młodzieży z całego świata.

Tym razem, na zakończenie spotkań i obchodów zwyczajnych, zgromadzimy się na wspólną modlitwę w Sanktuarium Czarnej Matki Bożej z Częstochowy, w Polsce, w mojej Ojczyźnie. Wspominając przeżycia pielgrzymki do Santiago de Compostela (1989), wielu z was zapewne z radością podąży na to spotkanie w Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, w dniach 14 i 15 sierpnia 1991

roku. Poniesiemy ze sobą, w naszych sercach i w naszych modlitwach młodzież całego świata.

Rozpocznijcie zatem już w tej chwili pielgrzymkę do domu Matki Chrystusa i naszej Matki, aby rozważać, pod Jej spojrzeniem pełnym miłości, temat VI Światowego Dnia Młodzieży: „Otrzymaliście ducha przybrania za synów...”.

Gdzie można lepiej zrozumieć, co znaczy być dziećmi Bożymi, jeśli nie u stóp Matki Boga? Maryja jest najlepszą Mistrzynią. Jej to zostało powierzone podstawowe zadanie w historii zbawienia: „Gdy jednak nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo” (Ga 4, 4–5).

Gdzie, jeśli nie w Jej macierzyńskim sercu, może być lepiej strzeżone dziedzictwo dzieci Bożych, obiecane przez Ojca? Niesiemy ten dar w naczyniach glinianych. Nasza pielgrzymka będzie przeto, dla każdego z nas, wielkim aktem zawierzenia Maryi. Udajemy się do Sanktuarium, które dla narodu polskiego ma szczególne znaczenie; jest to miejsce ewangelizacji i nawrócenia, miejsce, do którego przybywa tysiące pielgrzymów pochodzących ze wszystkich stron Kraju i świata. Od ponad 600 lat, w klasztorze na Jasnej Górze w Częstochowie, czczona jest Maryja w cudownej ikonie Czarnej Madonny. W momentach najbardziej trudnych w swojej historii, naród polski odnajdywał tam, w domu Matki, moc wiary i nadziei, własną godność i dziedzictwo dzieci Bożych.

Dla wszystkich, młodzieży Wschodu i Zachodu, Północy i Południa, pielgrzymka do Częstochowy będzie świadectwem wiary dla całego świata. Będzie to pielgrzymka wolności poprzez granice państw, które otwierają się coraz bardziej na Chrystusa, Odkupiciela człowieka.

7. Przez to Oredzie pragnę rozpocząć drogę przygotowania duchowego, tak na VI Światowy Dzień Młodzieży, jak również na pielgrzymkę do Częstochowy. Te rozważania niechaj posłużą jako inspiracje na rozpoczęcie tej drogi, która jest przede wszystkim drogą wiary, nawrócenia i powrotu do istotnych wartości naszego życia.

A do was, młodzieży Krajów Europy Wschodniej, zwracam się ze słowami szczególnej zachęty. Nie może was zabraknąć na tym spotkaniu, które zarysowuje się już od tej chwili jako historyczne spotkanie między młodzieżą Kościołów Wschodu i Zachodu. Wasza obecność w Częstochowie będzie świadectwem wiary o niezwykłym znaczeniu.

A wy, droga młodzieży mojej ukochanej Polski, jesteście tym razem powołani, aby gościnnie przyjąć waszych przyjaciół, którzy przybędą ze wszystkich stron świata. Dla was i dla Kościoła w Polsce to spotkanie, w którym będę uczestniczył, będzie nadzwyczajnym darem duchowym w aktualnej sytuacji historycznej, którą przeżywacie pełni nadziei na przyszłość. W duchowej łączności, klęcząc przed obrazem Czarnej Madonny z Częstochowy, zawierzam Jej opiece pełnej miłości cały przebieg VI Światowego Dnia Młodzieży.

Wam wszystkim, droga Młodzieży, udzielam mego ojcowskiego Błogosławieństwa.

Jan Paweł II pp

W uroczystość Wniebowzięci Najświętszej Maryi Panny.
Watykan, dnia 15 sierpnia 1990 roku,

CZUWAJCIE
I
MÓDLICIE SIĘ

3. Komentarz do Prawa Harcerskiego dla instruktorów, 1993 r.

źródło:

„Rzodkiewka. Wkładka nie tylko dla dziadka” 1993, nr 5, dodatek nieregularny do „Drogowskazów”, 31 marca, s. 2, 4, 5, [w:] zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 739

Cytat miesiąca:

Nieraz zastanawiam się nad tym, czy nie opieramy zbyt wiele naszych nadziei na konstytucjach, ustawach i sądach. To fałszywe nadzieje, wierzcie mi, fałszywe. Wolność jest w sercach ludzi i jeśli w nich umrze, żadna konstytucja, ustawa czy sąd jej nie uratują.

Sędzia Learned Hand (1941)

wybrał hm. K. Stanowski

Krzysztof Stanowski hm.

Ideał wychowawczy czyli „O co walczy, dokąd zmierzamy”

Kiedy cytowany wielokrotnie w *Drogowskazach* Robert Baden-Powell zabierał się na początku wieku do budowania systemu skautowego zaczął od analizy ówczesnej sytuacji Anglii. Zadał sobie następujące kluczowe pytanie: „Jakich obywateli trzeba dla przyszłej świetności Kraju?”. Skauting, który znamy z kart „Scouting for Boys” był odpowiedzią na to właśnie pytanie. Baden-Powell pisał:

Scouting jest grą dla chłopców, w której starsi bracia stwarzają młodszemu zdrowe otoczenie i zachęcają do zdrowych zajęć ułatwiających wyrobienie w sobie cnót obywatelskich. (...) Celem wychowanie skautowego jest podniesienie poziomu przyszłych, wzorowych obywateli...

Tak więc według twórcy skautingu (a i statut ZHR o tym przypomina) najważniejszym celem skautingu jest wychowanie wzorowych obywateli. No tak, ale co to znaczy wzorowych obywateli? I czy wzorowy obywatel to pojęcie ponadczasowe? Czy tymi samymi cechami, wiedzą, umiejętnościami powinien charakteryzować się Polak – wzorowy obywatel z epoki Księstwa Warszawskiego, dwudziestolecia międzywojennego, obywatel Polskiego Państwa Podziemnego, trudnych lat 50-tych, bohaterskich lat 80-tych, czy wreszcie jakże trudnych w dramatycznych wyborach lat 90-tych? Na pewno nie.

Dlatego podobnie jak wielu naszych skautowych i harcerskich poprzedników stajemy dziś ponownie przed pytaniem o sylwetkę, wzór osobowy harcerza-obywatela. Na cóż komu wspaniała metoda, jeśli nie potrafimy odpowiedzieć na pytanie kogo wychowujemy. Jak pisać programy, skoro nie mamy określonego celu. Ponadczasowe ogólniki wystarczyć mogły przed 10-latami. Dziś, w niesłychanie trudnej rzeczywistości lat 90-tych potrzebna jest spokojna rozważna analiza aktualnej sytuacji Polski i precyzyjna diagnoza: kogo pragniemy wychować. Bez tego dalej ani rusz.

Baden Powell pisał, że „jeden jest tylko sprawdzian, który może przekonać skautmistrza, że w pracy osiągnął powodzenie – jeżeli chłopcy, których wychował staną się dobrymi obywatelami.”

Historia oceniać nas będzie nie za szumne Zjazdy, wspaniałe Zloty, zdobyte sprawności, liczebność organizacji lecz za obywateli których damy Rzeczypospolitej. Dlatego dziś, otwieramy „Drogowskazy” dla jak najszerszej dyskusji o ideale wychowawczym ZHR. Będziemy starali się organizować dyskusje i spotkania instruktorskie poświęcone tej problematyce. Przeprowadzimy ankiety i sondy uliczne. Zapytamy o opinię zastępowych, rodziców, a czasem nawet harcmistrzów. Najciekawsze wypowiedzi zamieszczać będziemy oczywiście na łamach Drogowskazów.

UWAGA! UWAGA! UWAGA!

Przez ostatnich kilka dziesięcioleci w wielu drużynach i środowiskach podejmowane były próby tworzenia nowych redakcji Prawa Harcerskiego. Wielu instruktorów pisało komentarze do Prawa Harcerskiego. Dziś jest być może pierwsza okazja, by te ważne, wypracowane w naszych środowiskach dokumenty ideowe spopularyzować. Prosimy o nadsyłanie do Redakcji opracowanych w ostatnich dziesięcioleciach tekstów Prawa i Przyrzeczenia oraz komentarze do praw wraz z krótką informacją o autorach i okolicznościach powstania tych tekstów.

Komentarz do Prawa Harcerskiego dla instruktorów

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.

Służba to działanie pożyteczne i bezinteresowne czyli podejmowane nie dla osiągnięcia korzyści materialnych czy innych (np. uzyskanie rozgłosu). Jest to także działanie świadome i dobrowolne, tak więc każdy harcerz powinien zwracać uwagę na tworzenie motywacji swojej służby. Wychowawcy natomiast winni pamiętać, że świadomość służby wykształca się stopniowo w zależności od wieku i poziomu dojrzałości harcerza. Służba jest ważnym narzędziem wychowawczym, należy ją przeprowadzać w sposób atrakcyjny, tzn. taki, który zainteresuje jej uczestników, realizatorów. Służbę winno się prowadzić w sposób mądry i sensowny, w zależności od potrzeb społeczeństwa i możliwości harcerzy tak, by nie zmarnować ich zapału i zaufania społecznego.

Pewną odmianą służby jest służba Bogu. Twórca skautingu R. Baden-Powell oparł swoją metodę wychowania jednoznacznie i bardzo mocno o religię. Stanowisko ruchu skautowego wobec niej było wielokrotnie akcentowane i podkreślane, a mówiło, że każdy skaut powinien szukać Boga w swoim życiu, należeć do jakiegoś wyznania religijnego i brać udział w jego obrzędach. Według R. Baden-Powella każdy system wychowawczy musi uwzględniać istnienie Boga i do niego się odnosić. Obok potwierdzenia sensu życia i nadania wartości istniejącym normom moralnym religia pomaga odróżnić dobro od zła i jest gwarantem uczciwości i rzetelności człowieka. Ponadto jest dziś potrzeba, aby każdy wierzący spotkał Boga nie jako zbiór zasad postępowania, ale Boga osobowego, żywego, pełnego mocy władcę całego świata. Nie można uczyć doktryny, filozofii, czy zasad życia chrześcijańskiego bez indywidualnego poznania Boga, Boga Osoby, Boga, który czuje, Boga, który żyje, wreszcie Boga który kocha i chce być kochanym. Kontakt personalny wprowadza ludzi wierzących w przedziwną relację z Bogiem, relację miłości jako jedynej drogi wypełniania prawa, miłości, która pozwala wypełniać Jego wolę. ZHR świadomie akcentuje znaczenie wychowania religijnego w odniesieniu do ludzi wierzących, które ma fundamentalne znaczenie w wychowaniu i powinno znaleźć swoje praktyczne ujęcie w programie i metodyce wychowania harcerskiego. Należy pamiętać, że służba Bogu wyraża się także w dobrych czynach świadczonych bliźnim.

Harcerz jest obywatelem Polski i jest z tego dumny. W sytuacji nadużywania i co za tym idzie pewnej dewaluacji pojęcia patriotyzmu oraz związanych z tym kryzysem moralnym ogółu społeczeństwa, harcerstwo winno przełamywać schematyczne formy wychowania patriotycznego i poszukiwać nowych. Patriotyzm (umiłowanie Ojczyzny) należy realizować poprzez działania praktyczne, obejmujące nasz stosunek do tradycji kulturowej czyli: postrzegania i reagowania na potrzeby kraju oraz bezpośredniego otoczenia oraz realizację Prawa Harcerskiego jako najlepszą służbę, a także rzetelność, gospodarność, uczciwość, tolerancję, etos pracy, umacnianie rodziny, uprawianie sportu, dbałość o zdrowie fizyczne i moralne, wolność od wszelkich nałogów.

Są to najważniejsze wartości potrzebne w pełnieniu służby Polsce. Harcerz powinien, stosownie do potrzeb i możliwości, sam wypracować w sobie hierarchię wartości przez co uczyni swoją służbę mądrzejszą i skuteczniejszą. Pełnienie służby Polsce nie oznacza izolowania Jej i niechęci wobec innych narodów. Przeciwnie, współpraca z innymi nacjami daje możliwość poznania ich dorobku i porównania z własnym oraz pozwala przekazać i poznać osiągnięcia Polski. Taka postawa nabiera szczególnego znaczenia w stosunkach z mniejszościami narodowi zamieszkującymi nasz kraj, powinna ona umożliwić przełamanie bariery niechęci i poczucia krzywdy. ZHR jest organizacją dążącą do integracji obywateli Rzeczypospolitej z zachowaniem i poszanowaniem tożsamości narodowej. W kontaktach z innymi nacjami i organizacjami skautowymi wyzbywamy się kompleksów bycia „czymś gorszym”, ale też unikamy prowadzącego do szowinizmu poczucia wyższości.

2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.

Człowiek sumienny jest punktualny, słowny, obowiązkowy, rzetelny, odpowiedzialny w słowach i czynach. Istnieje duża potrzeba położenia nacisku na egzekwowanie sumienności i tworzenie jej atmosfery, między innymi w życiu harcerskim, ponieważ sumiennność stanowi niezbędny czynnik realizacji wszelkich działań: harcerskich i pozaharcerskich.

Słowność jest jednym z elementów sumienności, ale sama w sobie posiada niezwykle istotne znaczenie gdy świadczy o wiarygodności harcerza. Słowność jest jednym z elementów sumienności, ale sama w sobie posiada niezwykle istotne znaczenie gdy świadczy o wiarygodności harcerza. Słowność potwierdza zgodność słów z czynami i jest miarą poczucia honoru harcerza.

3. Harcerz jest pożyteczny, niesie chętnie pomoc bliźnim.

Bliźnim jest każdy człowiek, niezależnie od wieku, pochodzenia społecznego, rasy czy narodowości. Harcerz powinien akceptować istnienie drugiego człowieka, okazywać mu wyrozumiałość, i nigdy nie być obojętnym na ludzką niedolę. W stosunkach międzyludzkich wybacza krzywdy wyrządzone przez innych, pierwszy wyciąga rękę do bliźniego. Pomaga zawsze każdemu człowiekowi potrzebującemu wsparcia. W życiu społecznym kieruje się zasadą solidarności, którą propaguje jako swego rodzaju antidotum na zakorzenioną w świadomości niektórych potrzebę walki klas. Istnieją zjawiska, które często dzielą i przeciwstawiają ludzi np. różnice majątkowe, wychowania, wykształcenia, odmienność poglądów, wyglądu, zachowania, inny stosunek do religii itp. Harcerz powinien umieć rozpoznać te zjawiska i kształtować w sobie ducha tolerancji.

4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.

Harcerz w każdym widzi bliźniego i nie czyni tu żadnych wyjątków, zarówno w życiu osobistym, społecznym, jak i kontaktach z innymi nacjami. Odrzuca walkę klasową, rasizm, szowinizm i antysemityzm, traktując je jako skrajności służące do dzielenia i przeciwstawiania sobie ludzi. Szuka tego co ich łączy, a nie dzieli.

Braterstwo to wyższy poziom stosunku do bliźniego, a jego cechą charakterystyczną jest gotowość niesienia pomocy. Braterstwo międzyludzkie wynika z więzów krwi, a harcerskie z więzów idei. Harcerzom towarzyszy świadomość szczególnej wspólnoty, toteż wzajemna pomoc jest tu nakazem. Za harcerzy uznajemy wszystkich, którzy stosują w życiu normy postępowania wyrażone w Prawie Harcerskim (lub przynajmniej starają się je wypełniać). Nie możemy uznawać za harcerzy tych, którzy uparcie i świadomie nie stosują się do zasad etyki harcerskiej, mimo, że noszą mundur. Braterstwo odrzuca przyjmowanie postawy wyższości wobec harcerzy z innej drużyny, chorągwi czy reszcie organizacji. braterstwo czerpie swoje treści z chrześcijańskiej idei miłości bliźniego, która bardzo mocno podkreśla godność człowieka i znaczenie więzi międzyludzkich.

5. Harcerz postępuje po rycersku.

Rycerskość to obok prawości i sprawiedliwości – przede wszystkim dzielność, którą uznać należy za potrzebę naszych czasów. Cecha ta jest miarą charakteru człowieka, skierowaną na kształtowanie ego i znajduje odbicie w większości cech tego charakteru. Dzielność jest umiejętnością przełamywania własnych słabości, zmagania się z sobą. Dzielność stymuluje rozwój, ale i sama rozwija się poprzez odwagę, dobrze pojętą pewność siebie, zaradność, aktywność, służbę, gospodarność.

6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Punkt ten szczególnie łączy się z harcerzem – stereotypowo nazwanym „przyjacielem przyrody”. Czy rzeczywiście tak jest? Obecna sytuacja na świecie zmusza do szerszego nieco spojrzenia na ten punkt. Poziom dzisiejszej wiedzy doprowadzi do pełniejszego niż kiedykolwiek poznania relacji i więzi człowieka z Naturą. Znanych jest dzisiaj wiele praw, wiele zasad rządzących przyrodą i w konsekwencji – ludźmi. Człowiek stał się świadomy wielorakich wpływów Natury na zdrowie, samopoczucie, nastroje itd. – czyli na całe jego życie. W tej sytuacji wydaje się koniecznym takie kształtowanie „harcerza – przyjaciela przyrody”, aby umiał on objąć myślą całość zagadnień związków człowieka z Naturą, albo przynajmniej był świadom ich istnienia i ważności. Każde to harcerzowi dogłębnie poznawać świat przyrody od strony biologicznej i ekologicznej. Wiedza o zagrożeniach zdrowia i życia własnego organizmu, innych ludzi, jak też pozostałej przyrody, pomoże sprostać temu zadaniu.

Ważną sprawą jest odpowiednia propaganda tego problemu wśród reszty społeczeństwa. Będąc świadomymi możliwości zagłady środowiska w wypadku nieprzemyślanych bądź nieprawidłowych decyzji, harcerze końca XX wieku muszą przyczynić się do szeroko pojętej edukacji społeczeństwa w tym zakresie. Muszą podejmować próby przełamania wielu utartych schematów przez akcje propagandowe oraz rozwijanie praktycznych zasad ekologii np. inicjowanie segregacji odpadków. Tylko w pełni świadomy harcerz, poznający w sposób profesjonalny jej tajemnicę i piękno, umiejący dostrzec niebezpieczeństwa jej grożące i podejmujący skuteczne przeciwdziałanie, może w obecnej dobie nosić miano harcerza.

Przyjęcie takiej interpretacji harcerskości powoduje konieczność podkreślania wagi edukacji ekologiczno-przyrodniczej wśród innych dziedzin programu harcerstwa. Sama wiedza jednak nie wystarczy. Harcerz winien budować w sobie poczucie więzi z przyrodą, a to oznacza nie tylko znajomość lasu i jego praw, to również wiedza o samym sobie i o tym co człowieka z przyrodą łączy. Poczucie więzi to ciągle poszukiwanie swojego miejsca w ekosystemie świata. Więź tę należy budować poprzez puszczalstwo, poprzez uczestniczenie w życiu przyrody. Tam właśnie, gdzie życie to czuć – w środku puszczy.

7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Dzisiaj za karność uważać należy świadome podporządkowanie rodzicom, przełożonym, regulaminom i rozkazom. Harcerz karny to człowiek cechujący się zdyscyplinowaniem, lojalnością wobec przełożonych, działający w sposób uporządkowany, człowiek, który przez samodyscyplinę osiąga zrozumienie podporządkowania się komuś lub czemuś (rodzicom, przełożonym, dobru wspólnemu, wyższym wartościom). Równocześnie nie może karność polegać na ślepym posłuszeństwie wobec przełożonych, co należy rozumieć w ten sposób, że przełożony nie może wykorzystywać swojej pozycji do „przekonywania na siłę” podwładnego o swojej racji – karność nie może być narzędziem do niszczenia indywidualności, samodzielności i twórczego myślenia harcerza, powinna natomiast odnosić się do działania, ponieważ zwiększa jego skuteczność. Andrzej Małkowski powiedział kiedyś, że harcerze powinni być „swobodni w myśleniu, karni w działaniu”. Karność można podzielić na zewnętrzną – czyli wszystkie formy regulaminowe, zwyczajowe itp., oraz wewnętrzną: samodyscyplina, świadomość konieczności posłuszeństwa itp. Harcerstwo powinno dążyć do wyrobienia w każdym harcerzu karności wewnętrznej – temu służy karność zewnętrzna, która powinna być ograniczona proporcjonalnie do wzrostu poziomu wyrobienia harcerskiego, wieku i oczywiście karności wewnętrznej harcerza. Dzisiejsza sytuacja wymaga od harcerstwa raczej odrzucenia dość wygodnych i łatwych w użyciu „wojskówek”, a przejścia do trudniejszej, ale za to niewątpliwie o wiele bardziej mądrej i skutecznej metody „rozumnego dialogu przełożony-podwładny”, przy zachowaniu oczywiście podstawowych choćby zasad posłuszeństwa i karności. W dzisiejszej sytuacji naszemu Związкови, rodzinom, krajowi potrzebni są ludzie zdyscyplinowani raczej samodyscypliną niż ślepym posłuszeństwem i strachem, którzy jednocześnie są przyzwyczajeni do własnej inicjatywy, samodzielności, niezależności, czego nie da się osiągnąć przez skrupowanie ich bezmyślną dyscypliną zewnętrzną.

8. Harcerz jest pogodny.

Punkt niniejszy jest, wbrew pozorom, bardzo ważnym punktem Prawa Harcerskiego i w jego interpretacji nie można lekceważyć treści, które w sobie kryje. Po głębszym zastanowieniu można dojść do wniosku że pogodny nastrój jest podstawą do działania i życia każdego człowieka. Pogoda ducha, jego równowaga, budzi optymizm, wiarę w siebie, i radość życia, energię do jego głębszego przeżywania. Umysł pogodny, radosny, nie może wytwarzać negatywnych myśli i planów. Brak optymizmu prowadzi do negacji, zwątpienia, a więc załamania się wiary w siebie, to zaś może skończyć się ruiną samego człowieka. Z tego powodu należy dbać o to, aby utrzymywać siebie (przede wszystkim) i innych ludzi w radości życia i pogodzie ducha – tym pozytywnym i pożądanym dla nas wszystkich stanie. Trzeba też pamiętać o osobistym przykładzie. Jest to bardzo ważne – pogoda ducha jednostki jest zaraźliwa i pozytywnie oddziałuje na grupę, ale równie mocno oddziałuje przykład odwrotny – braku pogody i radości. Pogodni harcerze tworzą pogodną drużynę. Znane jest z socjologii pojęcie facylitacji społecznej, czyli potęgowania się pewnych zjawisk prezentowanych przez jednostki w momencie gdy zaczynają one tworzyć grupę. taką samą sytuację może tworzyć drużyna harcerska – tu wyłania się szczególnie ważne zadanie drużynowego jako „zaraziciela” optymizmem i radością. Jeżeli chcemy zmieniać świat na lepszy musimy być pogodni – jeżeli muzyka łagodzi obyczaje, to pogodny nastrój jest jak oliwa rozlana na sztormowe fale naszej burzliwej codzienności.

9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.

W dzisiejszej sytuacji naszego kraju punkt ten musi być rozumiany i interpretowany w sposób inny niż działo się to dotychczas. W momencie, gdy nasza gospodarka wkracza na nowe drogi, drogi które zdają się gwarantować rozwój Polski (na co wskazuje sytuacja w krajach o takiej gospodarce) harcerze powinni, jako ta część społeczeństwa, która rości sobie pretensje do tytułu postępowej, awangardowej, rozpocząć działania, które doprowadzą do ukształtowania dojrzałych gospodarzy przyszłej Polski. Dzisiaj punkt niniejszy zdaje się mówić nie tylko: harcerz oszczędny i ofiarny, ale także, że harcerz to aktywny i ambitny człowiek, szukający swojego miejsca, zdobywający wiedzę, doświadczenie, umiejętności, które pozwolą mu być później fachowcem w swojej dziedzinie. Wymaga to od harcerstwa odrzucenia niechęci do takich pojęć jak: ambicja, inicjatywa, pracowitość, oszczędność, które w minionych latach bardzo skutecznie pozbawiane były swojej pozytywnej treści, stawały się wręcz wadami, czymś czego należało się wstydzić. Dzisiaj trzeba to zmieniać, póki jeszcze nie jest za późno. Dzisiejszy harcerz w świetle dziewiątego punktu powinien być typem zbliżonym do typu dominującego na świecie: człowieka odważnego, wykształconego, pewnego siebie, nie bojącego się zaryzykować, ale jednocześnie oszczędnego i wyciągającego wnioski i doświadczenia z każdego swojego posunięcia. Równocześnie należy dbać, by nie dopuścić do ukształtowania się cech będących zaprzeczeniem harcerskości: nieuczciwości, cwaniactwa, uczynienia z przedsiębiorczości celu, a nie środka do pełniejszego życia.

10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Wartości takie jak czystość, wstrzemięźliwość, abstynencja czy dbałość o zdrowie stanowią niezwykle ważny element harcerskiego etosu i chrześcijańskiej koncepcji człowieka. Czystość w myśli, mowie i uczynkach zakłada podporządkowanie sfery zmysłów i namietności rozumowi i woli, nawet za cenę trudnych zmagających wewnętrznych. W ten sposób powstaje postawa wstrzemięźliwości jako forma pracy nad sobą, która kształtuje silną wolę, ta zaś pozwoli prowadzić życie zgodnie z nakazami rozumu i uniknąć potencjalnych zagrożeń (videomania, choroba komputerowa, alkoholizm, rozpusta i inne nałogi). Wstrzemięźliwość i samoopanowanie są pozytywnym środkiem wychowawczym budującym osobowość harcerza. Ważne jest aby harcerz posiadał jasno sprecyzowane poglądy w dziedzinie etyki seksualnej, ukształtowane w świetle chrześcijańskiej wizji czystości i wstrzemięźliwości. Obecny czas niesie szereg zagrożeń z strony nałogów dla jednostek, rodzin i całego społeczeństwa, dlatego abstynencja od alkoholu, tytoniu i narkotyków jest niezwykle potrzebna zarówno w wymiarze indywidualnym jak i społecznym. Kształtuje silną wolę harcerza, chroni jego zdrowie, a także pozytywnie oddziałuje na środowisko nieharcerskie. Zdrowie fizyczne i psychiczne to dar, którego nie wolno zmarnować. Nie jest przypadkiem, że św. Paweł mierzył miłość małżeńską miłością i szacunkiem do własnego ciała. Wypływa stąd konieczność pielęgnacji ciała w myśl przyjętych zasad higieny. Młody człowiek nie powinien szafować zdrowiem własnym ani swoich kolegów, czy podwładnych, lecz troszczyć się o nie.

Uczestnicy Zjazdu Programowo-Metodycznego

Wesoła, 10.XI.1991 r.

4. Komentarz Piotra Łysonia do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 1993 r.

źródło:

„Rzodkiewka. Wkładka nie tylko dla dziadka” 1993, nr 5, dodatek nieregularny do „Drogowskazów”, 31 marca, s. 3 [w:] zespół 2189 Akta Tomasz Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 739

Piotr Łyson hm.

Komentarz do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę (Bogu i) Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym prawu harcerskiemu.

Mam szczerą wolę cały życie to znaczy: chcę, pragnę, zamierzam ze wszystkich swoich sił, całym sobą i przez całe życie.

Prawo Harcerskie

Jest ono ideałem, drogowskazem naszego harcerskiego życia, aktualnym nie tylko w okresie naszej czynnej działalności harcerskiej, ale w całym naszym życiu, także tym dorosłym. Nie potrzebuje ono ani munduru, ani stopni czy sprawności, by zachować swą aktualność. Wystarczy czyste serce gotowe przyjąć prawo harcerskie za drogowskaz całego życia.

1. Harcerz służy (Bogu i) Polsce i sumienie spełnia obowiązki.

(Bogu zawdzięczamy to, że istniejemy. On jest Stwórcą całego świata. Wszystko, co dobre w nas i wokół nas od Boga pochodzi. Przez śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jesteśmy uwalniani od naszych grzechów. Dobry Bóg dał nam wolną wolę. Każdego z nas Jezus – Syn Boży zaprasza słowami: „Pójdź za mną!”. Możemy pójść za Chrystusem drogą służby Bogu poprzez odkrywanie i wypełnianie Jego woli, a wówczas mocą Ducha Świętego będziemy zdolni odważnie kroczyć drogą wiary, nadziei i miłości, by nieść je innym ludziom. Wystarczy trwać w modlitwie, zaufać Bogu i czynić wszystko na większą chwałę Boga.)

Polska jest naszą ojczyzną, jest naszym wspólnym domem. W niej jesteśmy zakorzenieni. Służba ojczyźnie to przede wszystkim sumienne, bez partaniny i bylejakości, wypełnianie swoich powinności we własnej rodzinie, w szkole, w pracy, w życiu społecznym..., ale także szczerą troska i poczucie odpowiedzialności za losy Polski.

2. Na słowie harcerza polegać jak na Zawiszy.

Mówię to, czego jestem pewien. Nie kłamię. Nie plotkuję. Ważę swoje słowa, jestem za nie odpowiedzialny. Dotrzymuję zobowiązań. Wypełniam umowy. Nie spóźniam się. Można na mnie polegać.

3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.

Nie jestem egoistą. Myślę o innych ludziach i staram się pomóc im w miarę swoich możliwości. Chcę obdarzać bliźnich tym, co dobre, dzielić się z nimi tym, co posiadam.

4. Harcerz w każdym widzi bliźnich, a za brata uważa każdego innego harcerza.

Szanuję wszystkich ludzi bez względu na ich narodowość, rasę, wyznanie, stan majątkowy, inteligencję, zdrowie... W każdej istocie ludzkiej widzę człowieka, także w nie narodzonym dziecku, osobie upośledzonej umysłowo, kalekiej czy ciężko

chorej. Człowieka czyniącego zło nie przestaję uważać za bliźniego. Z harcerkami i harcerzami łączy mnie szczególna więź wspólnego dążenia do wierności harcerskim ideałom.

5. Harcerz postępuje po rycersku.

Jestem uczciwy. Nie ściagam. Wyrzekam się kręactwa i cwaniactwa. Mam odwagę cywilną przyznać się do błędu i ponieść jego konsekwencje. Staję w obronie prawdy. Przeciwwstawiam się złu. Bronię krzywdzonych.

6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Troszczę się o otaczającą mnie przyrodę. Staram się zwracać uwagę na każdą, nawet najmniejszą jej część, by swoją osobą nie wyrządzić jej krzywdy. Poznaje przyrodę, by móc ją zrozumieć, otoczyć większą troską i żyć w harmonii z nią, by nie być dla niej intruzem. (W bogactwie i pięknie przyrody odnajduję dobroć Stwórcy.)

7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Posłuszeństwo polega na dobrowolnym podporządkowaniu się decyzjom rodziców lub przełożonych, na uznaniu, że w ściśle określonych sprawach, a nie we wszystkich, mają oni prawo za mnie decydować, sprawować władzę nad mną. Władza porządkuje życie społeczne, lecz zawsze ma swój zakres. To znaczy, że osoba sprawująca władzę tylko w niektórych sprawach może za mnie decydować. Posłuszeństwo zasadniczo różni się od uległości tym, że wypełnianie poleceń nie wynika z bojaźni, lecz ze świadomości, że dla dobra mojego i społeczności, w której żyję, w pewnych sprawach osoba sprawująca władzę powinna za mnie podejmować decyzje. Karność jest zarówno przejawem posłuszeństwa jak i wyrazem wewnętrznego zdyscyplinowania.

8. Harcerz jest zawsze pogodny.

Nie zrażam się trudnościami i niepowodzeniami. Traktuję je jak przeszkody, które powinienem pokonać z zachowaniem wewnętrznego spokoju i pogody ducha. W każdej, nawet najcięższej sytuacji zachowuje życzliwość wobec innych ludzi, nadzieję i choćby odrobinę uśmiechu.

9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.

Jestem oszczędny, bym mógł być ofiarny, bym mógł własnym czasem dobrami materialnymi i duchowymi dzielić się z innymi ludźmi. Chcę wiele posiadać, bym mógł wiele dawać. Szczęście jest w dawaniu, a nie w braniu. Żeby dać, trzeba mieć. Nie mogę trwonić tego, co posiadam. Szczególnie ważne jest dobre wykorzystanie własnego czasu, gdyż straconego nie da się już odzyskać.

10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Czystość myśli, mowy i uczynków oznacza, że moje myśli, słowa i czyny są szlachetne i dobre. Nie ma w nich wulgarności, egoizmu, podstępów, fałszu, pychy, zawiści... Moje zachowanie wobec osób płci przeciwnej jest pełne godności i szacunku dla ich odmienności. Nie pożądam drugiego człowieka, lecz uczę się prawdziwej miłości, o której św. Paweł napisał (1. Kor. 13), że jest cierpliwa i łaskawa, nie zazdrości, nie szuka poklasku, nie unosi się pychą, nie dopuszcza się bezwstydu, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego, nie cieszy się z niesprawiedliwości, lecz współweseli się z prawdą, wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma.

Nie palę tytoniu i zachowuję trzeźwość, bo dbam o swoje zdrowie i chcę być wolny od uzależnień. Rezygnuje z picia napojów alkoholowych, podejmując abstynencję, aby przeciwstawić się pijackiej obyczajowości, która jest zmorą naszego

kraju, by dać świadectwo dla otrzeźwienia tych, którzy nadużywają alkoholu i dla umocnienia tych, którzy mają zbyt mało sił, by odmówić, gdy są nakłaniani do picia. (Moja abstynencja może być miłym Bogu darem dla przebłagania za grzechy pijaństwa tych, którzy nadużywają alkoholu.)

Czuwajcie!

Warszawa, dn. 10.06. i 6.09. AD 1992

5. Komentarz Kardynała Józefa Glempa do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 5 sierpnia 1995 r.

źródło:

M.M. Drozdowski (red.), *Harcerska antologia papieska*, Warszawa 1999, s. 73–76

Drodzy harcerze

Drodzy harcerze i harcerki!

Wasza odnowiona formuła przyrzeczenia harcerskiego pozwala mieć nadzieję, że harcerstwo w Polsce będzie jedną z wielu propozycji dla dzisiejszej młodzieży w kształtowaniu swojej osobowości. Podejmujecie odnowioną formułę przysięgi i prawa harcerskiego w czasie przełomów wieków i przeobrażeń ustrojowych w naszej Ojczyźnie. Dlatego też zarówno słowa przyrzeczenia, jak i prawa harcerskiego, aby spełniały zadanie wychowawcze w obecnym czasie, należy rozpatrywać w kontekście odbywających się zmian, zagrożeń i wezwań.

W czasie, kiedy lansuje się styl życia bez żadnych ograniczeń i barier, wy, harcerze, z własnej woli chcecie podjąć życie według zadań i przyrzeczeń harcerskich określonych w prawie harcerskim.

Chcąc osiągnąć bogatą osobowość, potrzeba pewnej dyscypliny, która płynie nie z ograniczenia wolności, ale z rozeznania jej w prawdzie. Dlatego też zasady, prawa i reguły są drogowskazami ku rozwojowi pełni człowieczeństwa.

Myśląc o człowieku szczęśliwym, oprócz rozwoju fizycznego i intelektualnego, nie możecie zapomnieć o rozwoju duchowym. Proces rozwoju człowieka winien być zintegrowaną całością. Dlatego wasze podstawowe prawa i reguły są określone jako „służba Bogu”, „służba Ojczyźnie” i „służba bliźnim”.

Pełnić służbę Bogu – aby pełnić ją całym życiem i szczerą wolą, trzeba się zaprzyjaźnić z Bogiem. Żeby się z Nim zaprzyjaźnić, trzeba Go poznać. Poznając Boga w jego wielkości, dobru, pięknie i miłości do człowieka, sercem się z Nim zaprzyjaźnisz. A przyjaźń rodzi miłość, która jest gotowa uczynić wszystko. Stąd służyć Bogu, to doświadczać „przygód duchowych”. Msza święta, modlitwa, sakramenty święte – tu oczekuje cię Bóg – Przyjaciół, aby cię obdarzyć swoją łaską.

Abym się z kimś zaprzyjaźnić, serce mu oddać, całym życiem pełnić mu służbę, trzeba być dziś szczególnie roztropnym. W okolicznościach naszego życia kryją się różne bożki, które chciałyby pozyskać waszą przyjaźń duchową. Pamiętaj! Bóg jest JEDEN w TRZECH OSOBACH. Tylko On może cię zbawić i dać prawdziwą przyjaźń.

Służyć Ojczyźnie – służba ta nie będzie ciężarem, jeśli kochać ją będziesz z całą jej historią, górami, jeziorami, przydrożnymi krzyżami i ludźmi, którzy tę Polskę stanowią od ponad tysiąca lat. Służyć, to odkrywać przeszłość, by lepiej rozumieć teraźniejszość i uczyć się przyszłości. Służyć, to znać Ojczyznę swoich przodków,

o której kształt walczyli i ginęli. Służyć Ojczyźnie, to pielęgnować pamięć przeszłości i przechowywać depozyt, skarb, któremu na imię Polska.

Służyć bliźniemu – to kochać go taką miłością, jaką kochasz siebie. Jeśli będziesz odpowiedzialny za rozwój swojej osobowości, to łatwiej ci będzie dostrzec niedostatki innych, by pośpieszyć im z pomocą. Dziś, jak może nigdy dotąd, jest wielu ludzi potrzebujących pomocy, tej materialnej, a jeszcze bardziej duchowej. Wielu obok ciebie jest samotnych, rozdartych wewnątrz. Żyją wśród ludzi, samotni. By służyć bliźnim, trzeba mieć wrażliwość i serce delikatne, a wtedy zobaczysz nie tylko swoje potrzeby, ale i innych.

Składając przysięgę harcerską świadomie i dobrowolnie, stajesz się człowiekiem odpowiedzialnym. Ale raz złożoną przysięgę co dzień będziesz musiał potwierdzać swoją postawą życia. Życiem musisz dodawać przysiędze świeżości, jeśli chcesz być godnym harcerzem i harcerką.

Gdy wierny będziesz złożonej przysiędze, to prawo harcerskie zamknięte w dziesięciu wskazaniach będzie ci łatwo przestrzegać. Jeśli Bóg jest twoim przyjacielem, jeśli bliźni jest twym bratem, a Ojczyzna matką, to wypełnić swoje obowiązki nie możesz inaczej jak tylko sumiennie. Nie możesz wtedy zawieść, stchórzyć, być smutnym, rozrzutnym, uzależnionym nałogami i krnąbrnym, bo inaczej nie jesteś godny przyjaźni z Bogiem i ludźmi.

1. **Być człowiekiem sumienia** – sumienie Sobór Watykański II nazwał sanktuarium człowieka, gdzie przebywa on sam z Bogiem, którego głos rozbrzmiewa w jego wnętrzu (Gaudium et spes, 16). Sumienie jest świadkiem prawdy, na którą trzeba się otworzyć w pokornym jej poszukiwaniu. Sumienie więc nie decyduje, co jest dobre, a co złe, ale odkrywa, co jest dobre a co złe. Ażebym harcerz mógł spełniać sumiennie swoje obowiązki musi mieć prawidłowo ukształtowane sumienie. Dlatego jednym z podstawowych zadań jest troska o prawidłową formację sumienia, która w konsekwencji pozwoli sumiennie mu wypełniać obowiązki wynikające z Przysiężenia Harcerskiego.

2. **Być człowiekiem słowa.** Dzisiejszy człowiek wierzy wtedy słowom, jeśli są one poparte postawą życia. Wszyscy obserwujemy proces erozji języka i rozpad słowa. Obserwujemy rozerwanie między znaczeniem a brzmieniem słowa. Słowo oderwane od treści niczego nie przekazuje. Dlatego słowo harcerza musi być jednością, treścią jego brzmienia i życia.

3. **Być człowiekiem pożytecznym i nieść pomoc bliźnim.** Być pożytecznym, to znaczy uczyć się kompetencji w określonych dziedzinach życia. Być pożytecznym, to znać się na rzeczy, to zdobywać mistrzostwa w różnych dyscyplinach. W ten sposób harcerz służy dobru wspólnemu i niesie pomoc drugiemu człowiekowi.

4. **Widzieć w każdym człowieku bliźniego i uważać każdego za brata.** Harcerz nie przejdzie obojętnie obok drugiego człowieka nie zauważając go. Obojętność na drugiego człowieka zda się dominować w dzisiejszym świecie. Człowiek nie patrzy na człowieka jako na obraz Boga samego, tylko jako na narzędzie kariery, posiadania, wyzysku i zarobku. Jest wyrachowany w czasie poświęconym drugiemu człowiekowi. Dlatego harcerz nie szczędzi czasu swojemu bratu, ale usiłuje go zrozumieć, podnieść na duchu, dostrzec w nim dobro, jakie zaszczerpił Stwórca w swoim stworzeniu.

5. **Postępować po rycersku.** Oznacza to być człowiekiem honoru, a takim człowiekiem winien być harcerz. Postępować po rycersku, to oznacza mieć odwagę i stanąć w prawdzie przed drugim człowiekiem i przed samym sobą. Postępować po rycersku, to troszczyć się o szacunek wobec swoich kolegów, a w szczególności wobec koleżanek, osób starszych, wszędzie tam, gdzie się znajdziemy.

6. **Być człowiekiem miłującym przyrodę i poznawać ją.** Miłować przyrodę i poznawać ją, to kochać Boga i uwielbiać Go za to, co stworzył. Przyroda to dzieło

Stwórcy. Poznając przyrodę, poznasz jej Stwórcę, odkrywasz piękno daru stworzenia. Przyroda to środowisko człowieka.

7. Być człowiekiem karności i posłuszeństwa. Posłuszeństwo to nic innego jak wymaganie od siebie, panowanie nad swoim „ja”. Choćby nikt od was nie wymagał, wymagajcie sami od siebie – słowa Ojca Św. powiedziane do młodzieży na Jasnej Górze 1983 r. Któż bardziej jak nie harcerz powinien wymagać od siebie, walcząc z lenistwem, wygodnictwem i łatwizną. Być posłusznym wobec swoich Przełożonych to równocześnie słuchać ich i wykonywać ich polecenia. Prawdziwe posłuszeństwo kształtuje w dojrzałym człowieku serce dziecka, które czyni go wolnym i radosnym. Harcerz słuchając drugiego człowieka, nie umniejsza się, ale rośnie, nie zacieśnia się, ale pogłębia swoją postawę. Przez posłuszeństwo wyraża się swój szacunek do drugiego człowieka, który jest obrazem Boga.

8. Być człowiekiem pogodnym. Optymizm patrzenia na świat zdobywa się patrząc na niego oczyma wiary. W świecie jest Bóg, który jest sprawcą dobra. Stąd nadzieja i radość harcerza winna sięgać głębi wiary. Być człowiekiem radosnym, to zadanie dla każdego harcerza. Radość jest nam po to dana, abyśmy nią żyli i o niej świadczyli. Radość jest darem. Harcerz musi więc starać się ją przyjmować i pozwolić jej promieniować. Bóg jest radością. Wasza pogoda, zadowolenie niech się wszystkim rzucają w oczy.

9. Być człowiekiem oszczędnym i ofiarnym. To nic innego jak osiąść umiejętność gospodarowania własnym dobrem, używaniem tylko tego, co jest dla mnie konieczne. To jest również walka z wadą polskiej rozrzutności. Każdy harcerz winien uczyć się ofiary w imię wartości. Być ofiarnym, to także mieć miłość Ojczyzny i Boga, aż do oddania życia.

10. Być czystym w myśli, mowie, uczynkach i nie ulegać nałogom. Być czystym to widzieć obecność Boga w sobie i drugim człowieku. To oznacza mieć serce wolne od zła. Być czystym to otworzyć się na drugiego człowieka, na prawdziwą miłość, jaką jest Bóg. Czystość w myślach, słowach i uczynkach dopomoże harcerzowi wyrzec się tego, co przemijające i złudne, a objawi prawdziwe oblicze życia. Dlatego abstynencja i wstrzemięźliwość powinny być cnotami harcerza, aby nie zamazać obrazu Boga w człowieku.

Ucząc się wypełniać przysięgę i prawo harcerskie, będziecie wzrastać w przyjaźni z ludźmi w łasce u Boga i w ten sposób będziecie stawać się szczęśliwymi, czego wam z całego serca życzę i błogosławię.

Archiwum Sekretariatu Prymasa Polski

6. Idee zawarte w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim, 1998 r.

źródło:

„My Harcerki ZHR”, s. 17–24 [w:] zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczka 688

PIEŃ

Zapoznaliśmy się z historią Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Teraz chcielibyśmy się dowiedzieć jaka wam przyświeca idea i jakie sobie stawiacie cele?

Postaram się wyczerpująco odpowiedzieć na Państwa pytanie. Zacznę od omawiania idei, wokół której gromadzą się harcerki. Jest ona zawarta w Prawie i Przyrzeczeniu

Harcerskim, których tekst określa statut ZHR. Jej kanon stanowią trzy podstawowe wartości: Bóg, Polska, Bliźni. Jednak harcerstwo to coś więcej niż nasza organizacja. To przede wszystkim styl bycia, który można nazwać **Wielką Przygodą Życia**.

Chcielibyśmy poznać zasady, według których postępujecie.

Sposób postępowania harcerek określa Prawo harcerskie:

Prawo Harcerskie

1. *Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.*
2. *Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.*
3. *Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.*
4. *Harcerka w każdym widzi bliźniego a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.*
5. *Harcerka postępuje po rycersku.*
6. *Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.*
7. *Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.*
8. *Harcerka jest zawsze pogodna.*
9. *Harcerka jest oszczędna i ofiarna.*
10. *Harcerka jest czysta w myśli i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.*

Kiedy powstało prawo Harcerskie?

Nasze Prawo jest wzorowane na Prawie Skautowym ułożonym przez gen. Roberta Baden-Powell'a. Na język polski zostało ono przetłumaczone w 1911 r. W 1919 przeredagowano i uzupełniono tekst Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego. Obecna wersja została spisana w 1932 r.

Jeśli wasze prawo ma już tyle lat, to czy nie straciło na aktualności? Przecież na świecie zaszły ogromne zmiany kulturowe. Niektóre punkty Prawa wydają się już anachroniczne, np. Harcerka postępuje po rycersku?

Po II wojnie światowej opracowano szereg wersji prawa harcerskiego odbiegających w mniejszym lub większym stopniu od tekstu przedwojennego. Próbowano na siłę zastąpić Boga socjalizmem, nadać współczesne brzmienie poszczególnym punktom. W wielu środowiskach nie były one akceptowane i stosowano tekst tradycyjny, co często wiązało się z szykanami ze strony władz ZHP. W latach osiemdziesiątych środowiska Ruchu powróciły do przedwojennej rotacji Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego. Okazało się, że ten tekst, utwierdzony tradycją i wolny od naleciałości ideologicznych najlepiej odzwierciedla ideę przewodnią harcerstwa i nie stracił na aktualności. Ideały w nim zawarte okazały się ponadczasowe. Angielskie prawo skautowe od powstania po dziś dzień ma niezmiennione brzmienie. Za przykład może też posłużyć Dekalog, który ma już ponad trzy tysiące lat, a jego przesłanie moralne jest nadal aktualne. Natomiast należyte powiązanie Prawa harcerskiego z najważniejszymi współczesnymi potrzebami wychowawczymi odbywa się poprzez modyfikację komentarza do Prawa.

No właśnie. Wiele sformułowań, zawartych w waszym prawie jest dla nas niejasnych, czy mogłaby drużyna je dla nas krótko skomentować?

Pierwszy punkt Prawa jest fundamentem, na którym mamy budować swoje harcerstwo wyznacza zadania jakie stoją przed każdym z nas. Harcerka swoje

postępowanie, każdą chwilę swego życia opiera na prawie i woli bożej. Równie ważną wartością jest dla nas Ojczyzna, rozumiana jako wspólnota ludzi, tradycja, język, ziemia ale i wspólna przyszłość. Harcerka jest częścią tej wspólnoty, musi rozumieć do czego ją to zobowiązuje a swoje obowiązki wobec niej świadomie stawiać przed swą korzyścią.

W dzisiejszym świecie modne jest zastępowanie Boga bożkami, które dają poczucie złudnej wolności prowadzącej do zniewolenia. Władza, pieniądze, sekty – to tylko pozory. Do wolności wyswobodził nas Chrystus i tylko tej, prawdziwej wolności warto strzec.

Słowo Ojczyzna jest dziś spychane na margines naszego życia. A przecież tak wiele jej zawdzięczamy. Dlatego harcerka sumiennie służy Ojczyźnie. Tym bardziej że dziś służba dla niej nie musi obejmować czynów wielkich i bohaterskich. Wystarczy że codziennie będzie sumiennie wypełniała swoje obowiązki, sumiennie podchodziła do nauki, by w ten sposób przygotować się do roli jaką jej wyznaczy życie. Będzie broniła dobrego imienia Polski, szanowała rodzinę, tradycję, dbała o wspólną własność, bez względu na okoliczności.

Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy. Co to znaczy?

Drugi punkt mówi, że harcerka ceni swą godność, jest rzetelna, prawdomówna i punktualna, nie rzuca słów na wiatr. Brzydzi się kłamstwem, obłudą i obmową. Za wzór do naśladowania prawo stawia nam Zawiszę Czarnego, który słynął ze szlachetności, prawości oraz poczucia swej godności. Harcerka tak jak on musi dążyć do Prawdy. Musi stać po stronie Prawdy mimo iż może ją to wiele kosztować. Nie plotkuje, nie obmawia, nie oczernia. Potrafi uczciwie przedstawiać swoje osądy. Nie chwali kogoś w oczy a krytykuje za jego plecami. Chce być uczciwa, nie oszukuje, nie przywłaszcza sobie cudzej własności.

A trzeci punkt? Czy jest trudny do realizacji.

Harcerka jest pożyteczna, niesie pomoc bliźnim czyli postępuje zgodnie z przykazaniem miłości – kochaj bliźniego swego jak siebie samego. Codziennie stara się wyświadczyć przyjacielską przysługę, spełnić dobry uczynek. Nie przejdzie obojętnie obok potrzebującego. Harcerka jest pożyteczna w domu, szkole, w pracy i społeczeństwie bowiem harcerstwo to gotowość pomagania innym. Nie znaczy że ma wszystko robić za nich, lecz nieść bezinteresowną pomoc potrzebującym.

W punkcie czwartym waszego Prawa także jest mowa o bliźnich...?

Tak. Punkt ten odnosi się do naszego stosunku do bliźniego. Harcerka w każdym widzi takiego samego człowieka jakim ona sama jest, niezależnie od wykształcenia, zamożności, stanowiska, narodowości, wyznania czy koloru skóry, jest przyjaciółką całego świata. Wszyscy ludzie są dziećmi jednego Ojca, każdemu należy się szacunek, prawo do życia, wolności, sprawiedliwości, prawdy i miłości. Harcerka jest przeciwna wszelkiej niesprawiedliwości, przeciwdziała złu i nienawiści, stara się akceptować ludzi takich jakimi są, z ich wadami i ułomnościami. Jest gotowa bronić życia każdego człowieka, w każdej formie tego życia. Jest gotowa bronić życia każdego człowieka, w każdej formie tego życia. Jest przeciwna czystkom narodowym, rasowym i religijnym, eutanazji oraz aborcji.

To takie trochę dziwne – harcerka ma postępować po rycersku?

Rzeczywiście, ten punkt Prawa ma bardzo „męskie” brzmienie. Nie trzeba jednak go omijać, ani zmieniać brzmienia. Przecież chłopcy też nie traktują go

dosłownie i nie pojedynkują się. Rzecz w tym, co jest uniwersalne ze starych kodeksów rycerskich: w honorze. I tu nie ma znaczenia płeć. Znow można by nawiązać do legendarnego Zawiszy. Po prostu harcerka ma swoim postępowaniem dawać przykład, normy powinny być dla niej jasne i niezmiennie, kierować się w życiu etyką, honorem, okazywać szacunek starszym, powinna bronić słabszych, umieć się nad nimi pochylić. Jest karna, nie boi się trudnych sytuacji, o tym będzie jeszcze dalej. pracuje nad swoim charakterem „Aby zmienić świat i ludzi wpierv stara się zmienić siebie”. I jeszcze jeden aspekt – słowo dama nie znaczy dziś tyle co dawniej, lepiej będzie powiedzieć: Harcerka ma klasę!

Dużo czasu spędzać na łonie natury. Jaki jest wasz stosunek do przyrody?

O tym mówi szósty punkt Prawa. Harcerka ciesząc się pięknem przyrody, korzystając z jej darów sama czuje się jej częścią. Stara się poznać zawartą w niej mądrość. Jest przyjaciółką zwierząt, nie pozwala ich dręczyć. Chroni swe środowisko, dba o rozwój przyrody i ceni jej piękno. Widzi w przyrodzie harmonię wszechświata, której coraz częściej brakuje w cywilizacyjnym zamęcie. Dlatego stara się bronić przyrodę przed zniszczeniem, nie zaśmieca i nie zatrzuwa jej. Chroni bogactwa życia, stara się by przybywało drzew i roślin, chroni ptaki i zwierzęta oraz opiekuje się nimi. Raduje się pięknem swego kraju i świata.

To wspaniały punkt, z tym posłuszeństwem Rodzicom. Możemy się spodziewać, że Druhną będzie naszą sojuszniczką? Tylko czy nasza córka da się na to namówić?

Oczywiście, w wychowaniu jesteście sojusznikami rodziny. Sprawa uczenia się dyscypliny jest wprawdzie trudna, ale krok po kroku możliwa. Że dobrze pojęta karność jest przydatna w życiu harcerka przekonuje się na pierwszych zbiórkach, na obozie, poprzez przykład innych harcerek, także przełożonych. Już po pierwszych obozach zaczyna rozumieć potrzebę dyscypliny w zastępie, drużynie, uczy się odnosić to do życia codziennego. Najpełniej rozumie to, kiedy sama staje się przełożoną – choćby zastępową. Myślę, że zaczyna też wtedy rozumieć wiele „niepopularnych” decyzji swoich Rodziców. Ważne jest też, że w drużynowej znajdzie „bratnią duszę”, która pomoże w trudnej chwili, wesprze ale jasno przypomni, że karność i dbałość o harmonijne współżycie w rodzinie jest potrzebna i aktualna w każdym momencie.

Co oznacza pogoda? Czy harcerka ma być zawsze uśmiechnięta i beztroska?

Niekoniecznie zawsze uśmiechnięta, bo są w życiu chwile powagi, i na pewno nie beztroska. To bardzo piękny punkt Prawa Harcerskiego, niezwykle trudny, pomimo lekkiego brzmienia. Mówi o pogodzie ducha – na co dzień, pomimo wszelkich kłopotów, trudności. To potrzeba i umiejętność wychodzenia naprzeciw trudnościom z podniesioną głową, z odwagą. Pogoda oznacza też nadzieję. Życie nadzieją i wiarą pozwala nie tracić pogody ducha. Radość z życia powinna zawsze wygrać w duszy harcerki z przygnębieniem, trudną czasem codziennością. Harcerka nie narzeka na los, tylko dzielnie stawia mu czoło, nie zniechęca się niepowodzeniem, bo wie, że trudności są potrzebne, że po nich nadchodzą zawsze piękne chwile, że trud się opłaca, po prostu jest optymistką. Poza tym harcerka kocha życie, docenia jego czar i niepowtarzalny dar, jakim ono jest. Jakże być w takiej sytuacji ponurą?

Ważna jest także ta pogoda zwyczajnie rozumiana: uśmiech na co dzień, umiejętność śmiania się z różnych sytuacji, czasem z własnej słabości. Nie byłoby dobrze, gdyby harcerka była pozbawiona poczucia humoru. W praktyce to przekłada się na umiejętność rozjaśnienia ponurych chwil sobie i innym: może piosenką, płasem,

dobrym słowem, a może modlitwą. Na pewno każdy kiedyś widział drużynę harcerek, która czekając na spóźniony pociąg nie narzeka, ale wesoło wykorzystuje czas.

A poza tym wszystkim, skoro mowa o nas – dziewczętach, to „złość piękności szkodzi”.

Oszczędna i ofiarna? Czy to możliwe?

Dziewczyna w swoim życiu harcerskim powinna nauczyć się żyć: dobrze żyć. Nie powinna tracić czasu i pieniędzy na sprawy niepotrzebne. Powinna nauczyć się być gospodarną kobietą. To może brzmieć dziwnie, ale jest niesłychanie cenne. Taka postawa jest trudna w dzisiejszych czasach. Nie oznacza to jednak „węża w kieszeni” ani tego, że harcerka ma żyć i wyglądać jak z innej epoki.

Oszczędna czyli rozsądna. Rozsądku trzeba się w dzisiejszych czasach uczyć. Umiejętne wydawanie pieniędzy, odpowiednia ilość czasu poświęcona na rozrywkę i wypoczynek, ich dobór – tego może nauczyć harcerskie życie. A ofiarna to miłośniernia. Znow trudne słowo. Harcerstwo uczy patrzenia wokół siebie, zauważania potrzeb innych, nie tylko potrzeb materialnych, uczy poświęcać czas ludziom i sprawom ważnym, uczy życia w którym „dawanie” z siebie, czyli służba staje się radością, pozwala na pogodę ducha. I znow pięknie połączyły się nam dwa sąsiednie punkty – to pokazuje jak spójnie i trafione jest nasze prawo.

To z czym drużna połączy tę słynną harcerską abstynencję?

Dla harcerki, która kieruje się drogowskazami dziewięciu pierwszych punktów, zakaz w punkcie dziesiątym nie jest dziwny ani trudny. Można nawet zaryzykować, że nie jest potrzebny – bo to wszystko zostało już, innymi słowy, powiedziane.

Oszczędność i ofiarność uczy mądrze rozpoznawać rzeczywiste potrzeby od zachcianek. „Znika” więc problem używek. Ofiarność, służba, pożyteczne życie, karność wewnętrzna: to wszystko sprzyja czystym myślom, słowom, uczynom, mówiąc troszkę żartobliwie – nie daje czasu i możliwości na inne.

Pogoda ducha, radość życia pozwalają na wnoszenie w życie własnej wyjątkowości, dają dystans wobec „towarzystwa”, które zachęca do złego. Pogodna, kochająca życie harcerka nie znajdzie nic atrakcyjnego w używkach, nałogach, w wulgarnym towarzystwie, nie imponuje jej taki styl życia. Dla harcerki odpowiedzialnej za swoje słowo – czystość ich jest oczywistością.

To może taki punkt jest rzeczywiście niepotrzebny?

Oczywiście, że nie! Stawia on sprawy bardzo jasno a to także jest bardzo potrzebne we współczesnym świecie, potrzebne w wychowaniu, jeśli ma ono być oparte na konkretnych zasadach. To cenne dopełnienie naszego wizerunku.

To bardzo piękne o czym Drużna mówiła, ale czy nie nazbyt nudne i poważne, może nawet trochę niedzisiejsze?

Harcerka nie jest poważna, patetyczna i oderwana od rzeczywistości, nie takie dziewczyny chcemy wychować. Harcerki powinny być odważne, gotowe do podjęcia służby ale też radosne. Żyjące z naturą, pełne fantazji, kochające życie, przygotowane do życia. Posiadające poczucie humoru, rozśpiewane, potrafiące zabawić towarzystwo, zaopiekować się zarówno chorym, czy starszym człowiekiem, jak i dzieckiem. Rzetelne i twórcze, ciekawe świata, umiejące się uczyć, szanujące i zgłębiające własną historię i kulturę i dobrze władające językami obcymi. Radzące sobie równie dobrze w lesie, na biwaku, w górach jak i we własnej kuchni i przy komputerze.

Tradycja i nowoczesność. Czy takie są cele wychowania w harcerstwie?

Na pewno. Chociaż to oczywiście nie wszystko. To jakby efekty działania i postawy harcerki. Podstawą, dla nich i ich źródłem jest życie oparte na ideałach zawartych w Prawie Harcerskim, wyrażonych w Przrzeczeniu.

Jak chcecie to osiągnąć?

Naszym „starym” harcerskim sposobem – nazywamy go metodą harcerską. Za chwilę Państwu o niej opowiem, teraz chciałabym tylko powiedzieć o jednym z najważniejszych elementów tej metody jakim jest przykład instruktorów. Wszystkich nas obowiązuje jedno Prawo Harcerskie, starsi pokazują młodszym, że życie w myśl jego idei jest możliwe, jest piękne, fascynujące, owocne. Pokazują, że ta harcerska idea się nie starzeje.

Na koniec chcielibyśmy dowiedzieć się czegoś o waszym Przrzeczeniu.

Przrzeczenie składają harcerki po kilku miesiącach przynależności do ZHR-u. Jest ono potwierdzeniem świadomego wyboru podążania przez życie zgodnie z Prawem Harcerskim. Przrzekając całym życiem służyć Bogu i Polsce jeszcze raz podkreślamy, że naszym celem jest życie zgodnie z wiarą i etyką chrześcijańską. Pamiętając o tym wielkim darze jakim jest wolność i czerpiąc siłę z narodowej tradycji do budowania wspólnej przyszłości. Deklarujemy także chęć niesienia bezinteresownej pomocy innym oraz wierność zapisanym w Prawie Harcerskim ideałom, które Państwu przed chwilą przedstawiłam. Można powiedzieć, że Przrzeczenie jest fundamentem, na którym budowana jest nasza wielka przygoda życia.

7. Harcerski dekalog – krótki komentarz, 2004 r.

źródło:

G. Nowak, ABC harcerza ZHR. Kalendarzyk harcerski, Warszawa 2004, s. 18–20

Druhu,

trzymasz w ręce pierwszy w historii ZHR kalendarzyk harcerski, opracowany specjalnie dla Ciebie. Stając się coraz lepszym harcerzem, nabywasz nowe umiejętności, zdobywasz wiedzę, kształtujesz swój charakter. Ten kalendarzyk „ABC harcerza ZHR” powstał, byś mógł w jednym miejscu znaleźć podstawowe informacje niezbędne do osiągnięcia harcerskiej biegłości. Oczywiście, niemożliwością było zmieścić wszystko, co chciałbyś wiedzieć i umieć, ale mam nadzieję, że to, co znajdziesz na dalszych stronach popchnie cię do szukania w innych książkach interesujących cię wiadomości. Kiedy spotkamy się na szlaku harcerskiej przygody, kiedyś, gdzieś, będziemy mogli wspólnie dokonywać rzeczy z pozoru niemożliwych, a dla nas osiągalnych dzięki umiejętnościom nabytym w naszym harcerstwie.

I jeszcze jedno – „ABC harcerza ZHR” powstało dzięki pracy i pomysłowości hm. Grzegorza Nowaka i Wydziału Harcerskiego GKH-y ZHR. Już teraz dziękuję ci, Grzegorzu, z całego serca.

Czuwaj!

Naczelnik Harcerzy ZHR

hm. Paweł Zarzycki HR

Harcerski dekalog – krótki komentarz

Harcerz służby Bogu i Polsce i sumienie spełnia swoje obowiązki

Pierwszy punkt Prawa jest fundamentem, na którym mamy budować harcerstwo; wyznacza zadania, jakie stoją przed każdym z nas. Harcerz swoje postępowanie, każdą chwilę swego życia opiera na prawie i woli bożej. Równie ważną wartością jest dla nas Ojczyzna, rozumiana jako wspólnota ludzi, tradycja, język, ziemia, ale i wspólna przyszłość. Harcerz jest częścią tej wspólnoty, musi rozumieć, czego to od niego wymaga, a swoje obowiązki wobec niej świadomie stawiać przed swą korzyścią.

W dzisiejszym świecie modne jest zastępowanie Boga bożkami, które dają poczucie złudnej wolności prowadzącej do zniewolenia. Władza, pieniądze, sekty – to tylko pozory. Do wolności wyzwolił nas Chrystus i tylko tej prawdziwej wolności warto strzec.

Słowo Ojczyzna jest dziś spychane na margines naszego życia. A przecież tak wiele jej zawdzięczamy. Dlatego harcerz sumiennie służy Ojczyźnie. Tym bardziej że dziś służba dla niej nie musi obejmować czynów wielkich i bohaterskich. Wystarczy, że codziennie będzie sumiennie wypełniał swoje obowiązki, sumiennie podchodził do nauki, by w ten sposób przygotować się do roli, jaką mu wyznaczy życie. Będzie bronił dobrego imienia Polski, szanował rodzinę, tradycję, dbał o wspólną własność, bez względu na okoliczności.

Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy

Drugi punkt mówi, że harcerz ceni swą godność, jest rzetelny, prawdomówny i punktualny, nie rzuca słów na wiatr. Brzydzi się kłamstwem, obłudą i obmową. Za wzór do naśladowania Prawo stawia nam Zawiszę Czarnego, który słynął ze szlachetności, prawości oraz poczucia swej godności. Harcerz, tak jak on, musi dążyć do Prawdy. Musi stać po stronie Prawdy, mimo iż może go to wiele kosztować. Nie plotkuje, nie obmawia, nie oczernia. potrafi uczciwie przedstawić swoje osądy. Nie chwali kogoś w oczy, a krytykuje za jego plecami. Chce być uczciwy, nie oszukuje, nie przywłaszcza sobie cudzej własności.

Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim

Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim, czyli postępuje zgodnie z przykazaniem miłości – „Kochaj bliźniego swego jak siebie samego”. Harcerz codziennie stara się wyświadczyć przyjacielską przysługę, spełnić dobry uczynek. Nie przejdzie obojętnie obok potrzebującego. Harcerz jest pożyteczny w domu, w szkole, w pracy

Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza

Punkt ten odnosi się do naszego stosunku do bliźniego. Harcerz w każdym widzi takiego samego człowieka jakim on sam jest, niezależnie od wykształcenia, zamożności, stanowiska, narodowości, wyznania czy koloru skóry, jest przyjacielem całego świata. Wszyscy ludzie są dziećmi jednego Ojca, każdemu należy się szacunek, prawo do życia, wolności, sprawiedliwości, prawdy i miłości. Harcerz jest przeciwny wszelkiej niesprawiedliwości, przeciwdziała złu i nienawiści, stara się akceptować ludzi takich, jakimi są, z ich wadami i ułomnościami. Jest gotów bronić życia każdego człowieka, w każdej formie tego życia. Jest przeciwny czystkom narodowym, rasowym i religijnym, eutanazji oraz aborcji.

Harcerz postępuje po rycersku

Rycerskość to przeciwieństwo chamstwa, nieuprzejmości, brutalności. Harcerz bezinteresownie i śmiało broni słabszych i krzywdzonych, okazuje szacunek starszym i kobietom, jest szlachetny w swym postępowaniu. Aby zmienić świat i ludzi, wpierw stara się zmienić siebie.

Zwłaszcza swoje wady, szczególnie egoizm i pychę. Jest nieprzejednany wobec podłości, kręctw i podstępów. Dbą o kulturę swego zachowania i języka. Potrafi się odpowiednio zachować w różnych sytuacjach, szczególnie wobec dziewcząt.

Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać

Harcerz ciesząc się pięknem przyrody, korzystając z jej darów sam czuje się jej częścią. Stara się poznać zawartą w niej mądrość. Jest przyjacielem zwierząt, nie pozwala ich dręczyć. Chroni swe środowisko, dba o rozwój przyrody i ceni jej piękno. Widzi w przyrodzie harmonię wszechświata, której coraz częściej brakuje w cywilizacyjnym zamęcie.

Dlatego stara się bronić przyrodę przed zniszczeniem, nie zaśmieca i nie zatrzuwa jej. Chroni bogactwa życia, stara się by przybywało drzew i roślin, chroni ptaki i zwierzęta oraz opiekuje się nimi. Raduje się pięknem swego kraju i świata.

Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym

Nie wymagamy tu ślepego posłuszeństwa. Harcerz ma własne zdanie, lecz jednocześnie potrafi się podporządkować woli rodziców lub rozkazom przełożonych, szanując ich wiedzę i doświadczenie. Warunkiem harmonijnego współżycia w rodzinie, zastępie, drużynie, zakładzie pracy, kraju jest ład oparty na wzajemnym szacunku. Wyniki współdziałania zależą od tego, czy wszyscy potrafią wspólnie dążyć do celu. Harcerz szanuje prawo nawet jeśli jemu to nie jest na rękę. Trwa przy rodzicach i przełożonych w dobrych i złych czasach, nie pozwala, by o nich źle mówiono. Rozumie potrzebę porządku i posłuszeństwa oraz jedności w zespole.

Harcerz jest zawsze pogodny

Co to znaczy być pogodnym? Harcerz jest dzielny, z uśmiechem pokonuje wszelkie trudności. Pomimo przeciwności losu nie narzeka, nie zniechęca się, nie obraża, nie przeklina. Nic nie jest w stanie zniszczyć jego pogody ducha, zawsze stara się być radosnym. Pamięta, że harcerz: „choć ma na głowie kłopotów ze trzysta, nic się nie buntuje i tak sobie śwista”. Nie lęka się niepowodzeń. Nawet w najtrudniejszej sytuacji z właściwym sobie optymizmem, potrafi znaleźć jakieś korzyści.

Harcerz jest oszczędny i ofiarny

Jak pogodzić oszczędność z ofiarnością? Harcerz potrafi rozsądnie gospodarować, nie marnuje czasu, materiałów i pieniędzy. Musi znaleźć interesujący zawód, zdobyć kwalifikację, nauczyć się uczciwej, rzetelnej pracy. Nie marnuje czasu na bezużyteczne rozrywki. Jednocześnie nie gromadzi dóbr materialnych tylko dla siebie. Odróżnia oszczędność od skąpstwa. Widzi wokół potrzebujących i potrafi się z nimi dzielić. Dawanie daje mu więcej radości niż branie.

Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych

Nasze prawo składa się z dziewięciu wskazań i tylko tego jednego zakazu, co może świadczyć o wadze, jaką przykładamy do poruszanych w nim problemów. Zapis tego punktu stanowi główną opozycję między nami a tzw. postępowym życiem. Harcerz unika trucizn

szkodzących ciału i duszy, unika brudu moralnego, nieposzanowania godności własnej i drugiego człowieka, złego towarzystwa i nałogów. Nie pozwala w swej obecności używać wulgarnego języka. Ma odwagę, by żyć godnie i pięknie, inaczej niż proponuje to technokratyczny współczesny świat. Dąży tą drogą, gdyż pragnie prawdziwej wolności, a nie marnej namiastki, jaką oferuje świat alkoholu, narkotyków czy też braku zasad.

Tekst na podst. materiału z książeczki „My, harcerze ZHR”

8. Komentarz do Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego dla harcerek i harcerzy ZHR, 2005 r.

źródło:

Uchwała Rady Naczelnej nr 77/1 z 26 listopada 2005 r.

KOMENTARZ DO PRYZRZECZENIA I PRAWA HARCERSKIEGO

DLA HARCEREK I HARCERZY

ZWIĄZKU HARCERSTWA RZECZYSPOLITEJ

(przyjęty przez Radę Naczelną ZHR uchwałą nr 77/1 w dniu 26 listopada 2005 r.)

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Harcerz, harcerka stając wobec swojego drużynowego, swojej drużynowej wyraża wolę pełnienia służby; szczerą wolę. Ta deklaracja, która nie ma formy przyrzeczenia, obietnicy, zobowiązania, jest świadomym przyjęciem na siebie obowiązku takiego kształtowania swojego charakteru, aby był on zgodny z wartościami opisanymi w Prawie Harcerskim, a także tym wszystkim co symbolizuje Krzyż Harcerski. Wyrażenie woli przez podkreślenie jej szczerości jest dobrowolne, świadome, wypełnione prawdą.

Służbę Bogu i Polsce mamy pełnić całym życiem. Dotykamy tutaj problemu drogi po jakiej będziemy szli przez życie, ale także tego jak głęboko będziemy doświadczali naszego życia. Harcerska służba w mundurze, osobiste życie w rodzinie i w gronie przyjaciół, nauka w szkole, praca zawodowa, inne pola aktywności społecznej wypełniamy ideałami harcerskimi. Nie rozdzielamy życia na harcerskie i osobiste. Wszystko czynimy w odniesieniu do Boga.

Człowiek popełnia błędy. Jeżeli jednak przyjmujemy za swój drogowskaz wartości w naszym przypadku opisane przez Prawo Harcerskie robimy wszystko, aby naprawiać błędy w odniesieniu do tego Prawa. Ogólny drogowskaz formułuje Przyrzeczenie Harcerskie. Składając je harcerz i harcerka powinni przed tym drogowskazem przystanąć, zastanowić się, pomyśleć.

Pełnię służbę Bogu – jestem religijny, wypełniam życie treścią dekalogu, jestem apostołem dobrego przykładu. Pełnię służbę Polsce – patriotyzm jest dla mnie ważnym wskazaniem w życiu, nie zapominam o historii i o dniu dzisiejszym, nie uchylam się od służby publicznej, pamiętam o pokoleniach i wydarzeniach minionych. Chętnie niosę pomoc bliźnim – braterstwo jest dla mnie otwarciem serca nie tylko dla harcerzy, ale dla każdego człowieka, to życziwa gotowość szukania i odpowiadania na wołanie, to miłosierdzie. Jestem posłuszny Prawu Harcerskiemu –

wypełniam nakazy Prawa, pracuję nad sobą, nad swoimi ułomnościami, nad charakterem aby Prawo wypełniało możliwie wszystkie ścieżki życia.

I.

Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.

Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.

Otoczający nas świat jest rzeczywistością trudną, pełną zarówno dobra i nadziei jak pełzającego zła. Tego zła najwięcej jest tam gdzie ludzie zostali pozbawieni korzeni. Prymas Polski ks. Kardynał Stefan Wyszyński największe zagrożenie dla narodu polskiego zespolonego z kościołem katolickim upatrywał w odcieciu *od pnia tradycji i dziejów ojczystych, w utracie pamięci chrześcijańskiej i polskiej, w degeneracji moralnej, zabiciu duszy narodu*. Właściwa ocena tych zagrożeń, dostrzeganie potrzeb współczesnej Polski i potrzeb ludzi wokół nas wyznaczają zadania jakie „całym życiem” realizować musi każdy harcerz i harcerka.

Nasza służba powinna być gotowością czynienia dobra, jego potęgowania i niesienia do innych ludzi i do innych środowisk. Dobrem jest uśmiech, jest dłoń wyciągnięta do płaczącego dziecka, jest szybka reakcja na wołanie o pomoc, gotowość poświęcenia czasu, cennych minut i godzin często nie zaplanowanych. Człowiek świadomy swojej godności, niszczący zło w każdej postaci już w sobie, musi być nieustannie otwarty na innych ludzi.

Służba wobec Boga jest dla nas wyraźnie nakreślona – codzienna modlitwa, aktywne uczestnictwo we Mszy Świętej oraz praktykach i obrzędach religijnych, współtworzenie kultury chrześcijańskiej, współtworzenie wspólnoty wiernych przez czynną obecność w swojej parafii, zgodność życia z zasadami Dekalogu, rozprzestrzenianie chrześcijańskich ideałów w każdym miejscu i czasie swojego istnienia, apostołstwo dobrego przykładu. Czynimy to w życiu osobistym, ale także w harcerskim mundurze – na obozie, na wycieczce, w lesie, w górach, nad jeziorem. Nasza wiara nie jest naszą sprawą osobistą. Jesteśmy apostołami. Nasze działanie wynika z religijnej, chrześcijańskiej inspiracji. Szanujemy tych, którzy czynią podobnie będąc ludźmi innej religii. Nie jest sztuką dawać świadectwo wiary wobec kolegi z zastępu, innego instruktora, innego człowieka jeżeli wiemy, że łączy nas ten sam Bóg. Jeszcze trudniejszą sprawą staje się nasze świadectwo wobec ludzi, którzy walczą z Bogiem, lub żyją jakby On nie istniał.

Drużyna harcerska nie zastępuje księdza, katechety w nauczaniu religii, nie zastępuje rodziców w wychowaniu religijnym. W drużynie mamy sposobność wypełnić harcerskie braterstwo przykazaniem miłości bliźniego. Z drużyną harcerską, idąc za przykładem naszego drużynowego, uczestniczymy w głębokim przeżywaniu Mszy Świętej bacząc, aby nasza religijność nie była jedynie religijnością odświętną. Wiemy, że instruktor-wychowawca żyje w zgodzie z zasadami etycznymi i moralnymi wynikającymi ze wskazań wiary chrześcijańskiej.

Polska wymaga odrodzenia moralnego i utrwalania tych wartości, które nasz naród chronił przez stulecia. Stąd rozumnie pojmowana służba Bogu jest nieodzowną podstawą służby Polsce.

Dramatyczna i trudna jest Polska. Wiemy, że trud smakuje. Nasza Polska to ludzie, to historia, to niepowtarzalny krajobraz i wspaniałe zabytki, cały wielki dorobek duchowy i naukowy, to państwo zamieszkującego nad Wisłą, Wartą, Odrą i Bugiem narodu i skomplikowanego społeczeństwa, to także rodacy żyjący poza granicami na Wschodzie i na Zachodzie. Służba Polsce realizuje się w każdej częście życia. Uczymy się, pracujemy, wychowujemy dla pożytku Rzeczypospolitej. Musimy to robić porządnie, według naszych sił, zdolności i umiejętności. To jest nasze sumienne spełnianie obowiązków. Jest to szczególnie ważne teraz, w strukturach

i rodzinie europejskich narodów. Obowiązek przyjęty musi być zrealizowany, bo przecież jesteśmy odpowiedzialni i mamy poczucie własnej godności. Budujemy moc i kulturę polskiej pracy. Kim jest drużynowy, zastępowy, harcerz, który nie wypełni dobrowolnie przyjętego obowiązku?

Słowo „służba” charakteryzuje postawę aktywności życiowej. Nie jest to poddanie się, nie jest to zniewolenie, nie jest to oddanie na służbę. Osiągamy w niej pełnię człowieczeństwa. Jeżeli poddajemy się zniewoleniu stajemy się zbędnymi przedmiotami. Harcerz, harcerka, drużyna nie mogą spełniać swojej służby Bogu i Polsce jedynie uczestnicząc w uroczystościach. Tam oczywiście nie może nas zabraknąć, ale to uczestnictwo musi być głęboko zakorzenione w działaniu. Co jest zadaniem harcerza, harcerki? Dobra nauka, dobra praca, dobre wychowanie. Kim jest harcerz, harcerka? Dobrym synem, dobrą córką, dobrym mężem, dobrą żoną, dobrym ojcem, dobrą matką, dobrym człowiekiem... Na takim fundamencie sumiennego działania będziemy mogli przebudowywać rodzinę, naród, szkołę, urząd, państwo, władzę... Siejemy dobro nie tylko wtedy gdy ktoś na nas patrzy, nie wtedy kiedy na tym możemy skorzystać. Co jest natomiast zadaniem instruktora, instruktorki? Ich zadaniem jest przewodzenie harcerzom, harcerkom na drodze do ich przyszłego życia. Stąd instruktor, instruktorka musi się interesować i orientować w tym czym żyje Polska, musi poznawać zagrożenia i bez fałszywych obaw opowiadać się za dobrem przeciw złu. Powinien zabierać głos w ważnych sporach moralnych, wychowawczych i politycznych. Drużyna powinna stawiać się miejscem gdzie harcerki, harcerze uczą się szacunku dla innego człowieka, dla innych poglądów, uczą się korzystania z demokracji, gdzie poznają podstawy i praktykę uczciwego gospodarowania. Jeżeli jesteśmy członkami organizacji to sumiennie i systematycznie płacimy składki. To również ma wymiar osobistej uczciwości i rzetelności.

Polska stała się uczestnikiem projektu jednoczącego Europę. Nie wiemy jaki kształt on przybierze. Nasza służba Bogu i Polsce jest drogowskazem. Wspólna Europa Narodów zbudowana na fundamencie kultury łacińskiej wyrosłej z tradycji antycznej i wartości chrześcijaństwa to Europa naszych korzeni. Harcerka, harcerz służąc Polsce będzie poznawał własną kulturę i historię, będzie szanował drugiego człowieka, podejmie walkę z marnotrawstwem, niesolidnością, chamstwem, znajdzie drogi porozumienia z narodami sąsiednimi. Jesteśmy dumni z tego, iż jesteśmy Polakami, ponieważ niesiemy naszą tradycję, nasze doświadczenie, naszą solidarność.

II.

Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.

Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.

W harcerskich książkach można znaleźć taki rysunek: za zapatrzonym w dal harcerzem stoi rycerz, opierając na jego ramieniu zbrojną i opiekuńczą dłoń. U zarania XX stulecia do harcerskiej idei wychowawczej wprowadzona została postać Zawiszy Czarnego, rycerza bez skazy. Symbol nie tylko prawdomówności. Nie mówił dużo, a jego słowa miały wartość mądrej rady. Przysięga, którą składał tworzyła więź godną człowieka, nigdy nie była przeciw ludziom.

Czas, w którym żyjemy stawia przed nami zadanie niełatwe – musimy stawiać się takim rycerzem herbu Sulima. Zbyt wiele słów jest rozumianych wielorako, zbyt wielu ludzi kryje swoje prawdziwe myśli, zbyt wiele kłamstwa, nieuczciwości. Pokręcone ścieżki urzędników, polityków, nauczycieli, znajomych, a my musimy pokazywać, że można i należy iść prosto. Zbyt często nie potrafimy przyznać racji innej niż nasza, uznać naszego błędu. Ukrywana jest prawda, a ceną jest tzw. „święty spokój” i zakłamanie. Zaczyna otaczać nas świat nieprawdy i manipulacji. My tak

nie możemy. Odpowiedzialność za słowo jest budulcem honoru. Jedną z najtrudniejszych prób podczas zdobywania sprawności „trzy pióra” jest próba milczenia, która ma nas uczyć mądrego mówienia i mądrego milczenia. Pamiętamy o oddaniu pożyczonej książki. Nie zapominamy o umówionym spotkaniu, o zbiórce. Jeśli nie możemy być obecni usprawiedliwiamy się przed wyznaczonym terminem.

Ten sam wymiar – wymiar prawdy – mają także otrzymywane i przyjmowane zadania w zastępie, w drużynie. Należy je wykonać tak, jak się obiecało. Jeśli to miało być jutro, to trzeba poświęcić kino, lody, trzeba dobrze planować zajęcia. Jeżeli wiemy, że nie dysponujemy już nawet jedną minutą, to nie podejmujemy się nowych zadań. Uczciwe będzie nie poddawanie się prośbie.

Czy stracił na aktualności wzorzec Zawiszy Czarnego, rycerza służącego królowi, czy przestał obowiązywać kodeks rycerski zapisany we „Wskazówkach dla skautmistrzów” Baden-Powella? Zastanówmy się, pamiętając, że nie są ważne sformułowania lecz odczytywana przez nas współczesna treść tego kodeksu opisująca wartości:

1. „Rycerze nie zdejmują nigdy zbroi, chyba dla nocnego odpoczynku”
2. „Są zobowiązani szukać przygód, by zdobyć rozgłos i sławę”
3. „Bronić biednych i słabych”
4. „Dać pomoc każdemu, kto o nią prosi w słusznej sprawie”
5. „Nie zaczepiać się wzajemnie”
6. „Walczyć dla obrony i pomyślności swego kraju”
7. „Działać dla honoru, a nie dla zysku”
8. „Nigdy, pod żadnym pozorem, nie łamać danego słowa”.
9. „Poświęcać się dla honoru swego kraju”
10. „Wybrać raczej śmierć chlubną, niż haniebną ucieczkę”

Baden-Powell widział w tych ideałach drogę do wyrobienia mocnych poglądów będących częścią charakteru.

III.

**Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.**

Jeżeli w wielu środowiskach harcerstwo wzbudza reakcje życzliwe i sympatyczne to głównie z powodu przeświadczenia o rzeczywistej służbie drugiemu człowiekowi, z przekonania otaczających nas ludzi, że bezinteresownie niesiemy pomoc bliźniemu, jeżeli pojawia się taka potrzeba. Wydaje się, że to jest dzisiaj ważny miernik miejsca harcerstwa w społeczeństwie. Można w cień usunąć tych – czasem koleżanki i kolegów – którzy ironicznie się uśmiechną na widok młodego człowieka w szarym lub zielonym mundurze. Ciężkie próby jakich doświadczała Polska w XX wieku utrwaliły szczególną symbolikę harcerskiego munduru. Działa on jak znak czerwonego krzyża umieszczony na rękawie, budynku, budynku, na karetce pogotowia – tam skieruje swoje kroki człowiek potrzebujący. To jest brzemień naszej odpowiedzialności. Nie mogą zatem istnieć zastępy i drużyny zamknięte w swoim świecie.

Odczytujemy dwa wyraźne i ważne wskazania: pożyteczność i pomoc. Każdy dzień musi być ustawiony jak strzałka busoli – zawsze na pomoc, zawsze na dawanie. Nie są potrzebne fajerwerki, efekciarstwo, ale konieczne jest kryterium pożytku. Jak kapitałnie łączy się to stwierdzenie ze służbą i sumiennym spełnianiem obowiązków z naszego Przyrzeczenia. Jedno jest nieuchronną konsekwencją drugiego. Jako harcerze musimy być gotowi do wypełniania tej służby na miarę wyzwań czasu. Zgodne z potrzebą musi być nasze niesienie pomocy: Ojczyźnie i narodowi, człowiekowi – kiedyś to było Wojenne Pogotowie roku 1939, Pogotowie Zimowe roku 1981,

a teraz to jest uczciwość i solidność, to ręka wyciągnięta do kolegi-narkomana, to praca z niewidomymi rówieśnikami, wśród bezdomnych.

Gotowość do służby i pomocy musi być w nas przygotowana. Przygotowujemy się przez pracę nad sobą, przez wzbogacanie umiejętności i pogłębianie wiedzy. Nasz służba bliźniemu i miłość bliźniego nie polega na spełnianiu jego życzeń, ale na takiej postawie, na tak ukształtowanym charakterze, aby innym z nami było dobrze. Obserwujemy świat, poszukujemy miejsc oczekujących na pomocną dłoń, odpowiadamy na wołanie. Czuwamy tak jak zwywał nas Jan Paweł II podczas Apelu Jasnogórskiego w roku 1983.

We „Wskazówkach dla skautmistrzów” czytamy: *Ucząc waszych skautów, na początek, spełniania dobrych uczynków w sposób zwyczajny i radosny, a bez świętoszkowatego oglądania się na nagrodę, a w dalszym ciągu zaprawiając ich do służby dla społeczeństwa (...) uczycie ich (...) wtedy nie jak spędzić życie, ale jak żyć pełnią życia. Uśmiech, dłoń, mocne ramiona, codzienny dobry uczynek – kolejny rozwiązany węzeł na chuście niesie posiew nieustannej pomocy. Często jest to tylko potencjalna możliwość niesienia pomocy, stworzenie atmosfery uzyskania jej przez wszystkich potrzebujących – jesteście gotowi wewnętrznie do czynienia Dobra.*

Harcerz żyje pożytecznie. Z naszej pożyteczności tworzymy konstrukcję życia godziwego, życia godnego człowieka. Każde działanie służy człowiekowi, służy rodzinie, służy narodowi. Nie może się zdarzyć, że stajemy w drodze i okazuje się, że nasza praca nie jest potrzebna: utkany dywan znajdujemy na wysypisku śmieci, napisana książka zapełnia kartony w magazynie księgarni, nauczyciel widzi bezwolne marionetki bez twarzy zamiast uczniów. Drużynowy musi pamiętać, że zadania realizowane podczas prób na stopnie mają sens, są przydatne i pożyteczne. Ile razy zdarza się, że robimy półkę tylko po to, aby „zdobyć” sprawność „stolarza”, albo rozwijamy nikomu niepotrzebną linię telefoniczną „zaliczając” stopień? *Chłopiec ma wrodzony instynkt do dobrego, jeżeli widzi tylko praktyczny sposób jego stosowania; zwyczaj dobrych uczynków (pożytecznego działania) zaspokaja ten instynkt i rozwija go, a rozwijając – wytwarza ducha chrześcijańskiej miłości bliźniego* [Baden-Powell]. W tym zdaniu znajdujemy sens naszej pożyteczności – jasno określony cel działania i konsekwentne dążenie do niego, cel praktyczny, nawet bardzo drobny, ale pożyteczny.

Ludzi idących za drogowskazem lilijki spotykamy wszędzie. Łatwo jest ich rozpoznać. Wystarczy wyciągnąć potrzebującą dłoń, aby napotkać mocne, serdeczne ramiona. Bractwo Ludzi Dobrych w szarych i zielonych mundurach serdecznością swojego działania dla innych odróżniać się powinno od zapatrzonych w siebie przebierańców.

Polska potrzebuje, my potrzebujemy ludzi pożytecznych, ludzi rzetelnej pracy. Jest to niezbędne dla przyszłego dobrobytu, rozumianego jako cywilizacja miłości i wyrastającego z niej miłosierdzia, i bezpiecznego życia.

IV.

**Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.**

Jeśli ktoś rzekł, iż miłuje Boga, a nienawidziłby brata swego, kłamcą jest. Albowiem kto nie miłuje brata swego, którego widzi, Boga, którego nie widzi, jakże może miłować? A to rozkazanie mamy, aby kto miłuje Boga, miłował i brata swego. Otacza nas krąg ludzi stojących wokół kręgu ogniska. To są nasi bliźni. Wśród nich harcerze, harcerki. Obok służby to właśnie braterstwo jest fundamentem idei harcerskiej.

Oburzamy się na harcerzy, którzy Prawo i noszony krzyż mają za nic. Często to nie jest ich wina. Nie mieli właściwego drogowskazu. Utożsamili harcerstwo z zabawą i proporcem, a nie stylem życia. Będąc bratem i siostrą możesz im pokazać,

że jest inaczej. Odrzucamy ich pseudo-wychowawców, ale jako instruktorów a nie jako ludzi..

Nie jesteś bratem ani siostrą, nie realizujesz idei braterstwa, jeżeli w twoim działaniu pojawiają się osobiste rozgrywki, zazdrość o powodzenie innych, atmosfera zawiści, pomówienie. Musisz być gotowy do wybaczenia i zgody.

Harcerskie braterstwo to także obyczaj spotkań – drużyn na zlotach i zjazdach, instruktorów na konferencjach i w kręgach. Zdajemy egzamin z dojrzałego braterstwa akceptując istnienie w życiu publicznym wielu poglądów i nurtów politycznych. Jak, różniąc się między sobą, zmierzać do jednego celu? Czy przy jednakowych fundamentach ideowych, zasadach, celach w naszej aktywności społecznej akceptujemy ich realizację w zwalczających się organizacjach, ugrupowaniach, środowiskach?

Patrzymy szeroko, obejmujemy przechodzących ludzi, jesteśmy otwarci na rozmowę, gotowi do spotkania, do dialogu. Jan Paweł II w czerwcu 1987 roku zwracając się do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte mówił o potrzebnej mocy ducha, sumień i serc. *Ta moc potrzebna jest, aby apostołować w swoim otoczeniu radością i nadzieją mimo wszystko, by dawać siebie innym w pracy, w rodzinie, w szkole czy na uczelni, we wspólnocie parafialnej, w środowisku i wszędzie – na miarę swoich możliwości.*

V.

Harcerz postępuje po rycersku.

Harcerka postępuje po rycersku.

Na półkach bibliotek stoi wiele historycznych opracowań dotyczących średniowiecznego rycerstwa – herbarze, zamki, życie codzienne, turnieje, broń. Jak to z modą bywa jest to zainteresowanie powierzchowne i przemijające. Tymczasem w harcerstwie „moda” na rycerstwo, na rycerskość jest na trwałe zakotwiczona w Prawie Harcerskim. Ktoś powie, że było to proste w czasach, kiedy kodeks rycerski był obowiązującym kanonem postępowania. A jaki może być rycerz w XXI wieku?

Harcerstwo jest współczesnym rycerskim zakonem. Rycerskość dzisiaj można rozpatrywać w dwóch płaszczyznach – z jednej strony tkwić ona powinna w naszej osobowości, w charakterze, a z drugiej „po rycersku” postępujemy w codziennych kontaktach z ludźmi, z rzeczywistością.

Jesteśmy samodzielni w naszych myślach, w naszej ocenie świata. Kierujemy się w tych ocenach Dekalogiem. Granicą kompromisów jest nasze sumienie, moc naszego charakteru. Jesteśmy zdecydowani i konsekwentni w postępowaniu, ale równocześnie uprzejmi, uczynni, życzliwi. Z bezinteresownej harcerskiej służby wypływa zdolność do poświęceń, osobista dzielność, cnota. Trudna jest dzielność bez walki, dzielność codziennego godnego życia.

Drogowskaz ustawiony w kierunku człowieka nie może obracać się zgodnie z wiejącym wiatrem, polityczną koniunkturą, osobistymi korzyściami. Wobec przeciwników niezbędna jest wspaniałomyślność i zrozumienie. Łagodnej perswazji i uśmiechowi znacznie trudniej odmówić niż idącym w rytm werbli batalionom piechurów z nastawionymi na sztorc bagnetami...

Zastanawiając się nad naszą dzisiejszą rycerskością pomyślmy o karności, lojalności i szacunku wzajemnym.

Karność to nie bezmyślne posłuszeństwo. Harcerstwo nie jest wojskiem, chociaż dla służby wojskowej może być przydatne. Jesteśmy karni ponieważ wierzymy w słuszność podjętego działania, ponieważ ufamy drużynowemu, komendantowi, komendantce, hufcowym, naczelnikowi, naczelnicze.

Wykonujemy zadania bez względu na trudności. Nie zostawiamy innych w samotnej walce z przeciwnościami, z przeszkodą. Nie znikamy nagle, bez słów. Nie

podoba nam się praca zastępu, drużyny, hufca, organizacji – mówimy o tym osobom odpowiedzialnym, nie szeptamy po kątach. Potrafimy wysłuchać słów krytycznych. Bądźmy lojalni wobec samych siebie, abyśmy mogli zawsze spokojnie i bez trwogi spojrzeć w lustro, we własne oczy.

Ważną sprawą jest wzajemny szacunek – dla dziewczyny, dla chłopaka, dla matki, dla ojca, dla innych. W rycerskiej tradycji szczególną rolę spełniał szacunek dla kobiety. Harcerz jest „obrońcą”. Harcerka jest gotowa być „opiekunką”. Można też przywołać stwierdzenie sprzed wielu lat, że harcerka jest „szlachetna” na co składa się honor, a za tym duchowe szlachectwo, wielkoduszność, odwaga i wierność. Rycerski honor to całe Prawo Harcerskie, to uznanie godności drugiego człowieka, to kultura osobista, to odpowiedzialność za rodzinę, za zastęp, za wychowanków, to wynik pracy.

VI.

Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Nie ograniczajmy miłowania przyrody – czyli czegoś głębszego od poszanowania – do zachwyty nad kwiatami, do troski o ptaki w mroźną zimę. Oczywiście, że jest to ważne i potrzebne, lecz współczesny świat prowokuje do zupełnie innego spojrzenia. Prowokuje nas świat niszczone przez wyziewy z kominów, ściekające do rzek tłuste i brudne strugi zanieczyszczeń, głupotę ludzi zapominających, że każda pozostawiona puszka jest cegłą stawiającą nasz wspólny grobowiec; prowokuje nas szare słońce i zasłonięte wieczną mgłą niebo w wielkich miastach, a coraz częściej nie tylko w dużych miastach.

Problem zagrożenia katastrofą ekologiczną i ochrony przyrody nabrzmiewa w Polsce i w wielu krajach świata od dziesięcioleci. Wyjeżdżamy na obozy, staramy się żyć w porozumieniu z lasem, z jeziorami, z łąkami i dlatego musimy starać się o ratunek dla nich. Nie zawsze miarą naszej harcerskości powinna być pryczka albo potężna brama w środku lasu. Tylko w środowisku natury możemy właściwie wychowywać siebie i innych. *Poznanie przyrody wnosi harmonię między zagadnieniami nieskończoności, historii i świata drobnoustrojów, jako części dzieła Wielkiego Stwórcy. I tu sprawa płci i rozmnażania znajduje swój dostojny udział* [Baden-Powell]. Czy nie jest to recepta na rozumienie rozchwianej rzeczywistości? Nasze czynne zainteresowanie przyrodą, rozumianą szerzej jako całe środowisko ludzkiego działania, to równocześnie samarytańska posługa dla bezbronnego powietrza i bezbronnych wrzosowisk. To również droga wychowania estetycznego, w miłości dla piękna i wychowania radosnego. *Zżycie z przyrodą (...) stanowi niezastąpiony środek do rozbudzenia wyobraźni i umysłu chłopców, a zarazem (...) daje ono chłopcom możliwość oceny piękna w naturze, a co dalej idzie, również i w sztuce; tą drogą osiąga się wyższy poziom radości życia.*

Nasze miłowanie i poznawanie przyrody może odnaleźć się na kilku ścieżkach równocześnie:

- na ścieżce Pracy – gdy podejmujemy działania likwidujące m.in. zanieczyszczenia, wzbogacające leśne szkółki, gdy będziemy pamiętać o pozostawieniu miejsca obozu czy biwaku w nienaruszonym stanie, nawet bliższym naturze niż przed naszym przybyciem;
- na ścieżce Służby – gdy staniemy obok wszystkich ludzi podejmujących formalne i nieformalne działania chroniące narodowy skarb, jakim jest przyroda, krajobraz, gdy poświęcimy czas dla poznania leśnych tajemnic, gdy stworzymy puszczańskie bractwa uczące żyć w zgodzie z lasem, wodą i górami;

- na ścieżce Harców – po której pójdziemy na wycieczki, zorganizujemy gry terenowe, będziemy wędrować turystycznymi szlakami i zarazem śladami ludzkiej cywilizacji, podejmiemy się obserwacji przyrody mającej olbrzymie wartości wychowawcze tkwiące w zwykłych sprawach, w budowie gniazda, w macierzyńskiej opiece nad wilczętami, w szczególnej sprawiedliwości i równowadze.

VII.

Harcerz jest karny i posłuszny – rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Harcerka jest karna i posłuszna – rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Granice obozowego ogniska są wyznaczone przez rozum i rozsądek. Takimi granicami dla człowieka jako jednostki i jako części zbiorowości, wspólnoty, jest ukształtowana w wychowaniu i tworzona przez samowychowanie wewnętrzna karność, posłuszeństwo wobec nakazów życia, a przede wszystkim wobec powinności będących wynikiem naszej wiary w Boga. Taka karność nie ma oczywiście nic wspólnego z ograniczaniem wolności; ograniczanie wolności wynika przecież z samej istoty życia w określonych warunkach, wśród określonych ludzi i z określoną świadomością.

Nad brakiem karności Polaków bardzo bolał Aleksander Kamiński, równocześnie w „Wielkiej Grze” taką dając wskazówkę dla budowy nowej Polski – *nasze umiłowanie wolności i wielkoduszności muszą być bezwzględnie uzupełnione karnością i dzielnością*; właśnie karnością niezbędną we wszelkim budowaniu. Dlatego strachem mogą napełniać pomysły stawiające na tak daleko idące samowychowanie, że aż prowadzące do braku wszelkiej karności, do oczekiwania na olśnieniu i „iluminację” kiedy idzie o realizację celów wspólnoty. W drużynie nie może liczyć się tylko moje zdanie, w środowisku tylko moje racje. Nie można dla indywidualnych racji zrywać sejmów, zawiązywać konfederacji, dzielić się w oparciu o różnice „grubości włosa”. Pojawia się tutaj problem autorytetu – rodziców, drużynowego, nauczyciela, kapelana. Wielu ludzi sprzeniewierza się ideom i zasadom, które głosili. Za słowami nie zawsze idą czyny. W harcerstwie nie można publicznie, często bez dania racji, dyskredytować przełożonych, bo „to wszystko ich wina”. Trzeba przestrzegać dobrze obyczaju: przełożony zwraca uwagę podwładnemu w cztery oczy, a podwładny nie „plotkuje” o swoich zwierzchnikach. Szczególne znaczenie ma karność w organizacji; wypełnianie dobrowolnie przyjętych na siebie obowiązków i realizacja zadań, terminowość, obecność, współdziałanie w hufcu i chorągwi.

W pojęciu karności mieści się sprężystość, sprawność organizacyjna, umiejętność szybkiej reakcji na niespodziewane sytuacje. To także musztra. I nie należy rozumieć musztry jako gwałtu na osobowości wychowanka; jest to pomoc w realizacji założonych celów wychowawczych. Oto co pisał o tym Robert Baden-Powell: *Jeżeli chodzi o musztrę skautów, musiałem wiele razy przypominać drużynowym, że należy jej unikać – rozumie się stosowanej w przesadny sposób. Pominąwszy zastrzeżenia ze strony niektórych rodziców przeciwko militaryzowaniu młodzieży, należy się sprzeciwiać musztrze, ponieważ drugorzędny drużynowy albo nie umie dojrzeć wyższego celu Skautingu, (mianowicie wyrobienia indywidualności), albo nie mając dość oryginalności w realizowaniu tego celu, nawet jeśli go dostrzeże, zwraca się ku musztrze, jako łatwemu sposobowi wyrobienia u chłopców pewnego rodzaju postawy dla pokazania ich na defiladzie. Z drugiej strony, niektórzy drużynowi idą czasem za daleko w przeciwnym kierunku i pozwalają chłopcom włóczyć się po placu bez żadnej widocznej dyscypliny i sprężystości. To jeszcze gorsze (...) Cała musztra w Skautingu, potrzebna do wyrobienia u chłopców postawy i nauczania ich, aby ruszali się jak ludzie, a nie jak stado baranów – to parę minut cichych ćwiczeń na początku zbiórki.*

Posłuszeństwo znaleźć musi miejsce w każdym wspólnym działaniu:

- posłuszeństwo rodzicom – szacunek i opieka; szacunek – gdy jesteśmy młodzi, opieka – gdy oni wejdą w okres starości; naszym dążeniem musi być osiągnięcie porozumienia i zrozumienia mimo różnicy pokoleń; ich mądrość nie jest skutkiem wykształcenia lecz wynika z życiowego doświadczenia; na szacunku oparte są obowiązki pomocy, nauki, uśmiechu; posłuszeństwo rodzicom jest nierozzerwalne z pojmowaniem rodziny jako zasadniczego miejsca wychowania;
- posłuszeństwo przełożonym – wynika z przedstawionego już rozumienia karności i musi być zbudowane na wzajemnym szacunku i autorytecie, opartym na prawdzie i zaufaniu, porozumieniu będącym wynikiem wspólnych celów; żadne posłuszeństwo nie może być ślepe;
- posłuszeństwo Państwu – w rozważaniach o poszczególnych punktach Prawa Harcerskiego była już mowa o Państwie zbudowanym na demokracji i poszanowaniu człowieka; z takiego posłuszeństwa bierze swój początek praworządność, lojalność, rzetelność w nauce, w pracy, braterstwo; warunkiem nieodzownym takiego posłuszeństwa jest przestrzeganie prawa, nawet jeżeli jest ono niewygodne, nawet jeżeli uważamy, że pewne instrukcje, regulaminy, ustawy, normy mogłyby być lepsze – istnieje zgodna z prawem droga ich zmiany.

Karność i posłuszeństwo niosą w sobie jeszcze jeden wymiar – karnym powinien być także drużynowy wobec swoich harcerzy, hufcowy wobec drużynowych, przełożony wobec podwładnych. Pamiętamy o odpowiedzialności, punktualności, o wewnętrznej dyscyplinie.

VIII.

Harcerz jest zawsze pogodny.

Harcerka jest zawsze pogodna.

Trzaskający i przeskakujący przez gałęzie płomień harcerskiego ogniska jest radością. Warto o tym pamiętać zarówno zasiadając przy tym ognisku jak również rozważając formy pracy harcerskiej, w których ognisko ma swoje godne miejsce.

Sięganie do wspomnień z harcerskiej przeszłości często daje nam obraz pogodnego chłopca, radosnej dziewczyny; i nie jest to pogoda beztraska. Jest to rozumna pogoda ducha, która uwiarygodnia chęć służby, chęć niesienia pomocy. Tą pogodą harcerz budzi zaufanie ludzi potrzebujących jego obecności. Ta radość życia musi być obecna nawet w smutku. Harcerski, bezinteresowny uśmiech jest zawsze potrzebny. Nie jest to półuśmiech, uśmiech ironiczny czy fałszywy, nie jest to również hałaśliwy śmiech stwarzający dla innych poczucie zagrożenia. I co najważniejsze: ta pogoda jest z harcerzem, harcerką zawsze. Tajemnica tkwi w określonym stanie ducha, będącym efektem wewnętrznej równowagi. Pogoda, o której mówi Prawo Harcerskie, bliższa jest ufności, nadziei niż radości.

Harcerska pogoda i radość to nie jest „hałaśliwa wesołość”, którą nas próbuje otoczyć świat. Jest to pogoda i radość dawania, a nie ucieczka od problemów, zabawa czy lekkomyślność.

Pogodny harcerz daje swoją osobą ukojenie i bezpieczeństwo obecności drugiego, bliskiego człowieka. Jest coś słusznego w stwierdzeniu Baden-Powella, że *jeżeli drużyna rozbrzmiewa wesołym śmiechem, jeżeli raduje się powodzeniem osiągniętym we współzawodnictwie, świeżymi wrażeniami z obozu lub wycieczki i nowymi przygodami, nuda nie będzie przeszedzać jej szeregów*.

Poza uśmiechem charakterystyczna dla naszej pogody jest harcerska piosenka. Towarzysząc zastępom i drużynom na zbiórkach, wędrownkach, obozach, w czasie

ognisk tworzy atmosferę radości. Piosenka to wspaniały sposób na zmianę beładnej gromady w zwarty i zgrany harcerski zespół, tworzący tak potrzebną wspólnotę. Niestety zbyt często przy ogniskach słychać piosenki smutne, ciche, nieśmiałe, pogłębiające stan zagubienia. Spróbujcie śpiewać inaczej, weselej, mocniej – czy nie czujecie przyptywu nowych sił?

Z przykazania miłości Boga i bliźniego wypływa kategoryczny obowiązek radości. Chrześcijańska radość jest narzędziem, za pomocą którego udaje się nam promieniować gotowością do czynnej miłości. W takim nastroju powinniśmy wyraść, opanowując smutek i zniechęcenie. Naszą smutną twarzą nie możemy nadziei odbierać. Naszą pogodą i radością musimy dawać nadzieję.

IX.

Harcerz jest oszczędny i ofiarny.

Harcerka jest oszczędna i ofiarna.

Ten punkt Prawa Harcerskiego łączy w sobie dwa, wydawałoby się że przeciwstawne, określenia: oszczędność i ofiarność. Ich związek można ująć w dwóch zdaniach sformułowanych przez O. Jacka Woronieckiego, harcmistrza: *Oszczędność jest składnikiem hojności i ofiarności, którym winna służyć i od których nie wolno jej uniezależniać. Innymi słowy trzeba oszczędzać, aby móc wydawać; oszczędzanie dla samego oszczędzania prowadzi z konieczności do skąpstwa.*

Wymiar dzisiejszy oszczędności i ofiarności to jest także wymiar służby Ojczyźnie. Jak realizowana jest edukacja ekonomiczna, wychowanie gospodarcze w naszych drużynach i zastępach? Rzecz nie tkwi w zbiorce złomu, makulatury czy sprzedaży zniczy, lecz w codziennym szacunku zarówno dla dóbr materialnych jak i duchowych. Czy pamiętamy o tak jeszcze niedawno zakorzenionej w Polsce tradycji poważania dla chleba przejawiającego się w trosce o jego najdrobniejsze okruszki? Rozejrzyjcie się dookoła co się dzieje, nie tylko z chlebem...

Jeżeli pojęcie oszczędności uszeregujemy pomiędzy marnotrawstwem i rozrzutnością a chciwością i skąpstwem to zabieg ten pozwoli nam ocenić, jak skomplikowane zadanie tkwi w tak popularnym i prostym słowie. Od sprawności naszego działania zależy oszczędność czasu. Trwoniony czas powoduje, że wciąż musimy doganiać: odłożone sprawy, spotkania i rozmowy z bliskimi, nierozwiązane problemy. Czy pamiętamy o tak pozornie drobnej sprawie jak punktualność? A czy potrafimy oszczędzać siły fizycznie, zdrowie?

Dlaczego nie naprawiamy uszkodzonego namiotu? Czy dlatego, że nie ma problemu z kupnem nowego? Dlaczego tak niedbale zwijamy sprzęt po obozie, po biwaku, dlaczego nie wysuszymy brezentowej płachty? Oberwały się linki namiotu – czy trzeba go rzucać w kąt? Zeszyt został zapisany do połowy – czy pozostałe kartki muszą się znaleźć na śmietniku? Czy nie można ich wykorzystać na potrzeby notatnika?

Zawisza Czarny prezentował cechę, która łączy w sobie oszczędność dóbr duchowych i materialnych: rozumne milczenie. Milczymy nie dlatego, że nie mamy nic do powiedzenia, lecz znamy cenę wypowiedzianych słów. Czasem lepiej dwa razy milczeć niż powiedzieć głupstwo.

Mówiąc o harcerskiej ofiarności, mamy w świadomości ofiarę największą, ofiarę życia. Dzisiaj, będąc gotowym na tę największą ofiarę, musimy ją realizować inaczej:

- ofiarność w znaczeniu pospolitym – gdy potrzebującym oddajemy nawet to, czego sami nie mamy zbyt wiele; może tylko odrobinę czasu;
- ofiarność w służbie Polsce – poświęcamy siebie dla idei, dla rodziny, dla pracy społecznej, dla lepszego życia;
- ofiarność w służbie bliźnim – nasz uśmiech, energia, możliwości.

X.

Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Problemu czystości i wstrzemięźliwości dotyczy ostatni punkt Prawa Harcerskiego. Jego realizacja natomiast stanowi punkt wyjścia do kształtowania harcerskiego stylu życia; punkt wyjścia, a nie jego wyłączną treść. Wymaga od nas dyscypliny, samokontroli i pracy nad sobą. Wymaga od nas czystości obyczajów. Wymaga od nas dobrych obyczajów, bo one są fundamentem rodziny, narodu, państwa. Jan Paweł II na spotkaniu z młodzieżą w 1987 roku w Gdańsku, na Westerplatte mówił o naszych „prywatnych Westerplatte”, placówkach których nie możemy opuścić chociaż inni tego by od nas oczekiwali, taka byłaby moda, tak pisano by w kolorowych czasopismach.

Oczywistą jest szkodliwość dla zdrowia picia alkoholu, palenia tytoniu, używania narkotyków, poddawania się innym nałogom które czasem w sposób zaskakujący przynosi rozwijająca się cywilizacja. Przestrzeganie zasady abstynencji bywało osią sporu w harcerstwie i jest niezmiennie, trwale miernikiem „harcerskości”. Już w roku 1912 o tę zasadę poróżnili się instruktorzy skautowi wywodzący się z „Zarzewia” z tymi z „Eleusis”. Kręgi Instruktorów Harcerskich im. A. Małkowskiego, które w latach 1980–1981 podjęły przewodnictwo w odrodzeniu ruchu harcerskiego wezwwały do przestrzegania tej zasady. Na instruktorskich lilijkach pojawiła się „dziesiątka”, symbolicznie nawiązująca do ostatniego punktu Prawa ale przecież będąca wezwaniem do bezwzględного przestrzegania pozostałych dziewięciu. Złamanie zasady abstynencji jest dla wszystkich widocznym znakiem lekceważenia Prawa Harcerskiego i podważa wiarygodność i prawdziwość naszego Przysiężenia Harcerskiego. W przypadku instruktora jest to nie tylko niewychowawcze, ale także jest zgorznięciem i zakwestionowaniem jego postawy i posługi; a instruktor ma dawać dobry przykład i być dla wszystkich harcerzy nauczycielem i wychowawcą.

Wielu ludzi, usłyszawszy o wymogu „czystości”, uśmiecha się uznając go za znak wsteczności, archaizmu, braku nowoczesności, próg oddalający nas od społeczeństw rozwiniętych. Nic bardziej błędnego. Jeżeli opieramy się na etyce i moralności chrześcijańskiej to trudno jest dyskutować z taką argumentacją. Bo jeżeli ktoś rozumie nowoczesność jako obniżanie wymagań to właśnie reprezentuje „moralny ciemnogród”. Wielu światłych ludzi w kręgu łacińskiej cywilizacji (czyli tej nam najbliższej) szansę dla Europy widzi w moralnym odrodzeniu. Czystość umacnia wierność i przedkłada potrzebę miłości ponad potrzeby doznań osobistych. Nasza czystość nie dotyczy jedynie prymitywnie rozumianego i przedstawianego życia seksualnego. To także uczciwość myśli, czystość słowa, to zdrowie fizyczne i psychiczne. To odpowiadająca takim wymaganiom hierarchia wartości, a nie spłykanie życia przez zabijające człowieczeństwo rozrywki. Nie można w tym momencie pominąć niezwykłych rozważań Jana Pawła II zawartych w tomie „Mężczyzną i niewiastą stworzył ich”, z których tutaj tylko jedno zdanie: *Ciało ludzkie, jego płciowość, jego męskość i kobiecość, jest w samej tajemnicy stworzenia nie tylko źródłem płodności i prokreacji, tak jak w całym porządku natury. Jest w tym ciele „od początku” zawarta właściwość „oblubieńcza”, czyli zdolność wyrażania miłości, tej właśnie miłości, w której człowiek-osoba staje się darem, i spełnia sam sens swego istnienia i bytowania poprzez ten dar.*

Polskie doświadczenie historyczne wskazuje jak poprzez propagowanie „używania uciech tego świata”, ułatwienia w dostępie do alkoholu można podkopywać niezawisłość i tożsamość, niszczyć rodzinę i człowieka. Groźba zatracenia

w alkoholu i narkotykach jest aktualna, a w zgiełku rozmaitych pseudo-idoli realna. Dla harcerzy oczywistym powinno być utrzymanie i propagowanie postawy zdecydowanie przeciwnej spożywaniu alkoholu i narkotyków. Nie rozstrzygają one żadnego z dotyczących nas osobistych problemów, a dodają wiele nowych, zdecydowanie bardziej niebezpiecznych. Jeżeli ktoś nosi krzyż harcerski i uważa, że „prywatnie” takie „głupoty” go nie dotyczą to droga jest jedna – zdjęcie munduru, zdjęcie harcerskiego krzyża. On wybiera inny styl życia.

Ze wszystkich punktów w wychowaniu chłopca najtrudniejszym i jednym z najważniejszych jest punkt dotyczący higieny seksualnej. Ciało, umysł i dusza, zdrowie, moralność i charakter, wszystko to wchodzi w grę w tej sprawie [Bi-Pi]. Przewrót kulturowy jaki nastąpił w drugiej połowie XX wieku, a który przejawiał się m.in. w sferze moralnej, sprawia, że na sprawy wychowania mężczyzny i kobiety musimy spojrzeć w sposób szczególnie uważny. Niestety często problem ten jest pomijany w wychowaniu harcerskim. Sprawy nie załatwiają odrębnie działające drużyny harcerek i drużyny harcerzy. Potrzebna jest współpraca drużynowych. Mężczyznę ani kobietą nie staje się człowiek przez doświadczenia seksualne. Tak jak nie staje się bardziej dorosłym paląc papierosa, pijąc piwo, czy zapalając skręta marihuany. Dorosłym stajemy się dojrzewając do dobroci, do wierności, do uczciwości – wreszcie do miłości.

Czy można w tym miejscu nie wspomnieć słów Ojca Świętego wypowiedzianych na Castel Gandolfo 1 września 1996 roku m.in. do instruktorów i instruktoerek ZHR, że *naród, który zabija własne dzieci jest narodem bez przyszłości*, a w konsekwencji udziału ZHR w październikowych Narodowych Marszach w Obronie Życia.

Jeżeli powrócimy myślą do postaci dawnych rycerzy i ich szacunku do kobiet, to chcąc stać się współczesnym rycerzem, należy wszystko czynić w sposób czysty. Bez szacunku nie stworzymy obrazu dziewczyny, kobiety opartego o przyjaźń, o miłość. Miłość między mężczyzną a kobietą jest często związana z pożądaniem, lecz cechą właściwą człowiekowi jest opanowanie wyobraźni, opanowanie języka, opanowanie uczynków – jest konieczność ciągłej samokontroli. Tylko w ten sposób będziemy uznawać godność drugiej osoby. Tylko tak dojdziemy do założenia dobrej rodziny i dalej będziemy w tej rodzinie żyć. Przy rozważaniu problemu czystości wkraczamy w sferę uczuć dwojga ludzi, a ponieważ powinny one prowadzić do trwałego połączenia w małżeństwie, wymagają szczególnej delikatności i rozwagi.

Harcerka, harcerz jest czysty w mowie: nie kłamie, nie obraża innych ludzi, nie przeklina. Przekleństwa używane podczas zabaw sportowych, w pracy, w rywalizacji, świadczą o braku poczucia własnej godności, a także braku szacunku dla innych. Niedopuszczalne jest używanie przekleństw przez instruktorów. Rzecz dotyczy zarówno chłopców jak i dziewcząt.

Harcerka, harcerz musi być sprawny, musi uczestniczyć w sportowych zabawach i zawodach, musi dbać o swoje zdrowie, musi poznawać swój organizm. Harcerze i harcerki mogą dawać przykład – codziennej czystości, sprawności fizycznej, wycieczek. Na wysokim poziomie realizujemy próby na sprawności samarytańskie, sportowe i turystyczne, tworzymy harcerskie kluby sportowe, dbamy o mundur i wygląd zewnętrzny.

(hm Wojciech Hausner)

9. Stanowisko Rady Naczelnej w sprawie przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego (wychowanie do czystości i abstynencji), 2012 r.

źródło:

Komunikat Biura Naczelnictwa, nr 285, 20 kwietnia 2012 r., s. 2

Stanowisko Rady Naczelnej w sprawie przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego (wychowanie do czystości i abstynencji)

Uwzględniając realia, w których obecnie żyjemy w kontekście naszych statutowych celów stwierdzamy, iż wychowanie w zgodzie z harcerskim Prawem i Przysiężeniem jest z jednej strony coraz trudniejsze, z drugiej zaś wyjątkowo potrzebne.

Na tym tle, jako szczególne wyzwanie, jawi się realizacja 10 punktu Prawa Harcerskiego

1. Waga zagadnienia

Walcząc o autentyczne i konsekwentne przestrzeganie 10 punktu możemy wygrać bardzo wiele. Odzwierciedlają to następujące obszary:

1.1. Rodzina

Żyjemy w dobie narastającego rozpadu rodziny, lekceważenia czynników prowadzących do jej niszczenia, niedoceniań potrzeby podejmowania trudu w celu budowania prawdziwej miłości, na której można oprzeć trwałą więź małżeńską. Wszystko to prowadzi do poważnych problemów społecznych związanych zarówno ze zdrowiem psychicznym, obniżaniem poziomu moralno-duchowego jak i kwestiami ekonomicznymi.

Gdy patrzymy na ten stan rzeczy musimy stwierdzić, że posiadamy niezwykłe narzędzia, dzięki którym możemy wpływać na poprawę sytuacji w naszym społeczeństwie.

1.2. Dojrzałość osobowa

Kolejne problemy, które często obserwujemy w naszym społeczeństwie łączą się z brakiem dojrzałej osobowości. Przejawia się to w:

- nieumiejętnym korzystaniu z wolności;
- braku wymagań stawianych sobie lub osobom, którym powinno się je stawiać z powodu istniejących z nimi relacji;
- braku odpowiedzialności za swoje decyzje i czyny;
- trudnościach w mądrym ocenianiu siebie;
- bierności, znudzeniu, braku celów życiowych.

Takie postawy skutkują między innymi konfliktami, nieumiejętnością podejmowania ważnych ról społecznych, życiowym zagubieniem. Wychowując zgodnie z ideą harcerską zawartą w Prawie i Przysiężeniu możemy wychowywać osoby dojrzałe, które będą dobrze radziły sobie pośród tych trudności i jednocześnie będą dla innych przykładem.

1.3. Zdrowie

Obserwujemy też zachowania, które skutkują utratą zdrowia fizycznego. Chodzi o wczesne lub w późniejszym wieku niekontrolowane używanie alkoholu, które upośledza rozwój młodych ludzi, a także niszczy zdrowie i bardzo często uzależnia. Olbrzymie spustoszenie czyni też korzystanie z różnego rodzaju substancji psychoaktywnych. Sięgają po nie coraz młodsze osoby.

Innym problemem są choroby przenoszone drogą płciową, często trudne lub niemożliwe do wyleczenia.

Nie ma wątpliwości, że to wszystko niszczy nasze społeczeństwo. Nie ma też wątpliwości, że wychowanie w duchu autentycznego przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego oddziałuje dwójako pozytywnie: chroni przed zagrożeniem osoby, które przestrzegają Prawa, a także stanowi dobry przykład, który może innych pociągnąć. Ten przykład będzie oczywiście pociągał, jeżeli będzie opierał się na głębokiej motywacji i dobrowolności.

2. Co robić?

Zasygnalizowane powyżej problemy dotyczą całego społeczeństwa, ale tym samym są problemami, z którymi w różnym zakresie spotykają się nasze harcerki i harcerze. Co więc może pomóc w konsekwentnym wychowywaniu do przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego?

2.1. Interpretacja treści 10 punktu Prawa Harcerskiego

Sfery, jakie powinno obejmować wychowywanie do czystości zostały wymienione w p. 17 dokumentu „Zasady wychowania religijnego w ZHR” i z tego względu wystarczy się do nich odwołać:

17. W swojej działalności ZHR opiera się na katolickiej nauce społecznej. W szczególności dotyczy to stanowiska ZHR w kwestiach:

- *godności osoby ludzkiej – w tym m. in. nienaruszalności ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci*
- *Rodziny i życia intymnego – w tym m. in. istoty i nienaruszalności sakramentu małżeństwa, czystości małżeńskiej i przedmałżeńskiej, związków niesakramentalnych, wspólnego mieszkania osób nie będących małżeństwem, praktyk homoseksualnych.*

Określenie: „nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych” oznacza abstynencję, a tym bardziej wolność od uzależnień. Oczywiście jest, że chodzi tym bardziej o abstynencję w dziedzinie wszelkich środków psychoaktywnych oraz o wolność od jakichkolwiek uzależnień.

2.2. Pogłębienie motywacji.

Bardzo ważnym elementem w naszej pracy wychowawczej jest głębokie wewnętrzne przekonanie o sensowności tego co robimy i ku czemu wychowujemy. Bez tego trudno byłoby o dobrowolność, czy też przekonywujący własny przykład. Z tego względu ważną sprawą jest wzbogacanie argumentacji. Służyć temu mogą następujące elementy:

- Odpowiednio dobrana literatura.
- Współpraca ze specjalistami, którzy są sprzymierzeńcami w kwestii wychowania do czystości i abstynencji.

Z wypróbowanych sprzymierzeńców można wymienić Fundację Homo Homini im. Karola de Foulcauld, a w szczególności program profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” oraz programy profilaktyki zachowań ryzykownych i inne działania fundacji.

Bardzo ważne w tej dziedzinie byłoby dzielenie się na forum organizacji doświadczeniami ze współpracy z innymi sprzymierzeńcami.

2.3. Kształcenie

Trudno przecenić możliwości kształtowania argumentacji i wyjaśniania wątpliwości jakie dają kursy. Wskazane byłoby opracowanie w chorągwiowych Szkołach Instruktorskich odpowiednich materiałów, które pomogłyby w prowadzeniu zajęć dotyczących omawianych zagadnień na wysokim poziomie merytorycznym.

2.4. Rola opiekunów prób na stopnie

Należy położyć duży nacisk na pracę, która dokonuje się podczas prowadzenia prób na stopnie instruktorskie i harcerskie. Indywidualny kontakt opiekunek i opiekunów pozwala rozpoznać szczegółowe potrzeby i reagować na nie. Niezwykle istotne w tym momencie będą elementy metody harcerskiej omówione w dokumencie „Podstawowe zasady wychowania harcerskiego w ZHR”, a w szczególności możliwości, jakie daje oddziaływanie pozytywne oraz wzorzec osobisty.

3. Sposób postępowania w szczególnie trudnych wychowawczo sytuacjach.

Szczegółowe wskazania do postępowania w sytuacji łamania Prawa Harcerskiego omówione zostały bardzo wnikliwie w p. 18 i 19 „Zasad wychowania religijnego w ZHR”.

Z całą pewnością w takich przypadkach należy reagować. Zły przykład pozbawiony bez reakcji działałby bardzo antychowawczo. Jednakże powinno się to odbywać w duchu troski i szacunku. Ważne jest również, aby konsekwencje wyciągane wobec łamiących Prawo były w OH-ek i OH-y analogiczne i współmierne.

10. Komentarz do Przysiężenia Harcerskiego oraz komentarz do Prawa Harcerskiego, 2012 r.

źródło:

G. Nowak (red.), Harcerskie ABC, Warszawa 2012, s. 18–20

Komentarz do przysiężenia harcerskiego

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Harcerz, harcerka stając wobec swojego drużynowego, swojej drużynowej wyraża wolę pełnienia służby; szczerą wolę. Ta deklaracja, która nie ma formy przysiężenia, obietnicy, zobowiązania, jest świadomym przyjęciem na siebie obowiązku takiego kształtowania swojego charakteru, aby był on zgodny z wartościami opisanymi w Prawie Harcerskim, a także tym wszystkim co symbolizuje Krzyż Harcerski. Wyrażenie woli przez podkreślenie jej szczerości jest dobrowolne, świadome, wypełnione prawdą.

Służbę Bogu i Polsce mamy pełnić całym życiem. Dotykamy tutaj problemu drogi po jakiej będziemy szli przez życie, ale także tego jak głęboko będziemy doświadczali naszego życia. Harcerska służba w mundurze, osobiste życie w rodzinie i w gronie przyjaciół, nauka w szkole, praca zawodowa, inne pola aktywności społecznej wypełniamy ideałami harcerskimi. Nie rozdzielamy życia na harcerskie i osobiste. Wszystko czynimy w odniesieniu do Boga.

Człowiek popełnia błędy. Jeżeli jednak przyjmujemy za swój drogowskaz wartości w naszym przypadku opisane przez Prawo Harcerskie robimy wszystko, aby naprawiać błędy w odniesieniu do tego Prawa. Ogólny drogowskaz formułuje Przysiężenie Harcerskie. Składając je harcerz i harcerka powinni przed tym drogowskazem przystanąć, zastanowić się, pomyśleć.

Pełnię służbę Bogu – jestem religijny, wypełniam życie treścią dekalogu, jestem apostołem dobrego przykładu. Pełnię służbę Polsce – patriotyzm jest dla mnie ważnym wskazaniem w życiu, nie zapominam o historii i o dniu dzisiejszym, nie uchylam się od służby publicznej, pamiętam o pokoleniach i wydarzeniach minionych.

Chętnie noszę pomoc bliźnim – braterstwo jest dla mnie otwarciem serca nie tylko dla harcerzy, ale dla każdego człowieka, to życzliwa gotowość szukania i odpowiadania na wołanie, to miłosierdzie. Jestem posłuszny Prawu Harcerskiemu – wypełniam nakazy Prawa, pracuję nad sobą, nad swoimi ułomnościami, nad charakterem aby Prawo wypełniało możliwie wszystkie ścieżki życia.

Hm. Wojciech Hausner

Komentarz do Prawa Harcerskiego

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.

Gdziekolwiek harcerz się znajduje, stara się czyny swoje uzgodnić z wolą Boga i zrozumieć, czego od niego Ojczyzna wymaga.

2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.

Harcerz ceni swą godność; jest prawdomówny; kłamca nie wart być harcerzem. Harcerz nie rozróżnia słowa zwyczajnego, które by nie zobowiązywało, od słowa honoru, którego dopiero się nie łamie. Harcerz waży swoje słowa; na wiatr ich nie rzuca. Obłudą i fałszem się brzydzi.

3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.

Ten obowiązek ma spełniać z największym nakładem sił i poświęceniem, bez względu na swoją wygodę lub korzyść, nawet na bezpieczeństwo. W niepewności, co w danej chwili wykonać, zapyta harcerz samego siebie, co lepsze dla innych i to jako swój obowiązek wykona. Harcerz szuka skrzętnie sposobności, by codziennie wyświadczyć komuś choćby drobną przysługę.

4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.

Gdy harcerz spotka drugiego, choćby nieznanego, harcerza, postępuje z nim, jakby z najlepszym znajomym i służy mu radą i pomocą. Harcerz nigdy z góry na innych nie patrzy dlatego, że są biedniejsi albo do innej warstwy społecznej należą. Harcerz nigdy nie da się opanować zawiści względem bogatszych lub szczęśliwszych.

5. Harcerz postępuje po rycersku.

Jest grzeczny dla wszystkich, a szczególnie uprzejmy dla kobiet; otacza opieką dzieci; zawsze chętnie wspiera starców i ułomnych, a dzielnie i śmiało broni pokrzywdzonych. Nie przyjmuje za swe usługi żadnej nagrody.

6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

Harcerz chroni zwierzęta przed dręczeniem i sam im nigdy krzywdy nie czyni; nie zabija więc bez potrzeby nawet owadów; nie niszczy drzew i innych roślin, w ogóle - niczego w przyrodzie.

7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

Posłuch harcerski przyczynia się do wyrobienia karności w życiu społecznym. Każdy rozkaz harcerski musi być wykonany natychmiast

i ochotnie, choćby był niemiły. Przy rodzicach i przełożonych stoi harcerz w dobrej i złej doli; nawet mówić źle o nich nie pozwala przy sobie.

8. Harcerz jest zawsze pogodny.

Harcerz nie zniechęca się, nie zraża, nie zna, co to dąsy. Szczególnie w chwilach niepowodzenia obce są harcerzowi wybuchy prostactwa; nie klnie wtedy i nie przeżywa; zmusza się raczej do milczenia i uśmiechu.

9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.

Oszczędny nie przez sknerstwo, lecz przezorność, by nie być ciężarem dla innych i pomagać potrzebującym; ofiarny – „na odzianie i nakarmienie Matki-Ojczyzny”. Gry hazardowe i w ogóle trwonienie czasu i majątku uważa za grzech narodowy.

10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Harcerz brzydzi się wszelkim brudem, unika złego towarzystwa, nie pozwala w swojej obecności nie tylko czynić, ale nawet mówić i dowcipkować nieprzystojnie. Harcerz stroni od trucizn szkodzących ciału i duszy. Chce zachować zdrowie i siły dla siebie i dla dobra ogółu; pragnie dawać dobry przykład drugim; przyczynić się do szerzenia zasad wstrzemięźliwości, a przez to do zmniejszenia spustoszeń pośród szerokich warstw narodu.

Hm. RP Henryk Glass

Harcerstwo

Cechą charakteryzującą Harcerstwo jako ruch jest hasło zdobycia ideału, hasło oparte o drzemiacą w duszy ludzkiej żądzę poznania i doznania – ducha harcu.

Kto ducha harcu nie posiada, kto nie ma pragnień szukania przygód, zdobywania przeszkód, kto nie ma odwagi wspinać się szczyty; kto woli spokojne i wygodne życie, kto nie zna trudów, porażek i zwycięstw – harcerzem nie będzie.

Harcerstwo zaczyna się tam, gdzie młody człowiek zaczyna szukać własnych dróg, a kończy wtedy, gdy przestaje nabierać sił, gdy w życiu siłą się już nie zaznacza.

L. Ungeheuer „Próby wodzów”, rys. Bi-Pi

Jak Zawisza Czarny

W harcerskich książkach można znaleźć taki rysunek: za zapatrzonym w dal harcerzem stoi rycerz, opierając na jego ramieniu zbrojną i opiekuńczą dłoń. U zarańca naszego stulecia w harcerskiej idei utkwiał Zawisza Czarny, rycerz bez skazy. Symbol nie tylko prawdomówności – to ktoś, kto nie mówi dużo, a jego słowa mają wartość mądrej rady. Przysięga, którą składał trwała – nawet jeżeli wiązała

go z przeciwnikiem – lecz zawsze była to więź godna Człowieka, nigdy przeciw ludziom.

O ileż trudniej jest być Zawiszą dzisiaj, zwłaszcza że właśnie tacy ludzie są teraz bardzo potrzebni. Niestety, zbyt wiele słów jest rozumianych wielorako, zbyt wielu ludzi kryje swoje prawdziwe myśli, zbyt wiele jest szarości. Prawdę trzeba mówić nawet za cenę wygodnego, ułożonego życia – trzeba wypowiadać zgodnie z wewnętrznym przekonaniem posiadane wiadomości. Obowiązują oczywiście pewne tajemnice, ale wtedy lepiej nie mówić nic, milczeć – niż kłamać.

(..)

hm. Wojciech Hausner, fragment z „O Prawie Harcerskim przy ognisku”

11. Relacja ze Zjazdu ZHR: „Ideały wychowawcze zawarte w Przrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie”, 2014 r.

źródło: <http://wpolityce.pl/spoleczenstwo/190377-zjazd-zhr-ideały-wychowawcze-zawarte-w-przrzeczeniu-i-prawie-harcerskim-sa-w-pełni-aktualne-i-niezmiennie>

Zjazd ZHR: „Ideały wychowawcze zawarte w Przrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie”

Wczoraj zakończył się XIV Zjazd Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Przez trzy dni, delegaci z całej Polski, podejmowali szereg kwestii ideowych, programowych i organizacyjnych, które mają wpływ na działalność ponad szesnastu tysięcy członków ZHR.

Jedną z podjętych uchwał wpisywała się w medialną dyskusję o rzekomych planach zmiany Prawa Harcerskiego. Oto fragment: „W obliczu zauważalnego w społeczeństwie zjawiska relatywizacji wartości, XIV Zjazd ZHR podkreśla, że ideały wychowawcze zawarte w Przrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie. Ponadto wobec dyskusji o sensie abstynencji w organizacjach harcerskich XIV Zjazd ZHR zwraca uwagę na kluczowy związek między wychowaniem przez abstynencję i w czystości a wychowaniem do wolności i ochroną przed uzależnieniami”.

Na szczególną uwagę zasługuje także uchwała z okazji kanonizacji Jana Pawła II, w której ZHR podziękował Opatrzności Bożej za osobę Jana Pawła II, który 27 kwietnia 2014 roku zostanie ogłoszony świętym. Harcerki i harcerze ZHR towarzyszyli Janowi Pawłowi II w czasie Pielgrzymek do Ojczyzny podejmując „Białą Służbę”, byli w czasie Jego ostatniej drogi do Domu Ojca, na uroczystości beatyfikacyjnej, a w tych dniach przygotowują się na **uroczystość** kanonizacji.

W dokumencie czytamy, że: „Papież Polak był punktem odniesienia dla ruchu harcerskiego w Polsce, w okresie przemian ustrojowych i społecznych. Był duchowym przewodnikiem i orędownikiem w odnowie harcerstwa w Polsce – które powróciło do korzeni ideałów harcerskich podejmując służbę Bogu, Ojczyźnie i drugiemu człowiekowi – nadając polskiemu harcerstwu Patrona bł. Stefana Wincentego Frelichowskiego, wspaniały wzór harcerza, by stał się „nauczycielem szlachetności i orędownikiem pokoju i pojednania”.

W wyniku demokratycznych wyborów Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej zdecydował, że Przewodniczącą ZHR na kolejną **kadencję** zostanie hm. Ewa Borkowska-Pastwa.

Na czele Organizacji Harcerzek ponownie stanęła hm. Katarzyna Bieroń, a Organizacji Harcerzy, kolejny raz, hm. Sebastian Grochala.

ZHR powstał dwadzieścia pięć lat temu, na fali przemian ustrojowych w Polsce. W **lutym** 1989 roku, podczas spotkań w Warszawie, liczna grupa instruktorów harcerskich reprezentujących środowiska z całej Polski podjęła decyzję o zawiązaniu nowej ideowo-wychowawczej organizacji harcerskiej, która miała przywrócić odradzającej się Rzeczypospolitej autentyczny polski ruch skautowy.

W kwietniu 1989 roku, w salach Uniwersytetu Gdańskiego w Sopocie odbył się Zjazd Założycielski ZHR. Wybrano wówczas pierwszego przewodniczącego – hm. RP Tomasza Strzembosza, który tak napisał w pierwszym liście do instruktorów: „ZHR kształtuje swych członków i uczestników przede wszystkim poprzez działanie i atmosferę życia – na drodze wychowania pośredniego. Chce ich wychowywać na ludzi uczciwych i dzielnych, samodzielnych w myśleniu i podejmowaniu decyzji, otwartych na świat wartości i świat wokół nich”.

W związku z 25. rocznicą tych **wydarzeń** Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej organizuje roczny Jubileusz, w ramach którego będą **miały** miejsce wydarzenia organizowane przez wszystkie Okręgi i Chorągwie w całej Polsce.

Na stronie www.zjazd.zhr.pl można zobaczyć relacje filmowe, tekstowe oraz zobaczyć więcej zdjęć, które będą sukcesywnie zamieszczane.

Załączniki

Załącznik 1 Chronologiczny wykaz zjazdów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Lp.	Numer zjazdu	Nazwa	Data	Miejsce
1.	I	Zjazd Walny ZHR	1-2 IV 1989	Sopot
2.	II	Zjazd ZHR	30 XI – 2 XII 1990	Wrocław
3.	brak	Nadzwyczajny Zjazd ZHR	3 X 1992	Warszawa
4.	III	Zjazd ZHR	26-28 II 1993	Warszawa
5.	IV	Zjazd ZHR	24-26 II 1995	Warszawa
6.	V	Zjazd ZHR	2-3 III 1997	Otwock
7.	VI	Zjazd ZHR	15-17 X 1999	Warszawa
8.	VII	Zjazd ZHR	23-25 XI 2001	Warszawa
9.		Zjazd Programowy ZHR	28-30 XI 2003	Poznań
10.	VIII	Zjazd ZHR	26-28 III 2004	Gdynia
11.	IX	Zjazd ZHR	21-23 IV 2006	Warszawa
12.	X	Zjazd ZHR	11-13 IV 2008	Warszawa
13.	XI	Zjazd ZHR	23-25 IV 2010	Warszawa
14.	XII	Zjazd ZHR	20-22 IV 2012	Warszawa
15.	XIII	Nadzwyczajny Zjazd ZHR	8 IX 2012	Częstochowa
16.	XIV	Zjazd ZHR	4-6 IV 2014	Gdańsk
17.	XV	Zjazd ZHR	1-3 IV 2016	Warszawa

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 2

Skrót problematyki zjazdów

I Zjazd ZHR – odbył się w Sopocie 1 i 2 kwietnia 1989 roku. W zjeździe wzięło udział 424 delegatów i delegatów z całego kraju. Uchwalono Statut ZHR, wybrano władze, m.in. przewodniczącego ZHR – hm. Tomasza Strzembosza, naczelnika ZHR – hm. Krzysztofa Stanowskiego.

II Zjazd ZHR – odbył się we Wrocławiu, trwał dwa dni (30 listopada do 1ª grudnia 1990 roku) z udziałem 204 delegatów i delegatów z całego kraju. Na zjeździe podjęto 8 uchwał, dokonano podziału na dwie autonomiczne organizacje: Harcerzy i Harcerek. Przewodniczącym został ponownie hm. Tomasz Strzembosz, nowym naczelnikiem – hm. Tomasz Maracewicz, a naczelniczką – hm. Bogusława Pasieka-Butkiewicz.

Nadzwyczajny Zjazd ZHR – który odbył się 3 października 1992 w Warszawie, został zwołany, aby podjąć decyzję o zjednoczeniu ZHR i ZHP-1918. Honorowym gościem zjazdu był prymas Polski kardynał Józef Glemp.

III Zjazd ZHR – odbył się w Warszawie w dniach 26–28 lutego 1993 roku. W zjeździe wzięło udział 248 delegatów i delegatów. Honorowym przewodniczącym został hm. Tomasz Strzembosz, przewodniczącym – hm. Wojciech Hausner, naczelniczką – hm. Maria Kuczma, naczelnikiem – hm. Marcin Jędrzejewski. Na zjeździe wręczono również sztandar Związkowi Harcerstwa Rzeczypospolitej przez fundatorów.

IV Zjazd ZHR – odbył się 25² i 26 lutego 1995 roku w Warszawie. Nastąpiły poważne zmiany w statucie, wykreślono otwartość światopoglądową i możliwość składania Przysięgi Harcerskiej na Dobro Najwyższe. Wybrano władze: przewodniczący – hm. Feliks Borodzik, naczelniczka harcerek – hm. Urszula Kret i naczelnik harcerzy – hm. Marcin Jędrzejewski.

V Zjazd ZHR – obradował w dniach 1 i 2 marca 1997 roku w Otwocku. Wybrano władze: przewodniczący – hm. Feliks Borodzik, naczelniczka harcerek – hm. Urszula Kret i naczelnik harcerzy – hm. Adam Komorowski.

VI Zjazd ZHR – obradował w dniach 16³ i 17 października 1999 roku w Warszawie. Zakończył się nieudaną próbą zamiany paragrafu 4 punktu 4 Statutu, który brzmiał: „Związek jest organizacją chrześcijańską, otwartą na wszystkich, których postawa jest zgodna z Przysięgą i Prawem Harcerskim”. Wybrano władze: przewodniczący – hm. Piotr Koj, naczelniczka harcerek – hm. Ewa Borkowska-Pastwa i naczelnik harcerzy – hm. Adam Komorowski.

VII Zjazd ZHR – obradował w dniach 22–24⁴ listopada 2001 roku w Warszawie. Delegaci nie wprowadzili istotnych zmian ideowych czy też organizacyjnych w Związku. Proponowana poprawka do statutu stwierdzająca chrześcijański charakter ZHR nie

¹ Powinno być: 2 – przyp. red.

² Powinno być: 24 – przyp. red.

³ Powinno być: 15 – przyp. red.

⁴ Powinno być: 23–25 – przyp. red.

została przyjęta. Wybrano władze: przewodniczący – hm. Piotr Koj, naczelniczka harcerek – hm. Ewa Borkowska-Pastwa i naczelnik harcerzy – hm. Paweł Zarzycki.

VIII Zjazd ZHR – obradował od 26 do 28 marca 2004 roku w Gdyni. VIII Zjazd wprowadził do Statutu ZHR-u kilka poprawek, z których najważniejsza określała, że instruktorzy i instruktorzy ZHR-u są chrześcijanami (czego deklaracja stała się jednym z wymagań uzyskania stopnia instruktorskiego). Wybrano władze: przewodniczący – hm. Kazimierz Wiatr, naczelniczka harcerek – hm. Magdalena Masiak i naczelnik harcerzy – hm. Paweł Zarzycki.

IX Zjazd ZHR – obradował w dniach 21–23 kwietnia 2006 roku w Warszawie. Wprowadził do Statutu ZHR kilka poprawek, stanowiących m.in., że nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim, Komisji Rewizyjnej ZHR z udziałem w innych władzach Związku z wyjątkiem udziału w Zjeździe ZHR oraz zjazdach okręgów. Dopisano do działań ZHR informację wymaganą przez ustawę o organizacjach pożytku publicznego. Wybrano władze naczelne: przewodniczącym został hm. Marcin Jędrzejewski, naczelniczką harcerek ponownie hm. Magdalena Masiak, a naczelnikiem harcerzy hm. Michał Sternicki.

X Zjazd ZHR – obradował w dniach 11–13 kwietnia 2008 roku w Warszawie. Wybrano władze naczelne: przewodniczącym został hm. Michał Butkiewicz, naczelniczką harcerek hm. Maria Brzeska-Deli, a naczelnikiem harcerzy hm. Michał Sternicki.

XI Zjazd ZHR – obradował w dniach 23–25 kwietnia 2010 roku w Warszawie. Wybrano władze naczelne: przewodniczącym został hm. Michał Butkiewicz wybrany na drugą kadencję, pokonując hm. Ireneusza Dzieszko stosunkiem głosów 168 do 65. Naczelniczką harcerek została ponownie hm. Maria Brzeska-Deli, na naczelnika harcerzy wybrano hm. Radosława Podogrockiego.

XII Zjazd ZHR – obradował w dniach 20–22 kwietnia 2012 roku w Warszawie. Wybrano władze naczelne: przewodniczącym została hm. Ewa Borkowska-Pastwa, na naczelniczkę wybrano hm. Katarzynę Bieroń, natomiast naczelnikiem został hm. Sebastian Grochala.

Nadzwyczajny Zjazd ZHR – obradował 8 września 2012 roku w Częstochowie. Przedmiotem obrad były wyłącznie sprawy, dla których został zwołany, tj. 1. Podjęcie uchwały o przystąpieniu do Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych (PROM). 2. Zmiany w Statucie ZHR związane z tym przystąpieniem oraz z bardziej efektywnym wykorzystaniem składki programowej (uchwalonej na XII Zjeździe ZHR). 3. Przyjęcie okolicznościowej uchwały w sprawie XXX-lecia pierwszej Pielgrzymki Harcerzy i Harcerzy do Częstochowy, podczas której złożono wotum z Prawem i Przysięgą Harcerską⁵.

XIV Zjazd ZHR – obradował w dniach 4–6 kwietnia 2014 roku w Gdańsku. Przez trzy dni, delegaci z całej Polski, podejmowali szereg kwestii ideowych, programowych i organizacyjnych, które mają wpływ na działalność ponad szesnastu tysięcy członków ZHR.

Jedną z podjętych uchwał wpisywała się w medialną dyskusję o rzekomych planach zmiany Prawa Harcerskiego. [...]

Na szczególną uwagę zasługuje także uchwała z okazji kanonizacji Jana Pawła II. [...]

⁵ *Historia zjazdów*, <http://ssl.gdansk.pl/nasze-miasto,512,29916.html>, dostęp: 20.07.2016.

W wyniku demokratycznych wyborów Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej zdecydował, że Przewodniczącą ZHR na kolejną kadencję zostanie hm. Ewa Borkowska-Pastwa.

Na czele Organizacji Harcererek ponownie stanęła hm. Katarzyna Bieroń, a Organizacji Harcerzy, kolejny raz, hm. Sebastian Grochala⁶.

XV Zjazd ZHR – obradował w dniach 1–3 kwietnia 2016 roku w Warszawie, [...] który wybrał nowe władze Związku. Przewodniczącym ZHR został hm. Grzegorz Nowik. Naczelniczką Harcererek została hm. Dominika Romanowicz. Naczelnikiem Harcerzy został hm. Robert Kowalski⁷.

⁶ *Zakończył się XVI Zjazd ZHR*, <https://www.zhr.pl/zakonczyl-sie-xiv-zjazd-zhr/>, dostęp: 20.07.2016.

⁷ *Nowe władze ZHR*, <https://www.zhr.pl/nowe-wladze-zhr/#more-7763>, dostęp: 20.07.2016.

Załącznik 3

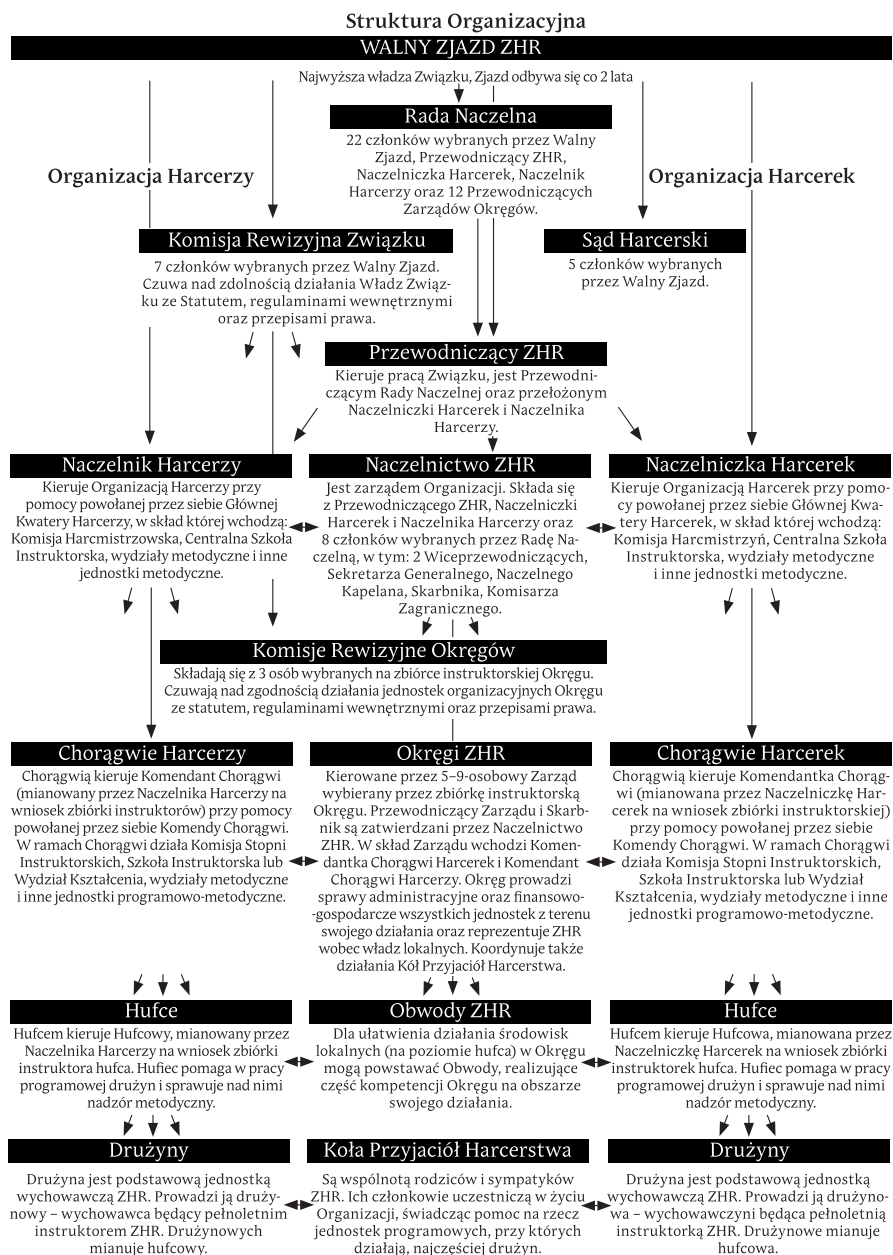
Wykaz chronologiczny uchwał i zmian Statutu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Lp.	Przez kogo uchwalony/zmieniony	Data
1.	uchwalony przez I Walny Zjazd	1-2 IV 1989
2.	zmieniony przez II Walny Zjazd	30 XI – 1 XII 1990
3.	zmieniony przez Nadzwyczajny Walny Zjazd	3 X 1992
4.	zmieniony przez IV Walny Zjazd	24-26 II 1995
5.	zmieniony przez VI Walny Zjazd	17 X 1999
6.	zmieniony przez VII Zjazd ZHR	24 XI 2001
7.	zmieniony przez VIII Zjazd ZHR	27 III 2004
8.	zmieniony przez IX Zjazd ZHR	23 IV 2006
9.	zmieniony przez X Zjazd ZHR	12 IV 2008
10.	zmieniony przez XI Zjazd ZHR	24 IV 2010
11.	zmieniony przez XII Zjazd ZHR	21 IV 2012
12.	zmieniony przez Nadzwyczajny Zjazd	8 IX 2012
13.	zmieniony przez XIV Zjazd ZHR	5 IV 2014
14.	zmieniony przez XV Zjazd ZHR	2 IV 2016

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 4

Struktura organizacyjna Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Załącznik 5

Spis źródeł

Statuty Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

1. Statut ZHR uchwalony przez I Walny Zjazd ZHR, 1989 r.
źródło:
zespół 2302, Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, teczką 21
2. Informacja z zebrania Rady Naczelnej ZHR, 22 kwietnia 1989 r.
źródło:
„Biuletyn Informacyjny ZHR” 1992, nr 2, 26 kwietnia, s. 1 [w:] Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 2. Władze Naczelne: 2.1.7. Biuletyny Naczelnictwa, rok 1992
3. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez II Zjazd ZHR, 1990 r.
źródło:
zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczką 926;
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r.
4. Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej ZHP (r. z. 1918) z dnia 1 maja 1992 r. w sprawie uzgodnień ideowo-organizacyjnych dokonanych przez zespoły ZHR i ZHP (r. z. 1918) w dniach 10 marca i 6 lipca 1991 r.
źródło:
zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczką 926
5. Poprawki do Statutu ZHR zatwierdzone na Nadzwyczajnym Zejeździe ZHR w Warszawie, 3 października 1992 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, III Zjazd ZHR, 26–28 lutego 1993 r.
6. Projekty poprawek do Statutu ZHR zgłoszone przez środowiska instruktorskie i pojedynczych instruktorów – w wersji proponowanej do głosowania, 1993 r.
źródło:
zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002, teczką 923
7. Uchwała IV Walnego Zjazdu ZHR w sprawie Statutu ZHR, 1995 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, IV Zjazd ZHR, 24–26 lutego 1995 r.
8. Uchwała w sprawie Statutu i akcesu do Komitetu Założycielskiego Federacji Harcerstwa Polskiego, 1995 r.
źródło:
„Biuletyn Informacyjny ZHR” 1995, nr 2, luty, s. 11 [w:] Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 2. Władze Naczelne: 2.1.7. Biuletyny Naczelnictwa, rok 1995

9. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IV Zjazd ZHR, 1995 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.
10. Uchwała V Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania projektu poprawek do Statutu ZHR, 1997 r.
źródło:
zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 925;
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, V Zjazd ZHR, 1–2 marca 1997 r.
11. Uchwała VI Zjazdu ZHR w sprawie przygotowania zmian w Statucie ZHR, 1999 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r.
12. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez VI Zjazd ZHR, 1999 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r.
13. Uchwała w sprawie zobowiązania Rady Naczelnej do przedstawienia na kolejnym Zejeździe nowego brzmienia Statutu ZHR, 1999 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VI Zjazd ZHR, 15–17 października 1999 r.
14. Uchwały VII Zjazdu ZHR, 2001 r.
 - 14.1. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2001 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.
 - 14.2. Uchwała w sprawie przekazania propozycji poprawek do Statutu ZHR do opracowania Radzie Naczelnej, 2001 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.
 - 14.3. Uchwała w sprawie wykładni Statutu ZHR, 2001 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.
15. Uchwała VIII Walnego Zjazdu ZHR w sprawie dokonania zmian w Statucie ZHR, 2004 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, VIII Zjazd ZHR, 26–28 marca 2004 r.

16. Uchwały w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego
 - 16.1. Uchwała nr 8 VIII Zjazdu Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej w sprawie komentarza do statutowej roli Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego, 2004 r.
źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
 - 16.2. Uchwała nr 77/1 Rady Naczelnej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, 26 listopada 2005 r.
źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
17. Uchwała w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2006 r.
źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
18. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez IX Zjazd ZHR, 2006 r.
źródło:
<https://www.zhr.pl/>
19. Podstawy ideowe wychowania harcerskiego w ZHR, 2006 r.
źródło:
Podstawowe zasady wychowania harcerskiego w ZHR, <https://www.zhr.pl/>
20. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 190/6 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 22 kwietnia 2007 r.
źródło:
Komunikat Biura Naczelnictwa, nr 127, kwiecień 2007 r., s. 7, <https://www.zhr.pl/>
21. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 191/4 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 31 maja 2007 r.
źródło:
Załącznik do Komunikatu Biura Naczelnictwa, nr 132, czerwiec 2007 r., <https://www.zhr.pl/>
22. Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 206/1 w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu ZHR, 18 marca 2008 r.
źródło:
Komunikat Biura Naczelnictwa, nr 172, marzec, 2008 r., s. 2, <https://www.zhr.pl/>
23. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez X Zjazd ZHR, 2008 r.
źródło:
<https://www.zhr.pl/>
24. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XI Zjazd ZHR, 2010 r.
źródło:
<https://www.zhr.pl/>

25. Uchwały XII Zjazdu ZHR, 2012 r.

25.1. Uchwała nr 4 XII Zjazdu ZHR w sprawie materiałów szkoleniowych dotyczących Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

25.2. Uchwała nr 5 XII Zjazdu ZHR w sprawie pogłębionego komentarza do Prawa Harcerskiego, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

25.3. Uchwała nr 7 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

25.4. Uchwała nr 8 XII Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 21 kwietnia 2012 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

26. Uchwała nr 2 Nadzwyczajnego Zjazdu w sprawie zmian w Statucie ZHR, 8 września 2012 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

27. Uchwała Rady Naczelnej ZHR nr 115/5 w sprawie interpretacji Statutu ZHR, 29 czerwca 2013 r.

źródło:

<https://www.zhr.pl/>

28. Uchwały XIV Zjazdu ZHR, 2014 r.

28.1. Uchwała nr 5 XIV Zjazdu ZHR w obliczu zauważalnego w społeczeństwie relatywizmu wartości, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.2. Uchwała nr 6 XIV Zjazdu ZHR w sprawie upoważnienia Przewodniczącego ZHR do stworzenia ujednoliconego tekstu Statutu ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.3 Uchwała nr 7 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.4. Uchwała nr 8 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.5. Uchwała nr 9 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.6. Uchwała nr 10 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.7. Uchwała nr 11 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.8. Uchwała nr 12 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.9. Uchwała nr 13 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.10. Uchwała nr 14 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.11. Uchwała nr 15 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.12. Uchwała nr 16 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.13. Uchwała nr 17 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.14. Uchwała nr 18 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.15. Uchwała nr 19 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.16. Uchwała nr 20 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.17. Uchwała nr 21 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

28.18. Uchwała nr 22 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.

źródło:

Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

- 28.19. Uchwała nr 23 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 28.20. Uchwała nr 24 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 28.21. Uchwała nr 25 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 28.22. Uchwała nr 26 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 28.23. Uchwała nr 27 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 28.24. Uchwała nr 28 XIV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 5 kwietnia 2014 r.
źródło:
Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
29. Statut ZHR ze zmianami uchwalonymi przez XIV Zjazd ZHR, 2014 r.
źródło:
<https://www.zhr.pl/>
30. Uchwały XV Zjazdu ZHR, 2016 r.
- 30.1. Uchwała nr VII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.
źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR
- 30.2. Uchwała nr VIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.
źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.3. Uchwała nr IX XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.4. Uchwała nr X XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.5. Uchwała nr XI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.6. Uchwała nr XII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.7. Uchwała nr XIII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.8. Uchwała nr XIV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.9. Uchwała nr XV XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.10. Uchwała nr XVI XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.11. Uchwała nr XVII XV Zjazdu ZHR w sprawie zmian w Statucie ZHR, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.12. Uchwała nr XVIII XV Zjazdu ZHR w sprawie określenia początku i końca dwuletniej kadencji władz naczelnych, władz okręgów, 2 kwietnia 2016 r.

źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdu, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

30.13. Uchwała nr XIX XV Zjazdu ZHR w sprawie organizowania małych obozów harcerskich o charakterze puszczańskim, 2 kwietnia 2016 r.
 źródło: Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 1. Zjazdy, skan udostępniony e-mailem przez ZHR

Komentarze i inne dokumenty dotyczące Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego

1. Komentarz Oli Rybak, „Kawki”, do Prawa Harcerskiego, marzec–kwiecień 1990 r.
 źródło:
 „Watra” Biuletyn Komendy Chorągwi Małopolskiej ZHR, nr 2–3, marzec–kwiecień 1990, s. 14 i 20 (w:) Archiwum ZHR przy ul. Litewskiej w Warszawie, 9. Ruch, 9.1.2. środowiska;
 zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 937
2. Wielka Modlitwa Harcerska, przygotowanie do spotkania młodzieży świata z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, 1991 r.
 źródło:
 zespół 2302, Archiwum Komisji Historycznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej,teczka 21
3. Komentarz do Prawa Harcerskiego dla instruktorów, 1993 r.
 źródło:
 „Rzodkiewka. Wkładka nie tylko dla dziadka” 1993, nr 5, dodatek nieregularny do „Drogowskazów”, 31 marca, s. 2, 4, 5, [w:] zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 739
4. Komentarz Piotra Łysonia do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 1993 r.
 źródło:
 „Rzodkiewka. Wkładka nie tylko dla dziadka” 1993, nr 5, dodatek nieregularny do „Drogowskazów”, 31 marca, s. 3 [w:] zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 739
5. Komentarz Kardynała Józefa Glempa do Prawa Harcerskiego i Przyrzeczenia Harcerskiego, 5 sierpnia 1995 r.
 źródło:
 M.M. Drozdowski (red.), *Harcerska antologia papieska*, Warszawa 1999, s. 73–76
6. Idee zawarte w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim, 1998 r.
 źródło:
 „My Harcerki ZHR”, s. 17–24 [w:] zespół 2189 Akta Tomasza Strzembosza, lata 1956–2002,teczka 688
7. Harcerski dekalog – krótki komentarz, 2004 r.
 źródło:
 G. Nowak, *ABC harcerza ZHR. Kalendarzyk harcerski*, Warszawa 2004, s. 18–20

8. Komentarz do Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego dla harcerek i harcerzy ZHR, 2005 r.
źródło:
Uchwała Rady Naczelnej nr 77/1 z 26 listopada 2005 r.
9. Stanowisko Rady Naczelnej w sprawie przestrzegania 10 punktu Prawa Harcerskiego (wychowanie do czystości i abstynencji), 2012 r.
źródło:
Komunikat Biura Nacelnictwa, nr 285, 20 kwietnia 2012 r., s. 2
10. Komentarz do Przyrzeczenia Harcerskiego oraz komentarz do Prawa Harcerskiego, 2012 r.
źródło:
G. Nowak (red.), *Harcerskie ABC*, Warszawa 2012, s. 18–20
11. Relacja ze Zjazdu ZHR: „Ideale wychowawcze zawarte w Przyrzeczeniu i Prawie Harcerskim są w pełni aktualne i niezmiennie”, 2014 r.
źródło: <http://wpolityce.pl/spoleczenstwo/190377-zjazd-zhr-idealy-wychowawcze-zawarte-w-przyrzeczeniu-i-prawie-harcerskim-sa-w-pelni-aktualne-i-niezmiennie>